

**KÜTAHYA ŞER'İYE SİCİLLERİ
8 NUMARALI DEFTERİNİN
TRANSKRİPSİYONU VE
DEĞERLENDİRİLMESİ**

(Yüksek Lisans Tezi)

Öznur KUTLUĞ BOZKURT

Kütahya - 2006

T.C.
DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİMDALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**KÜTAHYA ŞER'İYE SİCİLLERİ 8 NUMARALI DEFTERİNİN
TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ**

DANIŞMAN

YRD.DOÇ.DR.NECATİ AKSANYAR

HAZIRLAYAN:

ÖZNUR KUTLUĞ BOZKURT

000926012103

KÜTAHYA-2006

Kabul ve onay

Öznur Kutluğ Bozkurt'un “Kütahya Şer’iye Sicilleri 8 Numaralı Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi” başlıklı yüksek lisans tez çalışması, jüri tarafından lisansüstü yönetmeliğinin ilgili maddelerine göre değerlendirilip kabul edilmiştir.

...../...../2006

Tez jürisi

Prof. Dr. Aygün ATTAR	Üye
Doç. Dr. Abdullah İLGAZİ	Üye
Yrd. Doç. Dr. Necati AKSANYAR	Danışman

Prof. Dr. Ahmet KARASLAN

Soysal Bilimler Enstitüsü Müdürü

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Kütahya Şer’iye Sicilleri 8 Numaralı Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi” adlı çalışmamın , tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

...../...../2006

Öznur Kutluğ Bozkurt

ÖZGEÇMİŞ

1979 yılında İzmir’de Emine ve Atilla KUTLUĞ’un ikinci çocuğu olarak Dünya ya geldi. İlk, orta ve lise eğitimini İzmir’de tamamladı. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümünü bitirdi.1999 yılında Milli Eğitim Bakanlığında öğretmen olarak göreve başladı.

1999 yılında Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalında Yüksek Lisans Eğitimine başladı.

ÖZET

Çalışma konusu olarak seçtiğimiz 8 numaralı Kütahya Şer'ie Sicilli Defteri, Hicri 1225-1226/ Miladi 1810-1811 yıllarına ait Kütahya ve çevresinde hukuka intikal etmiş mahkeme kayıtlarını ihtiva eder. Çalışmamızda, tezkire, müzekkire, miras-tereke, resmi yazışmalar, vakıflar, Naiblik müessesesi, Kassamlık müessesesi, vekil tayini gibi mahkeme kayıtlarının transkripsiyonu, değerlendirilmesi ve tasnif edilmesi yer almaktadır.

Bilindiği gibi şer'ie sicilleri mahkeme kararı demektir.Osmanlı döneminden günümüze kadar intikal eden bu kararlar,toplumun sosyal, siyasi ve ekonomik yapısı hakkında bize bilgi verirler.Örneğin, sicillere kaydedilmiş bilgilere bakarak halkın sosyal yapısını ve ikili ilişkilerini, miras ve tereke kayıtlarına bakarak ekonomik yapıyı, merkezden gönderilen kararnamelere bakarak merkezi idare ile taşra arasındaki ilişkilerin muhtevasını öğrenebiliriz. Bu belgeler üzerinde daha fazla çalışılması ve bu çalışmaların kamuoyuna sunulması, Osmanlı toplumundaki bilinmeyen ya da eksik kalan konulara açıklık getirecektir.

Defterde, Kütahya ve çevresinden mahkemeye intikal eden olayların her biri müspet ya da menfi bir karar halinde sonuçlanmıştır. Sonuçlanan bu kararların bir çoğunun altında “Şuhudü-l hal” denilen ve o bölgenin ileri gelenleri arasından seçilen, aralarında önemli hukukçuların da yer aldığı şahitlerin olması bahsedilmesi gereken önemli bir konudur.

Ayrıca cinayet ve hırsızlıkla ilgili kayıtların olmaması ya da çok az olması, halkın o dönemde bu konulardaki titizliğini göstermektedir.

ABSTRACT

The (şer'i) register of Kütahya in number 8, which we have choasen a subject of study, consist of registration of lawcourt which occured in Kütahya and in its sumoundings in 1810-1811in our study, transcriptions of registration of lawcourt like official sertificate, warrant, heritage, formal correspondences, Pious foundations the organization of (Kassamlık) and their opperccuation and classification exist.

As it is known recistiration of (Şeriye) means judgements of lawcards. This judgements,which continue from the term of Ottoman Empire to nowadays ocquaint us about social, political and financial life of the society. For example, we can learn the social structure of the society and their mutual relationship by looking the knowledges which have been entered in register, and can learn the financial structure by looking at registrations of heribage and we can learn the content of the relationship between centre and country by looking at central Decree studying on these documents longer and making known to the public the studies will make what is unkown and deficient about Ottoman society clean.

İn the register, each of the ovents, wich has transfered to the lawcount from Kütahya and its surroundings, has conclued in positive or negative judgement under several of these concluded judgements, the fact that there are witnesses some of whom are important jurists choosen from important people of that region is on important subject which should be mentioned.

Besides, the fact that there is no or less registration about theft shows how people are sensitive on these issuas in that age.

İÇİNDEKİLER

ÖZGEÇMİŞ.....	IV
ÖZET.....	V
ABSTRACT.....	VI
İÇİNDEKİLER.....	
KISALTMALAR.....	VII
TEZ HAKKINDA.....	VIII
Araştırmanın Problemi.....	IX
Araştırmanın Amacı.....	IX
Araştırmanın Önemi.....	IX
Araştırmanın Hipotezleri.....	IX
Araştırmanın Kapsam ve Sınırları.....	IX
Araştırmanın Yöntemi.....	IX
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1.ŞER'İYE SİCİLLERİ.....	4
1.1.1.Tanımı.....	4
1.1.2.Tarihi Gelişimi.....	4
1.1.3. Şer'iyye Sicillerinin İçeriği.....	6
1.1.4.Şer'iyye Sicillerindeki Belge Çeşitleri.....	6
1.1.4.1. Kadı Tarafından Kaleme Alınan Belgeler.....	7

1.1.4.1.1.Hüccetler.....	7
1.1.4.1.2 Vakfiyeler.....	8
1.1.4.1.3. İ'amlar	8
1.1.4.1.4. M a'ruzlar.....	9
1.1.4.1.5. Müraseleler.....	9
1. 1.4.1.6. Tereke.....	9
1.1.4.2. Başka Makamlardan Sadır Olan ve Sicile Kaydedilen Belgeler.....	10
1.1.4.2.1. Padişah'tan Gelen Emir ve Fermanlar.....	10
1.1.4.2.2. Sadrazam, Beylerbeyi ve Kazaskerden Gelen Buyrultular.....	10
1.1.4.2.3. Tezkereler.....	10
1.1.4.2.4. Temessükler.....	10
1.1.5. Şer'iyye sicillerinin kaydedilmesi usulü.....	11
1.1.6. Şer'iyye sicillerinin önemi.....	11
1.1.7. 8 numaralı Kütahya Şer'iyye sicili defteri'nin tanıtımı.....	12
1.2. KÜTAHYA'NIN TARİHÇESİ.....	15
1.2.1. Türk Hakimiyeti Öncesi Kütahya	15
1.2.2. Türk Hakimiyetinde Kütahya.....	16
1.2.2.1. Selçuklular Zamanında Kütahya.....	16
1.2.2.2. Germiyoğulları dönemi.....	17
1.2.2.3. Osmanlılar Zamanında Kütahya.....	18
1.2.2.4. Milli mücadele Dönemi ve Sonrası.....	19

İKİNCİ BÖLÜM

2. 8 NUMARALI KÜTAHYA ŞER'İYE SİCİLİNİN TRANSKRİPSİYONU.....	22
--	----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. EDİSYON KRİTİĞİ VE SONUÇ.....	152
EKLER.....	162
SÖZLÜK.....	181
KAYNAKÇA.....	202
DİZİN.....	204

KISALTMALAR

a.g.e	: Adı geçen eser
a.g.m	: Adı geçen makale
a.g.t.	:Adı geçen tez
BOA	: Başbakanlık Osmanlı Arřivi
C	:Cilt
ev.	: Çeviren
DİB	: Diyanet İşleri Başkanlığı
H	: Hicri
M	: Miladi
M.E.B	: Milli Eğitim Bakanlığı
Mat.	:Matbaası
No	: Numara
s	: sayfa
S	: Sayı
ss.	:Sayfa sayısı
TDAV	:Türk Dünyası Araştırma Vakfı
TDK	:Türk Dil Kurumu
T.T.K	: Türk Tarih Kurumu
Yay.	:Yayınevi

8 No’lu KřSD: 8 Numaralı Kütahya şer’iye Sicilli Defteri

TEZ HAKKINDA

TEZ HAKKINDA

Araştırmanın Problemi: Tarihi araştırmalarda hedef bilimsel gerçekler ile en doğruyu bulmaktır. Bunun içinde konunun çerçevesi belirlenir.Çalışmamızdaki problem hicri 1225-1226 yılını içine alan 8 numaralı şer'ie sicilinin transkripsiyonu ve edisyon kritiğidir.

Araştırmanın Amacı: Mahkeme kayıdı olarak bilinen şer'ie sicilini incelemek, buna göre Kütahya ve bağlı bulunan yerleşim birimlerini ve buralarda yaşayan halk ve hukuk ile alakalı şahıslar hakkında bilgi edinebilmek.

Araştırmanın Önemi: Dönemin önemli hukuki belgeleri olan şer'ie sicilinde Kütahya ve çevresindeki gelir kaynakları, demografik durum, aile hayatı gibi önemli ekonomik, toplumsal ve sosyal konularda bilgi verebilmek.

Araştırmanın Hipotezleri: Transkripsiyonu yapılan ve değerlendirilen süreçte mevcut belge sayısı ve hükümlerin içerikleri varsayımımızın gerçekliğini doğrulamaktadır. İncelediğimiz tarihte Kütahya'nın Osmanlının önemli bir merkezi olması incelemenin değerini daha da arttırmaktadır.

Araştırmanın Kapsam ve Sınırları: Çalışmamızın kapsamı hicri 1225-1226 yılını içine alan bir yıllık süreçtir.77 belgeyi kapsayan bu süreçte bütün belgeler tek tek incelenmiş ve bir sonuca ulaşılmıştır.Bu belgelerin Kütahya da bulunmaması ve iyi muhafaza edilmemesi ve bazı yerlerin okunamayacak duruma gelmesi en büyük sıkıntıyı oluşturmuştur.

Araştırmanın Yöntemi: Çalışmamızda ilk önce çalışılacak Şer'ie Sicili belirlendi. Daha sonra bu belgenin kopyası Ankara Milli Kütüphaneden temin edildi. Tamamı temin edilen belgeler transkribe edilip edisyon kritiği gerçekleştirildi. Diğer yandan Kütahya'nın sosyal, ekonomik yada siyasi hayatını ilgilendiren diğer kaynaklara da ulaşıldı. Okuyucuya yardımcı olması amacıyla çalışmamıza sözlükte eklendi.

GİRİŞ

Şer’iye Sicilleri tarihi kaynak olarak irdelendiğinde ana kaynaklardan sayılabileceğinden, tarih araştırmalarında bizlere farklı bakış açısı kazandıracaktır. Zira kaydedildiği yerlerde o yerleşim yeri ve çevresi ile ilgili sosyal, ekonomik, siyasi, toplumsal ve demografik konular hakkında bilgiler vermektedir.

Evlenme, boşanma, miras gibi hukuki davalarla, ürünlerin fiyatlandırılması, vergi v.b. konular Kütahya’da hicri 1225-1226 yıllarında ki durumu inceledik. Bu çalışma ile aynı zamanda konuya ilgi duyanlara belirtilen tarihte Kütahya ve çevresinin sosyal, ekonomik, siyasi ve toplumsal yapısı hakkında bilgi verdik.

“Kütahya Şer’iye Sicilleri 8 Numaralı Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi” isimli çalışmamız üç (3) bölümden oluşmuştur.

Birinci bölümde Şer’iye Sicilleri ve dönemi hakkında bilgi vermenin yanı sıra Kütahya’nın tarihçesinden de kısaca bahsettik.

İkinci bölüm de tezimizin asıl bölümünü oluşturur. Bu bölümde 8 Numaralı Şer’iye sicilinin transkripsiyonunu yaptık. Kütahya’nın Hicri 1225-1226 / Miladi 1810-1811 tarihleri arasındaki mahkeme kayıtlarından sosyal ve hukuki konularda bilgi verdik.

Üçüncü bölümde ise Kütahya Şer’iye Sicilleri’nden çıkartılabilecek bilgileri ortaya koyduk. Vekillik müessesesi, vasilik, kadılık, kassamlık müessesesi ve vakıflar nafaka gibi konular hakkında açıklamalarda bulunduk.

Yararlandığımız kaynakları alfabetik sırayla sunduk. Okuyucuya yardımcı olması amacıyla Kütahya ve çevresindeki yerleşim yerlerini tablo olarak sunduk. Küçük bir sözlük oluşturduk.

8 numaralı Kütahya Şer’iye Sicilinden örnek metinler ile sicile dayanarak sicilde geçen Müslüman erkek ve kadın isimleri, gayri Müslim kadın ve erkek isimleri gibi istatistiki bilgi verdik.

Dizin kısmında önemli terimler, isimler yerlere kolayca ulaşılabilmesi için alfabetik sırayla bu kelimeleri verdik.

Sözlük oluşturarak araştırmacıların zorluk çekmemesi için bilinmeyen kelime ve deyimlerin anlamını verdik.

Öğrenciliğimden itibaren ilmi teşvik ve rehberliğini esirgemeyen ilgi ve destekleri ile yol gösteren başta danışman hocam Yrd.Doç. Dr. Necati Aksanyar ve bölüm başkanım Prof. Dr. Aygün Attar hanımefendiye ve Dumlupınar Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümündeki diğer hocalarıma teşekkürlerimi bir borç bilirim.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1. ŞER'İYE SİCİLLERİ

Osmanlı Devletinde merkezde tutulan defterlerden başka, ülkenin her bölgesinde görev yapan kadılar tarafından, bulundukları yerlerde tuttukları ve sayıları binleri geçen defterler vardır. Şer'i mahkemelerden kalan bu defterlere Şer'îye Sicilleri denilir.

Bu defterlerde hukuki, iktisadi, sosyal, askeri ve idari kurumlar hakkında önemli tarihi bilgiler içerir.¹ Bu bilgilerin tam olarak ortaya çıkarılabilmesi için belgelerin tek tek incelenip, okunup, değerlendirilmesi lazımdır. Bunun olması içinde şer'îye sicillerinin bir merkezde toplanıp, derli toplu olarak kataloğun çıkarılması ve hangi dönemleri içerdiği çalışmaların tek elden kontrol edilmesi gerekir. Her ne kadar Osman Ersoy, Mücteba İlgürel, Yusuf Halacoğlu tarafından yapılan katalog çalışmaları vardır. Ayrıca Ahmet Akgündüz'de kendisi bu konuda çalışmış ve diğer çalışmalar ile kendi çalışmasını birleştirmiştir.²

1.1.1. Tanım

Kaydetmek, okumak, not almak, hükmetmek, karar vermek, zabta ve sicile geçirmek anlamına gelen sicil kelimesi, terim olarak; insanlar ile ilgili bütün hukuki olayları, kadıların verdiği hükümleri, yargıyı ilgilendiren çeşitli yazılı kayıtları içeren defterler anlamındadır. Bu defterlere kadı defteri, zabt-ı vakay-i sicilleri, mahkeme defteri gibi isimlerde kullanılmaktadır.³

1.1.2. Tarihi Gelişim

Sicil tutma davaların kayda alınması geleneği İslam inancı ile ilgilidir. Bu konuda ki geleneği İslam dünyasında, islamın ilk yıllarına kadar götürmek mümkündür. Kur'an-ı Kerimde geçen bir ayet⁴ borçlanma ve ticari alışverişlerde benzer durumlarda yazılı akdin yapılmasını ve şahit bulundurulmasını tavsiye eder. Bu ayet sadece ticari

¹ Nuri KÖSTÜKLÜ ,*Yalvaçta Aile (1892-1908)* ,Konya ,1996 , s.13

² Ali AKTAN ,*Osmanlı Paleografyası ve Siyasi Yazışmalar* ,OSAV Yay. İstanbul,1995 , s.175-176

³ Said ÖZTÜRK , *Askeri Kasamsa Ait Onyedinci Asır İstanbul Tereke Defteri* , OSAV Yay. İstanbul 1995 , s. 19 ; M . Zeki PAKALIN , *Osmanlı Tarihi Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü* , C. III , MEB Yay. İstanbul 1993 , s. 210 ; Ferit DEVELİOĞLU ,*Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lügat* , s . 951

⁴ *Kuran-ı Kerim* ,Bakara Suresi ,282

işler ve borç durumlarında akit tavsiye etmesine rağmen, İslam alimleri ve devletleri bunu bütün fıkıh konularını içine alacak şekilde genişletmiştir. Hz. Peygamber döneminde hukuki ve ticari akitleri “Zeyd b.Erkam”, “Ala b. Ukbe”, “Hüseyin b.Numeyr” isimli sahabiler yazıyordu. Herhangi bir anlaşmazlık durumunda Hz. Peygamber mahkemeye sunulmak üzere bir alışveriş akdini yazdırtmıştır. İktâ arazileri için ispat belgesi mahiyetinde yazılı bir kağıt vermiş olduğunu kaynaklardan görebiliyoruz.

Bu defterlerin tutulması ile evlenme, boşanma, satış, vakıf kurma, vesayet, velayet gibi hususların kayıd altına alınması ileride çıkabilecek sorunların çözümünde kolaylık sağladığı gibi yapılan işlere resmiyet de kazandırmıştır. Ayrıca kayıd altına alınan bu hükümler sonrakilere örnek teşkil ettiğinden büyük kolaylık sağladı. İslam tarihinde davaların tescili Hicri 120 tarihinde başlar. Küfe kadısı Abdullah b. Şübrime davaların çoğalması üzerine hükümleri tescil ettirmeye başlamış ve bu tarihten itibaren hükümler kayıt altına alınmıştır. Mısır da ise Muaviye’nin ilk kadısı “Süleyman b. Anz” ile başlamıştır. Abbasiler zamanında ise “Yahya b. Ekrem” ‘in kadılığı zamanında başlamıştır. Daha sonraki dönemlerde ise her hakimin kendi bölgesinde “ Divanül-kadı” denilen birer arşiv oluşturduğu görülür. Bu arşivlerde sicil defterleri, dava dosyaları bulunurdu. Bunlara “harita” veya “kımtar” denilirdi.⁵

Türk-İslam devletlerinde ve bunlara müteakiben Selçuklu ve Osmanlı devletlerinde, devletin sınırları içerisinde bulunan her yere İslam hukukunu yani şer’i hükümleri uygulamak üzere kadılar gönderilmiştir. Kadılar şer’i yani hukuki işlerin yanı sıra devletin temsilcisi konumunda bulunduğundan sancak ve kazalarda halkın umumi işlerine ve devlet işlerine de bakmışlardır. Kadılar çok geniş yetkilere sahip olduklarından sorumlulukları da o derece fazladır. Kadılar yaptıkları bütün işleri kayda geçmişlerdir. Bu kayıtlarda merkezden, kazaskerlik makamından, beylerbeyliğinden, validen ve diğer makamlardan gelen bütün yazılı emir ve belgeleri saklıyor, gerektiğinde daha sonra ona göre hareket etmek ve kendinden sonra gelenlerin işini kolaylaştırmak için sicile kaydedirdi.⁶

⁵ Öztürk ,a.g.e., s.20

⁶ Öztürk ,a.g.e., s 20

1.1.3. Şer'îye Sicillerinin İçeriği

Günümüzde mevcudiyeti bilinen Osmanlılar tarafından tutulmuş şer'îye sicilleri 1455 tarihli Bursa Şer'îye Sicilleri ile başlamaktadır. XX.asrın ilk çeyreğine kadar gelen bu kayıtlar, Türk tarihinin sosyal, iktisadi, siyasi, kültürel vb. konulardaki temel kaynaklarından. Sicillerin geniş içeriğe ve çeşitliliğe sahip olması ülkemizde son dönemde bu konudaki çalışmaları hızlandırmıştır. Konu ile ilgili bir çok yayın ortaya çıkmış olmakla birlikte, bu çalışmalar yeterli değildir. Yabancılar tarafından bu konuda yapılan çalışmalar ise 1966 yılında Jon Mondavilla'nın yazdığı "The Otoman Court Records of Syria and Jordan" isimli makale, Ronald Rennings'in 1972'de "The Judicial Registers of Kayseri (1590-1630) As a source for otoman History" isimli çalışmaları şer'îye sicilleri kullanılarak batılıların Osmanlı sosyal ve ekonomik hayatı ile ilgili yapılan ilk önemli çalışmalardandı.⁷

Şer'îye sicilleri ait oldukları bölgenin o dönemdeki sosyal, toplumsal, demografik ticari hayat, üretim, merkezle olan ilişkiler, bölgedeki sorunlar gibi önemli konular hakkında bilgi verir. Osmanlı devletinde herhangi bir vilayet, liva, kazaya gönderilen ferman ve buyrulduların birer sureti şer'îye sicillerine mutlaka kaydedilirdi. Buna göre sicillerin kapsadığı belgeleri iki gruba ayırabiliriz.⁸

Kadının kendi verdiği hükümler doğrultusunda kaleme alınan belgeler, hüccetler, i'lamlar, maruzlar, müraseleler ve diğer kayıtlar. Başka merkezlerden geldiği halde sicillere kaydedilen belgeleri, fermanlar, beraatlar, nişanlar vb.⁹

1.1.4. Şer'îye Sicillerinde Yer Alan Belge Çeşitleri

Yukarıda değindiğimiz gibi şer'îye sicillerinde ki belgeler tek çeşit değildir. Tam aksine bu sicillerde her türden konu yer aldığından, belgeler de çok çeşitlilik arz etmektedir. Bu belgelerin kim tarafından kaleme alındığı ve gönderildiği önemlidir. İsimlerini de çıktıkları yere göre alırlar. Örneklerle kısa kısa şer'îye sicillerinde yer alan belgeleri vermeye çalışacağız.

⁷ Öztürk ,a.g.e., s 21

⁸ Arif KOLAY , **Kütahya Şer'îye Sicilleri 72 Numaralı Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi** ,Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi ,Kütahya 2001 , s. 10

⁹ Aktan , a.g.e., s .176- 177

1.1.4.1. Kadı tarafından Kaleme Alınan Belgeler

Şer'iyye sicillerinde yer alan kayıtların % 90 'ını kadıların kaleme aldığı belgeler oluşturur.¹⁰ Bundan dolayı kadılar tarafından kaleme alınan belgelerin özelliklerini bilmek ve anlamak gerekmektedir.

1.1.4.1.1. Hüccetler

Arapça kökenli bir kelimedir, delil ve sika sened anlamına gelir.¹¹ Osmanlı devletinde hüccet iki anlamda kullanılır. Birincisi; şahitlik,ikrar,yemin veya yeminden nükül gibi bir davayı ispat eden hukuki delil, ikincisi; kaza-i ve şer'i konularda kadının mührünü ve imzasını taşıyan belge olarak kabul edilir ki ¹² şer'iyye sicillerinde yer alan bu durumdur.

Hüccetler günümüzdeki şekliyle noter evrakı olarak değerlendirilebilir. Osmanlı Devletinde Tanzimattan sonraki dönemde hüccetlerin yerini senetler almıştır. Şer'iyye Sicillerinde ki belgelerin genelini de hüccetler oluşturur.

Şer'i mahkemede verilen hüccet, hukuki meselede, karşı taraf aleyhine verilmiş bir karar gibidir. Mesela bir malın satın alındığını gösteren hüccet, o malın alıcısı aleyhine açılacak davalarda kullanılabilecek kesin delil anlamına gelir. Hüccetin diğer belgelerden farkı, hakimin hüccetlerde herhangi bir kararının bulunmaması, günümüzde ki şekli ile şer'i mahkemenin noterler gibi, hukuki durumu zabt ve rabt altına almasıdır. Zira taraflara verilen hüccetlerin bir örneği de mutlaka şer'iyye siciline kaydedilirdi.

Hüccetlerde, hücceti veren kadının imzası ve mührü bulunur. Tarafların açık adresi ve açık kimlikleri bulunur. Hüccette yer alan konu (mal veya hak)en ince ayrıntısına kadar anlatılır. Hukuki konunun şartları, şekli ve varsa teslim ve tecellüm işlemleri tafsilatlı bir şekilde belirtilir. Tarafların konu hakkındaki kesin ifadeleri,

¹⁰ Ahmet AKGÜNDÜZ , *Şer'iye Sicilleri ,C.I ,TDAV Yay.* İstanbul 1988 ,s. 20

¹¹ Mübahat S. KÜTÜKOĞLU ,*Osmanlı Belgelerinin Dili* ,Kubbealtı Neşriyat , İstanbul 1994 , s. 350

¹² Kütükoğlu , a.g e., s. 350

beyanları gün, ay, yıl belirtilerek kayda alınır. Hücetin altına “Şühüdü’l-hal” denilen “durumun şahitleri” mutlaka ünvan ve isimleriyle kaydedilir.¹³

Hüccetlerin başında mutlaka, hüccetin düzenlendiği mahkemenin bulunduğu şehir ismi yazılır. Mahkemenin bulunduğu şehir “mahrusa”, “mahmiye” veya “Medine” kelimesi yer alır. Bizim çalışmamızda “Medine” kelimesi yer almaktadır.

1.1.4.1.2. Vakfiyeler

Vakfiyelerde bir çeşit hüccettir. Ancak içerik ve üslub olarak diğer hüccetlerden ayrılır. Vakıf, Arapça durdurmak, alıkoymak¹⁴ anlamına gelir. Vakıf Allah’a yakın olmak amacıyla bir kimsenin maddi imkanlarını karşılık beklemezsizin dini veya sosyal bir amaç için başkalarının hizmetine sunmasıdır. Vakfiye ise vakıf edilen şeyin vasıflarını ve vakfedilme şartlarını içeren, kadı tarafından tasdik edilmiş belgedir.¹⁵

Osmanlı Hanefi hukukuna göre kadı ve şahitler huzurunda düzenlenen vakfiyelerde mutlaka vakfı yönetecek ve işletecek kişilerin oluşturduğu vakıf mütevellisi de tayin edilmektedir.

Vakfiyelerin,menkul vakfiyeleri,gayr-i menkul vakfiyeleri,nakit para vakfiyeleri,gayr-i Müslim vakfiyeleri gibi çeşitleri vardır.¹⁶

1.1.4.1.3. İ’lamlar

Arapça kökenli olan İ’lam kelime anlamı olarak bildirme,anlatma demektir.Hukuki olarak ise bir davanın mahkemece nasıl sonuca bağlandığını gösteren belgedir.¹⁷

¹³ **K.Ş.S.8 Numaralı Defter** , Belge No : 13 , Hücet hk. da geniş bilgi için bakınız, Akgündüz a.g .e , s . 21-22

¹⁴ Hüseyin USLU , **İslam Müesseseleri Tarihi** , Gonca Yay. İstanbul 1985 , s. 258

¹⁵ Kütükoğlu , a. g. e , s. 359

¹⁶ Akgündüz , a. g. e , s .27

¹⁷ Kütükoğlu , a .g. e , s .345

İlamların içeriğinde hakimın verdiği hükmü ihtiva eder. Davacının iddiası,davalının verdiği cevap,deliller,verilen karar ve kararın gerekçesi yer alır.Hakimin imza ve mührü,dava yeri,dava edenin ve davalının ismi,baba isimleri,açık adresi,dava konusu,gibi bilgiler çok açık bir şekilde yer alır.

İlam denilen mahkeme kararları,icranın başı olan padişah veya onun mutlak vekili olan sadrazama bildirilmek zorundadır.¹⁸

1.1.4.1.4. Ma'ruzlar

Kelime anlamı olarak; arz edilen şey demektir.Ma'ruzun iki anlamı vardır.Birincisi,kadıların icra mahkemelerine idari bir durumu arz ettiği yazılı kayıtlara veya halkın icra makamına yada kadıya hitaben yazdığı şikayet dilekçelerine denir ki sicilde kullanılan ma'ruzlar bunlardır.İkincisi de ilamların bir çoğu icra makamına hitaben yazıldığından ilamlara da ma'ruz denilmektedir.¹⁹

1.1.4.1.5. Müraseleler

Haberleşme,mektuplaşma,kadı mektubu²⁰ anlamındadır.Hukuki olarak kadının kendisine denk veya aşağı makama yada şahısa yazdığı belgeye²¹ denir.

1.1.4.1.6. Tereke

Vefat eden kimsenin hayatta iken sahip olduğu her türlü özel eşyaları taşınır-taşınmaz menkul,gayri menkul vb. her şeydir.²²Bu değerlerin hepsi kişi vefat ettikten sonra kadı tarafından sicil defterine veya tereke defterine işlenir bunlar yine kadı ve şahitler huzurunda mirasçılarına pay edilir.Ayrıca küçük yaşta mirasçı çocuklar varsa bunlara vasi tayin edilir.

¹⁸ bkz. İ'lam ile ilgili ayrıntılı bilgi için , Akgündüz , a . g . e . , s.31

¹⁹ Akgündüz , a . g . e . , s .38-39

²⁰Develioğlu a. g .e . , s .732

²¹ Akgündüz , a . g .e . , s . 38-39

²² Öztürk , a . g . e . , s . 27

1.1.4.2.Başka makamdan sadır olan ve sicile giren belgeler

Şer'iye sicillerinden kadılar tarafından yazılıp kayda giren belgelerin dışında,başka makamlardan gelip kayda giren belgeler de vardır.Bu belgeleri de kadılar sicile kaydederdi.Bunlardan bazılarını aşağıda vermeye çalışacağız.

1.1.4.2.1. Padişah'tan gelen emir ve fermanlar

Padişahın devletin ve icranın başı olarak kaleme aldığı hükümler, yada şer-i hükümlerin icrasını te'yit için yazılı emirlerdir.Padişahın icranın başı olarak kaleme aldığı hükümlerde tartışmalı olan şer-i meselelerde, mevcut görüşlerden hangisini kabul ettiğini bildiren yazılı emirlerdir.²³

Bunlara hükümde denilir.Ayrıca padişahların bireylere yönelik vazife tevcihi tımar, ticaret beratı vb. konulara ilişkin kaleme alınan ferman berat ve nişanlarda vardır.İşte bu ferman berat ve nişanlarda mutlaka şer'ie siciline kaydedilirdi.

1.1.4.2.2. Buyruldular

Osmanlı devletinin padişah'tan sonra gelen, sırasıyla sadrazam, kaptan-ı derya, vezir, beyler beyi ve kazasker gibi üst düzey devlet erkanının kendinden alt veya dengi makamlara gönderdiği emirlerine denir.²⁴

1.1.4.2.3. Tezkereler

Kadıların dışındaki makamların kendileri dışında altta veya dengi makamlara yazdıkları resmi bir konuyu içeren belgelere tezkere denir. Ayrıca aynı şehirde bulunan resmi dairelerin birbirlerine yazdıkları resmi yazılarda tezkere olarak geçer.²⁵

1.1.4.2.4. Temessük

Temessük bir çok anlama gelmekle birlikte (borç için alınan senet,sulhname gibi) şer'iye sicillerindeki anlamı “miri arazide ve gayr-i sahih vakıflarda tasarruf hakkı

²³ Kütükoğlu , a. g . e . , s.253

²⁴ Akgündüz , a. g . e . , s .44

²⁵ Akgündüz , a. g . e . , s .46

sahiplerine yetkili makam ve şahıslar tarafından verilen belge demektir.²⁶ Daha sonraları bu durum tapu olarak geçecektir.

1.1.5. Şer'îye Sicillerinin Kaydedilme Usulü

Kadıya intikal edilen her türlü resmi yazı belirli kurallar içinde mutlaka şerîye sicili dediğimiz deftere kaydedilirdi. Bulundukları mahalle ait, kadıların ve onların yardımcısı olan naiblerin verdiği kararlar defterin bir tarafına, merkezden ve diğer makamlardan gelen yazılarda defterin diğer tarafına yazılırdı. Mahalli konularla ilgili belgelerin yazıldığı bölüme “Sicill-i mahfuz”, merkezden gelen resmi yazıların yazıldığı bölüme “sicill-i mahfuz defterlü” denilirdi.

Osmanlı bir çok konuda olduğu gibi yazılı belgelerin hazırlanmasında da kendinden önceki İslam ve Türk İslam devletlerinden etkilenmiştir. İslam hukukundan yazılı muamelelerde takip edilecek yol fıkıh kitaplarında ayrıntılı olarak yazılmıştır. Bu durumu Osmanlı mahkemeleri sistemleştirerek işleri daha da kullanılır hale getirmiştir. Bütün kayıtların tanzimini açıklayan örnekler verilerek “sakk”²⁷ kitapları yayınlanmış ve şer'îye sicilindeki kayıtların tutulması meselesi daha sistemli sağlam ve kullanışlı hale getirilmiştir.

1.1.6. Şerîyye Sicillerinin Önemi

Türk-İslam tarihi ve özellikle Osmanlı tarihinin kaynakları açısından siciller birinci derecede önemlidir. Bu siciller Osmanlı devletinin gayet sağlam temeller üzerine kurulduğunun en bariz göstergelerindendir.

Şehir ve kasabalarda ki en önemli idarecilerden olan ve adaleti temsil eden kadıların merkezle yaptıkları resmi yazışmaları, merkezi bir konu hakkında gönderdiği fermanların infaz ve tatbikini, halkın şikayet ve dilekçelerini belediyelerin işlerini, noterlik, alım-satım meselelerini, narh koyma, kadıların mahkemelerde verdiği kararları, ve sosyal hayatla ilgili yapılan işlerin vb. konuları ihtiva eden bu siciller incelenmeden **Osmanlı tarihi** hakkında doğru bir karar vermek mümkün değildir.

²⁶ Akgündüz , a. g . e. , s .48

²⁷ bkz. Geniş bilgi için , M. Nihat ÖZÖN , **Osmanlıca-Türkçe Sözlük** , Remzi Kitabevi ,İstanbul 1977, s.574

Osmanlı hukukunun, dolayısıyla İslam hukukunun doğru uygulanıp uygulanmadığı, özel ve kamu hukuku ile ilgili uygulamalar da şer'îye sicilleri incelenmeden doğru olarak anlaşılamaz. Bu nedenle şer'îye sicilleri **hukuk tarihi** açısından önemlidir.

Osmanlı halkının hayat tarzı, geçim şartları, yetiştirdiği ürünler, yapılan meslekler, halktan toplanan vergiler, bölgelerin ürettiği ürünler, devlet memurlarına ödenen ücretler, tazminatlar, ticari hayat, devletin bölgelere verdiği ekonomik ve ticari imtiyazları da ancak sicillerden öğrenebiliriz ki, bundan dolayı da şer'îye sicilleri, **İktisat tarihi** açısından önemlidir.

Harp tarihi ve özellikle asgari konularla ilgili kayıtlar (ordunun sefere çıkması, konaklama yerleri, erzak, cephane, araba, savaş malzemeleri vb.) çok tafsillatlı kayıtlarında bu defterlerde tutulması **askeri tarih** açısından önemlidir.

Osmanlı idari teşkilatının en ince ayrıntısına kadar aydınlatılması açısından da şer'îye sicilleri önemlidir. Özellikle kaza, sancak ve eyalet taksimatı, beyler beylik, sancak beyliği, kethûdalık gibi idari, kadılık, nahiplik, su başılık gibi adli müesseselerin hem idari hem de ifa ettikleri fonksiyonların şer'îye sicillerinde ki kayıtlardan öğrenebiliriz ki, bundan dolayı da şer'îye sicilleri **sosyal yapı ve idari teşkilat** açısından önemlidir.

1.1.7. 8 Numaralı Kütahya Şer'îye Sicili Defteri Tanıtımı

Kütahya şeriye sicilleri toplam 90 adet olup, bunları daha önce Kütahya müzesinde iken 1991 yılında bütün şer'îye sicillerinin Ankara'da toplanması uygulaması çerçevesinde Ankara milli kütüphanede toplanmıştır.

8 numaralı sicil H.1225 /1226 M. 1810 / 1811 yılları arasında ki kayıtları içermekle olup 77 belgeden oluşmaktadır. Rik'a hattıyla yazılmıştır. Satırlar genellikle düz yazılmasına rağmen, çok az da olsa yan yazıldığı da görülmüştür. Sahifeler de birden çok belge yer almaktadır. Sicil boyunca yazılarda pek çok fark olmamakla birlikte, azda olsa farklı yazılış şeklinin olması bu sicilin 1 den fazla kâtip tarafından tutulduğunu göstermektedir. Ayrıca dikkat çekici bir husus, belgelerde yöneticilerle

ilgili yerlerin boş bırakıldığını görüyoruz ki , bu durumda da bize çok fazla yöneticilerin değiştiğini göstermektedir. Sicilimizdeki belgelerin sonunda bulunan hicri tarihlerin yanına koyu (bold) olarak miladi tarihleri de ekledik.

TEZ METNİ

1.2.KÜTAHYA VE HAVALİSİNİN KISA TARİHÇESİ

İç Ege bölgesinde yer alan Kütahya ve çevresi iç Anadolu'ya geçiş de bir eşik görevi görür. Ortalama yüksekliği 1200 m. civarında ki bölge yaylalardan oluşmaktadır.²⁸

Anadolunun eski şehirlerinden birisi olan Kütahya Frigler, Romalılar, Bizanslılar devrinin önemli bir merkezi olduğu gibi Selçuklu, Germiyan oğulları ve Osmanlı devletinin de mühim bir merkezi olmuştur.²⁹

Antik kaynaklarda Kütahya'dan Esop'un doğduğu ülke olarak bahsedilir ki, buda şehrin M.Ö. VI. YY. da var olmasını gerektirir. Bu kaynaklar da şehrin ismi Kotiaëion, Kotiaion , Cutyaeium, Cotyaeum, Cotyaium şeklinde ifade edilmektedir. Strabon şehirden Frigya Epiktetos'un ülkesi olarak bahsederek Katys'in şehri anlamına gelen Kotiation olduğunu belirtir.³⁰

1.2.1.Türk Hakimiyeti Öncesi Kütahya

Kütahya'da ilk siyasi hakimiyetin Frig'ler tarafından kurulduğu sanılmaktadır. Bu hakimiyet M.Ö. 546 yılında Pers kralı Kyros'un bütün Anadolu gibi Kütahya'yı da ele geçirmesi ile son bulur. Uzun süre Pers hakimiyetinde kalan şehir M.Ö. 333 yılında Makedonya kralı Büyük İskender'in eline geçmiştir. M.Ö. 278 yılında Bitinya krallığı, daha sonra Bergama krallığının hakimiyetine giren Kütahya III.Attalos'un M.Ö. 133 yılında ölümü ile Roma imparatorluğuna bağlanmış ve Hristiyan'lığın önemli merkezlerinden biri olmuştur.³¹

Hristiyan'lığın ilk dönemlerinde takibata uğrayan hristiyanların, Kütahya'yı sığınacak bir şehir gibi görüp buraya kaçmaları Hierokles'un şehrin tahsisatını kesmesine ve burada sıkıntıların ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Daha sonra ise Şehir

²⁸ Yusuf DÖNMEZ "Kütahya ve Çevresinin Fiziki Coğrafyası" **Kütahya Atatürk'ün Doğumunun 100. Yılına Armağan** , İstanbul 1981-1982 , s. 1

²⁹ Celal KAGNICIOĞLU , **Tarihi ve Turistik Yönü ile Kütahya** ,Halk Basımevi , İstanbul 1964, s .20

³⁰ H. Dursun YILDIZ , "Kütahyanın Tarihçesi" **Kütahya Atatürk'ün Doğumunun 100. Yılına Armağan** , İstanbul 1981-1982 , s. 35

³¹ M. Çetin VARLIK , "Kütahya" **İslam Ans. DİY C.26, s.580**

Piskoposluk merkezi olmuştur.³² Roma İmparator'luğunun doğu-batı şeklinde bölünmesiyle Kütahya Bizans'a bağlandı. Stratejik konumundan dolayı şehir daha da önem kazanır. Bu nedenle Bizanslılar şehrin hakim tepelerine kale ve surlar inşa etmişlerdir. Germiyanoglu ve Osmanlılar tarafından kullanılan kale ve surlar, Osmanlıların da ilave yapmasıyla son şeklini almıştır.³³ Kalıntıların bir kısmı günümüze kadar gelen kale günümüzde hisar olarak bilinmektedir. Malazgirt savaşında Alparslan 'a yenilip esir düşen Bizans imparatoru Romanos Diogenes yeni Bizans kralı tarafından Kütahya'da gözleri kör edilmiştir.

1.2.2. Türk Hakimiyetinde Kütahya

1071 Malazgirt savaşından sonra Türk hakimiyetine girmeye başlayan Anadolu'da Türkler kalıcı olarak yerleşmeye başlar. Kütahya'nın tam olarak hangi tarihte Türk hakimiyetine girdiği bilinmemekle birlikte, Anadolu Selçuklu devletini kuran Kutalmış oğlu Süleyman bey tarafından 1080 'li yıllarda alındığı sanılmaktadır.

1.2.2.1. Selçuklular Zamanında Kütahya

Süleyman Şah döneminde Anadolu Selçuklu devletinin Batı ucunu teşkil eden Kütahya ³⁴ II. Haçlı ordularının Anadolu'ya girmesi ve daha sonra sultan I. Kılıçarslan'ın orta Anadolu'ya çekilmesi üzerine Kütahya'da elden çıkmıştır. Tekrar Bizans hakimiyetine girmiştir.

Bizans İmparatoru Manuel Komnenos'un 1176 yılında Miryekefelon'da ağır bir yenilgiye uğraması ile Türkmen akınları neticesinde 1182 yılında Ulu Borlu ile birlikte Sultan II. Kılıçarslan tarafından tekrar ele geçirilmiştir.³⁵ Bir süre sonra şehir tekrar Bizans hakimiyetine girdi ise de 1233 yılında Alaaddin Keykubat zamanında tekrar kesin olarak Türk hakimiyetine girdi.

³² İ.Hakkı UZUNÇARŞILI , **Kütahya Şehri** , İstanbul 1932 , s. 11

³³ H. Dursun YILDIZ ,a.g .m., s .36

³⁴ a. g. y.

³⁵ a. g . m., s. 37

1.2.2.2. Germiyanogulları Dönemi

Sultan Alaaddin Keykubat zamanında kesin olarak Türk hakimiyetine giren şehirde ,bu tarihten sonra Türkmenlerin planlı olarak yerleşmeye başladığını görüyoruz. Moğol istilasından sonra Kütahya ve havalisine yerleşen Germiyanogullarının Baba İshak isyanı sırasında (1239-1240) önce Malatya yöresinden oldukları daha sonra da Kütahya'ya gelip yerleştikleri hakkında İbn-i Bibi'de kayıt vardır.³⁶ Cimri hadisesinde aktif rol oynayan Germiyan'lıların batı Anadolu'da kuvvetli oldukları görülür. Daha sonra 1300 yılında Yakub Bey tarafından Anadolu Selçuklu Sultanlığından ayrılarak bağımsızlığını ilan ettiğini görüyoruz. Böylece Kütahya merkezli Germiyanogulları beyliği ortaya çıkmıştır.³⁷

Germiyanogulları Kütahya merkezli olarak kurulduktan sonra şehir tarihinin en parlak dönemlerinden birini yaşar. Bu dönemde çok önemli İmarat eserleri ortaya çıkmıştır ki bunlar; Vacide medresesi, Kütahya kalesi, Pekmez Pazarı , İshak Fatih Cami-i ve medresesi, Yakup Çelebi'nin mescit, medrese ve imareti vb. eserler bu dönemde ortaya çıkmıştır.³⁸

Yakup bey bağımsızlığını ilan ettikten sonra Bizans ile mücadeleye girişir. Moğol istilasında Anadolu beylikleri İlhanlılara bağlılıklarını bildirirler ise de Yakup Bey bu bağlılığa katılmamıştır. Diğer taraftan Yakub Bey Osmanlı'ların güçlenmesini de istemediyse de yapılan savaşta Osmanlılara yenilmiştir. Yakub Beyin ölümünden sonra pek varlık göstermeyen Germiyanogulları, Devlet Hatununun ,Yıldırım Beyazıt ile evlenmesinden sonra çeyiz olarak Kütahya, Simav, Eğrigöz(emet) ve Tavşanlı Osmanlılara verilir.³⁹ II. Yakub Beyin 1429 da ölümüyle onun vasiyeti üzerine bütün Germiyanoglu beyliği toprakları Osmanlı hakimiyetine girer.

³⁶ Hayrullah Efendi ,**Devleti Aliyye-i Osmaniye Tarihi** , (sadeleştiren: Zuhuri Danişmen) C. I , İst.1971, s. 96

³⁷ İ. Hakkı UZUNÇARŞILI ,**Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu , Karakoyunlu Devletleri** ,TTK yay. Ankara 1991 , s. 41

³⁸ Uzunçarşılı ,**Anadolu Bey.....**,s .229

³⁹ Uzunçarşılı ,**Anadolu Bey.....**,s .45

1.2.2.3. Osmanlılar Döneminde Kütahya

Kütahya Osmanlı hakimiyetine girdikten sonra sancak merkezi olmuştur. İlk sancak beyi de “ Kara Timurtas Paşanın Torunu ve Umur Beyin Oğlu Osman Çelebi” olmuştur. Daha sonra da Şehir Şehzade sancak merkezi olmuştur. Kütahya II. Mehmed zamanında Anadolu beylerbeyliğinin merkezi haline gelmiştir. Fatih Sultan Mehmet Karaman seferinden sonra İshak paşayı Menteşe üzerine göndermiş ve Menteşe - oğlunun ölümü üzerine İshak Paşa Kütahya’ya gelmiştir. İshak Paşa burada Anadolu Beylerbeyi olarak bulunmaktadır. Beyler beylik merkezi Ankara’dan Kütahya’ya bu dönemde gelmiştir.⁴⁰

Yavuz Sultan Selim ve Kanuni Sultan Süleyman, Kütahya’yı Anadolu tarafından yapılan seferlerde merkez olarak kullanmışlardır. Bütün bunlar gösteriyor ki şehir stratejik bir öneme sahiptir. Uzun süre “Paşa sancağı” olarak bilinen şehir Anadolu Beylerbeyliğinin merkez olması hasabıyla kendisine 30 dan fazla kaza bağlanmıştır.⁴¹

XVI. Asrın başlarından itibaren Avrupa’da ortaya çıkan yenilikler ve yeni dünyanın keşfi ile birlikte ekonomik sıkıntıya giren Osmanlı devletinin vergileri arttırması, ehl-i örf ile reayayı karşı karşıya getirdi. Celal-i isyanları olarak bilinen Osmanlı tarihinde önemli yeri olan ülkede önemli olumsuz etkileri olan bu süreçten Kütahya’da etkilendi.

Deli Hasan isyanı sırasında çok tehlike yaşayan Kütahya’da Karayazıcı ‘nın yerine geçen kardeşi Deli Hasan biraderinin maiyetinde ki eşkıya Anadolu’yu yağmalayıp talan eder. Deli Hasan Ankara’yı kuşatıp yağmaladıktan sonra Kütahya’ya gelip şehri yağma eder.⁴²

Celali İsyanından başka Kütahya’da ortaya çıkan bir başka hadise ise Can Mirza Paşa olayıdır. 1657 yılında Osmanlı Devletine baş kaldıran Abaza Hasan paşaya katılan Kütahya halkı Can Mirzanın 300 kadar itaatsiz askerini katletmiştir. Merkezden

⁴⁰ M. Çetin VARLIK , “XVI. Yüzyıl Osmanlı İdari Teşkilatında Kütahya” **Marmara Üniv. Türklük Araştırmaları Dergisi** ,S .2 , Yıl 1986, İstanbul 1987 , s.203

⁴¹ Oktay ASLANAPA , **Kütahya Atatürk’ün Doğumunun 100. Yılına Armağan**, İstanbul 1981-1982 , s. XIV

⁴² William J. Griswold, **Anadoluda Büyük İsyan**, İstanbul 2000, s.32

Anadolu eyaletine tayin edilen Konakçı Ali Paşaya yardım etmişlerdir. Can Mirza ise Kütahya halkından intikam almak için şehri muhasara etmişse de halkın gayretleri sonucu başarısız olmuştur.⁴³

Evliya Çelebi ise memleketi Kütahya'yı seyahatnamesinin 9.cildinde şöyle tarif eder; “ Kütahya Anadolu eyaletinin tahtıdır, vezarettir. Mısır, Bağdat, Budin vezirlerinden başka bütün vezirlerin üstündedir.” diyen Çelebi Kütahya'nın kebabı, kır pidesini, yiyecek içeceklerin ucuzluğundan, kadınların kıyafetinden zevki sefa alemlerinden ,halkın durumundan detaylı olarak bahseder.

Kütahya Türk hakimiyetine geçtikten sonra zaman zaman sıkıntılı dönemlerde geçirmiştir. Germiyanlılar zamanında Karahanlılar ile girişilen mücadeleler Timur'un Ankara savaşında sonra Osmanlı devletini yendikten sonra Kütahya'ya gelmiş ancak fidye-i necat(kurtuluş parası) alarak halka dokunmadan bir ay kadar Kütahya'da kaldıktan sonra şehirden ayrılmıştır.⁴⁴ Diğer taraftan Celali isyanları M.Ali Paşa isyanlarında da şehir tahribata uğramıştır.

1.2.2.4. Milli Mücadele Dönemi ve Sonrası

Kütahya ve çevresi Milli Mücadelenin en yaygın yaşandığı, çarpışmaların ve işgalin en çetin geçtiği bölgelerimizin başında gelir. Önce İngilizlerin işgali altına giren şehir daha sonra Yunanlılar tarafından işgal edilmiştir.

Milli Mücadele döneminde Yunan işgali ve Çerkez Ethem olaylarında Kütahya büyük zarar görmüştür. Rum ve Ermeni çetelerin zararlı faaliyetleri de bölgeye zarar vermiştir. Halk açlık sefalet ve yokluk içinde Milli Mücadeleye tam destek vermiştir. Yunanlıların Anadolu'dan atılmasında özellikle Dumlupınar meydan muharebesi Kütahya sınırları içerisinde cereyan etmiştir. Kütahya Marmara, Ege ve Anadolu bölgelerini birbirine bağlayan merkez konumundadır.⁴⁵

Cumhuriyet dönemi ile birlikte özellikle çok partili hayata geçişle Kütahya'da bir çok sanayi kurulmuş, son dönemde ise Üniversitenin de kurulması ile

⁴³ Uzunçarşılı , **Kütahya Şeh.....** s.151-152

⁴⁴ Aslanapa a . g . m., s. XV

⁴⁵ Aslanapa a . g . y.

endüstri,eğitim ve ticaret canlanmış, bu durum da şehri canlandırmıştır. Şehir böylece kırsaldan kentleşmeye dönüşmeye başlamıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

8 NUMARALI KÜTAHYA ŞER'İYE SİCİLİNİN TRANSKRİPSİYONU

2. 8 NUMARALI KÜTAHYA ŞER'İYE SİCİLİNİN TRANSKRİPSİYONU

Kassab Osman Sipahi

Kâsım Seyyid Ahmet Dedeade Hacı Ali Oğlu Ali Yusuf

Barutçularbaşın Köprübaşında Debbâğhâne kurbunda Küçükçarşıda

M. 18 Haziran 1810 / 225 Senesi Cemâziyevvel'in 15.gününde yaz tarhı olarak cümle marifetiyle verilen

lahm-i ganem lahm-i ma'z lahm-i bakar iç yağı şems-i revgan

kıyye kıyye kıyye kıyye kıyye

15 1 1 18pare 1

01 14 8 pare 42pare

16 pare 15 pare

rügan-i sade taze peyniri tulum peyniri susam yağı sâbûn

kıyye kıyye kıyye kıyye kıyye

1 1 1 1 1

62pare 16pare 18pare 44 60pare

02 musade

46 pare

BELGE NO : 1

Abbas Paşa'nın bâ mühr-i kebir Sipâhi Oğlunun izin buyrulduşudur şer'-i şiar milelden Kütahya'ya varınca yol üzerinde va'ki kazaların kadıları faziletli efendiler zide fazlûhûm ve mefahiru'l-emasil ve'l-akrân a'yân ve zâbitan zide kadruhûm inhâ olunur ki bâ fermanı âli me'mur ma'iyyetimiz buyurulan Kütahya bayrak ağası darende buyuruldu Ali Ağa ile 3 neferiyle vilayetine azimetine tarafımızdan izin ve ruhsat verilmekle imdi siz ki Mevlana ve muhatabûn-ı mûmâ ileyhimsiz sılâ-yı alâ-yı râhîde merkûmun mürûruna ve müdâhale olunmamak bâbında li'eclûs-sened işbu buyuruldu tahrir ve îsdâr ve yedine i'tâ olundu bimennihi Te'âlâ ber mucib-i buyuruldu a'mel ve

haraket ve hilâfından tehâşi ve mücânebet eyleyesüz deyû. Vasale ileyna fi 22 c sene 225 / **28 Temmuz 1810 M**

BELGE NO : 2

Deve için bu defa tahrir olunan irsal i'lâmıdır oldur ki ordu-yu şahanemde mevcud asâkirin zahire ve mühimmat-ı saire ve cebhane-i amme hizmetinde istihdam olunmak üzere Kütahya Sancağı kazalarından bâ emr-i âli matlûb buyurulan 250 mihar şiteranı serian ve acilen tedri ve Davud Paşa Sahrasına irsali hususuna bi'l-ittifak say ve gayret olunmak babında bu defa emr-i celil-i şahane hassa silahşörlerinden Abdi Ağa medine-i Kütahya mahkemesi'ne lede'l vürûd ve tescîl mahal buyrulmak babında hatm ve ifra'et olundukda sem'an ve ta'aten merasimi ba'de'l- eda Kütahya mahkemesi sahabinden mahreç-î mahalle kusuru mezbure tarh ve tahmil olundukda nefsi Kütahya kazasının sehmine isabet eden 25 mihar şiteranı Bursalı Zeynep oğlu Hasan yediyle orduyu şahaneye irsal olunduğu bi'l- ihtima ser-paye-i serir-i a'laya 'arz ve i'lamıdır hurrire 8b sene 225 Kıbrıs ceziresi muhassılı hacedanından es-seyyid Emin Efendi bâ-hüccet âsitaneye irsal cem'an 120 bin kuruşu Kaftan Ağası Selim Ağa yediyle Kütahya'ya vürud vechiyle ta'yin ile salimen irsâl olunduğu kayıdır. 26 b sene 225 / **M 26 Ağustos 1810** Kütahya'da Emrez Kayacık Yaylası emrezin nezdi altı buçuk kuruş ile Nu'man Paşa

BELGE NO : 3

Ya Fettah Ya Rezzak Ya Alim Ya Halim Ya Kâdir izzet-meab eşraf-ı kuzzatdan Ebubekir Efendizade es seyyid Abdurrahman Efendi tahiyyat-ı layîka iblağıyla inha olunan ber vech- i arpalık mutasarrıf olduğumuz Kütahya kazasının ûmür-u niyabet-i şer'iyyesi işbu sene hams ve ısrin ve mi'eteyn ve elf rebiu'levvelisi gurrelerinden bi't-tevfîk ve't-tasdik uhde-i liyakatimize taklid kılınmıştır gerektir ki gurre-i merkumeden kaza-i merkuma varıp rû'yet-i ümur-ı kısmet-i askeriyesiyle mutasarrıf olup beynel ahali vakıa olan deavi-yi şer'iyyeyi hakk-ı adl üzre kaza ve her umurda rıza-cuyi hüda olasin vesselam fi11 ra sene 225/ **M 16 Nisan 1810** elfakir Dürriyade esseyid Abdullah ufiye Anhüma

BELGE NO : 4

Medine-i Kütahya mûzafatından Gümüş nahiyesine tabii Abeş karyesi sükkanından Molla Ömer bin Kara Mehmed nam kimesne Meclis-i şerifi envere mahfel-i din-i münif-i Atharda İsparit kazasına tabi Barla karyesi sükkanından işbu rafiû'l- küttab müstetab Murtaza nam kimesne mahzarında üzerine dava ve tasdiri müdde'a tarih-i kitabdan on ay mukaddem mezburun yedinde olan 250 kuruş kıymetli bir re's kara katırımı İzmid çayırında maan sirkat ettirdim idi şimdi mezburun yedinde buldum talep ederse sual olunup alıverilmesi matlubumdur deyü dava mezbûr dahi cevabında beş sene mukaddem karyemizde sâkin Mustafa nâm kimesnenin algısından hâsıl olup ben dahi mezbûrdan 220 kuruşa iştirâ ettim ol vecihle beş senedir mülkim olmak üzre zapt-ı tasarrufumdadır deyü def ile mukâbele eyledikde müdde-i mezbûr def'in inkâr ve mezbûr def-i meşrûhun mübin beyâna havâle olundukta udûl-i ihrâr ricâl-i müsliminden olup Barla karyesinden Öksüz oğlu İbrahim ve Çolak oğlu Mehmed nâm kimesneler meclis-i şer'a hâzırân olup eserü'l- istişhâd iştirâ filhakika mezbûr Mustafa'nın yedinde ve el'ân mevcûd ve ra'ye'l-yakin müşâhede olunan karakatır Bârla karyesinden Mustafacık nâm kimesnenin algısından hasıl olup ve beş sene mukaddem mezbûr dahi 220 kuruşa mezbûr Mustafa iştirâ etti bizler bu hususa ve bu vecih üzere şahidleriz ve şehâdet dahi ederiz deyü her birerleri edâ-yı şehâdet-i şer'iyeye etmeleriyle ba'de't-ta'dil ve't-tezkiye şehâdetleri makbûl olmakla ol vecihle mezbûr Mustafa'nın zimmetinde kemâ fi's-sâbık ibkâ olunduğu mâ hüve'l vâki' bi't-taleb ketb olundu hurrire fi'lyevmi's-sâni aşera fi şehri rebiu'l-evvel sene hams ve ısrin ve mi'eteyn ve elf / **M 15 Nisan 1810**

Salih oğlu Mustafa Pir Gaiboğlu Ali Receboğlu

BELGE NO : 5

Devletlû Kâimmakâm Halil Paşa tarafından Germiyanzâde el-hâc Süleymân Ağa'nın ibkâ emridir

Mefâhiru'l-kuzzât ve'l-hukkâm me'âdinü'l-fezâil ve'l-keâm Kütahya nâibiyle eyâlet-i anadolu'da vâki kazâların kuzzât ve nüvvâbı-zide fazlûhüm ve kıdvetü'l-emâcid ve'l- a'yân halâ Kütahya mütesellimi hâssa silahşörlerimden Germiyanzâde el-hâc

Süleyman zîde mecdûhu ve mefâhiru'l-emâsil vel'akrân a'yân-ı vilâyet-zîde kadruhüm-tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki sabıkan Kütahya valisi ve rikab-u hümayunum kaimmakamı iftiharul-eali ve'l-eazım Osman Paşa damet me'alihi-nin hasbe'l iktiza kaimmakamlıktan'azl ve infisalına mebni eyalet-i merkûme uhdesinden ref olunup hala rikab-ı hümayunum kaimmakamı olan dustur-i mükerrem müşir-i mufehhem nizam'ül-alem vezirim Halil Paşa edamallahü Teala iclalehû-ya işbu sene-i mübareke rebi'ul-evveli'n dördüncü günü avatıf-ı aliyye-i şahane ve avarif-i behiyye-i tacdaranemden tevcih olunmakla zapt-u rapt-ı memleket himayet-ü siyanet-i ahali ve ra'iyye liyakati bedidar birinin mütesellim nasbı lazımeden idüğü zahir ve mütesellim mümaileyh asaf-ı mezkûre ile muttasıf ve zapt-u rapt-ı memleket ve himayet-ü siyanet-i ahali ve fukaraya liyakati olduğu bedihi ve bahir olmaktan naşı mütesellimlik mezkûr kemakane mümaileyhin uhdesinde ibka ve takrir kılınması hususuna irade-i şahanem ta'alluk etmekle eyalet-i mezkûre mütesellimliği vech-i meşruh üzre kemakane mümaileyhin uhdesinde ibkâ kılınmak fermanım olmağın hassaten işbu emr-i şerifim îsdar (boşluk)ve ile irsâl olunmuştur imdi mezkûr Mevlana ve sair müma ileyhimsiz mütesellimin mezkûru mümâileyhin uhdesinde ibka olunduğu ma'lumunuz oldukda mütesellimlik mezkûru mümaileyhe zabt ve kaimmakam müşarunileyh tarafına râcî' aidat ve ziyaret ötedenberi mütesellim olanlar ne vecihle ahz-u kabz edegelmış ise yine ol vecihle ahz-u kabz eyleyip mütesellimliği umuruna taraf-ı ahârdan ferazdır buyrulan müdahale ve mümana'at ettirmeyesiz ve sen ki mütesellim mümaileyhsin mazmun-ı emr-i şerifim senin dahi ma'lumun oldukda ber vech-i muharrer amel ve hareket ve herhalde fukara-yı raiyye-i himayet ve siyanet ve hilafından tevakki ve müba'adet eylemek babında ferman-ı âlişan'ım sadır olmuştur buyurdum ki vûsul buldukda bu babda vech-i meşruh üzre şeref yafte-i sudur olan vacibu'l-ittiba ve lazimü'l-imtisalimin mazmûn-ı itaat makrûnuyla 'amel ve hareket ve hilafından ittika ve müba'adet eyleyesiz şöyle bilesiz alamet-i şerife i'timad kılasız tahriren fi evail-i şehir-i rebiu'l evveli sene hams ve ısrin ve mieteyn ve elf be makam-ı Kostantiniye

kayd şod fi 13 ra sene 224 / **M 28 Nisan 1810**

BELGE NO : 6

Deve emridir

Dûstûr-i mükerrerem nizamü'l- âlem vezirim (boşluk) Paşa edâmallahü iclalehû ve mefahiru'l- kuzzat Kütahya Sancağı'nın havi olduğu kazaların kadıları ve naiplerine ve a'yan ve zabitan ve bu hususa mübaşir tayin olunan dergahı mu'allam kapucularından Serban başısı Mir Ahmed Bican ve iş erleri zide kadruhûm tevki-i refi-i hümayun vasıl olucak malum olaki felillahi'l-hamd ve'l-minne işbu sene-i mübarekede düşmen-i dinimiz olan Moskov keferesiyle vuku bulan muharebede her bar galebe ve nusret asakir-i mansûrem tarafına vâki olmuş ise de bi avnihi Sübhanehû ve Teala sene-i atiyyede kefer-i makhûreden ber vefk-i matlûb ahz-î intikam olunmak niyet-i halisasıyla sefer-i hümayunu muhakkak olduğuna binaen orduyu hümayunum lazimesi için esbab-ı seferiyyenin şimdiden tahyie ve ihzarına teşebbüs olunmak vacibe-i halden olduğuna ibtina'en ordu-yu hümayunumda mevcûd bulunup hidemat-ı mühimmede istihdam olunmak üzere Kütahya Sancağı'nda vâki kazalardan 1225 senesine mahsûben altıyüz re's şiteran tertib ve orduyu hümayunuma mülhak oldukları günden itibaren lazım gelen ücretleri orduyu hümayunumda serban başısı yedinden verilmek şartıyla mevkûfattan ihrac ve derun-î emr-i şerifime mevzu'an irsal olunan sûret-i defter-i nâtk olduğu üzere mezkûrül -mikdar şiteranı siz ki kuzzat ve nüvvab ve a'yan ve zabitan-ı mümaileyhim ve iş erlerine ma'rifet-i şer ve cümle ma'rifet ve ittifakıyla herkesin hal ve tahammüllerine göre tevzi' ve taksim ve mükemmel havtı isbak ile nevrüz-i firuzda ordu-yu hümayunumda mevcud bulunmak üzere serian irsal ve isaline müsareat eylemeniz fermanım olmağın iş bu emr-i âlişan îsdar ve (boşluk) ile irsal olunmuştur imdi vûsulünde ber vech-i muharrer liva-i mezbur kazalarından ihracı müretteb ve matlub olan şiteranı mükemmel güzide ve â'la olarak orduyu hümayunumda mevcud olunmak üzere irsal ve isaline mezid-i say' gayret ve ihmal ve mûsamaha gûna hareket ile mübtela ve hidemat olmakdan gayetü'l- gaye tevakki ve müba'adet eyleyesiz şöyle bilesiz alemet-i şerifime i'timad kılasız tahriran fil yevmis sadis aşer şevval sene rub ve ısrin ve mieteyn ve elf.

Vasale ileyna fi 16 ra sene 225 / **M 21 Nisan 1810**

be makam-ı Ruscuk

BELGE NO : 7

Bu dahi deve emridir

İftiharu'l-emacid vel-ekarim camiû'l-mehamid ve'l-mekarim el-muhtass bi-mezid-i inayeti melikûd daim Kütahya mütesellimi (boşluk) dâme mecdûhu ve mefahiru'l-kuzzad ve'l-hükkam me'adinü'l-fezail ve'l-kelam Kütahya sancağından vâki kazaların kadıları ve naibleri zide fazlûhüm ve kıdvetü'l-emacid ve'l-a'yan husus-ı atıyyü'z-zikre mübaşir ta'vin olunan dergah-ı mu'allam kapucu başlarından Ahmed Bican zide mecduhu ve tevki'i refi'i hümayuna vasıl olacak ma'lum ola ki siz ki kuzzad ve nüvvab ve mütesellim mumaileyhimsiz bi'avnihi ve nusratih sûbhanehu ve te'ala â'da-yı dinimiz olan Moskov keferesinden sene-i atiyede ahz-î intikam olunmak niyet-i halisasıyla sefer-i humayünüm muhakkak olduğuna binaen orduyu humayünümde istihdam olunmak üzere 225 senesine mahsuben bilcümle anadolu kazalarından tertib ve aynen ihracı fermanım olan mekari-yi şiteran ve bargirinden sancağınız hissesine isabet eden 600 mehar mekkari-yi şiteran ve re's bargiran bir kadem akdem tedarik ve sene-i mezbur nevrüz-î firuzunda orduyu hümayunum mesnası olan Şumnu sahrasında mevcut bulunmaları şartıyla sarbanlarına ve memurlarına teslimen irsal ve isaline dikkat olunmak babında diğer emr-i şerifim îsdar ve baş ve kademe teslimen irsal olunmuş olup ancak işbu 24 senesinde sancağımızdan tertib olunan şiteran ve hayvanatı aynen ihrac etmeyip sarbanı ve mekkaracisi yedlerine bir miktar akçe i'tasıyla Rum ili kazalarında lağır develer ve bargirlerin tedarik ve istikra ve orduyu hümayunuma irsal eylediğinize binaen Rum ili şiteranında bargirlerine killet darı olup rum ili kazalarından orduyu hümayunum için tertib olunan hayvanatın tedarik ve te'diyesinde usret ve bu vecihle tertibatına noksan tertibini mucib bir halet olmağla sene-i âtiye için müretteb ve matlub olan şiteran ve bargiri dahi aynen ihrac etmeyip be kadem maiyetiniz olduğu vecihle yine ecma-ı ifa olunarak me'murunla irsal eylediğimiz lazım gelir ise hem gelen sarban ve mekkaricilerin ibha'yı te'dibine mübaşeret ve hem hakim-i vakt ve a'yan ve zabitanın te'dibat-ı layıkası ibkasına mübaderet verilenin iki katı tahsil olunacağı muhakkak bilip ona göre mütebeşşirâne amel ve hareket ve livanız mürettibi olan mezkuru'l mikdar şiteran ve hayvanatın aslen ve güzün olarak aynen ihrac ve irsal ve vakt-i mezkurda sahrayı mezburda mevcut bulunmaları emrine i'tina ve dikkat eylemeniz fermanım olmağın tehniyle ve tehdidi hâvi iş bu emr-i celilü'l-kadrim ıstar üzere (boşluk) ile irsal olunmuştur imdi vûsulünde bâlada bast ve beyan olunduğu üzere sancağınızdan tertib matlub şiteran ve bargirleri aynen ihrac etmeyip birer bazar akçe i'tasıyla memurları irsal birle Rum ili kazalarından şiteran ve bargir istikra ve irsaliyla

Rum ili kazalarının orduyu hümayunum tertibine halel vermeniz lazım gelir ise sebeb olanlar taharri ve tahsis birle cezayı vilayetiniz icra ve memurlarına dahi vech-i aher ile mu'amele olunacağı muhakkak olmağla aklınızı başınıza devşirip nefsinizi tehlikeye ilkadan mübââ'det ve fermûde-i seniyyem üzere sancağınızdan müretteb ve matlûb mezkûru'l-mikdâr şiterân ve bârgîrlerin aynen güzîde ve tevânâ olarak ihrac ve irsâl ve vakt-i merkûmede sahra-yı mezkurda orduyu hümayunum sârbân ve mekharibaşlarına teslime müsara'at ve hilafı tecvizde be gayet ihtiraz ve mücanebet eyleyesiz ve sen ki baş merkûmsun sen dahi gerek diğer hamil olduğundan emr'i şerifim ve gerek işbu emr-i celilü'l-kadrim mucibinde mahalline varıp muktezâ-yı memuriyetin üzere ihracı matlûb-î seniyyem olan mezkuru'l- mikdar hayvanatı müretteb olan mahalden aynen ve tamamen güzide ve tevana olarak ahz ve orduyu hümayünuma avdete şitab ve muğayiri hareketden ve tama ferman ve amme-i tabiiyetinden ictinab eylemeniz babında ferman-ı âlişanım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerifimle (boşluk) vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref yafta-i südur olan işbu emr-i celilü's-şân vâcibül-ittibâ ve lâzimül imtisâlimin mazmûn-ı itaat makrunuyla amel olup hilafından tevakki ve mübâ'adet eyleyesiz şöyle bilesiz alamet-i şerifime i'timad kılasız tahriren filyevmi't-tâsi minşehr-i zi'l-ka'de sene erba ve işrin ve mieteyn ve elf vasale ileyna hurrire fi 16 ra sene 225 / M 21 Nisan 1810

BELGE NO: 8

Bu dahî bakâyâ-yı deve

Mefahiru'l-kuzzat ve'l-hükkam ma'adinü'l-fezail ve'l-keîâm Kütahya kadısı ve Kütahya sancağı'nın hâvî olduğu kazaların kadıları ve naibleri zide fazluhûm ve iftiharu'l- emacid vel ekarim camiu'l- mehamid ve'l- mekarim el muhtaz bi mezidi inayetü'l- melikûd daim dergah-ı mu'allam kapıcubaşlarından hususil ati Eynegire ta'yin olunan orduyu hümayunum sipahibaşı el-hac Ahmed Bican Bey dâme mecduhu ve kıdvetü'l- emacid ve'l- ayan Kütahya mütesellimi (boşluk) zide mecduhu ve mefahirul emasil vel akran ayan ve zabitan ve iş erleri zide kadrîhûm tevki-i refi-i hümayun vasıl olıcak mâlûm ola ki iki yüz yirmi dört senesine mahsuben orduyu hümayunumdan istihdam olunmak üzere Kütahya sancağının havi olduğu kazalardan ihracına irade-i aliyeme taallük eden altı yüz şiteranın iki yüz onaltı miharı ve orduyu

hümayunum sipahibaşları mumailayhe teslim olunub küsür kalan üç yüz seksen dört mihar şiteranda kırk mihrarının bedeli tahsil olunub bâki kalan üç yüz kırk dört mihar şiteranın adem vürudu hasebiyle yerlerine ücretiyle araba ve deve işтира olduğuna binaen küsûr-u mezkûrun behe miharının yüz ellışer kuruştan bedeli kat ile icab eden elli bir bin altı yüz kuruşun şiteranı mezkure her kankı kazada kalmış ise îcab-û mukteza idenlerden muvakkat şer-i ve cümle marifeti ve ittifakıyla tamamen ve kamilen tahsil ve orduyu hümayunum hazinesine irsal ve teslim hususuna müsaraat olunmak fermanım olmağın hasreten işbu emr-i şerifim îsdar (boşluk) ile irsal olunmuşdur imdi usulünde sen ki münşir-i mümaileysin gayri ezvurut liva-i mezburda küsür kalan üç yüz kırk dört mihar şiteranın icab eden elli bir bin guruş bedeli marifeti şer ve cem etmekle cümle ittifakıyla serian ve acilen tahsil ve orduyu hümayunum hazinesine teslim matlub-u seniyyem idüğü malumun olduk da fermude-i seniyyem üzere bedeli mezkurun dakika-i vahide te'hir etmeyerek tamamen tahsil ve ihtisab getirüp ordu-yu hümayunum hazinesine teslim mübaderet ve mübelliğ-i mezbur tamamen ve kamilen ahz-u tahsil etmedikçe bir tarafa avdet etmekde ve beyhude meks-û ikamette ve resm-i mübaşeretin münafi hâlâtâ tevakkî ve mübaâdet eylesesin ve sen ki mütesellim ve kaza-i mezkûrenin kuzzat ve nüvvab ve ayan ve zabitanı mümaileyhimsiz ve sair iş erlerisiz mübaşiri mumailayh ile bil ittifak bedel-i mezkurun vusulü emr-i şerifimce tahsil ve teslimine ve mugayiri rıza hareketden ve mübaşiri mümaileyhi beyhude meks ittirüp be gayet tehaşî ve mücanebet eylemeniz babında ferman-ı âlişanım sadır olmuşdur buyurdum ki hükmü şerifimle vardıkda bu babda vech-i şeref üzre şeref yafta-i südur olan ferman-ı vacibül ittiba ve lazımlü'l imtisalimin mazmunu itaatleriyle amel ve hareket-i hilafından be gayet hazer ve mücanebet eylesesiz şöyle bilesiz âlameti şerife itimat kılasız tahriren fil yevmil hamis aşere mieteyn şehri zilkadetüş şerife li sene rub ve ışrin ve mieteyn ve elf vasale ilayna hurrire fi 16 ra sene 225/ **M 21 nisan 1810**

BELGE NO : 9

İftiharü'l- emacid ve'l-mekarim câmiû'l- mehâmid ve'l-mekârim el muhtass nezid-i inayetü'l-meliküd daim hala Kütahya mütesellimi (boşluk) dâme mecdûhu ve mefahiru'l-kuzzat ve'l-hükkam meadinü'l-fezai'l-vel kalam Kütahya sancağında kaim kazaların kadıları naibleri zide fazlıhûm ve mefâhirû'l- emasil ve'l- akran ayan ve zâbitân vücûhu memleket ve iş erleri husus-u âtîyyüz mübaşir tâ'yin olan sadrıazam

kethüdası mührüdarı Tahir Ömer zide kadruhum tevki-i refi-i hümayun vasıl olacak malum ola ki iş bu iki yüz yirmi beş senesine mahsuben orduyu hümayunumda hidemat-ı mühimmede istihdam olunmak üzere Kütahya sancağında vaki kazalarda ahcî müretteb olan altı yüz biharî şiteranın bundan agdemce dahi ve irsali babında emr-i şerifim isdar ve irsal olunmuş ise de geçen sene orduyu hümayunum için anadolu canibinden müretteb olan serare isfasına misullü kazalardan ihrak olmayıp heman birer sarban nasb ve adamlarına bir mikdar akçe îta ederek rum ili cânibinden ruhzar-ı behâ ile li ebeveynü'l-verimizde mübayaka vefatından livechima mürurunda orduyu hümayuna irsal ile hareketlerinden bera şerir etmeyüp heman tatil-i maslahatı mucib bir keyfiyet olduğu aşikar ve mahallinden aynen ihraç olunsa her fukaraya meserreti bedidar olmağla tatil-i musaleha-i mühimmede ihraza ve fukura ya merhameten sabık ve emsalleri muciblerince bir kat ve icab eden bedelleriyle Rum ili cânibinden ol istikra ve ihraç olunmaması hususunda irade-i aliyyem taallûk etmekle mevkufattan ihraç ve derun-u emr-i şerifime mevzu'an irsal olunan bir kıt'a mühür ve mahza suret defter itlak olduğu üzre liva-i mezburede mürettep iş bu beş yüz mihar şiteranın beheri yüz ellîşer kuruştan bedelleri ledel hesab doksan bin guruşa bâliğ olub meblağ-ı nubur-u senki mütesellimi mummaileyhsin marifetin ve marifeti şer ile ve cümle marifet-i ve ittifakiyle ve mübaşir marifetiyle yerlü yerinden tahsil ve mübaşeret-i teslimen orduyu hümayunum hazinesine irsal ve teslim olunmak fermanım olmağın işbu emr-i şerifim isdar ile tisyar olunmuşdur ve sonunda ber vechi muharrer liva-i mezbureden ihracı müretteb şiteran-ı anadolu kazalarından ihraç olunmayıp rum ili cânibinden tedarik olduğundan mada orduyu hümayunuma dahi vaktiyle vürûd etmediğinden ve aynen ihrac-ı fukaraya mesdar olduğundan yollarına ücretiyle rum ili kazalarından dahi isticar olunacağı malumun oldukda ber mucib-i suret defter meblağ bedeliye-i mezkureyi yerlü yerinden ve icap edenlerden serian ve acilen marifetin ve marifet-i şer'ide ve cümle ittifakiyle ve mübaşir marifetiyle tamamen ve kamilen tahsil ve mübaşirine teslimen orduyu hümayun yedine irsal ve teslim hususuna dikkat eylesesiz ve senki kuzzat nüvvab ve ayan ve zabitan ve bil cümle iş erleri mümaileyhimsiz mucib-i emri şerifimle amel ve hareket ve hilaf-ı mugayirine tecvizden ittika ve mübaadet eylesesüz ve senki mübaşir-i merkumesin sen dahi meblağ-ı mezburu seri ile tamamen ve kamilen tahsil ve orduyu humayunum hazinesine götürüb teslime musaraat ve resmi sebaşe sekte tehakki ve tasaddi manufi halata ile yedi rekamet olmakdan tevakki ve

mübaadet eyleminiz babında ferman-ı âlişanım sadır olmuştur buyurdumki hükm-ü şerifimle vardukda bu babda vechi meşruh üzere şeref yafte-i südur iden vacib'ül ittiba ve lazımlü imtisalimin mazmun-ı münif-i birle âmil olası şöyle bilesiz alameti şerife itimat kılasız tahriren fi aşere min şehri safer'ül-hayr li sene hamse ve ısrin ve mieteyn ve elf vasale ileyna fi s 18 sene 225 / **25 Mart 1810**

BELGE : 10

Bais-i defter oldur ki işbu bin iki yüz yirmi beş senesine mahsuben Kütahya sancağının havi olduğu kazalardan mürettep olan altı yüz bihar şiteranın bundan akdemce orduyu hümayuna ihrac babında emr-i âli sadır olmuş ise de vaktinde mahall-i memuresine erişmeyüb tatili maslahatı mucib olduğundan gayri fukaraya usreti olmağla rahim ol fukara beher yüz ellişer guruş bedele kat-i bir liva mezburemize mürettep altı yüz mihar şiterana bedelleri ledel hesab doksan bin guruşa bâliğ olmakla cümle marifete ve marifet-i şerife veya emr-i âli tahsiline mübaşir tayin olunan mühürdar Tahir Ömer Ağa marifetiyle sabıklarına gıyab-ı sicil mahfuzlan ihrac ve bir derece ta'dil tevzi olunup hisselerine isabet eden kaçar vergi tahrir oluna hurrire filyevmis -sabi aşere min şehri rebiul evvel li sene hamse ve ısrin ve mieteyn ve elf.

Kaza-i Simav bedel-i mihar şiteran aded 37 guruş 5550

Kaza-i Şeyhlü bedel-i mihar şiteran aded 50 guruş 7500

Kaza-i Honas bedel-i mihar şiteran aded 15 guruş 2250

Kaza-i Homa bedel-i mihar şiteran aded 10 guruş 1500

Kaza-i Çarşamba bedel-i mihar şiteran aded 20 guruş 3000

Kaza-i Baklan bedel-i mihar şiteran aded 24 guruş 3600

Kaza-i Eğrigöz bedel-i mihar şiteran aded 22 guruş 3300

Kaza-i Geyikler bedel-i mihar şiteran aded 5 guruş 750

Kaza-i Selendi bedel-i mihar şiteran aded 5 guruş 750

Kaza-i Serke bedel-i mihar şiteran aded 4 guruş 600

Kaza-i Anay bedel-i mihar şiteran aded 5 guruş 750

Kaza-i Eşme bedel-i mihar şiteran aded 4 guruş 600

Kaza-i Küre bedel-i mihar şiteran aded 4 guruş 600

Kaza-i Gedüs bedel-i mihar şiteran aded 36 guruş 5400

Kaza-i Dazgırı bedel-i mihar şiteran aded 18 guruş 2700

Kaza-i Uşak bedel-i mihar şiteran aded (okunamadı) guruş 10500

Kaza-i Dağardı bedel-i mihar şiteran aded 6 guruş 900

Kaza-i Kula bedel-i mihar şiteran aded 38 guruş 5700

Kaza-i Ezine bedel-i mihar şiteran aded 30 guruş 4500

Kaza-i Gököyük bedel-i mihar şiteran aded 10 guruş 1500

Kaza-i Banaz bedel-i mihar şiteran aded 15 guruş 2250

Kaza-i Çal bedel-i mihar şiteran aded 67 guruş 10050

Kaza-i Denizli bedel-i mihar şiteran aded 46 guruş 6900

Kaza-i Kütahya bedel-i mihar şiteran aded 59 guruş 8850

Mübaşir Ömer Ağanın tahsilatı ikrazı yekün bedeli mihar şiteranı 90.000 yalnız doksan bin guruşdur.

Uşak ve Banaz 12750

Geyikler 325

Şeylü 7500

Dazgırı 2700

Çal 10050

Küre 600

Eşme ve Güre Serke ve Uşak ve Kula ve Çal ve Geyikler ve Şeyhlü ve Baklan ve Homa kazalarının şiteranı bedeliyesinin istisaliyle hafta Kaymakam Halil Hazretleri Mustafa Ağaya bile dokuz kat-ı ferman Kütahya mahkemesine lede'l – vürud iş bu mahalle kayd ve şerh kılındı sene 225 kayd şod fi 17 reâ sene 225 / **22 Nisan 1810**

BELGE NO : 11

Medine-i Kütahya da Servi mahallesi sükkanından iken bundan akdem fevt olan Yusuf Ağa İbni Abdullah nam müteveffanın veraseti zevce-i menkume-i metrukesi aişe binti elhac İsmail nam hatun ile Sulbiye-i sağire kızı Rukiye'ye muhsıra olduğu led'eş-şerü'l- enver zahir ve nûmayan oldukdan sonra müteveffayı mezburun bâ marifet-i şer tahrir olan muhellefatı defteridir ki bervech-i ati zikr olunur hurrire fi yevmis sabi aşere min şehr-i rebi'ül evvel li sene hamse ve ısrin ve mieteyn ve elf

sehnaz tüfenk 1 adet 20guruş

pezre piştov 1 çift 30 guruş

(okunamadı) kürk 40 guruş

köhne kabak maa keser 3 guruş

köhne ve anadolu nefaciye kürk 1adet 15 guruş

Fransız saat 1 adet 35 guruş

müstamel kaput 1 adet 60 guruş

suralı hançer 1 adet 30guruş

köhne hamr kuşağı 1 adet 3 guruş

tavşanlar bıçağı 1 adet 3 guruş

köhne kavuk mâa puşe 1 adet 2 buçuk guruş

mustamel taraklı anteri 1 adet 15 guruş

köhne kırsala 1 adet 5 guruş

mustamel çuka şalvar 1 adet 20 guruş

köhne şal kuşak 1 adet 5 guruş

köhne çuka cebe 1 adet 5 guruş

müstamel gömlek1 adet 3 guruş

müstamel kenarlı gömlek 1 adet 5guruş

beyaz don 1 adet 3 buçuk guruş
 köhne yelek 3 adet 1 buçuk guruş
 köhne şal-i çakşır 1 adet 3 guruş
 nimdestar 1 adet 3 guruş
 köhne şetâri entari 1 adet 65 guruş
 köhne gatız entari 1 adet 1 buçuk guruş
 uçkurluk 1 adet 2 guruş
 çiçekli başyastığı 1 adet 2 buçuk guruş
 gıbrıs basma yorgan 1 adet 12 guruş
 kilim 1 adet 2 guruş
 müstamel yanbolu 1 adet 5 guruş
 basma yüzlü şilte 3 adet 8 guruş
 kemik imameli kehribar imameli (okunamadı) 1 adet 15 guruş
 4 yaşında tay 1 adet 100 guruş
 Göcü Karyesinde bağçe 4 dönüm 400 guruş
 der zimmeti (okunamadı) Hüseyin 460 guruş
 Perli karyeli Karalioğlu Mustafa ba temessük 13 guruş
 Perlili Salihcikoğlu Halil ba temessük 26 guruş
 Perlili Ömeroğlu Ömer ba temessük 13 guruş
 Perlili Akkaşoğlu 26 guruş
 Perlili Ahmetoğlu Halil 19 buçuk guruş
 Bağçe karyeli Yusuf oğlu Ahmet 13 guruş
 Bayav karyesi ahalileri zimmetlerinde bâ temessük 783 guruş
 yekün 2220 guruş

berayı techiz ve tekfin 250 guruş

berayı resm-i kısmeti adi 55 buçuk guruş

berayı eminiyye 6 buçuk guruş 17 pare

berayı kalemiyye 6 buçuk guruş 17 pare

berayı çukadariyye 6 buçuk guruş 17 pare

berayı harc-ı hüddam 6 buçuk guruş 17 pare

berayı ihzâ riyye ve kaydiyye 5 guruş

berayı mihr-i zevce-i aişetü'l mezbure 50 guruş

ihracat 388 guruş 8 pare

sahhül- bâki lih- taksim beyn'el veresetül- mezbure 1831 buçuk guruş 12 pare

minha hissetü'l-zevcetü'l-mezbure 228buçuk guruş 19 pare

minha hisse- bin tü's-sağirati rukiyyatü'l -mezbure 1602 buçuk guruş 13 pare

kayd şod 18 ra sene 225 / **23 Nisan 1810**

BELGE NO : 12

Kıdvetü'l- emacid ve'l- ayan Kütahya alay beyisi (boşluk) zide mecduhu tevki-i refi-i hümayun vasıl olaki senki alaybeyi mumaiylehsin liva-i mezburun bilcümle eşkinci züema ve erbab-ı timarını bayrağın altına celb ve cem-i bir bil istihsab hareket ve nevruzu münir orduyu hümayunumda mevcut bulunmak babında bundan akdemce orduyu hümayunumdan isdar ve tısyar olunan emr-i şerifim mucibince derhal hareket ve orduyu hümayuna vusule müraat eylemek matlub-u mülükanem olub ancak iş bu maslahatı mevadd-ı saireye manisi olmayub gaza ve cihad-ı nusus-u kafa ve ehadis-i nebeviyye ile müsbet ve fi sebilillah isgat-ı fariza-i gaza ve cihat cümle ümmet-i Muhammedin ve hususiyle eyaletler halkı devlet-i aliyyeninde başı bağılu sunuf askeriyyeninde mütemmim uhde-i diyanet ve vacibe-i zimmeti ubudiyetleri olduğuna binaen bu babda ağman ve rehâvet ile imdât-ı vakti yani bu emr-i ehemmiyette tekâsül edenlerin te'dibat-ı meşruaları ledel icra olunacağı mühür ve makarr-ı olmak hasebiyle senedimiz şimdiye kadar hareket ve azimet etmemiş isen bundan sonra imrar ve ifade-i

vakt etmeyüb derhal liva-i mezbûrun bil cümle eşkinici züema ve erbab-ı timarını bayrağın altına cem'-i birle bir istihsab hareket ve bir an akdem ve bir saat mukaddem orduyu hümayunuma vusul ve lühûka musarrat eylemek fermanım olmağın te'kiden ve isticalen mahsusan müstetabından iş bu emr-i şerifim isdar ve bervech-i tacil hassam silahşörlerinden dergah-ı muallam gedüklülerinden kıdvetü'l- emasil ve'l- akran Mehmed Ali zide kadruhu ile irsal olunmuşdur imdi şimdiye kadar hareket ve azimet temasa isen bundan sonra kat'a emrim revkad etmeyesin vechi liva-i mezbûrun eşkinici züema ve erbab-ı timarının cümle istihab birle hareket ve orduyu hümayunuma vusule müsaraat eylemen matlubu şahanem idüğü ve bundan sonra emr-i dahi emrarı vakte cesaret olunmak lazım gelir ise o makûle züemâ ve erbâb-ı timarın nan parelerin def olunacağından madasının ve livai mezbûr muhtarlarının te'diblerini mühemm idüğü malumun olduk da ona göre hareket ve icra-ı levazıma memuriyet dersaadetime tahrir itina ve dikkat ve hilafı emir irade-i şahane-i hareket zuhurundan be gayet tevakkı ve mübaadet eylemen babında ferman-ı âlişanım sadır olmuştu buyurdumki (boşluk) vusul bulduk da bu babda vech-i meşruh üzre şeref yaftai sudur bulan ferman-ı vacibü'l- ittiba ve lazımu'l- imtisalimin mazmûn'u- itaat makrunuyla amel ve hilafından gayetül gaye hazer ve mücanebet eyleyesüz şöyle bilesüz alameti şerifime itimat kılasız tahriren fi evahir-i şehri saferü'l-hayr li sene hamse ve ısrin ve mieteyn ve elf kayd şod fi 18 râ sene 225 / **23 Nisan 1810**

be-makamı Kostantiniye el mahrusa

BELGE NO : 13

Medine-i Kütahya muza'fâtından Tavşanlı kasabası sükkânından el-hâc Osman Efendi bin Mehmed ve Seyyid Ali Efendi bin Hâmid nâm kimesneler meclisi şer-i şerifi enver ve mahvel-i dîni münif-i atharda yine kasaba-i mezbûre sükkânından merhûm Hacı Hüseyin Ağanın sağır oğulları Mustafa, Mehmed Süleyman nâm sağırlerin vâlideleri bâ hüccet-i abdi vâsi münîfeleri iş bu rafiü'l- küttab Fatıma binti Ahmed nâm hatun tarafından husûmet velede't-terafu red ve cevâba vekîl-i olup vekaleti zât-ı mezbûreyle ârifân es Seyyid Ahmed bin Abdullah ve Seli karyesi Sarı oğulları Ömer nâm kimesneler şehadetleriyle sabid ve subût vekâletine hükmi şer-i lahih olan Hacı Osman bin Mustafa nâm kimesne huzurunda üzerine dava ve tasdir-i müddeâ edüp

tarih-i kitabdan 12 sene mukaddem ve mukaddem ve vasiyyei mezburun zevc-i ve hatunun bâ mihr'i- mütevaffa Hacı Hüseyin Ağa beni bin Mustafa ikametî bâli evkâfî arazisinden karye-i mezkûrde Mülâyim ardı nam mahalde vâkî bir tarafdán uzun harman bir tarafdán Hacı Ali tarlasına bir tarafdán Hacı Ahmed oğlu tarlasına bir tarafdán tarik-i âmm ile mahdud dört dönüm tarla ve yine kasaba-i mezburda vaki'c bir tarafdán çayır bir taraftan Hacı Halil Ağa bir tarafdán döğë bekci Hacı tarlasına bir tarafdán tarik-i âmm ile mahdud yedi dönüm tarla cem'an on bir dönüm tarlanın takîben müteveffa Hacı Hüseyin Ağa zabt edüp bâdehu vefatından Halil sağır bin Mustafa'da ve Süleyman nâm sağırının vasiy ve vekil mezburun müvekkilesi mezburesi Fatma Hatuna zabt arzu sual olunup ve medine-i mezburenin vasiyetinde kef yedine tenbih şer-î ve müdahalesi red olunmak luzumdur deyyu dava ve vekili mezbur Hacı Osman cevabında müvekkilem mezburiyenin zevc-i müteveffa Hacı Hüseyin Ağa hâl-i hayatında tarîh-i kitabdan on iki sene mukaddem tarlayı mezkûr Sabuncuoğlu Hacı Halil nâm kimesnenin taht-ı tasarrufunda iken ba'de vefatları müddeiyan-ı mezburetan Seyyid Ali Efendi'nin zevcesi Emine Hacı Oısmán Efendi'nin zevcesi Kerime nâm hatunlara bi hakkı kebir istikâl edüp bi hakkı ta'bir izni sâhib-i rızâ muhtac ve menkûf iken mezbûrelerin ve vasiyete Hacı Hüseyin Ağaya tefviz ferağı kat-i kat-i ile fariğa olundukta Hacı Hüseyin Ağa'nın tefvîz ve ba'del kabul zabtında müşir-i mütevellî tarafından bize kat-ı tevessük itâ olunmağla zabta verilmesine bilâ ferâğ mezûn olup ba'de vefate dört seneden berü oğulları sağırın Mustafa ve Mehmet ve Süleyman'a intikal etmekle müvekkilem ve mezbure bil vesaye zabt itdürdüp mukabele def ile sahiblerin havl temessük ibraz etmekle müddeiyyan-ı mezburan def'i ve mazmun'u – temessük-i ve izni âmaz vekil-i mezbur (üstü çizili metin) def'i serden mübeyyin beyana havale olundukda udul-û ahrar rical seliminden olup kasaba-i mezbure sükkânından Süleyman bin Mustafa ve Seli karyeli Sarıoğlu es seyyid Ömer nâm kimesneler meclis-i şer-i hazıran olup eseru'l- istişhâd ve eseri fi'l-hakikada Dede-bali evkafı arazisinden olup kasaba-i mezbure-i mülâyim ardı ve nâm mahalde vaki bir tarafdán zecir kethuda bir tarafdán Hacı Ali'nin tarlasına bir taraftan Hacı Ahmed oğlu tarlasına bir tarafdán Hacı Ali ile mahdud dört dönüm tarla ve yine bir tarafdán çayır bir tarafdán Hacı Halil Ağa tarlasına ve bir taraftan döğë bekçi Hacı tarlasına bir tarafdán tarik-i amm ile mahdud birer dönüm tarla ki cem'an on bir dönüm tarla tarih-i kitabdan on iki sene mukaddem Sabuncuoğlu Hacı Halil nâm kimesnenin taht-ı tasarrufunda olup

ba'de vefata mezbur-u müddeiyar-ı mezbur Hacı Osman Efendi zevcesi Kerime ve Seyyid Ali Efendi zevcesi Emine nâm hatunlara Hakk-ı tabu istika edüp izni sahiblerine mevkuf iken evkâf-ı mezburun mütevellileri Mustafa Efendi hâzır olduğu halde mezbur Kerime ve Emine kendüsi rızalariyle müteveffa bir ricali Hacı Hüseyin Ağa'ya hakk-ı tabu kaydının tasarrufunu tevfiz ferağa fer-i ile fariğa olmalarıyla müteveffa Hacı Hüseyin Ağa sağırandan izni havi temessük-i ifraz ve ferağa zabt olup ba'de ve fateha oğlu sağıran mezburan Mustafa ve Mehmed ve Süleyman Ağa'ya intikal olub dört seneden berû zabt-ı icra fenlerinden berû bu hususa vech üzre şahidler ve şehadet dahi eder deyû eserü'l istişhad olmağ ile ve şehadetleri makbul olmağın tarla-i mahdudun mezkur Hüseyin Ağa oğulları Mustafa ve Mehmed ve Süleyman Ağanın kemafil sabık zabt ve tasarruflarına tenbiye olunur ayân-ı mezbûran Hacı Osman Efendi ve Seyyid Ali Efendi tarlayı arazisinden bi vech-i şer-i mearifden men'i birle sahibü'l-vâki bittaleb ketb olundu hurrîre fi el- yevm'üs- sâbi-i min şehr-i rebîülevvel li sene hamse ve ışrin ve mieteyn ve elf. /

Serketebe-i mahkeme katibi Kerim

Mülazım Ahmed Faruk Efendi

Pirlilü Kapıcı Mehmed

Mahruz Münif Efendi

Fettahzade Halil Ağa

Kara Hacızade Mehmed Ağa

Seemercioğlu Hacı Mehmed

Muhzır Sadullah Ağa

BELGE NO : 14

Kıdvetü'l- nüvvâbü'l- müteşerriin Kütahya Naibi Mevlâna (boşluk) zide ilmuhu

Kıdvetü'l- emacid ve'l-ayan Kütahya mütesellimi Germiyanzade el hac Süleyman ve Kütahya mübayaası hâcegân-ı divan-ı hümayûnum dan Ahmed Arif zide mecduhu mefahiru'l- ve'l akran ve zabitan ve iş erleri zide kadruhum tevkî-i refî-i hümayun vasıl olacak ma'lum ola ki iki yüz yirmi dört senesine mahsûben Kütahya

sancağında vâki kazalardan mübayaası ve tertib hissesi akçe-i sehminden sâbık Kütahya mütesellimi el hac Abdurrahman zide mecduhu verdiği zabıt bahâsına mahsuben olmak üzere bâ kuyüd mübayacı mümâileyhden beş bin beş yüz kuruş ahs ve mübaya-i mezbur mahsuben bin on sekiz guruşluk hatt-ı eda ve teslim edüp mâdâ iştirakı emlak etmek üzere iken mütesellimlikden azl olunduğundan kusuru mesned ve kalan dört bin dört yüz seksen iki akçe için aynı hınta meblağı ve bu kadar matlub olundıkda Kütahya ahalisi zimmedlerinde on bin guruş alacağı olduğundan ifade ve meblağı mezbûr dört bin dört yüz seksen iki guruş matlûbu olan meblağı mezburan bin guruştan havale ve vücûhu ehâli dahi kabul etmiş isede edasında ta'lil ile emrâr-ı vakt ile gelenlerin beyan-ı birle mübayâa maslahat-ı mevât sâirine gıyas olunmayup tehire dûçar olmaması için meblağı mezbûrun yerinde ikame-i hassa ve mübâyâacı mümâileyh tarafından mütesellimi yahut mütesellim-i sabık mümâileyhin kazalarda olan hıntalarından ol miktar hıntanın marifeti şer'i ve cümle marifetiyle iktida-i mütesellimi hususuna bilcümle irade-i seniyyem taallik eder ise ol cihetle amel edeceğini mübâyâcı mümâileyh tahrir ve istida eylemekle sâhib-i âmiremde muhızır mevkûfât iktiranem mürâcât olunduk da asitane-i saadetim lâzimesi için mübâyâcılar mümâileyh marifetiyle yirmi dört senesi mahsûlundan Kütahya ve Sultan önü ve Karahisar sahib sancaklarında vâki kazalardan beher kile maa bin yüz altmış pare olarak yüz bin kile hınta mübâyası tertib ve alel hesap yirmi bin guruş nakden îtâ olunmuş olduğu hınta-i mezkûrda nefer Kütahya kazasının hissesine olan üç bin bir buçuk hınta da mübâyâcı mümâileyhin gayrı makruhan yedi yüz on beş kile hınta hisseleri olup mâadâ doksan dokuz bin iki yüz seksen beş kile hınta bakâyâsı olduğu ve mübâyâcı mümâileyhin verdiği meblağı mezbur mütesellim-i sâbık mümâileyhin tahvili mûcibince kendüde veyahut kazâlarda etbar olan zâhiresinden tahsil ve mübâyâcı mümâileyh temâmen edâ ve teslim-î rey'i âlişânım mütevellî hâlatından idüğü mevkufatla derkanar ve ba takrir arz olundukda bu makule emvali sağırın mirisin ebadi-yi namında bir türlü rıza-i aliyyem olan mübelliği mezbur mukabili mütesellim-i sâbık'ın karyelerde olan hıntasından virdiği tahvili mucibince mikdar kile hınta tahsil ve mübayaacı mümâileyh eda ve teslim olunmak fermanım olmağın hasseten iş bu emr-i celilil kadrım ısdar (boşluk) ile irsal olmuştur imdi bu surette sen ki mümâileyh ve mütesellim ve zabitan-ı mümâileyhimsiz bâlâda zikr olunan olduğu vechile bu mikdar zahire mübâyâsı için verilen bir akçenin iade ve mukabele Kütahyada kalmasına rıza-i celilim olmadığı mâlûmunuz olduk da

mütesellim-i sâbık mümâileyhin viridiği tahvil mûcibince gayri ez mahsub kıran geçüb bâki kalan ol mikdar hinta mukabele her ne mikdar hinta iktiza eder ise marifetiniz ve mukabil her ne mikdar hinta iktiza eder ise marifetiniz marifet-i şer ile ve mütesellim-i sâbıkan evam-i marifetiyle tahsil ve mübayaa mümâileyhe teslimat der-aliyyeme irsali hususuna mübaderet eylemeniz babında ve senki mübayaacı mümâileyhi seyre sen dahi mukteza-i emr-i şerifimle amel ve hareket ve gayri huzuru mücanebet eylemeniz babında ferman-ı âlîşanım sadır olmuşdur buyurdum ki hükmi şerifimle vardukda bu babda vechi meşruh şeref yafta-i sudûr iden işbu emr-i şerif-i âlîşân vâcib-ül ittibâ ve intisalinin mazmunu münifi birle amil olasın şöyle bilesin alâmeti şerife itimat kılasın tahriren fil yevmis sabi aşere min şehri'l-rebiü'l evvel li sene hamse ve işrin ve mieteyn ve elf vasale ileyna hurrire fi 2 r sene 225 / 7 Mayıs 1810

el Kostantiniye el mahrusa

BELGE NO : 15

Mübâyâ emridir

Kıdvetü'l-nüvvabü'l-müteşerriin Kütahya kazâsında nâibü's-şer- olan Mevlana (boşluk) zîde ilmuhu ve kıdvetü'l- emâcid ve'l âyân Kütahya mütesellimi Germiyanzade ve hacedanı hümayunum Kütahya mübâyâcısı Mehmed Arif zide mecduhu ve mefâhirü'l- emâsil ve'l- akran vel ayân ve zâbitân ve vücûhu memleketi ve iş erleri zide kadruhum tevki-i refi-i hümayun vasıl olıcak malum ola ki âsitane-i saadetim lâzimesi için Kütahya ve Karahisar-ı Sâhib ve Sultanönü sancaklarında dahili kazalardan sâbıkları oldur ki iş bu yüz yirmi beş senesi mahsulünden maa taklib fiyatı kadime-i miriye ile otuz dört bin iki yüz on iki kile hinta mübâyâ tertib eylemekle uhde-i sayene ihale ve tevfiz kılındı irade-i seniyyem mü'tâallık etmekle tertibia mezkurda humayûnum olan yirmi üç bin yüz on kile hintadan derunu emri şerifime merzuân irsal olunan memhur vel munzi suret-i defter natık olduğu üzre Kütahya kazasının hesabına tarh ve tahmil olunan on bin yirmi yedi kile hintanın mezburundan ve icab ve ihtirak edenlerden tımarlı ve damgalı sahih-ül ayar kile ile kemal-i hakk ve adl üzre tekmil ettirdüm yerlerinden mübayaa ve tahsil ve miri mübâyâsı tamamen ahz-ü kabz olunmadıkça bir kimesnenin anbarına ceddi vahide zahiresiyle ruhsat verilmeyerek doğru ve sefâyine tahmilen bildirili anbar-ı âmirem irsâl ve tesyili hususuna ziyade

ihitimam ve dikkat eylemek fermanım olmağın me'muriyetini havi iş bu emr-i şerifimle isdâr ve (boşluk) ile irsâl olunmuştur imdi vusûlünde asitane-i saadetim sekenesinin ziraat ve havased ile (boşluk) ecilden sayf ve şitada me'kûlâtı için iktiza iden zehâirin beher hal bu makule zahir hâsıl olan kazalardan tedârik ve istinca muhtac menkuf olduğundan Kütahyada kâin kazalardan bir mâa ve kadim hıntanın beher kile iştirâkçıdan icab beherleridir ki itâ olunacağı ale-l hesab akçeden ân nakd-i ashabına eda ve teslim olunmak ber mucib-i defter munzi sene-i merkumeye mahsuben kaza-i mezkur husulüne isabet iden ol mikdar kile hıntanın bi mennihi teâlâ mahsûl mahsuli olundukta heman huzur yerlerinde ber-mucib defter tevzi'i ve icâb ve iktiza idenlerden tâm-ül ayâr kile ile kemali hak ve adl üzre tekml etdirderek mübâyâa ve miri mübâyâası tekmlen ahz ve kabz olundukca ber mezzur seninle ve anbarına habbe-i vahide ve zahire ruhsat ve cevaz gösterilmeyerek serian ve âcilen mübâyâa ve tahsil ve doğru iskeleye nakl ve tenzil ve bir taraftan sefayine tahmilen ber- mûtâd memhûr irsaliyeleri verilerek müddeti kalilede ve dersaadetime irsâl ve tesli emrine sıdk-ı ve sây mugadderat eyleyesin şöyleki iş bu zehairi âsitâne-i âliyyem sekenesinin muhtaç bulundukları vuzûr-u merreleri için müretteb ve matlub olup bir kile ve bir hissesinin avk ve te'hir ve girizgar olmasına rızâyı âliyyem olmadığı gibi fukara ahâlinin emsal-i nekalim teaddiyattan vâresde ve mezun olmaları menkul-u şahanem olmadığına madde-i ruhsat verilmiş olduğu üzre maaş ve mesârifin mukâbilü alacağın ondalıktan mâdâ tozluk ve kilesi ve maaşiriye ve tezkireci nâm-ı ve ayan-ı bir ile taleb ve tâaddiyat alacağı fukara ahali ve reayaya mezzalim ve taaddiyata cesaret ve yahut hinta-i mertebesini edada bir gün imrar-ı vakt ve muhâlefet edenlerin mücâzât-ı şedide ile icrâ kılınacağı avb değildir ve hareket ve hini tesliminde fiyatı mezkûreleri icab eden bahaları nakdin tamamen edâ ve teslime dikkat ve tacil-i zehâir ve tehâvün ve ne suretle ve va'z-ı tecviz ve tamâi hame-i tebliyet ile kimesnenin hakkını ketm ve ihvadan hâriç harekete cesaret tevakkı ve mubaadet eylemesi ve senki kadı ve mütesellim ve âyân ve vücuhu ve zâbitân ve vücuhu memleket ve sairleri mümâileyhsiz işbu zehâir âsitane-i saadetimde mukim ibâdullahın def'i-zarurisinden matlup olmaktan bazen hizmet-i müeyyidesinde heman olan mahallin mevadd-ı nisâinde muâfiyetle yine hâlel gelmeyip ber mûcib-i hatt-ı hümayûn-ü kadim mâân râgab-ı hilaf üzre âmel ve itibar olmak şartıyla fakat iş bu âsitane-i saadetim âvamil olunan cümlesi tutanak toplanarak ve kimesnenin gadr ve hâletine havale sem-i ayar olunmaya seriân hinta matlûbunun

sairinden mübâyâ ve tahsil-i humâyun tedarik olursa bu babda muafiyet ve sezayet iddası ve fiyatı saire ile bir vecihle özr ve gıllet ve muhalefet ettirilmeyerek bir saat evvel cem ve tahsili hususuna bilâ şikakı sa'y ve dikkat ve bu fiyat ile fukara ahali ve reayayı tecrim ve tekrimden medan mücanebet ve mübâyâcı mümâileyhimde sen dahi külli iâne ederek müddeti haliyede tekmilen edâ ve teslim hususuna bilâ nifakı mezbur iane ve rağbet etmek bâbında ferman-ı âlîşanım sâdır olmakla buyurdum ki hükmü şerifimle (boşluk) vardık da bu bâbda vech-i irâdem üzre şeref yâfte-i sudûr olan iş bu emr-i şerifi âlîşanım vâcibül ittibâ ve lâzımül imtisalimin mazmun-ı münifi birle âmil olasız şöyle bilesiz âlâmeti şerife-i itimat kılasız tahriren evaili min şehri rebîü'l evvel li sene hamse ve ışrin ve mieteyn ve elf fi 26 sene 225 / **2 Haziran 1810**

el mahrusa

BELGE NO : 16

Alaaddin Paşanın buyruldusudur.

Şeriat şiar medine-i Kütahya kadısı faziletlü efendi zide fazluhum ve Kütahya mütesellimi izzetlü Süleyman Ağa ve me'zun bi'l-ifta faziletlü efendi zide takvahü ve vucühü ahâli ve umum iş erleri inhâ olunur ki işbu evanda orduyu hümâyun nusret makrun tarafına azimetimize ve irade-i mülükâne taalluk karzan buyrulduğuna binâen olduğumuz mahalden ne ki râbita-i ikâmet ve mahalli me'mûremize azimet eylemek üzere râh-ı rastımıza Kütahya'dan olmak hasebiyle imdi sen ki efendi vesâir muhâtabun mümâileyhimsiz dâiremize iktiza eden ecnâs-ı zehâir ve malzeme-i sâire bir gecelik iktizâ eden konakların marifeti şer ve cümle ittifâkı ve mübâşirimiz marifetiyle hazır edüp inşaallahüteâla vürûd ve rüsûlümüz ve mucibi usret olur hâlât vukuundan gayetül - gaye ittikâ ve mücânebet eylemeniz bâbında esnâ-yı râhdan ve Karahisâr-ı Sâhib merhalemizden iş bu buyruldu tahrir ve isdâr (boşluk) ve ile ırsâl olunmuşdur inşaallahüteâla vusulünde gerektir ki ben mu'ib-i buyruldu âmel ve hareket ve hilafından ittika ve mücânebet eyleyesüz deyu fi kayd şod 24 re sene 225 / **29 Mayıs 1810**

BELGE NO : 17

Mefahirül kuzzât vel hûkkam anadolunun orta koluyla Tokat'a varınca kuzzât ve nüvvâb zide fazluhum ve âyân ve zâbitan vücûh-ü memlelet zide kadruhum tevki-i ref'-i hûmayûn vasıl olıcak ma'lum ola ki âdayı din-i mübin olan Moskov keferesi üzerine sefer-i hûmayûn derkâr olduğundan saltanat-ı seniyyem me'murlarından her ferdine âdayı din üzerine seyf-i suyuf ile kahr-i ve tedmirlerine sâ'y ve gayret üzre esiyelerde avn ve inâyet cenâb-ı hayrennâsırın rûhaniyeti Hazreti seyyidil mürselin istinâd olarak mûtevekkilû alallah iş bu sene-i mübâreke baharında tedârikât-ı kuvve ile adâ üzerine hücum ve ahs ve intikam olunmak zımmında mevrûzun mukaddemce ordûyu hûmayûnuma hizmete saltanat-ı seniyye ve sergerdegan ve sunûfu asâkiriye'nin tahmiri ve temşidi lâzım eden olmaktan nâşi hükümetiniz dahilinde hâl ve tahsisine göre birer yemişe dahi ziyâdece serdar ve serdengeçtiler ve gönüllü birliklerin dâyarddurup orduyu hûmâyûna irsalî mübaderet ve bu hususa saireye mikyas olmayıb fisebillillah gâzâ ve cihad ile cümle bende-i fermende-i zimmeti olduğuna binâen orduyu hûmayûnda isbat-ı vücud etmek üzre Anadolu cânibinden seferi hûmâyûna me'mur irsalleri serian yerlerinden tahrik ve orduyu hûmayûnuma sevke hâlen Karaman valisi dusturi mekremeti müşirin mefahinü nizâmül âlem Mehmed Hamîd Paşa ve İç İl sancağı mutasarrıfı vezirim Ahmed Paşa edamallahüteâlâ iclâlehu sûr'ci nasb ve tayin olunmuş ve maiyyetlerine kapucubaşılar ve silahşöran ve haseki ve taçdaritler tayin ve irsal kılınmış olduğundan başka bu babda müşarınileyhimâya istikdarı tâm verilerek hizmet ve azimet ve mutânemet edenlerin te'diblerine ibtidâ edecekleri insikar olmağla siz dahi mekamirinizden tahammüllerine göre birer ikişer dahi ziyâdece serdar ve gökler bayrakları küşad ettürüp müşarunileyhi'ma ol havaliye gelesiz ihraç ve nevrûzu firûzdan mukaddem orduyu hûmayûnâ irsale kemal-i acel şitab eylemenüz fermanım olmağın tembihat ve akdî te'kid ve isticâl hâtime rikkabı hûmayûndan iş bu emr-i şerifim isdar(boşluk) nevrûzu furûzdan mukaddem orduyu hûmayûna irsal ve müşaraat ile tenfiz irade-i kâtuha-ı şahaneme say ve gayret ve irsal olundukları malumunuz olduk da ber vech-i müşerrah der aliyyeme tahrîre mübâderet ve a'maz misullü harekete tecviz ile dâreyni mübtelâya mücanebet eyleyesüz şöyle bilesüz alâmet-i şerife itimat kılasız tahrîren fi evâil-i şehri muharrem ül haram sene hamse ve işrin ve mieteyn ve elf.

el Kostantiniyye el mahrusa

işbu sûret-i emr-i âli mûcibince mûşârun ileyh Mehmed Hamit Paşa hazretlerinin mührü kebir ile memhur buyruldu emr-i uslubları vasıl olmuştur.

Kayd şod fi 2 r sene 225 / 7 Mayıs 1810

BELGE NO : 18

Bu dahi hinta mubayaasıdır

Mefahirü'l- kuzzat ve'l-hükkam meadinül fezail ve'l- kelâm Kütahya eyaletinde vâkî zikri ati kazaların kâdıları ve naibleri zide fazlûhüm ve kıdvetül emacid ve'l-ayan Kütahya mütesellimi Germiyanzade (boşluk) ve Kütahya mübâyâası hassam silahşörlerinden Es Seyyid Abdullah bin Mahmud ve kıdvetül emâsil vel ayan ve zâbitân ve vücûh-u memleket ve iş erleri zide kadruhum tevki-i refî-i humayûn vâsıl olıcak malûm olaki sen ki mütesellim mûmaileysin der aliyyemde zahirenin iktizası derkar olunduğuna mebni iki yüz yirmi üç senesine mahsuben mübâyâacı mûmâileyh marifetiyle semt ve kıyas olan iskelelere nakl olunmak üzre fiyât-ı mîriyye mislinde Kütahya eyaletinde vâki kazalardan mübâyâası tertib ve fermânım olan yüz bin kile hintadan nefer Kütahya sancağında vâki Kütahya kazasının bin dört yüz yirmi yedi ve Çal kazasının iki bin beş yüz on yedi ve Kula kazasının bin yüz on yedi ve Uşak maâ Banaz kazasının üç bin dört yüz seksen kile hintası olup şimdiye dek temâmen mukaddema te'hirlerimize tahsîl ve der âlîyeme irsâl cümleinin vâcibe-i zimmetleri iken bundan mübâyâacı mûmaileyhin defter-i tahriratına göre fakat Uşak maâ Banaz kazasından dokuz yüz kile hinta aynen tahsil olunup mâdası bâkâyâ kaldığı nûmâyân olub aherlerinde der âliyyemden zahirenin kemal-i lüzûm-u takribiyle bu mâkule tertibatın bir kile ve bir habbesinin avf ve tenzili ve bedeli kat'i-vecihle faiz olmadığına muaf ve gayri muaf ve kavâmil ve evgat ve ahavas ve evkaf cümlesinin evrakı ali icab-ı yerli yerinden tahsili matlûb-u kat-i mülûkanem olmağla bundan sonra dahi avk ve te'hire müsade ve cevaz gösterilmeyerek icâb ve iktizâ edenlerden seriân ve âcilen tahsil ve mübâyâa mûmaileyhe teslimen der saâdetime irsal hususuna mezid-i say ve gâyet eylemek fermanım olmağın te'kidin ve istîcâlen işbu emr-i celfî'l kadrîm isdar (boşluk) ile irsal olunmuşdur imdi vüsûlünde ber minvali muharrer der aliyyemde eşeddi lüzumu olunup bu mâkule âsitane-i saadetim tertibinin afur ve tenzili ve birle kat'i galebesiyle tehirine bir vechile rıza-ı şâhânem olmadığı ve mazallahu teâlâ bundan

sonra te'hirine sebep olanlar te'dibe ızhar-ı betâat ve rehâvet edenlerin dünya ve ukbâda rekâmet ve nedameti sahire edecekleri mâlumun oldukta bu vakt-i sabıklarına kıyas-ı matemiyye ne vecihle ve tarikle olur ise olsun aynen herkes hassası edâya sây ve ihtimam edüp müddeti galilede taahhüdünüz mûcibince cem ve tahsil ve münâsib iskeleler nakil ve mübayacı mûmâileyhe teslimen der aliyyeme irsâli hasran ve kasren senden matlub olmağla bundan böyle dahi imrarı vakt mûcib-i arz ve âlamet-i irsâliye îkame-i dikkat etmeyüp ol miktar kile hintaya icâp ve iktizâ edenlerden şer ile tahsil ve irsâline müsâraat ve sermu kusûr ve rehâvetten tevâkki ve mübâadet eylesün ve senki mübâyâcı mûmâileysin keyfiyet irâdey-i seniyem mantık emr-i şerifimde mâlumun oldukta dâimen ve reâgân gayret edüp memûr-ü mübâyâa ve tahsil ve tahlîki olduğun hinta-ı mezkuresiyle tahsil etmedikçe mahall-i aher âzimet etmeyüp muhâlefet edenler olur ise ism-i ve şöhretleriyle ve der aliyyeme inhaya mübâderet ve sen dahi tama fert ve tebarıyyet ve hâtır ve gönüle riayet ederek hinta-i mezkûrenin tahsil-i hususuna hamli sây ve rehâvet ve betâsından sen dahi mübâadet eylesün ve senki kuzzat ve nüvvab ve âyan ve zabitan mümaileyhimsiz bermücibi emr-i şerifimle amel ve hareket ve hilâfından hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında ferman-ı âli şanım sadır olmuştur buyurdumki emri şerifimle (boşluk) vardukta bu babda vechi meşruh üzre şeref yafta-i sudur olan münifi birle amil olasız şöyle bilesiz alameti şerife itimat kılasız tahriren fil yevmis sadis aşer min şehri muharrem haram li sene hamse ve ısrin ve mieteyn ve elf. vasale ileyna fi 3 r sene 225 / **8 Mayıs 1810**

el Kostantiniyye el mahrusa

BELGE NO :19

Mübayaa hinta

Mefâhirul kuzzât ve'l- hukkam meâdenü'l- feza'l- ve'l- kelam Kütahya sancağında zikr-i âti kazaların kadıları nâibleri zide fâzluhum ve kıdvetü'l- emacit ve'l- âyânı kassam silahşörlerinden Kütahya mütesellimi Germiyanzade el Hac Süleyman ve Kütahya mübâyâacısı Abdullah zide mecdihû ve mefâhirül emâsil ve'l-akran âyân ve deynde ve vûcûh-u memleket ve iş erleri zide kadruhum tevki-i refî-i hümayün vasıl olacak malum olaki asitane-i saâdetim lâzimesi için ikiyüz yirmi üç senesine mahsuben Kütahya sancağında vâki kazalarda mübâyâacı müma ileyh marifetiyle fiatı miriyye ile

mübâyâasını fermanım olan yüz bin kile hintanın nefsi-i Kütahya kazasının hissesi olan bin iki yüz altmış yedi kile hintanında gayrat-ı tahsilât dokuz yüz üç kile ve Çal kazâsının hissesi olan iki bin iki yüz on yedi kile hintada feraz tahsilat iki bin on buçuk kile ve Uşak maa Banaz kazasının hissesi olan üç bin dört yüz seksen dört kile hinta gayr-i ez tahsilat beş yüz seksen dört kile ve Kula kazasının bin yüz on yedi kile hintası olup ahalipleri arasına müteahhitler ise de bu güne alırsız deyü imrar-ı vakt ve bâdehu bedeli ile râbita veriyor fiatı fâsidesiyle sabık Kütahya mütesellimi Hacı Ali ahaliyi taharrinin ve kasabanın tahriratı irsâliye umûr-u müteaccilenin tertiline bâdi olup el-hâletühâzihi firar ve hinta oldur ki baki olduğu ve mübâyâacı mümaileyhin takdim eylediği takririnden setbân ve bu magûle âsitane-i saadetim tertibinin bir kile ve bir habbesinin afv ve tenzil bedel-i kat'i bir vecihle câiz olmayıb bâ-hatt-ı hümayûn men'i külli ile memnû olduğu bit' defat şeref-i ifraz mürur eden evâmîr-i şerifim ile tenbih ve temlik olunduğu vâreste-i kayd ve beyan olup hinta-i mezkurun bu vakte kadar adem-i tahsili tamam-ı muğayir-i rızayı aliyem olmağla fi- mâ baht ve tatil-i maslahat olunmayıp mütesellim-i sâbık mümaileyhe fil hakika kaza hai mezkurda aynen ve bedelen bir sene tahsil geçmiş ise de sen ki mütesellim mümaileysin marafetin ve marifeti şer ile muarref uhdesinde olan çiftlik ve karyelerden mevcut hintanın aynen tahsil olunmak ve eğer henüz tahsil olunmayup ahâli-i kaza yedlerinde ise âlâ eyhâlin ahâli-i kazadan muktezâyı tâahhütleri üzre serian ve acilen aynen tahsil mübâyâacı mûmâileyhe teslimen der aliyeme irsâle müsaraat eyliyesin fermanım olmağın te'kiden ve isticalen işbu emr-ü celül'ü kadrim isdar(boşluk) ile irsal olunmuşdur imdi vûsulünde bâlada zikr ve beyan olunduğu vech ile der aliyemde bu günlerde zahirenin ne derecelerde luzumu ve iktizası olduğu takdirde sahib olmayub tertibi mezkurun yerlû yerinden tahsil der aliyemde mukim ibadullahın refah sahiblerini mucib olduğundan yerlû yerinden tahsil senden matlub-u hümayûnum olduğu malumun oldukda bermuktezâyı vakt ve hali zahire hususu umur-u devlet-i aliyenin gayetül gaye eyyam ve lüzumu olup bu vakt-i evkat-ı saireye kıyas ile bundan sonra dahi edada tââlûl ve muhalefet yahud afv ve tenzil-i daiyesi ile arz ve muhtazar ve îlâm irsaliyle ikâme-i vakt olunmak lazım gelir ise ber vecihle kurtulamayacağından başka cesaret eden ayan ise nefyi ve kuzzât ve nüvabdan ise ism-i feride-i kazadan hak ve tertib-i ceza olunacağı iktiza edenlere ifade ve mütesellim-i sabık zimmetinden geçmiş ise mütesellim mümaileyhin çiftlik ve karyelerde olan hintasından eğer ahali zimmetlerinde ise

ahaliden sûrat âkdem tamamen tahsil ve mübâyâacı mümaileye teslimen der saadetime irsali hususuna müsaraat eyleyesin ve senki mübâyâacı mümaileyhsin kaza-i mezkurda müretteb olup gayri ez tahsilat kusur kalan zehayirin tahsili mütesellim müma ileyhten matlubu hümayunun olduğu bedeli olduk da tercihle mümkün ise marifet-i şer ile icab ve iktiza edenlerden tahsil ve der aliyyeme irsali hususuna mezid-i say ve gayret eyleyesün ve sen ki kuzzat ve nüvvab ve ayan deride de mümaileyhim ve sairleri siz sen dahi mucib-i emr-i şerifimle amel ve hareket ve hilafımdan be gayet mücanebet eylemen babında ferman-ı âli şanınm sadır olmuştur buyurdum ki hükmü şerifimle (boşluk) vardukda bu babda vech'i-meşru üzre şeref yafte-i sudur eden ve vacibû'l-ittiba ve lazımu'l-imtisalimin mazmun-ı münif-i birle amel olasız şöyle bilesiz alamet-i şerife itimat kılasız tahriren fi'l-yevmis sabi aşer min şehri saferül hayr li sene hamse ve ısrin ve mieteyin ve elf vasale ileyna fi 3 r sene 225 / **8 Mayıs 1810**

el Kostantiniyye el mahrusa

BELGE NO : 20

Menzilciye dair emirdir

Kıdvetün nûvvabûn müteşerriin Kütahya naibi mevlana(boşluk) zide ilmûhû ve mefahiru'l-emasıl vel akran-u ayan ve zabitan ve sair iş erleri zide kadruhum tevki-i refi-i hümayunum vasıl olıcak malum ola ki bu defa Kütahya kazası tarafından der barı atüfet medarım varid olan ilamın mefhûmun da nefsi Kütahya'da fil asele cânib-i miriyeden mevzu-u menzil olmadığından Anadolu valilerin tatarlarına mahus olarak bir miktar bargir tedarik etmişler olup öteden beru ve dahi macar canibi ve Anadolu'nun ortakolu caddesi sekve ve Eskişehir Seyyid Gazi menziline iken Eskişehir mütesellimi Abdurrahmanın izhar-ı şekavetine mebnî tarik-i canda mestur olan molla talebesiyle Anadolu'nun yemin ve yesar ve ortakoluna mürûr eden ulaklar imrar edenler binaen behergün altmış seksen bargir ihraç ve ekseri ve kaza-i mezbur fukara-i mesarîf etmiş deyü düşar olduklarından naib-i evr-i tahmil olamadıklarından beyan-ı birle rahmenlilhalim cade-i mezkur küşat ve rabıta tahtına ithal bu nahiyyeye kadar Kütahya'dan mürûr-u ubur eden ulaklar ücretiyle erkab ve emrar ettirilmesi hususu istidayı inayet eyledüklerü celay-ı hazine-i amirem defterlerine müracaat olundukta Kütahya kazasının canib-i miriden muayyen menzil-i olmayan kazalardan gerek ücret

ve gerek in'am netelil musalâha mürûr eden ulaklara saat başına onar sağ akçeden icab iden ücretleri ulak yedinden ahs olunurak bargir tedarik ve erkab olunup bila fermen verilmesi birer re's bargir verilmemek ve canib-i miriden muayen menzil olan kazalardan neşirci tarafından ağam ahkamı olanlardan ücret gelüb olunmamak serbutu saire idüğü merkurandan derkenar olunmağla mücibince amel ve hareket olunmak fermanım olmağın iş bu celilû'l-kadrim ıstar olmayan rikab-ı hümayunum kaymakamı Ahmed ile irsal olunmuştur umur-u davada te'dibi ayan ve zabitan ve sair mumaileyhimsiz bâlâda bast ve beyan olunduğu üzre bu mâkûle canibi miriden bazı menzili olmayan kazalardan gerek ücret ve gerek in'amı miri ahkam ile mûrur eden ulaklar zabıt başına onar sağ akçe re'yi eder ulak yedinden ahz olarak bargir tedarik ve erkab olunup bila ferman kimesneye bargir gelmek mahsussatun olub mülûku olduk da der mucub-i amel hareket ve hilafından ziyade mücanebet eylemeniz babında fermanı ali şanınm sadır olmuştur buyurdum ki hükmü şerifimle (boşluk) vardukda bu babda vechi meşruh üzre şeref yafta-i südur eden vacibul iktiba ve lazimü'l-imtisalimin mazmun-ı münifi birle amil olasız şöyle bilesiz alamet-i şerife itimat kılasız tahriren fil yevmül ısrin min rebi'ul evvel li sene hamse ve ısrin ve mieteyn ve elf vasale ileyna fi 2 r sene 225 / 7 Mayıs 1810

el Kostantiniyye

maarifince kaymakam alel makam Halil Paşa mektubu ru'yet olunmuştur.

BELGE NO : 21

Medine-i Kütahya muzâfâtından Altuntaş nahiyesine tâbi Göcek Karyesi sükkânında Ali bin Mehmed nâm kimesne meclis-i şer-i şerifi enver ve mahfeli dini münif-i atherde yine garye-i mezkûre sükkânından iş bu râfiül küttab Mehmed bin Ali ve kebire kızı Kezban ve zevcesi Rabia nâm hatunlar muhzıralarında dava ve takdir-i kalam edüb tarihi kitabdan sekiz sene mukaddem mezbûr Mehmedin kızı Mezbure kezban benim nâmez velim sinni mezburdan beri ve babası mezbur Mehmed ile kızı Mezbure Kezban ve validesi Rabiaya iş bu yedimde olan defter mûcibince iki yüz altmış beş gurusluk eşyâyı mütenevvia ve altun ve nakit akçe mütesellim etmiştim hâletühâzihi de kızı mezbûreye nikah yesir olmağla makbuzları mevcut ise aynlerini müstehak ise kıymetlerini mezbûrlardan talep ederüm deyu bâded dâvâ gıbbe's-sual

mezbûrundan herbirine yüz kırk sekizer altun eşya ve nakit ve makbuzları olduğunu ikrar edüp ma'da yüz on üç guruşluk eşya müdde-i mezbur bi vechi şerhi müddeasına muafık beyana havale olundukda etyanı beyyineden izhar edüp bittaleb her birine yemin teklif olundukta ala vefikul-sual hulfibillahil aleyyül ala onlar ile müdde-i mezbur bila beyyine yüz on üç kuruşluk eşya davasıyla muarazadan men olunup herbirine yüz kırk sekizer altun eşya ve nakit ve eşya davasıyla men olunup ancak mezburenin ve vechi meşruh üzre ikrar eyledikleri yüz kırk sekiz guruşluk eşyadan ayni mevad olan elli beş guruşluk eşyaları madde-i mezbur ile zimmetinde zahir olan elli iki guruş ve nakden otuz dokuz guruşla cem'an yüz kırk sekiz guruş meclis-i Şer-i de teslim ve bu vechile mezbûru ve kızı Kezban ve zevcesi Rabia zimmetlerinde bir akçe ve bir habbe müddei-i mezbur Ali'nin alacağı kalmadığı mâ-vâki bi't- talep ketb olundu fi'l yevmis'i- sabi min şehri Rebiul ahire fi ikiyüz yirmi beş / **Mayıs 1810**

Solak Hacı Mehmed Oğlu Ali

Şerefli Oğlu Seyyid Ahmed Ağa

Çayıroğlu Seyyid Hüseyin

Kâtib Ahmed Edib

Serketebe-i Mahkeme Beyzade Seyyid Ahmed Ağa Efendi

BELGE NO : 22

Medine-i Kütahya'da Çukur mahallesi sükkanından iken bundan akdem fevt olan Osman Ağa ibn-i Abdullah nâm mûteveffânın verâseti zevcesi Hatice bin ti el-hac Ali nâm hâtun ile babası Abdullah ve sulbi sağır oğulları Süleyman ve Abdullah ve sulbiye-i sağıre kızı Rukiyeye muhzıra olduğu lede's-şerü'l- enver zâhir ve nümâyan olduktan sonra sağıran mezburanın hâl-i rüştü sıdarlarına değin hali mevruslarını hıfza ve sâir tesviye-i umarlarını kıbel'i şerden bûrüsa nasbı la mühimi olmağın emânet ile mâruf ve istikamet ile mevsûf sağıranın anaları işbu rafiâtü'l-kitab Hatice hatun da vech ile vesâyit-i uhdesinden gelmeğe muktedir idüğü zeyl-i vesigac'a muharremü'l esami teslimen ihbariyle tahakkuk olmağın hakim-i mevki sadr-ı kitab-ı tuba lehu ve hüsn-i mâb efendi hazretleri dahi mezbure Hatice Hâtunu vasî nasb ve ta'yin buyurduklarında ol dahi vasiyyetin ba'del kabul vasiyye-i mezbûre Hatice Hatun meclis-i şer-i şerif-i

enverde takrir-i kalam edüp vasiyye-i müftiyesi olduğum sağırân-ı mezbûranın nafakaya eşşedd-i ihtiyaç ile muhtaçlar olub babaları müteveffây-ı mezburdan ancak Çukur mahallesinde vaki malumetül hudud vel etraf bir miktar arsadan ma'da ümem mâl itlağ olunur bir nesnesi olmayup sağıranın zarûret-i nafaka-i ve kisvesi içün arsa-i mezbureyi semen-i misliyle ahare bey' olunmasını gable şer'den izni ve semen-i misli olan meblağı mezbûrun tamamından sağırânın nafaka ve kisve ve baha kıbeli şer'den kadar mâruf nafaka farz ve takdir buyrulmak bil vesa'ye matlubumdur dedikde fil hakika müteveffafının arsa-i haliyeden ma'da malı olmadığını mevsûkûl kalam kimesneler meclis-i şer'e ihbar etmeleriyle ba'ded tahakkuk sağıranım zaruret nafakaları için nimanlil yetim arza mezkûreyi ahire bey olunmasını kable şer'idin ba'del izin sağırânın nafaka ve kisvelerine beher yevm beşer pâreden on beş pâre ancak kıfâyet eder idüğün zeyl-i vesikada muharrer esâmi üslimin ihbarlarıyla tahakkuk olunmağla hâkim-i hasîm ve'l-ecneb efendi hazretleri dahi arsayî mezkûrun semen-i misli olan meblağı mezkûrun nemâsindân sağırânın zarûret-i nafaka ve kisvelerine beher yevm beşer pâreden farz ve takdir buyurub harç ve sarfa ve lede'l-iktizâ istidâneye ve inde't-zafer vasii mezbure Hatice Hatun izin verildikçe mâhüvel-vâki bi'ttalep ketb olundu fil yevm râbî-i aşer min şehri Rebi-ül ahir li sene hamse ve işrin ve mieteyn ve elf.

Seyyid Ebubekir bin Hasan Ağz Viranlı

Hattat Mehmed Efendi ibni Velîyüddin Kala-i Bala

Mahalle imamı Seyyid Hafız Mustafa Efendi

Mecdizade Yusuf Efendi

Ser Ketebe Kütahya Müderrisini Kiramdan Sırrı Zade Seyyid Ahmed Arif efendi

Mustafa bin Hüseyin Kara Abbas

Seyyid Mustafa bin Ahmed mahalle-i Meydan

Molla Musatafa bin Ali karye-i Köprüviran

Ser mufzıran

Seyyid Feyzullah Ağa

Kayd şod fi 15 r sene 225 / **20 Mayıs 1810**

BELGE NO : 23

İşbu bin iki yüz yirmi beş senesi bâ emr-i âli matlub buyrulan elli dokuz re's deve bedelleri sekiz bin sekiz yüz elli guruş ve bâ emr-i âli sene-i mezbûre matlub buyrulan kalyoncu bedeliyesi bin iki yüz elli guruş deve başına fiat ikiyüz elli guruş kalyoncu bedeliyesinin mübaşirine ikiyüz elli guruş gaim makam kahveci başına hizmet beş yüz guruş Hacı Mollanın vilayet arzında olan alacağından ve yine havale beş yüz guruş merkûm Hacı Molla alacağından mübâyâcî Arif efendiye havale iki bin beş yüz seksen iki guruş Hacı Şerif Ağaya iki yüz elli guruş Kırşehirli ve Ali Osman Ağaya havale iki yüz elli guruş kethüda Hacı Hüseyin Ağaya havale altıyüz guruş kasâb esnafına havale beş yüz otuz iki guruş mübâyâcî sabık Abullah Ağa'ya dört bin iki yüz guruş bakkal esnafına havale bin iki yüz kırk sekiz guruş Çalıkzade Ömer Ağa'ya havale yedi yüz guruş barutçu esnafına havale yüz on yedi buçuk guruş mısırcı esnafına havale seksen üç guruş kasab beyiç oğlana havale ikiyüz otuz üç guruş (üstü çizili metin) muhsır başı yedi ile umurdan verilen bin guruş Kethüda Efendi marifetiyle umur-u vilayete sarf olunan yüz otuz üç guruş diğer sipahiler çavuşlarına hizmet elli guruş (üstü çizili metin) Karahisar civarında kaim makam iç ağasına ikiyüz altmış guruş Alaâddin Paşa malına gelen Tatar'a elli guruş sipahilere gelen sadr-ı azam çükadarına hizmet iki yüz elli guruş ordûyû hümayûn tarafından asker isticaline gelen tatara yüz guruş yirmi dört senesi kalyoncu bedeline memur Aziz Efendi otuz günlük tayin hatfına guruşu yemini beş senesi kalyoncu bedeliyesine memur Aziz Efendi tebaina on günlük ta'yin otuz guruş Aziz Efendi etbaina hizmet üç yüz elli guruş def'a ordûyu Hümayûn hizmetinden asker isticaline gelen tatar ve hizmet yüz guruşmenzil nizamına gelen tatara hizmet altmış guruş yeniçeri ağasının adamına hizmet üç yüz elli guruş asitaneye gönderilen Hafız Musa'ya üç yüz guruş deve bekayasına memur silahşör ağaya hizmet iki yüz guruş on günlük tayin baha yüz elli guruş sabık tenekeci efendinin yedine mesarısı yetmiş iki guruş biberliden mûrur eden Osman Paşa mesarifi iki yüz yirmi sekiz guruş gaim makam edbasına verilen tayin yüz guruş silahdar ağa'ya dört günlük tayin altmış guruş silahdar ağa'ya ikramiye yüz guruş gaim makam kahveci başına sekiz bin tayin fark kırk sekiz guruş hamam harçlığı elli guruş Hamid Paşa tatarına hizmet seksen guruş selamlık götüren enderun ağasına bin guruş mübaşir Ahmed Ağanın mesarifi beş yüz guruş tahsildarına üç bin guruş harç defter iki bin guruş Bekir efendiye yüz elli guruş Eminiyye kalemiyye harç-ı hüddâm üç yüz elli guruş

mübaşir katip efendiye ber mûtağ iki yüz elli guruş cem'an otuz üç bin üç yüz guruşa baliğ olup Kütahya kazasına el-yevm mevcut hanelerine cümle müvacehesine tarh ve tahmil olundukda beher haneye yüz seksen ikişer guruş bihane kurralara iki yüz otuz beşer guruş isabet eylediği zahir ve nümâyan olmağla zikr-i ati mahallât ikrar ve bi canegân kurralarıdır ki vechi ati zikr ve beyan olunur hurrire fil yevm il rabi aşer min şehri rebiülahir li sene hamse ve ısrin ve mieteyn ve elf.

Mahalle-i çukur hesap semen 1

Mahalle-i Ahi İzzettin hesap rub 1

Mahalle-i Ahi Erbasan hesap rub 1 buçuk

Mahalle-i Servi hesap semen 1

Mahalle-i Şam hesap buçuk

Mahalle-i Dükkancık hesap rub 1

Mahalle-i Boladik hesap rub 1

Mahalle-i Sultanbağı hesap buçuk

Mahalle-i Hacı Ahmed hesap 1

Mahalle-i Hacı İbrahim hesap rub 1

Mahalle-i Hacı Süleyman hesap 3

Mahalle-i İshak Fakih hesap semen 1

Mahalle-i Dibek hesap semen 1

Mahalle-i Efendi Bola hesap semen 1

Mahalle-i Şehre Küstü hesap 2

Mahalle-i Bezirciler hesap rub 1 semen 1

Mahalle-i Lala Hüseyin Paşa hesap 2 buçuk

Mahalle-i Gökçümen hesap 2

Mahalle-i Bölücek hesap 3

Mahalle-i Kobak hesab rub 1

Mahalle-i Maruf hesab buçuk

Mahalle-i Kadı Şeyh hesab rub semen 1

Mahalle-i Pirli hesab buçuk

Mahalle-i Cedid hesab buçuk

Mahalle-i Ahi Evren hesab 1 buçuk rub 1

Mahalle-i Cemaleddin hesab 1

Mahalle-i Büyük orta hesab 1 buçuk rub 1 semen 1

Mahalle-i Çerçi Kefere hesab 2

Mahalle-i Lala hesab rub 1

Mahalle-i Küçük Orta hesab 1 rub 1

Mahalle-i Börekçiler hesab 1 rub 1

Mahalle-i Meydan hesab 1 buçuk

Mahalle-i Saray hesab 2 semen 1

Mahalle-i Ahi Mustafa hesab buçuk rub

Mahalle-i Balıklı hesab 1

Yekün

Nahiye-i etraf şehir

Nahiye-i emrut ili hesab 7 buçuk

Karye-i Belücek hesab 1

Karye-i Çalıcı hesab rub 1

Karye-i İkizhöyük hesab semen 1

Karye-i Bağcılar hesab rub 1

Karye-i Alayunt hesab rub 1

Karye-i Civli hesab rub 1 buçuk
 Karye-i Dumlupınar hesab semen 1
 Karye-i Akse hesab hesab buçuk
 Karye-i Sofu hesab hesab buçuk semen 1
 Karye-i Akoluk hesab rub 1
 Karye-i Kulaksız hesab buçuk
 Karye-i Eynegazi hesab rub 1
 Karye-i Kumarı hesab rub 1
 Karye-i Pirli hesab buçuk
 Karye-i Ağaç hesab semen 1
 Karye-i Kınık Tahtani hesab semen 1
 Karye-i Mustafalar hesab semen 1
 Karye-i Göyem hesab rub 1
 Karye-i Kızılcaviran hesab semen 1
 Karye-i Gümüş hesab 1 buçuk
 Karye-i Okçu hesab 1 buçuk
 Karye-i İn hesab 1
 Karye-i Ahiler hesab rub 1
 Karye-i Eceler hesab semen 1
 Karye-i Akçamescid hesab buçuk
 Karye-i Andız hesab rub 1
 Karye-i Barmakviran hesab 1
 Karye-i Koçak hesab rub 1
 Karye-i Kapısiner hesab semen 1

Karye-i Doğalar hesab buçuk

Karye-i Zığra hesab rub 1

Karye-i Yaylababa hesab rub 1

Karye-i Örüklü hesab buçuk

Karye-i Gerz hesab buçuk

Karye-i Çöğürler hesab rub 1

Karye-i Siner hesab buçuk

Karye-i Turgutlar hesab buçuk

Karye-i Sadık hesab buçuk

Karye-i Elekli mea şirak hesab rub 1

Karye-i Osman Pınar hesab rub 1

Karye-i Karaöz hesab rub 1

Karye-i Göynükviran hesab semen 1

Karye-i Demirci viran hesab 1 rub 1

Karye-i Etyemezler hesab buçuk

Karye-i Dağarslan hesab buçuk

Karye-i Eymencik hesab buçuk

Karye-i Safâ hesab seman 1

Yekün

Nâhiye-i Gümüş

Karye-i Sekiviran hesab rub 3

Karye-i Ortaca hesab semen 1

Karye-i Karaağaç hesab buçuk

Karye-i Bozcahöyük hesab rub 1

Karye-i Ablum maa becan hesab buçuk

Karye-i Kepez hesab rub 1

Karye-i Şamlımaa Yüreceli hesab semen 1 rub 1

Karye-i Doğaarslan hesab semen 1

Karye-i Dülğadir hesab rub 1

Karye-i Arslanlı hesab semen 1 rub 1

Karye-i Yakaca hesab rub 1

Karye-i Gümüş hesab 1 rub 1

Karye-i Kızık hesab 1

Karye-i Doğa hesab semen 1 rub 1

Karye-i Dedik hesab rub 1

Karye-i Çukurca hesab semen 1

Karye-i Seyidömer hesab rub 1

Karye-i Kükürt hesab buçuk

Karye-i Çoban hesab 1 buçuk

Karye-i Ayvalu hesab rub 1

Karye-i Şahmelek hesab rub 1

Karye-i Çalviran hesab rub 1

Karye-i Elyanık hesab buçuk

Karye-i Sünnet Yenice hesab semen 1

Karye-i Ağızviran hesab buçuk

Karye-i Gulam hesab semen 1

Karye-i Kızılcağa hesab rub 1

Karye-i Kınık hesab buçuk

Karye-i Gün hesab buçuk

Karye-i Sulu hesab buçuk

Karye-i İshakçılar hesab rub 1

Karye-i Kürekseydi hesab 1

Karye-i Elmaağacı hesab rub 1

Karye-i Yüreğir hesab buçuk

Karye-i Kıranşeyh hesab buçuk

Karye-i Eynegazi hesab buçuk

Karye-i Karak hesab rub 1

Karye-i Kıranşeyh maa seydi hesab buçuk semen 1

Karye-i Enne hesab rub 3

Karye-i İsa hesab 1 buçuk

Karye-i Gazelyakub hesab 1 semen 1

Karye-i Darıcı hesab semen 1

Karye-i Gölcük hesab rub 1

Karye-i Eğriöz hesab rub 1

Karye-i Ören hesab rub 1

Karye-i Vakıf hesab semen 1

Karye-i Karmık hesab rub 1

Karye-i Ayuplu hesab 1 buçuk rub 1

Karye-i Köprüviran hesab 2 buçuk

Yekün

Nâhiye-i Gireyi

Karye-i Saray hesab semen 1

Karye-i Ada hesap buçuk
 Karye-i Haydarlar maa girecik hesap buçuk
 Karye-i Aslahanlar hesap rub 1
 Karye-i Nuhviran hesap 1
 Karye-i Çal hesap 1
 Karye-i Çamırdık hesap buçuk
 Karye-i Şeyhmalar şeyhler hesap buçuk
 Karye-i Gökçeler hesap 2
 Karye-i Yalnızsaray hesap rub 1
 (Okunamadı) hesap semen 1
 Karye-i Porsuk hesap semen 1
 Karye-i Sağırlar hesap rub 1
 Karye-i Tava hesap 1
 Karye-i Çömlekçi hesap semen 1 rub 1
 Karye-i kuruşlar hesap semen 1 rub 1
 Karye-i Tokul hesap 1 buçuk
 Karye-i Derziler hesap buçuk
 Karye-i Ören hesap 2 buçuk
 Karye-i Pınarbaşı hesap 1
 Karye-i Bayat hesap buçuk
 Karye-i Gökçe hesap rub 1
 Karye-i Pazarcık hesap rub 1
 Karye-i Bukere hesap rub 1
 Karye-i Alıncık hesap buçuk

Karye-i Kozluca hesab rub 1
 Karye-i Emrez hesab rub 1
 Karye-i Aslanapa hesab 2 rub 1
 Karye-i Ortaca hesab buçuk
 Karye-i Sinekçiler hesab rub 1
 Karye-i Garadeğın hesab rub 1
 Karye-i Ballıbaba hesab rub 1
 Karye-i Bullar hesab buçuk
 Karye-i Bezirganlar hesab 1
 Karye-i Çukurca hesab semen 1
 Karye-i Göynükviran hesab buçuk
 Karye-i Saraycık hesab buçuk
 Karye-i Abaş hesab rub 1
 Karye-i Yağcılar hesab rub 1
 Karye-i Gusura hesab rub 3
 Nâhiye-i Altuntaş
 Karye-i Zemye hesab 1 buçuk
 Karye-i Guyucak hesab buçuk
 Karye-i Eymür hesab buçuk
 Karye-i Üçhöyük hesab buçuk
 Karye-i Göcek hesab rub 3
 Karye-i Genişler hesab buçuk
 Karye-i Çetme hesab semen 1
 Karye-i Kürt hesab 1

Karye-i Karaağaç hesab rub 3

Karye-i Keçeliler hesab rub 1

Karye-i Ağızlar hesab rub 1

Karye-i Ebya hesab 2

Karye-i Ortamaa gece hesab buçuk

Karye-i Yakacık hesab 1 rub 1

Karye-i Sevdğin hesab semen 1 rub 1

Karye-i Öyük hesab 1 buçuk

Karye-i Tatarmahat hesab 1

Karye-i Altuntaş hesab 1

Karye-i Akçomaklar hesab rub 3

Karye-i Çakırsaz hesab semen 1

Karye-i Yapılcan hesab semen 1

Karye-i Fakir hesab rub 1

Karye-i Alibey hesab 1

Karye-i Kapanık hesab m

Karye-i Basan hesab m

Karye-i Beytemirler hesab m

Karye-i Kızılca hesab semen 1

Karye-i Yüğlük hesab rub 1

Karye-i Selkisaray hesab semen 1

Karye-i Efted hesab 1

Karye-i Başkilise hesab semen 1

Karye-i Yalnız saray hesab rub 1

Karye-i Cebehetler hesab rub 1
 Karye-i Ağaç hesab semen 1
 Karye-i Murathanlar hesab buçuk
 Karye-i Mezra Karaağaç hesab rub 1
 Karye-i Ayvalı hesab m
 Nahiye-i Virancık
 Karye-i Çerte hesab m
 Karye-i Yunuslar hesab rub 3
 Karye-i Sulu hesab rub 1
 Karye-i Çebrail hesab rub 3
 Karye-i Yenicevirancık hesab rub 1
 Karye-i Ömerler hesab rub 1
 Karye-i Barağı hesab rub 1
 Karye-i Çavdarhisar hesab 1 buçuk
 Karye-i Hacımahmut hesab 1
 Karye-i Kökağac hesab buçuk
 Karye-i Çam hesab buçuk
 Karye-i Avşar hesab 1 rub 1
 Karye-i Yağmurlar hesab buçuk
 Karye-i Sobu hesab min
 Karye-i Tepecik hesab rub 3
 Karye-i Virancık hesab 2 buçuk
 Karye-i Ağarı hesab 1 buçuk
 Karye-i Halifeler hesab buçuk

Karye-i Asatlar hesab 1 rub 1
 Karye-i Efeler hesab semen 1
 Karye-i Gökler hesab buçuk semen 1
 Karye-i Hacıkebir hesab 1 rub 3
 Karye-i Samralar hesab semen 1
 Karye-i Yağdıgın hesab rub 1 semen 1
 Karye-i Hacılar hesab m
 Karye-i Susuz hesab rub
 Karye-i Kızık hesab buçuk
 Karye-i Doğancılar hesab buçuk
 Karye-i Abaş hesab rub 1
 Karye-i Kiliseabad hesab m
 Karye-i Şıtarlar hesab buçuk
 Karye-i Polat hesab semen 1
 Karye-i Yenicearmutcuk hesab 1
 Karye-i Ömerfakı hesab semen 1
 Karye-i İlcigüren hesab rub 3
 Karye-i Şabanlar hesab buçuk
 Karye-i Fakrah hesab rub 1
 Karye-i Doğancık hesab m
 Yekün
 Nahiye-i Tavşanlı
 Karye-i Göbel hesab 2 buçuk
 Karye-i Tepecik hesab 3

Karye-i Çarddaklı hesab 1 buçuk

Karye-i Büyük ilet hesab buçuk

Karye-i Çukur hesab 1 buçuk

Karye-i Ayvalı hesab 2

Karye-i Ağaç hesab rub 1

Karye-i Bey hesab buçuk

Karye-i Suyul hesab 2 buçuk

Karye-i Kayı hesab rub 3

Karye-i Şimez hesab m

Karye-i Göcek hesab buçuk

Karye-i Kiliseli hesab 1

Karye-i Akçaşar hesab buçuk

Karye-i Tekeler hesab m

Karye-i Sorkın hesab rub 1

Karye-i Beye hesab 8

Karye-i Gürağaç hesab 1

Karye-i Kul hesab m

Karye-i Orhanlar hesab m

Karye-i Karlı hesab rub 1

Karye-i Pehlivan hesab rub 1

Karye-i Kayaköy hesab buçuk

Karye-i Dudaş hesab buçuk

Karye-i Yağmurlar hesab rub 1

Karye-i Derecik hesab 1

Karye-i Kozluca hesab rub 1

Karye-i Kızılcak hesab buçuk

Karye-i Kuruçay hesab 2

Karye-i Develer hesab m

Yekün

bî can kurralarıdır ki ber vechi atî zikr ve beyan olunur.

Karye-i Oysu hesab m

Karye-i Köprü hesab m

Karye-i Yenice hesab m

Karye-i Selkisaray hesab semen 1

Karye-i Efted hesab 1

Karye-i Başkilise hesab semen 1

Karye-i Yanlızsaray hesab rub 3

Karye-i Cebehetler hesab rub 1

Karye-i Ağaç hesab semen 1

Karye-i Muradhanlar hesab buçuk

Karye-i Mezra hesab rub 1

Karye-i Ayvalı hesab m

BELGE NO : 24

Medine-i Kütahya'da büyük orta mahallesi ahalilerinden papaz Mığırđıç ve papaz Artin ve muhtar-ı mahalleden Kirkor veledi hacı Karabet ve Karabet veledi Atin ve Hasep veledi Ovanis ve Atin veledi Esfezdur ve Pinus veledi Artin ve Agob veledi Artin ve Ovanis veledi Remize ve Man ki vesaik kırktan mütecâviz ahâli-î mahalle zîmmîler meclîs-î şer'î hâtır ve lâzımü't-tevkirde yine mahalle-i mezbûrda mütemekkinlerinden Sîrup veledi İstefan mûvâcehesinde dava ve tasdir-i kelm edûp

mesfûr yerûp maksadun derd-i her yâr fukarâmızı bi gayri hakkın ehli örfe gamz ile tecrîm ve tekdîr ve ekseri fukarâmız şeddi mazarratından terk-i evtan edûp olan fukarâmızı ızrârdan hâli olmayıp her vechile mezfûrun adem-i emniyetimiz eşkar olmağla fi mâbad otuz fukarâya ve mahalle ve vakfı kiliseye karışmamak ve mahallemiz fukarâsını ehl-i örfe gamz ile tecrim ettirmesine cânib-i şer'îden tenbih olunması matlûbumuz olacağından başka mahallemizde mevcut kiliselî ve tıyâr etmemesine yedi sene biz ve mütevellî olup târih-i seferden üç gün mukaddem cümle ahâli fukarâ ve mezkûr hâzır olacağı halde teyyârât ve irâdı vakfında hesâb-ı rû'yet olundukda hâsıl olan on bin beş yüz guruş hâsılâtıdan izin ve icâzetiniz ile makbûlümüz olan altı bin üç yüz beş guruş ma'rûfât mahalle ve kilise ba'del ihrâc dört bin yüz doksân dört buçuk guruş zimmetinde zahir ve bu vecihle kilise vakfına hayratyade olmağla mezfûru tevlidden azı zimmetindeki de zâhir olan meblâğ-ı mezbûr dört bin yüz doksân dört buçuk guruş tahsîl olunmak matlûblarımızdır dediklerinde hasabü'l suâl mezfûr sirub cevabında tarihi mezbûrdan bir ve tıyârât kiliseye mütevellî olup tarihi mezbûrun beyinlerinde hesapları gelen rûyet ber minvâl-i meşrûh bâ defter-i mârifet dört bin yüz doksân dört buçuk guruşu be şartûl vûcuh emirleriyle sarf eyledim deyû eylediği zimmetini etyan-ı beyyinede ızhâr-ı acz birle hiyanet-i zâhir almağın tevlidden azl ve meblâğ-ı mezbûru taz'mini tebeyyüne esnasında beyinlerine ma'lûmun ve sâlimetiyle bundan akdem kilise vakfında bâ temessûk altı yüz yetmiş iki guruş alacağı olup ve beş yüz kırk guruş dahi imtihâne tarîgiyle cem'an bin yüz yetmiş iki guruş matlûbâtı mukâbili mısır çarşusunda vâki bir bab kilise vakfı olan dükkânı ahz ve mülkiyet üzere zabt eylediği dükkânı kâfi esâmi vakfa istirdât ve teslim edüp bâ-temessûk altı yüz yetmiş iki guruş ile îâne tarikiyle matlûbu olan beş yüz guruş ki cem'an bin yüz doksân yetmiş iki guruş'dan ahâli-i mahalle ve kilise vakfından zimmeti ibra ve ahâli mahzeret vede adem-i kabulleri olan dört bin yüz doksân dört buçuk guruş mûtalebelerinden mezfûrun kendü tarafından asâleten ve ahvâs-ı taraflarından her birerleri vekâleten mezfûru sîrû zimmî ibrâ ve isgât edüp ol vechile zâtû'l beyn olmalarıyla bundan sonra mezfûru Sirup umûr-u mahalle ve kiliseye fî mâbâd garışmamak ve kilise vakfına vâzu'l-yet olmamak üzere terbîh-i şer'i olunmağla bundan böyle mehâfinden her birerleri afven bigayri hakkın ehli örfe gamz ile tecrîm ve tekdire sebep olur ise tecrim ederse tazmin olunmak üzere tarafeynden her birerleri teahhûd ve

tarafeynden ber-minvâl-i muharrer muâhede mezbûru tastik etmeleriyle ma'hüvel-vâkî bi't-taleb ketb olundu hurrere fîl yevmil hâdi aşere min şehri rebîü'l-ahir li sene hamse ve ısrîn ve mieteyn ve elf.

Esseyyid Mustafa Efendi ibni Mehmed Ağa

Meclisi Kethüdâ mahkeme Tatara Mehmed

Berber Hasan bin Mehmed

Debbağ Ahmed bin el hac Abdülkadir

BELGE NO : 25

Bakâyâ emridir Uşak emini tarafına

Mefahirü'l kuzzât Kütahya sancağında vâkî kazaların kâdılarının ve nâibleri ve Kütahya mütesellimi ve bu hususa mübaşir tayin olunan ve ayân ve zabîtan ve iş erleri zide kadrûhûm tevki-i refî-i hümayûn vâsıl olucak ma'lûm olaki orduyu hümayûnum lâzimesi içün bin iki yüz yirmi dört senesine mahsûben Kütahya Sancağından matlûb olunan altı yüz mehâriş terândan gayri ez vürûd-u kusûr kalan şitera'nın aynen verilmekte usret olup fukarâya terhâmâ beher mehâri yüz elli şer guruşdan bedelle kat'i ve icab eden bedelinden yirmi dört bin sekiz yüz kırk altı buçuk guruş hâssam otlak emini Hâcegân-ı Divan-ı Hümayûnumdan Mehmet Bey me'mûr idaresi olduğu emaneti mezkure mesafiri için beş kıta ruznamce hümayunum temessûkû mucibince havale olunmağla meblağ-ı mezkuru kabzına me'mure edâ ve teslime olunmakdan amâz aynı beyhûde özre ve bahane ile emr ve dikkat olunmak lazım gelür ise emanet mezkurenin idaresi emr-i asir olacağı beyâniyle meblâğı mezbûr alâ eyhâl tahsil ve mübâşir mezkûreye teslim olunmak içün emr-i şerife sudûrîn istidâ etmekle mucibince meblağı mezbûrun tahsili hususuna gayret olunmak fermânım olağın iş bu emri şerifim ısdar ve hassam hasekilerinden kıdvetül emacid ve'l - ayân Yusuf zide mecduhu ve ile irsal olunmuştur imdi vusulünde siz ki kuzzat ve nüvvab ve mütesellim ve ayân ve zabitan mûmâileyhim ve sâirleri siz emini mûmâileyhin tezhil-i umûru bu makûle havâlâtın tahsil-i menud olunmakla ve mütevassıf olunmağla meblağ-ı mezbûru vüsûlu emr-i şerifimde alâ eyhâl tahsile mübâşirine teslimen emini mûmâileyh tarafına îrsâle sây ve ğayret ve emrâr-ı vakitden mübâadet eyleyesûz ve sen ki

mübâşiri merkumsun memur olduğun sene-i mezburu muvakkat şer ve cümle ittifakıyla tahsil ve bâlâsı içün Kütahya emiri mümâileyhe ğayret ve emrâr-ı dikkat ile nehyi sed avdet etmekten mücânebet eylemek babında fermân-ı âlişanım sadır olmuştur buyurdum ki hükmü şerifimle varduk da bu babda sûdûr eden emr-i âlişanım mazmûnu münîfi birle âmil olasız alâmet-i şerife itîmât kılasız tahriren fîl yevmi'l-tâsîi aşer rebîül evvel sene hamse ve işrin ve mîteyn ve elf. kayd şod fi 22 r sene 225 / **27 Mayıs 1810**

BELGE NO : 26

Sipahinin istical emridir

Mefahiru'l- kuzzat ve'l- hûkkam meadinü'l- feza'i'l- ve'l- kelam Kütahya ve Tavşanlı ve Seydişehir ve Altuntaş ve İnönü vaki kazaların kuzzat ve nüvvabı zide fazluhûm ve mefahirû'l- emasil ve'l- akran ser kulu ağası ve kethüdalar ve sair ve ayan ve sair zabitan zide kadruhum tevki-i refi-i hümayun vasıl olucak ma'lum olaki sen ki mevlana ve sair mümaileyhimsiz zikr olunan kazalardan beşer akçe Osmanlı olarak altı yüz nefer silahdar neferan tertip ve ihrac ve seyr-ü seri ile orduyu hümayunuma sevk ve tesribe ikdam ve dikkat eylemeniz babında biddef'at tarafı amireme sudur olan evamiri şahanem muciblerince neferat merkumanın şimdiye kadar sub-u memurlarında isbatı vucud eylemeleri feriza-i ümmet iken inşallahû teâla ve azimetlerine ve eseri ber haber ve eseri zuhur etmeyüp mâ hâzihi mevsim muharebe hulûl ile saltanat-ı seniye memuru her taraftan küffar-ı hal ile derhal ifane eylediklerinden bil cümle memurunin mahalli memurlarında bulunmaları ve icabında ve küffar ile mukateleye kıyam-ı cem'i müminine alel husus himaya memur olanlara evkat-ı mağruza gibi farz-ı ayn olduğu âyâtı sariha-î furkaniye ve ehadis-i Muhammediye Nebeviyle müsbet idüğü cümleye malum olan ve bu emre ahbesûl anet ve fihaz ve betanet mâzââllâhû teâlâ duafa imandan neşanet eylediği vaz-ı hatdan ve şanı İslamdan nâşi neferatı merkumenin şimdiye kadar ihraç olunmasını mecru terk âmâzı ve rekavetinize mebni idüğü zahir olan mevâddan olmakdan nâşi ve ehl olduğu anda mukaddem memur olduğunuz ve cümle ecratça terkilü olarak beşyüz nefer silahdar neferatı tertip ve ihrac ve seyrü seri ile ihrarı cihanda eriştirmeye gayret eylemeniz fermanım olmağın tacil alel istical işbu emr-i âlişanım dahi isdar

ve sadr-ı azam birun ağalarından kıldetü'l-emasil vel akran Ahmet zide mecduhu ile idare ve tısyar olunmuştur imdi hususu din kavgası olup salib-i iman ve islam ile musâlli olanlara bu uğurda cihad eylemek farz dır uhde ve nıdarı olmakdan naşı bundan sonra bu emri eynde edna mertebe betanet ve ağmaz olunmamak lazım gelir ise hakkınızda makamı men'i zan mââda evarı ukbada dahi ikabı şedide mazhar olacağınız aşikar olmakla işbu emri şerifim vasıl olduğu anda bâmihâl zikrolunan kazalardan beşer akçe terkilü olarak beş yüz nefer silahdar neferatı tertüp ve ihraç ve acaleten ve müsaraaten orduyu hümayunuma erişirmeye hitab ve raat eylemeniz matlubu kat-i zahir barazın idüğü ve emri şerifimden sonra betaini irtikab iderseniz arıza-i mahşerde giriftar olacağınız rüsvaye ve hakaretlerden mâdâ dünyada dahi behler-i hal nedamet ve rehavetini müşâhâde idecekler bit taleb idüğü malumunuz oldukda ber vechi meşruh amel ve hareket azimet îdereh sahil-i selamete varınca ihraç ve azimetlerimiz derbar-ı şevket makrunuma inha ve ifhan harf mukadderat ve hîlaf-ı rıza hareket zuhura mahal müsenmen bezli can zuhur eylemeniz babında sadır olmuştur buyurdum ki hükmü şerifimle(boşlul) vusul buldukda vechi meşruh üzre şeref yafta-i sudur eden fermanı vacibû'l-ittibâ ve lâzîmû'l-îmtisâlimin maznun-u mûnifi birle amîl olası şöyle bilesiz alamet-i şerife itimat kılasız tahriren fi evası şehr-i rebiülahir li sene hamse ve ısrin ve mieteyn ve elf. vasâle ileynâ hurrir fi 3 câ sene 225 / **6 Haziran 1810**

mucibince sürücü Seyyid Ahmed Paşa hazretlerinin mektub-u emri üslubları ru'yet olunmuştur.

BELGE NO : 27

Deve bekayasına

İftiharü'l- emacid ve'l- ekarim camiu'l- mehanid ve'l- mekarim el muhtass bi-mezid-i inayetü'l-melikü'd-daim Kütahya mütesellimi(boşluk) ve mefahirül kuzzat vel hükkâm meadinü'l-fezail vel kalam Kütahya naibi ve Kütahya sancağında vaki kazaların kadıları ve naibleri zide fazlûhum ve mefahirul emasil vel akran-ı ayan ve zabitan ve iş erleri ve bu def'a zikri âtî bedeliyenin tahsili ve isticaline memur

defterdar başılık evalin kahveci başısı abdi zide kadruhum tevki refi-i hümayun vasıl olacak malum olaki senki mütesellim mümaileyhsin orduyu hümayunumda hidematı mühimmede isdihtam olmak üzere bin iki yüz yirmi iki ve yirmi dört senelerine mahsuben liva-ı mezbur kazalardan ihracı fermanım olan altı yüz maa mekkarı şiteranından gayri ez vurud yirmi iki senesinde beş yüz kırk bir ve yirmi dört senesinden üç yüz kırk dört mihar şiteran baki kalub bekayay-ı mezkurunum rahmen fahren beher miharı yüz elli şer guruşdan bedeli kat-ı ve lazım gelen yerli yerlerinden gayri ez havalat yirmi iki senesinden yetmiş bir bin yüz doksan guruş ile yirmi dört senesi bedeliyesi olan elli bir bin altı yüz guruşun biddef'at isticalin hâvi evamiri şerifim ısdar olunmuş iken alelade bir akçesi zuhuru vurud etmediğinden gayri iş bu bedeliyenin ukdeyi te'hire düçar olunması ancak senin ihmalinin eylediğine mebni herhalde tedibin lazım gelmiş ise dahi bu def'a sırf nazar olunup bundan ruzma tekasül ve betaet gûne hareket vaki olunursa te'dibat layıgın icrasına dakika-i vahide fevt olunmayacağı malumun oldukda ona göre acilen hareket ve mukaddema ve bu def'a sadır olan mûciblerince bedeliye-i mezkurenin yerlû yeründen tahsil ve mübaşir-i merkune teslimen irsaline mezid-i itina ve dikkat eylemek fermanım olmağın tenbihen ve te'kiden ve isticale havi iş bu el kadrim ısdar ve mübaşir merkum ile irsal olunmuştur şimdi vüsûlünde orduyu hümayunum hazinesinin mûbtela olduğu mesarif sefine-i ve firesi ancak bu meblağı müretteb ve matlub olunan bedeliyenin tahsiline mensuh olmağla fermude-i seniyyenin tarafına vüsûlû anda bedeliye-i mezkurenin tamamen ve kamilen ve serian ve acilen tahsili merkume teslimen irsal ve orduyu hümayunum hazinesine teslimin kemal-i say ve gayret ve hilafından ziyade ittiga ve mübaadet eyleyesin ve siz ki naib-i kaza ve naib ve ayan ve zabîtan mümaileyhin ve sairleri siz sen dahi mûcib-i emr-i şerifimle amel ve hareket eyleyesüz ve senki mübaşir merkum beyni ber muktezar-ı memuriyetin üzre bedeliye-i mezkureyi tamamen ahz ve tahsil etmedikçe hatk-ı vahide hareketden ve emrar-ı vakt îdesûn ve olmakdan ziyade hazer ve mücanebet eylemek babında ferman âlişanım sadır olmuştur buyurdum ki hükmü şerifimle(boşluk) vardıkda bu babda vech-i meşruh üzre şerefyaftai sudur olan işbu emr-i şerifü âli şanım vacibül ittiba ve lazimül imtisalimin mazmun-ı münifi birle amel olasız şöyle bilesüz alameti şerife itimat kılasız tahriren fil yevmi sabii aşer min şehri rebiul evvel li sene hamse ve ısrin ve mieteyn ve elf.

Vâsâle ileyna hurrîre fî 2 câ sene 225 / **5 Haziran 1810**

BELGE NO : 28

Kütahya'da Börekçiler Mahallesi sakinlerinden iken bundan akdem vefat eden Hayriye binti Yusuf nam müteveffiyenin ancak veraset-i sulbiyye kebire kızı münhasıra olduğu ba'de't-tahkik müteveffa-yı mezburun ba-ma'rifeti şer'tahrir olunan muhallefati defteridir ki ber-vech-i ati zikr olunur hurrîre fil-yevmil-hamis min şehr-i Cemaziyel-evvel li sene hamse ve ısrine ve mieteyn ve elf bir mülk menzil der mahalle-i mezburel bab 400 gurus der zimmet-i Torunzade el-Hac Ali Efendi ba temessuk 380 buçuk gurus der zimmet-i Molla Osman temessuk 12 buçuk gurus

Yekün 803 gurus

El-ihracat minha

bera-yı resm-i kısmet-i adi 20 gurus

bera-yı eminiyye 2 buçuk gurus

bera-yı kalemiyye 2 buçuk gurus

bera-yı çu kadariyye 2 buçuk gurus

bera-yı harc-ı hüddam 2 buçuk gurus

bera-yı ihzariyye 2 gurus

bera-yı kaydiyye 2 gurus

yekün ihracat 34 Kuruş

Sahhû'l-baki li-binti'l-mezbur

Kayd şod 5 cemaziye'l-evvel 225 / **8 Haziran 1810**

Ağnama dair beş Kazaya

Mefahiru'l-kuzzat ve'l hükkam maadini'l-fezail ve'l-kelam Kütahya Sancağında vaki Gököyük ve Çeharşenbe ve Ezine kazalarının kadıları ve naibleri zide fazluhum ve kıdvatû'l emacid ve'l-ayan Kütahya mütesellimi(boşluk) zide mecduhu ve mefahiru'l-emasil ve'l-akran voyvada ve ayan ve zabitan ve yeniçeri serdarları ve sair iş erleri ve bu

husussa mübaşir tayin olunan kıldvetû'l-emasıl ve'l-akran şiteran zide kadruhum tevki-i refi-i humayun vasıl olıcak ma'lum olaki saray-ı cedid amirem ve saray-ı atik ve dergah-ı mu'allam yeniçerileri ve cebeci ve topçu ve top arabacı ve tersane-i âmirem ocakları ta'yinatı ve mu'ayyenat-ı sa'ireyi iftiharul emacid ve'l-a'yan dergah-ı muallam kapucu başlarından hâlâ hassam kassabbaşı Ahmed dâme mecduhu ma'rifetiyle ruz merr tevzii muktezi olan lahm ta'yinat-ı lazimesi için Rumelinin üç kolunda vaki kazalarda tertib oluna gelen ağnamdan el-haletü hâzihi berren ve bahren birkaç tarafa sefer-i humayunum olmak takribiyle hasebu'l iktiza sülû sâni mikdarı ordu-yu humayunum ta'yinatı için ifraz ve tahsis olunmuş olduğundan asitane-ı saadetim tayinatı tertibine noksan tari olub tertibat-ı mezkureye bu vechle noksan tertib etdikçe Anadolu'da vâki ba'zı elviye ve kazalardan bi'l-lüzum ağnam mübaya'ası tertib oluna gelmekden naşı iş bu bin ikiyüz yirmibeş senesine mahsuben Anadolu'da vaki' bazı elviye ve kazalardan sabıkı üzere mübaya'anı tertib olunanlar ma'lumu'l-mikdar ağnamdan sevki mütesellim-i mumaileysin vurud-ı emr-i şerifine mevzuan imal olunan suret-i defter natık olduğu üzere Kütahya Sancağında vaki Gököyük ve Çeharşenbe ve Ezine Kazalarına tarh ve tehnil olunan beşyüz re's ağnamı ber-müceb-i şurut damızlık ve sağmal ağnamlarından olmıyarak erkeğinin beher re's yetmiş paraya ve kısırının altmış paraya ve toklunun kırkar paraya ve keçiden erkeğinin altmışar paraya ve çepnenin kırkar paraya olmak üzere icab eden bahaları an nakdin sayıcı yedinden ashabına i'ta olunarak ma'rifetin ve ma'-rifet-i şer' ve mübaşir-i merkum marifetiyle mübala'a ve tahsil ve dersaadetime sevk ve tesbiti me zid sa'y ve gayret ve 'aynen edasında fukaraya usret olur ise beşer ğuruştan bedellerin tahsil ve tesbile mübaderet eylemek fermanım olmağın hassaten iş bu emr-i celi'lul kadrim ısdar ve mübaşir-i merkum şatır ile irsal olunmuş dur imdi vusulünde icra-yı umuruma ihtimam ve dikkat ve teknil maslahat etmedikçe bir hatve hareketden mübaşeret ve bir guna a'zar-ı vahimeyi şatır beyhude tahrirat irsaliyle imrar-ı vakit ederi olur ise isim ve şöhetleriyle keyfiyetini dersaadetime tahrir ve tama-ı hama tebaiyyet ile mazhar-ı itab olmakdan hazer eylemek babında ferman-ı alışanım sadır olmuştur vacibu'l-eda ve lazımul imtisain mazmunuyla amil olasız alamet-i şerife i'timad kılasız tahriren fi'l-yevmi'l-aşir safer li sene hamse ve ısrin ve mieteyn ve elf. kayd şod fi 7 câ 225 / 10 Haziran 1810

el-Kostantiniyye

el-mahrusa

Mucibince kaim makam Devletlü Halil Paşa Hazretlerinin mektubu ru'yet olunmuştur.

BELGE NO : 29

Bu dahi ağnam-ı bedeliye mübayasına dair

Mefahirû'l--kuzzat ve'l-hûkkam maa dinü'l feza'il ve'l-kelam Kütahya Sancağında vaki Gököyük ve Çeharşenbe ve Ezine ve zikr-i ati kazalardan maada sa'ir havi olduğu kazaların kadıları ve na'ibleri zide fazluhum ve kıdvetü'l- emacid ve'l-a'yan Kütahya Sancağı mütesellimi(boşluk) zide mecduhu ve mefahiru'l-emasil ve'l-akran a'yan ve zabitan ve yeniçeri serdarları vesair iş erleri ve bu hususa mübaşir tayin olunan kıdvetül emasil ve'l-akran Osman zide kadruhum tevki-i refi-i humayun vasıl olıcak malum olaki saray-ı atik-i ma'murem ve dergah-ı mu'allam yeniçerileri ve cebeci ve topçu ve arabacı ve tersane-i amirem ocakları tayinat-ı ve muayyenat-ı saireye iftiharul emacid ve'l-ekarim ve dergah-ı muallam kapucu başlarından hala hassam kassabbaşısı Ahmed dame mecduhu marifetiyle ruz merre tevzii muktezi olan lahm ta'yinatı lazimesi için Rumelinin üç kolunda vaki' kazalardan tertib oluna gelen ağnamın el-haletu hazihi berren ve bahren birkaç tarafa sefer-i humayunum olmak takribiyle hasebü'l iktiza sülû sâni mikdarı ordu-yu humayunum lazimesi için ve ta'yinatı için ifraz ve tahsis olunmuş olduğundan Asitane-i sa'adetim ta'yinatı tertibine noksan tari olub tertibat-ı mezkureye bu vechle noksan tertib etmedikçe ve Anadolunun ba'zı elviye ve kazalarına bi'z-zarur ağnam mübaya'ası tertib oluna gelmekten nâşî iş bu bin iki yüz yirmi beş senesine mahsuben Anadolu'da vaki ba'zı elviye ve kazalarda sa'bıkı üzere mübayaası tertib olunan ma'lumül mikdar ağnamın sevki mütesellim-i mümaileyhin vurun-ı emr-i şerifime mevzuan irsal olunan suret-i defter natık olduğu üzere Kütahya Eyaletinde vaki Gököyük ve Çeharşenbe ve Ezine ve Denizli Kazalarından maada sa'ir hâvi olduğu kazalara tarh ve tahmil olunan üç bin re's ağnamı ber müceb-i şurut damızlık ve sağmal ağnamlarından olmayarak erkeğin beher re'si yetmiş paraya ve kısırının altmış paraya ve tokluların kırkar paraya ve keçinin erkeği bir re'si altmış paraya ve çepninin kırkar paraya olmak üzere icab eden bahaları an nakdin sayıcı yedinden ashabına i'ta olunarak ma'rifetin ve ma'rifet-i şer ve mübaşir-i merkum muvakkat mübayaa ve tahsil ve dersaadetime sevk vesilesi ile mezid sa'y ve gayret ve aynen edasında fukaraya usret

olur ise beşer ğuruştan bedellerini tahsil ve tesbile mübaderet eylemek fermanım olmağın olmağın hassaten iş bu emr-i alilül - kadrim ısdar ve mübaşir-i merkum şatır ile irsal olunmuştur. İmdi vusulünde bâlâda tahrir olunduğu vecihle liva-i mezburda vaki kazalardan sâlifüz-zikr-i ati Denizli ve Gököyük ve Çeharşenbe ve Ezine kazalarından maada sa'ir kazalardan müba'yaası fermanım olan ma'ruz zik r üç bin re'z ağnam ber-vech-i teknil Deraliyyeme irsal ve kasabbaşısı muma ileyhe teslimi matlubu hüsrevane olduğu meymunet ve tevki-i fermude i cayurem üzere ve fazla ağnam ve keçi bermüceb-i şurut yerli yerinden ve icab ve iktiza eden ma'rifetin ve ma'rifet-i şer ve mübaşir-i merkum marifetiyle mübayaa tahsil ve bir taraftan Asitane-i saadetime irsali ve teslimi hususuna ihtimam ve dikkat ve bu babda tereddüd ve muhalefet yahud a'zar-ı vahiye ile imrar-ı vakit sevdasında olanları olur ise ta'yinat-ı miriyehin idaresine halelleri tari olduğu ecilden o makulelerin levazım-ı tedibleri icra kılınmak için isim ve şöhetlerine keyfiyeti Dersaadetime tahrir ve inhaya sa'y ve gayret eyleyesin. Ve siz ki kuzzat ve nüvvab ve a'yan ve zabitan-ı muma ileyhim siz ve sairleriz siz dahi müceb-i emr-i şerifimle amel ve hareket ve hilafın tecviz ile mesul ve muvateb olmakdan hazer ve mûcanebet eyleyesiz ve sen ki mübaşir-i merkumsun sen dahi iş bu emr-i âlişanımla mahalline varub icra-yı me'murumuna ihtimam ve dikkat ve teknil maslahat etmedikçe bir hatır ve hareketden mubaadet ve bir güne a'zar-ı vahiyeyi şatır bihude tahrirat irsaliyle imrar-ı vakt ederi olur ise o makullerin isim şöhetleriyle keyfeti dersaadetime tahrir ve inhaya müsarat ve tama-ı hama tabaiyyet ile mazhar-ı itab olmakdan ziyade hazer ve müsadır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerifim vardıkda bu babda vech-i meşruh üzere şerefyaft-e-i sudür eden vacibü'l-ittiba' ve lazıml-ı imtisalin mazmun-ı muni fi birle hamil olasın şöyle bilesin ala met-i şerife i'timad kılasın hurrire fi'l-yevmil aşır min safe li sene hams ve ısrine mi eteyn elf. hurrire fi 7 câ 225 / **8 Haziran 1810**

el-Kostantiniyye el-mahrusa

BELGE NO : 30

Bu defa hassaten kassabbaşısı ser-bevvâbin dergah-ı âli Ahmed Ağa Şatır bin Osman Ağa mübaşiretiyle Saray-ı Cedid-i amir ve ocak-ı saire lazimesi için iş bu bin iki yüz yirmi beş senesine mahsuben Kütahya Sancağında vaki' Denizli kazalarından maada sâir havi olduğu kazalardan ba-emr-i âli matlubu buyurulan üç bin re's ağnamı

aynen edasında fukaraya olur ise beş ğuruştan bedelleri tahsil olunmak babında sadır olan emr-i celilu's-şan mucibince sabıklarına kıyasen sicilli mahfuzdan ihrac olunan fazlanın eshamlarıdır zikr olunur.

Kaza-i Kütahya 240 ganem re's 1200 guruş

Kaza-i Eğrigöz 150 ganem re's 750 guruş

Kaza-i Simav 285 ganem re's 1425 guruş

Kaza-i Dağardı 60 ganem re's 300 guruş

Kaza-i Gediz 225 ganem re's 1125 guruş

Kaza-i Uşşak 405 ganem re's 2025 guruş

Kaza-i Honaz 144 ganem re's 720 guruş

Kaza-i Çal 405 ganem re's 2025 guruş

Kaza-i Baklan 174 ganem re's 870 guruş

Kaza-i Simav 270 ganem re's 1850 guruş

Kaza-i Homa 90 ganem re's 450 guruş

Kaza-i Geyikler 36 ganem re's 180 guruş

Kaza-i Dazkırı 150 ganem re's 750 guruş

Kaza-i Kula 195 ganem re's 975 guruş

Kaza-i Selendi 45 ganem re's 225 guruş

Kaza-i Eşme 36 ganem re's 180 guruş

Kaza-i Anay 36 ganem re's 180 guruş

Kaza-i Güre 36 ganem re's 180 guruş

Kaza-i Serke 18 ganem re's 90 guruş

Yekün ağnam 3000

Yalnız üç bin re's ağnamdır.

Yekün bedeliye ağnam mubayaası 15000 guruş beheri beşer guruşdan yalnız on beş bin gurus bedeliyye ağnam mübayaa.

Bu defa hassa kassabbaşısı ser-bevvabin-i dergah-ı ali Ahmed Ağa Şatır bin Osman Ağa Mübaşeretiyle saray-ı cedid-i amire ve ocağ-ı sair lazimesü için iş bu bin iki yüz yirmi beş senesine mahsuben Kütahya sancağında va'ki Denizli ve Honaz ve Ezine ve Gököyük ve Çeharşenbe kazalarına bâ-emr-i âli tarh ve tahmil olunan beş yüz re's ağnamı aynen edasına ve fukara ya usret olur ise bedelleri tahsil olunmak babında sadır olam emr-i celilü's şan mucı bince sabıklarına kıyasen sicill-i mahfuzdan ihrac olunan kazaların sehimleri defteridir ki zıkr olunur hurre fi 25 câ sene 225 / **28 Haziran 1810**

Kaza-i Denizli 203 buçuk kassam 1017 buçuk guruş

Kaza-i Ezine 179 buçuk kassam 897 buçuk gurus

Kaza-i Honaz 68 kassam 140 gurus

Kaza-i Çeharşenbe 67 buçuk kassam 337 buçuk gurus

Kaza-i Gököyük 21 buçuk kassam 107 buçuk gurus

Yekün 500 ağnam re's yalnız beş yüz re's ganem.

Yekün 2500 bedel-i ağnam yalnız iki bin beş yüz re's bedeli ağnam bulunur.

BELGE NO : 31

Saçmaya Dair

Dustürun-ı mükerremûn mûşirun-ı mûfehhamun, nizamül-alem, müdebbirü umuri'l-cumhur bil fikris sâkîb mütemmimu me hammi'l-enam bi'r-re'yi's-saîb mümeahhidü bünyanüd -devleti ve'l-ikbal müşeyyidü erkani's-saadeti ve'l-iclal el-mahfufune bi-avatıfı'l - meliki'l-âla Anadolunun sağ kolunda vaki vüzera-yı izam edâmallahü teala iclalehum ve ekadi-yi kudatı'l-müslimin evaliyi vülati-l muvahhidin maadinül-feza'il ve'l-yakin rafi-i a'lamişşeriati ve'd-din varis-i ulumi'l-enbiya ve'l-mürselin el-muhtassu bi-mezid-i inayeti'l-meliki'l muin Mevlana (boşluk) kadısı zide

fezailluhu ve mefahiru'l-kudat ve'l-hukkam ve maadini'l-fezaili ve'l-kelâm kadılar ve naibler zide fazluhum ve mefahirul-emacid ve'l-a'yan mütesellimler ve voyvadalar zide mecduhum ve mefahirü'l-emasil ve'l akran ayan ve zabitan ve bu hususa mubaşir ta'yin olunan sabıkan reisul küttab başçukadarı İsmail ve sair iş erler zide kadruhum terki-i refi-i humayun vasıl olucak malum olaki iftiharül-havvas ve'l-mukarrebın mu'temedül muluk ve's-selatin muhtaru'l-izzi ve't-temkun bi'l fiil Darussaadeti's-şerifem ağası olub Haremeyni şerifeyn evkafı nâzırı olan Kasım Ağa dâme ulu uvuhu rikab-ı hümayunuma arz gönderub taht-ı nezaretinde olan evkafdan Hudavendigâr-ı esbak merhum ve mağfürun leh Sultan Mustafa Han Tâbe Serahu evkafı mukataatından saçmahane kârhanesi mukataası mâlikane berat-ı âlişanımla müderrisin-i kiramımdan kıdvetül ulemail-muhakkikin Mehmed Ra'if uyyide ilmühunun uhdesinde olub fakat İzmir'den maada Rumeli ve Anadolu'da vaki cemi-i memalik-i mahrusemde i'mal ve isaga olunan saçma ve fişek fındık ve çubuk ve külçe ve kurşun ve edavatının ahzu furuhtu ve keزالik metamin sefinesiyle gelen sacı ve kurşunun dahi rayici üzere yed-i vahidden ahz u furuhtu meşrut olan saçmacı başılık mukataası tarafından serbesiyet üzere zabt ve ru'yet olunmak ba-hattı-hümayun nizamından olmakdan naşı Rumeli ve Anadolu'da va'ki cemi-i memalik-i mahrusende olan eyalet ve elviye derunum da kaim kaza ve nevahide bir kimesneye tefviz ve tarafından zabt temessükü ve sadır olan evamir-i aliye müceblerince iltizam eden kimesne dükkan kuşad ve i'mali ve furuht ve ahz ve i'tası kenduye tahsis kılınmak şurutundan iken birkaç seneden tarafından temessük ahzına adem-i rağbet ve kendü yanlarında ve diledikleri gibi i'mâl ve mütegalibeye istinad ile hilaf-ı şurut ve muğayir-i ferman hareketlerinden şiraze-i nizam mukâtaaya hâlel tari ve vakf-ı şerife inadının kesr u tedennisine bâdi olduğundan varidat-ı vakf-ı şerifin kesr u âriyetden vikayesi lazime-i halden olmakla beher sene-i muharrem gurrelerinden temessük ahziyle ba-ferman-ı âlişan ahaliden ber mutad kimesneye tefviz ve şurutu üzere ecanibden bir ferde fişenk ve külçe ve çubuk kurşunu varidat-ı sairesin ahzu furuhtuna ve isagasına müdahale etdirilmeyub yed-i vahidden zabt ve idare etdirilmesine mübaderet ve birkaç seneden beru yed'inde temessük olmayarak zabt edenlerden emval-i mukataa her kimin yed'inde kalmış ise tamamen tahsil olunmak ve mütenebbih olmayanları isim ve şöhetle Dersaadetime i'lam olunmak üzere ber-müceb-i şurut emr-i âlişanım sudurun muma ileyh takribiyle inha etmekden naşı hâzine-i Amirem kuyuduna müracaat olundukta mü'şarunileyh vakfı olan mâru'z-zikr saçma kârhanesinden saçma

ve fişenk ve findık kurşunu i'mal ve isağa olunub Rumeli ve Anadolu'da vaki' cemi-i memalik-i mahrusemde saçmahane ihdas olunmayub ve müstefi sefinesiyle gelen saçma ra'yici üzere kârhane-i merkume mutasarrıfına verilub ahara verilmeyub düsturu'l-amel tutulan şurutundan olduğu mukayyed olmağın şurut mûcibince amel olunub bu makule canib-i mukatadan senevi tasrihiyle temessükune olunmayub ve yed'inde emr-i alişan olmayanların hatt-ı hümayun tahası şuruhuna muğayyir ayan ve mütegalibeye istinad ile mal-ı mukataaya vakfının kesru tedennisi mucib harekete cesaret edenler men' ve def' ve mutenebbih olmayanlar te'dibleri için isim ve şöhetleriyle deraliyyeme arz ve i'lâm ve sinni güzeşte malumdan kılan bakaya her kimlerin zimmetlerinde ise maa't-tahkik tahsil etdirilmeyub ağa-yı müşarun ileyh arzıyla şeref yafte-i sudur olan iş bu emr-i şerif-i celilüş-şanım mazmun-ı münifiyle âmil olub hilafına rıza ve cevaz göstermeyesiz tahriren fi'- yevmi'l-hamse aşer-min şehr-i zi'l-kade li sene erbâa ve işrine ve mieteyn ve elf. kayd şod fi 8 câ 225 / **11 Haziran 1810**

Kostantiniyye el-mahrusa

BELGE NO : 32

Medine-i Kütahya'da ahi Mustafa Mahallesi sakinelerinden iken bundan akdem fevt Ümmü Gülsüm bint-i Mehmed nam müteveffiyenin veraseti zevci Molla Mehmed bin Mustafa veli-ebevn er karındaşı olub hayat ve mematı na ma'lum olan Molla Hasan bin Molla Mehmed nam mefku da ba'de'l in hisar mefkud-ı mezburun hali tebeyyün oluncaya değin mal-ı mevrusunu hıfza ba-ma'rifet-i şer' kayyum nasb olunan ammisi Molla Süleyman bin Ömer Efendi ve zev-ci merkum ma'rifetleri ve ma'rifet-i şerle tahrir ve suk-ı sultanide müzaade ve rağabat-ı nas inkıtından sonra semen-i misilleriyle fûruht olunan muhallefatı defteridir ki zikr olunur hurrir fi'l-yevmi's sani aşar min şehr-i cemaziyelevvel li-sene hams ve işrine ve mieteyn ve elf.

Musta'mel çuka ferace 1 aded 640 para

Basma müsta'mel entari 1 aded 480 para

Köhne çuka ferace 1 aded 189 para

Evan-ı nuhas 80 dirhem 3 buçuk guruş

Beyaz entari 1 aded hırka 1 aded 14 para

Köhne çenber değirmi 2 aded 55 para

Penbe Çıkırığı 1 aded 90 para

Köhne yorgan 1 aded 200 para

Cedid döşek 1 aded 441 para

Müste'mal Kilim 1 aded 400 para

Keten Çıkırığı 6 aded 26 para

Çul 1 aded 268 para

Mücessem Çenber değirmi 1 aded 110 para

Köhne fes 1 aded 40 para

Çuka Cebe 1 aded 560 para

Zevci zimmetinde olan evan-ı nuhas 4 kıyye 320 para

Zevci merkum zimmetinde mihr-i müeccel 1320 para

Dükkancı Mahallesinde Mülkül menzilden hisse 1320 para

umum yekün 6966 para

Minha el-ihracat bera-yı resmi kısmet-i adi 174 para

Berayı resmi harc-ı hûddam 87 para

Berayı İhzariyye kaydiyye 40 para

Hizmet-i çukadar 40 para

80

Berayı kalemiyye ücret dükkân 110 para

Yekün 451 para

Sahha'l-baki 6515 para

Minha hissetü'z-zevci'l-mezbur 3257 buçuk para

Minha hissetül'l- uht li-ebeveyn el-mefhud 3257 buçuk para

Kayd şod fi 28 câ sene 225./ **29 Haziran 1810**

BELGE NO : 33

Medine-i Kütahyada Lala Hüseyin Paşa Mahallesi sakinlerinden iken bundan akdem fevt olan Hayriye bint Ahmed nam müteveffiyenin veraseti zevci Hacı Ünli Mustafa ve Sadri oğulları Mehmed nam ve Süleyman ve Sadriye kızı Havva'ya münhasıra olduğu ba'de't-tahakkuk verese ma'rifet ve ma'rifet-i ba'de't tahrir olunan tereke-i defteridir

hurrire fi 15 câ sene 225 / **19 Haziran 1810**

Mülk Menzil 350 guruş

Meydan Mahallesinde vaki bahçe 5 evlek 350 guruş

Evan-ı nühas ba kantar 23 kıyye 60 guruş

Köhne kilim 6 aded 24 guruş

Köhne seccade 4 aded 4 guruş

Sagir çuval 4 aded 2 guruş

Köhne çuka ferace maa örtü ve yaşmak 2 buçuk guruş

Köhne döşek maa çarşabı 2 aded 3 guruş

Köhne gömlek maa nebire 1 aded 8 guruş

Sagir havlu 1 adet 8 guruş

Köhne beledi yasdık 5 aded 8 guruş

Köhne memlu döşşek 2 aded 10 guruş

Mefruşat-ı yorgan 2 aded 6 guruş

Hurda-i menzil 5 guruş

Zevc zimmetinde mihr 35 guruş

Yekün tereke 865 buçuk guruş

El-ihracat

Minha el-ihracat

Bera-yı resm-i kismet-i havi 21 guruş 5 pare

Bera-yı eminiye çukadari-ye harcı hüdda 10 buçuk guruş 1 rub

Bera-yı ihzariyye kaydiyye 1 guruş

Yekün el-ihracat 33 guruş 15 para

Sahha'l-baki 832 guruş

Minha hisseyü zevci Mustafa 208 guruş rub 1

Minha hissetül İbnil mezbure 249 buçuk guruş 4 pare

Minha hisetül ibnil mezbure 249 buçuk guruş 4 pare

Minha hisetül binti mezbure 144 buçuk guruş 12 pare

Hurrire fi 15 câ sene 225./ **18 Haziran 1810**

BELGE NO : 34

Kıdvetü'l-emacid ve'l-ayan hassa silahşörlerinden Kütahya Mütesellimi Germiyanzade Ağa zide mecduhu ba'de's-salam inha olunur ki Sandıklı a'yanı Cur'a bey iki yüz nefer asker istishabıyla bi'n-nefs hala Rumeli valisi ve bi'l-istikbal Sofya Canibi ser-askeri saadetlu Hurşid Ahmed Paşa Hazretleri maiyyetine mukaddema me'mur ve ta'yin kılınmakdan naşi bundan akdemce muma ileyh isti'cal-i me'muriyeti zımında bir kıt'a emr-i a li ısdar ve muma ileyh tarafından biraderi Ali Beğ kaza-i mezbur ayanlığına tevkil birde kendisi icra-yı lazıme-i me'muriyete dikkat eylemesi te'kidatı tarafımızdan dahi başkaca tahrir ve iş'ar olunmuş idi. El-Haletü hazihi kaza-i mezbur tarafından mahzar güya bir kıt'a arz-ı hal zuhur ve mazmumunda merkurmların derkenar olan mezalim ve ta'addiyatlarından ve hareket-ı şekavet karaneye mücaseretlerinden ve çorbacı oğlu ve Keteşoğlu vesayetiyle tarafına külliyetlü ruiyet ve aduvv sünü ifade-yi birle sen dahi merkurmlara kuvvetü'z-zahir cesaret olduğum tahsilat ve müteferriatından bahisle merkurmların fukara üzerlerinden taadiyatlarının def'i hususi istida ve istirdam olunmuş cemi-i zamanda ve ba husus niha-ı adalet-nişan-ı padişahi de ahali-i fukarasına

mezalim ve taaddiyat vuku'una ve katibeten rıza-yı hali olmayub merkumların ol vecihle hareketleri ve seni va'd ile itma' eylemeleri vaki ise bu halet rıza-yı padişahının bi'l-vücut mugayiri olmağla merkumların hal ve şanlarından ve ol vecihle hareket-i şekavet karaneye cesaretleri vakıa mutabık ve ahali-fukarayı merkumun hoşnud değildirler el haleti hazihi akıbeti hale ne vecihle ala eyyihal keyfiyeti civar kazalardan ve Kütahya na'ibi efendi ve hakikati üzere emlaklar ve arz-ı mahzarlar olub tarafımıza irsal olunmak dikkat ve hamahı idiğümüz riayete vahid gayrisi kaleme almakdan be gayet mücanebed eylemek için mektub tahrir irsal olunmuşdur İnşallahu teale ve bi avnihi teale ber-vech i muharrer harekete mübaderet eyliyesin ve's-selam.

Halil Kâim – Makam

BELGE NO : 35

Medine-i Kütahya' da Bölücek Mahallesi sükkanından Burma oğlu Süleyman bin İsmail nam kimesne meclis-i şer-i şerifi enver ve mahfel-i din-i münif-i atharda, yine mahalle-i mezbûre sükkanından iş bu rafiât-ül küttâb Hatice binti Osman nam hatun tarafından vekil olub vekalet-i zat-ı mezbureyi kethüda yeri çavuşu seyyid Ali ağa ve Bezirciler mahallesinden Seyyid İsmail bin süleyman nam kimesneler şahadetleriyle sabit-ül vekalesi fahrü'l- müderrisin El Hac Osman ibni Mehmed mahzarından ikrar-ı tam ve takriri-i kelâm edüb mahalle-i mezbûrede vâki malûmâtü'l-hudut bir bâb mülk-i menzil ve derünümde vâki' bir aded su kuyusu bundan akdem vefât eden zevcem diğer Hadice Hatunun babasının babası Solak İbrahim Ağanın hakkı olub hin-i vefâtında verâset sulb-i kebir oğulları Osman Ağa ve Ömer Ağa ve Mustafa Ağaya münhasıra olub menzil-i mezburu tayinlerinde hin-i taksimde müvekkilesi mezbure Hadice' nin babası merkûm Osman Ağa mecmu-ı terekeden hisse-i irsiyesi mukabili salifû-z zikr sukuyusu ve bir bakır sini ahz ve kabz edüb istifa-yı hak eyledikten sonra babası merkum Osman Ağa fevt oldukda ancak veraset-i kızı mezbure Hadiceye münhasıran olub salif-ül beyan su kuyusu müvekkilesi mezbûre Hadicenin babası Osman Ağa' dan müntakıl mülk-i mevrusu ol bu vecihle mezbûr kuyuda benim alaka ve müdahalem yokdur badel yevm mezkur kuyu müvekkileri mezbure Hadicenindir keyfe mâ'teşa ve tahtar mutasarrife olsun dedikde ve şimdi mezbur dahi merkum Osmanın takrinin vicahen tahkik ve ma vâkia bit-taleb ketb olundu fil yevmil hamis min şehri cemaziyel

evvel li sene hamse ve işrin ve mieteyn ve elf Kayd şod fi15 câ sene 225 / **18 Haziran 1810** İmam İbrahim Efendi

Kara bey İbrahim Ağa

Torunzade Osman Ağa

Sabukda müsevvid İsmail Efendi

BELGE NO : 36

Rayiç mübayaasıdır

Mefahirü'l- kuzzat ve'l- hükkam maadinü'l- fezail ve'l- kelim Kütahya sancağında vâki kazaların kadıları ve naibleri zide fazlûhum kıdvet-ül emacid vel ayan Kütahya sancağı mütesellim ve zikri ati zahirenin tahsiline memur kılınan hacedan-ı divan-ı hümayunumdan Mehmed Arif zide mecduhu ve mefahirul emasil vel akran ayan ve zabitan ve sair iş erleri zide kadruhum tevki-i refi-i hümayun vasıl olıcak mâlûm olaki el haletû hâzihi âsitane-i devlet aşiyânemde mukîm Abdullahın evvat yevmiyeleri içün öteden beru zahire mübâyaa oluna gelen mahalden ekserinin zahireleri ordu-yı hümayunumda mevcud asakir-i muvâhhidin tâyinatlarına tahsis kılınub deraliyyem sekencesinin refi-i muzayakaları zımmında tayinat ve mahsuldar mahallerden sabıklarından ziyade zahire tertibi vacibe-i umumdan idüğü ve bi- inayetillahi teâla Kütahya sancağı ve sair-ül havalide feyz-i bereket fitri külli zahire masdar geldiği cümle indünde bedihi ve sabit olmakdan naşi işbu idrak-i taarrub eden ikiyüz yirmi beş senesi mahsulunden hintamın beher keyli yüzer paradan icab eden bahası an nakdim ashabına ita olunarak bu def-a merkumandan oruc ve derun-i emri şerifime mevzuan irsal olunması mamhur ve mümza suret-i defter natık olduğu üzere Kütahya sancağında vaki kazalardan elli bin kile hinta mubayaası tertib olunub tahsil ve deraliyyeme irsal-i sevki mübayaası müma ileyha uhde-i liyakatına ihale ve tevfiz kılınmasına irade-i seniyyem taalluk etmekle ol mikdar hintayı yerlü yercinden ve icab ve iktiza edenlerden tımarlı ve damgalı sahihu'l- ayar İslamboli keyl ile kemal-i hak ve adl üzere devr ve tekml etdirderek mübayaa tahsil ve doğru Mudanya iskelesine nakil ve sefayine tekml peyderpey ambarlarıma irsal ve tebdili hususuna ziyade ihtimam ve dikkat eylemek fermanım olmağın me' muriyetine havi iş bu emri alışanım ısdar(boşluk) ile irsal

olunmuştur imdi vusûlünde asitane-i saadetim sekenesinin ziraat ile ülfetleri olmadıkları ecilden külle yevm muhtac oldukları mekulatları için iktiza eden zehayirin beher hal bu makule zahire hâsıl olan mahallerden tedarükü çaresi vurudu emri şerifimde der akab marifet-i şer ve cümle mârifet ve ittifakıyla ve mütesellimi mümaileyhin ikdam ve ihtimamıyla ol mikdar keyl hintayı tevzi ve taksim ve fiatı maktu a' sı üzere icab eden bahaları yedine verilmeyecek miri akçeden an nakdım ashabına teslim olunacak ve havul sefinesi deraliyyemde tamamen verilmek şartıyla ber mûceb-i defteri mümza liva-i mezburda vaki kazalardan ol mikdar keyl zehayirin mahsul-ı cedideden vaktı zamanında icab ve iktiza edenlerden mübayaa ve tahsil ve işbu rayic mübayaası tekmilen ahz ve kabz olunmadıkca bir ferdin esline ve ambarına hile ve habbe-i vahide zahide menfaata ruhsat ve cevaz göstermeyerek serian ve acilen mübayaa tahsil ve bir taraftan dahi sefineye tahmilen ve yedlerine memhur irsaliye verilerek peyderbey dersaadetime irsal dahi vus' ı makderet eyleyesin şöyleki işbu zehayir maddesi civar-ı saireye ve sene-i sabıklara kıyas olunmayub asitane-i aliyem sekenesinin refi-i muzayakaları için müretteb ve matlub olunan mazallahû teala bazı azarı vahiye ile te'hire giriftar olmasına rızayı aliyem olmadığı fukarayı ahalinin dahi enva-ı mezaya ve taadiyatdan masûn olmaları maksudu şahanem olmakla işbu zehayir rahmen lil- fukara fiat-ı miriye ile tertib ve matlub olunmayıb rey-i mukaddere ile tertib ve bahası başucundan an nakdin ashabına verilmeyerek matlub olmakdan nâşi bu babda muhalefet ve idareye günzad ve muhalefet edenlerin mücazât-ı mütemevviaları icra kılınacağı tahkik gerdi-i şahanem bilinüb ona göre amel ve hareket ve hin-i tesliminde icab eden bahalarını tamamen eda ve teslime dikkat ve nool -u sefineye ve masarifatı sairesi ve emsalleri misûllü tamamen verileceğine binaen sen dahi tahsili zehayirde nifak ve özür güne tecvizden ve tama-ı daire-i hakkaniyet' den haric harekete cesaretden ve hatır ve gönül yıkmamağa mübaderet eyliyesin ve senki mütesellimi mümaileyhsin iş bu zehayir maddesi mevaddı saireye ve sene-i sabıklara kıyas olunmayub devlet-i aliyenin ehemmi-i umurt mehammı lâzimesi ihtimamından işbu tertib olunan zehayin nakden akçe ile matlube bey ve şira emvaından tahsil hususu mutlaka sendem matlub-ı şahanem olmakla bazı hizmet mukabelesinde mevad olan mahallenin mevadd-ı sairede muafiyetlerine hâlel gelmeyüb ba hat-ı humayün kadim-i üzre amel ve itibar olunmak şartıyla fakat işbu asitane-i saadetim zahiresi maddesinde muaf ve gayri muaf ve havas ve evkaf cümlesi sıyak ve beraber ve kimesnenin özr ve illetine havale sem-i itibar

olunarak serian zehayir matlubunun bir merre yezlerinden ba hattı humayunum karargâr olan şurut-ı mübayaada olmakla bu babda muafiyet iddiası ve bahanesi ile semimizde inad ve muhalefet etdirmeyerek bir saat evvel cem ve tahsil ve mübayaacı-yı mümaileyhe teslimen dersaadetime irsali hususuna bil itfifak sây ve dikkat ve bu bahane ile fukaray-ı ahali ve reayayı tecrim ve takdirden mümaileyhe emri mübayaad kemali iane ederek müdde-i kalilede tekmilen eda ve teslim etdirilmesi hususuna menid itina ve gayret eyliyesin ve siz ki kuzzat ve nüvvab ve voyvoda ve ayan ve zabitan-ı mümaileyhimsiz siz dahi müceb-i emri şerifimle amel ve hareket ve hilafimdan gayetû'l-gaye hazer ve mücanebet eylemeniz üzre ferman-ı âlişanım sadır olmuştur buyurdumki hükm-û şerifimle usûl buldukda bu babda vech-i meşruh üzere şeref yafte-i südur olan işbu emr-i şerif-i celil üş şanınım mazmun-ı münif-i birle amel olasız şöyle bilesiz alamet-i şerife itimad kılasız hurrire fil yevmis samın min şehri rebîül ahir li sene hamse ve ışrin ve mieteyn ve elf

el - kostantiniyye

el - mahruse

vasale ilâyna hurrire fi 20 câ sene 225 / **23 Haziran 1810**

BELGE NO : 37

Bais-i tahrir-i hüruf oldurki

Baberat-ı şerifi âlişan ber vech-i malikâne mutasarrıfın olduğum Hüdavendigâr-ı esbak merhum Sultan Mustafa Han tabe serahû hazretlerinin evkafından saçmacıbaşılık mukataası İzmirden mââda Rumeli ve Anadolu' da vâki cemi-i memalik-i mahrusede imâl ve isafa olunan saçma ve fişeng ve çubuk ve külçe kurşun ve edevat-ı sairesinin ahz ve furuhtu ve kezâlik metamin taifesinin getirdikleri dahi rayici üzere yed-i vâhidden ahz ve furuht olunması bâ- hatt-ı hûmayun şurutundan olub birkaç seneden berû mukataa-i mezburenin şiraze-i nizamına hâlel tarî olmakdan nâş-î ber- müceb-i şurut ber hüsn-i kalıba ifrağ olunmak için ba ferman-ı âli mübaşir tayin olunan havassı etbâmızdan baş çukadarımız İsmail iktiza eden mahallerde zabtnamenin i'tâsı için her vechle tarafımızdan tevkil olunduğunu mübeyyin yedine itâ olundu bi mennihi teâla

gerekdirki mümaileyhin mukataa-i merkumenin cüz'i ve külli varidat-ı ahz ve iktiza eden yedlerde zabıtname îtâsına ferd mümanaat eylemeye

mutasarrıf-ı mukata-i mezbur Mehmed Rauf kayd şod 19 câ sene 225 / **22 Haziran 1810**

BELGE NO : 38

İş bu bin ikiyüz yirmibeş senesi mahsülünde bir kile İstanbul-ı hınta yüzer paradan an nakdim ashabına i'tâ olunmak üzere râyic mübaya tetib ve ba-emri ali mübayaa tahsiline memur hacedan-ı divan-ı hümayunumdan Mehmed Arif Efendi mübazeretiyle Kütahya sancağı kazalarından matlub buyrulan elli bin keyl hıntadan sabıklarına kıyasen isabet eylediği zikri ati kazaların mühimleri defteridir ki ber vech-i â'ti zikru beyan olunur hurre fil yevmil ısrîn min şehri cemaziyel evvel sene hamse ve ısrîn ve mieteyn ve elf

Kaza-i Kütahya 3001 buçuk keyl hınta

Kaza-i Eğrigöz 2000 keyl hınta

Kaza-i Simav 3800 keyl hınta

Kaza-i Dağardı750 keyl hınta

Kaza-i Gedüs 2900 keyl hınta

Kaza-i Uşşak 5250 keyl hınta

Kaza-i Bamaz 2000 keyl hınta

Kaza-i Çal 5250 keyl hınta

Kaza-i Baklan 2350 keyl hınta

Kaza-i Şeyhlu 3500 keyl hınta

Kaza-i Soma 1450 keyl hınta

Kaza-i Geyikler 450 keyl hınta

Kaza-i Dazkırı 2200 keyl hınta

Kaza-i Honaz 600 keyl hinta

Kaza-i Denizli 4350 keyl hinta

Kaza-i Ezine 3800 keyl hinta

Kaza-i Çeharşenbe 1450 keyl hinta

Kaza-i Gököyük450 keyl hinta

Kaza-i Kula 2350 keyl hinta

Kaza-i Selendi 600 keyl hinta

Kaza-i Eşme 450 keyl hinta

Kaza-i Anay 450 keyl hinta

Kaza-i Serke 1485 keyl hinta

Kaza-i Küre 450 keyl hinta

Yekûn keyl hinta 50.000

hurrire fi 19 câ sene 225 / **22 Haziran 1810**

BELGE NO :39

Ekazi-ı kuzzatü'l- müslimin Anadolunun orta kolunda vaki mevaliyi fiham vesair kuzzat ve nüvvab ve ayan ve zabitan ve vücuh-ı memleket zide kadruhum tevki-i refii hûmayun vasıl olıcak malum olaki mukaddem ve muahhar şeref riz-i sudur olan evamir-i şerifimle küffarın hal ve harekâtı ve asâkirin orduy-u humayunumuza lüzumu etrafiyla bast-u beyan kılınarak cümle ahaliyi islamin eli tutanı serian orduyu hûmayunuma erişenleri tenbih ve istical kılınması el hâlet-u hâzihi küffarı haksar her cânibden üçbeş kol hücum etmiş ise dahi Hacıoğlu Pazarı ve Doğu Han taraflarında ateş-i harb ve kıtal iştigaliyle katl-i külli kefare-i duzah karini ta'nz ehli islam olub düşmanı dinini geçen sene ve bu sene gördüğü zahm-ı can hıraşından naşi şiddet-i muhacemesi olduğundan ordu-yı humayunuma maiyyetinde külliyetli âsâkir ictimayıyla taraf taraf düşmana mukabele olınarak bunca vakitden beru müminini muvahhidine ettiği ve hala icraya çalışdığı hıyanetin intikamı alınmak cümle ehli islama fariza-i hal olduğundan bir dakikada müslüman olanlara ve hususiyle emri şerifle memur

kılınanlara tavakkuf etmek ve ayak sürümek bir vecihle caiz olmayub cesaret ederler dünya ve ukbada mazhar-ı hüsrân olacaklarında iştibah olmamağla vûsulû emri şerifde kazalarımızda seferi humayunuma me'mur asâkiri ve bundan maada bil cümle erbabu haşb ve darb-ı fevc fevc ihrac ve orduyu hümayunuma sevk ve isâle kemal-i ikdam ve müsaraat eylemeniz fermanım olmağın istiraan ve isticalen orduyu humayunumdan işbu emri şerifim ısdar ve alâ cenahı istical rikab-ı hûmayunum kaim makamı tatarlarından Küçük Ahmed ile idare ve tısyar kılınmışdır imdi şu küffârın böyle mağrurane ehli imân üzerine saldırmasına nazaran ihşaallah-ül melikül müstean bu sene-i mübarekede cümle ümmet-i Muhammed el birliğiyle tutarak can baş ile çalışdığı halde zerre kadar tâbever olumayub makhur ve perişan olub memalik-i islamiyeyer ve ümmeti muhammede derkar olan tasallutdan vâreste olunacağı eltaf-ı ilahiyyeden me'mul ve müsteda olmağla artık kâffe-i eli tutan ve cenk ve harbe yarayan küffar karşısına tecemmû'l ile kahr ve izalesine sarf-ı kudret eyliyecek zaman idüğü ve bir dakika ayak sürümeyerek mukabele-i özriye etmişler inkisarı şahaneme mazhar olub iki cihanda yüzü kara ve şefaati hazreti Peygamberiden mahrum olacağı ve böyle başlı düşman vukuunda uzak yakın denilmeyüb müslümanım diyen marekeye erişüb önü kestirilmemek derece-i vücubda idüğü düşmanı dinin meramı hebaset encam mazallahû teala bi zay-i islamiyeyi aradan kaldırmak sureti olub ehli imandan olanlar buna muttasıl ve4 mahmil ve sükût ve bunca ümmeti Muhammed küffar semtinde ateş içinde iken bundan sıra hanesinde oturmak ve durabilmek nice müslümanlık olduğu malumunuz oldukda ber vech-i muharrer amel ve harekete be gayet ikdam ve müsaraat ve hilafından tehaşi ve mubaadet eylememiz tabında fermanı alışanım sadır olmuştur(boşluk) vûsul buldukta bu babda vech-i meşruh üzere şeref yafte-i sudür olan ferman-ı âlişanım mazmunıyla amel kılasız şöyle bilesiz alamet-i şerife itimad kılasız

be meşta-ı samî

kayd şod fi 16 câ sene 225 / 19 Haziran 1810

BELGE NO : 40

Tımar sipahilerine dair

Mefahirü'l- emacid ve'l- ayan Kütahya eyaletinde vaki Kütahya ve Aydın ve Menteşe ve Hüdavendigâr ve Bolu ve Saruhan ve Karesi ve Kengîri ve Hamid ve Teke

ve Karahisar-ı Sahib ve Kastamonu ve Sultanönü sancakları alay begleri ve rikab-ı hümayunun kaim makamlarından kapucular bölükbaşı olub miralay-ı mümaileyhimanın tahrir ve savb-ı memurlarına irsale bu defa mahsus mübaşir tayin olmam kıdvet-ül emasil vel ayan alizide mecduhum tevkii refii humayun vasıl olıcak malum olaki sizki miralay-ı müma ileyhimiz mukaddem ve müahher şeref-efzayı südur olan evamir-i aliyyem mantuk-ı münifleri üzerine elviye-i merkümemin bil cümle eşkinici zûama ve erbab-ı tımarların bayrağınız altına celb ve cem'i birle serian hareket ve orduyu hümayunumda isbat-ı vücud eylemeniz lazime-i zimmetiniz iken ilel-an hareket ve azimetinize dair bir haber ve eser zuhur etmediğinden mââda isticali evamiri ile varan mübaşirlere biz orduya adam göndererek cevabı gelsin diyerek mübaşirler iade kılındığı tahkikinizde şahanem olub maa haza dinimizin düşmanı olan Moskov keferesi Pazarcığı istila ile ol tarafda olan cunud-ı müslimin şehid olduklarından küffar ferce bulub âsakir-i külliye ile bir taraftan meştay-ı orduyu hümayunum olan Şumniya ve bir cânibinden dahi Varnaya teveccüh ve berilere doğru gelmekte olduğundan küffarın ne idüğü rişte malum olmağla bundan sonra müslüman olanlara durub oturmak haram ve mezlu harekete kudreti olanlar heman kılıç ve tüfeğini ve asa ve değneğini kapub din düşmanı karşısında can ve bağır-ı hirazide çalışan asakir-i islâmiyenin imdadlarına erişilerek âda muharebeye kıyâm cem'i ümmeti Muhammedi ve alel husus devlet-i âliyenin baş başlu asakiri şahanesinde olan eyaletler halkına faz-ı ayn olmağla vüsul-i emri şerifde elviye-i merkumenin bilcümle eşkinici zuama ve erbab-ı tımarlarını bayrağınız altına celb ve cem'i birle elbetde ve elbet hareket ve seyr-i ser-i ile ordu-yı humayunuma vüsul ve lühuka müsaraat eylemeniz fermanım olmağın rikab-ı müstetabımdan mecaline işbu emri celilüşşanım ısdar ve mübaşirimüma ileyh ile tısyar kılınmıştır imdi bundan sonra cad ve cenge vaktı zaman olmayub harekete kudreti olan heman kılıç ve tüfenk ve asa ve değneğini kapub imdad-ı cünud-ı müminine erişilerek mal ve can fedası ile muharebeye kıyam ile bunca aceze ve nisvan ve sıbyanın küffar ayakları altında kalmaması esbabının istihsaline dâmen-i dermeyan gayret cümleye farz-ı ayn olub sizin emri humayunuma itaad ve bil itifakımız lazime-i zimmetiniz iken bu güne tekasülata düşmemize hakkımızda kıyamü'l-âmiye olacağından başka yanında ruz-ı mahşerde huzur-ı hazret-i rabbülaleminde bir vecihle cevaba kâdir olmayub ve a'zabı elim ve ikab-ı âzime giriftar olacağımız aşikar olmakla işbu emri şerifim tarafınıza vardığı anda elviye-i merkumenin bil cümle eşkinici zûama ve erbab-ı tımarlarını

bayrağımız altına celb ve cem-i birle âlâeyyihalin aceleten hareket ve iki kuşağı bir ederek seyri seni ile orduy-u humayuna erişmeğe sitab-ı surat eylememiz matlub-ı mûlukanem idüğü malumunuz oldukda ber vech-i meşruh amel ve harekete ve infazı emru irade-i şahaneme dikkat ve hilaf-ı ferman ve münafî-yi rıza vaz'u hareket tecviz ile nefsinizi mehlekeye ilkada ve mübaadet eyliyesiz ve senki mübaşiri mumaileyhin mazmun-ı emri humayunum senin dahi meczumun oldukda derhal bu taraftan hareket ve seni an zikr olunan mahallere varub miralay-ı mümaileyhim bil cümle eşkinci zûama ve erbab-ı tırmalarıyla alaeyyihalin mahallerinden ihrac ve seyri seri ile orduyu humayunuma irsale dikkat ve senden me'mul ve muntazarı şahancu olankar güzarı ve sadakat-i zimmeti bu babda dahi ibraz ve izhara damen-i dermeyan ve gayret ve hilaf-ı tenbihat-ı şahanem hareket ile sen dahi muakıb ve muateb olmakdan bu-gayet hazer ve mücanebet eylemek babında fermanı alışanım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerifimle vüsul buldukda bu babda vech-i meşruh üzere şeref yafta-i sûdur olan vacibül ittiba ve lazımul- imtisalimin mazmun-ı münifi birle amil olasın şöyle bilesin alameti şerife itimad kılasız tahriren fi evasıt-ı şehri cemaziyel evvel li sene hamse ve îşrin ve mieteyn ve elf.

el Kostantiniyye el mahrusa hurrire fi 25 câ sene 225 / **28 Haziran 1810**

BELGE NO : 41

Mücebince kaimmakam Halil Paşa Hazretlerinin mektubu rûyed olundu

Vekil ve tüfekçi ve sair murur ve ubur eden âsâkire zahire emridir kıdvetün nûvvabûl müteşerrin Kütahya kazası (boşluk) naibi Mevlana zide ilmûhû ve kıdvetül emacid vel ayan Kütahya mütesellimi zide mecduhu ve mefahirül emasil vel akran vucuh-ı memleket zide kadruhum tevkii refii hûmayun vasıl olıcak malum olaki Kütahya Kazası tarik-i caddede vaki olub vüzera ve sair mesulini askeriye'nin rah-ı rastlarında olduğundan mürur ve ubur eden vüzera ve delil ve tüfekçi neferatı vesair asakiri kaza-i mezbure vurudlarında iktiza eden yem ve yiyecekleri it'a olunduktan sonra hilaf-ı şeriat-ı garra akçe mütâlebesiyle taaddi ve rencide eyledüklerinden mââda mahsulat ve meşruatların hayvanalarına ekin ve men etdirerek telef olmasına bâdi ve hanelerin dahi ihrak bin-nar ve bunların emsal-i zulm ve teaddiyatlarının nihayeti

olmayub perakende ve perişan olacaklar bu defa bil ihbar tahkik-kerde-i padişahanem olub zaman-ı sa'd ve iftirak-ı şahanemde fukara ve raiyyete zulmu teaddi vukuuna ber vechi rizayı şahanem olmamağla senki mevlana ve mütesellim ve sair müma ileyhimsiz kazai mezburundan mûrûr ve ubur eden vüzera ve sairesi halklarından olan delil tüfenkçi neferat ve sair asakirlerin mûrur ve uburlarında fakat bir günlük iktiza eden yem ve yiyecekleri ve mekarı bargirleri itâsıyla mûrûr ve ubur etdirilmek ve sair marrin ve abirine bila ferman akçeniz zâhire verilmeyüb o makule mûrur ve ubur edenlerin ve yiyeceklerini akçeyle satanlardan olub fukaraya ruyete teaddi etdirilmemek fermanım olmağm imdi kaza-i mezburda vüzeraı îzâm ve dairesi halkından olan delil ve tüfekçi neferatı ve sair sunuf-ı askeriye bir gecelik iktiza eden yem ve yiyeceklerini ve mekkari bargirleri itasıyla mürur ve uburların hususuna mübaderet ve bu vesile ile lüzumu olan yem ve yiyecek ve bargîrlerin adem-i itasıyla marnin ve uburuna teslimleri zaruret ve şurutlarına dikkat hilafından hazer ve mücanebet eylemek babında fermanı alışanım sadır olmuştur buyurdumki rikab-ı humayunum hazinedarlarından kıdvetül emasil vel akran sadık zide kadruhu ile irsal olunmuşdır vusûlünde bu babda vech-i meşruh üzere şeref yafte-i sûdur olan vacibül ittiba ve lazimul imtisal mazmun-ı münifi birle amil olası, şöyle bilesiz alamet-i şerife itimad kılasız tahriren fil yevmil evasıt-ı şehri cemaziyel evvel li sene hams ve işrin ve mieteyn ve elf hurrire 25 câ sene 225/ 28 **Haziran 1810**

BELGE NO : 42

Sipahizade Seyyid Mehmet Ağanın memuriyet emridir.

Kıdvetû'l- emacid ve'l- ayan Germiyanzade Hacı Mustafa Ağanın büyük oğlu Seyit Mehmet ve mumaileyhim tahririn ve savb-ı maksude irsale mübaşir tayin olunan rikab-ı hümayun kaim makamı kapucular kethudası Ahmet zide mecduhuma tevki-i refi-i hümayun vasıl olacak malum ola ki garra-i dini mübini mühiyyin şeriat-ı seyyid-il mürselin olan Moskof keferesi üzerine berrenve bahren sefer-i nusret derkârına ve keferi Moskof ilelan olan harp ve beykar olunmakta olduğu bedihi venamudar el hâlete hâzihî mevsim-i şita dûhûl ve hulûl itmiş idiğinden ordu-yu hümayunumda âsâkir ve zabitanın ve ale-l husus hidme-i nedem saltanat-ı seniyyemin vücudu iktizası zahir ve aşîkar ve senki mümaileyhsin senki meyan-ı emsal ve etrafında bir arukar güzâr ve

sahib-i mübaat ve iktidar olduğun bil ihbar mâlûm ve bedidar olmaktan nâşî senin bedeninden üç yüz neferi güzîde süvari ile şîtar ordu-yu hümayunuma husumet ifade-i şahanem mütaallik olmağla vüsul-ü emr-i şerîfimde derhal güzide ve tüvana üç yüz nefer süvari asker tertib bil isticab ve bin nefer acilen ve mûsâreâten bir gün evvel hareket ve şîtar ordu-yu hümayunuma vusul ve ilhaka kemal-i acele ve sûrat eylemek fermanım olmağın memuriyetim havî mahsuben rikab-ı müstetabımdan iş bu emr-i şerîfim istar ve mübaşir mümalieyh ile irsal ve tîsyar olun muştur imdi bu hususu saireye ber bir vech-i kıyas kabul ider mevadda olmayıp dini mübiyn-i hizmeti olduğundan bu babda betîşhane hareket ve itmamım ve rehavet ve münafî-i diyanet ve hamiyet idüğünden dareynde müstelzim ve kâmet ve nedamet olacağı oldur ve imtihanında olmağın derhal ol miktar süvari asker istishaciyle hareket ve bir saat akdem şîtar ordu-yu hümayunuma vusule müsaraat eğlemek matlubu mûlûkanem idiği malumun oldukta ona göre amel ve hareket ve ilay-i kelimetullah el aliyyeye bezlû say ve siyakat ve hilafından ziyade hazer ve mücanabed eyleyesin ve sen ki mübaşir mümailyhsin mucib-i emr-i ferman-ı şahanemle sen dahi amel ve hareket ve mümaileyhi ol miktar süvari ile derhal tahrik ve ihraç ve bir gün evvel müştâr-ı orduyu hümayunuma irsal ve vâreste-i dermeyan gayret ve mûtevakkıf misillü vâz ve men-i ruhsattan ziyade hazer ve mücanebed eylemek babında ferman-ı âlişanım sadır olmuştur. Buyurdum ki (boşluk) vusul buldukta bu babda vech-i meşruh üzre şeref yafta-i sûdur olan vacibûl ittiba ve lazımûl imtisalimin mazmunı itlaf makruniyle amel ve hareket ve hilafından hâzer ve mücanebed eyleyesüz şöyle bilesüz alamet-i şerife itimat kılasız tahriren fi evasîd-ı şehri zilhicce-i şerife li sene erbâa ve ısrin ve mieteyn ve elf fi 25 câ sene 225 / **28 Haziran 1810**

el Kostantiniyye

el mahrusa

BELGE NO : 43

Suret-i Hattı Hümayun

Mucibince amel oluna suret-i emr-i celiluş şan

Dûsturu mûkerrem müşîr-i müfahham nizamûl alem müdebbiri umûrûl cumhur bil fikris sakıb mütemmim-i mehamil en`am bir re`yis saip mümehhîdi bünyanid devleti

vel ikbal müşeyyid-i erkan'us saadetü vel iclal el mahfuf bi sünufu avatıf-ı melikül âlâ
İç`el sancağı mutasarrıfı ve anadoludan sefer-i hümayunuma müretteb asakir sürücüsü
vezirim Ahmet Paşa edemallahü teala iclalehü tevki-i refihi hümayun vasıl olacak
malum ola ki ber vechi şeriat hazreti seyyüdül mürside olan moskof keferesi ve küffe
mezfüre ile akd-ü zinar muhafakat eden harbüzerlerine berren ve bahren sefer-i
hümayunum dergar-ı mücahidül küffar vel münafıkın ve badehum hakk-ı cihada vesair
âyâtı kuraniye ve müşkat-ı mader-i nebeviyeden seferizi mestru eden e hadisi şerife ile
cihad ve gaza farızasın olduğu cümleye mağlum ve aşıkâr ve de essultânı zillullah fil arz
fe min itaate fakat ataallahu ve men arzehu asiya Allahu hadis-i şerif-i medlül-ü münif-i
üzere emr-i hümayunuma itaat cümleye vacibe-i zimmet olduğu bedidar olmaktan naşı
küffar-i haksarddan ahzi sa ar ve intikam ve yed-i menhuslarına geçen arazi-i islamiye
ve secdega-ı müminin olan nice mesacit seabirin lefs-i küffar me'zuh tathir-i ve gayd-ü
desteniz gıtar olan nice sıbyan ve nisvanın yedhi küffardan tahlis-i ahs metalib-i
cihandaranem olduğuna binaen iş bu niyet-i hayriyenin biavn-ü inayeti hazreti nazır-ı
mutlak icrası ile ilayı kelimetullah için anadolu ve rumeliden gelişli asaki-i tertip ve
asakir-i maksurenin sub-u maksude sürati-i vusulleri için sen ki vezir-i müşarün
ileyhsin ve mala hala dustur-ü mükerrerrem müşir-i mufahham nizam-ül alem vezirim
Mehmet Mahmud Paşa edamallahü teala iclale bil istiklal sürici tayin birle tean
mertebenin serian huruçları için sair memurlarınıda başka başka vebayı halin
ihraçlarına ve ordu-yu hümayunuma sevk isallerine ikdam kılınmak babında sana ve
müşarunileyh keزالik başka başka biddefat evamir-i aliyyem ıstar ve tisyari ile tenbih
sadır olan evamir-i aliyyemde memuriyetinizde istiklal nameniz ve siz ki ve şikayetiniz
nezd-i saltanat-ı seniyemde müsemmer ve müesser olduğu yaad ve tezkâr kılınmaktan
naşı ifa-i memuriyetine sürat-i lazıme-i zimmetine henüz âsâkir-i memure
mahallerinden hareket etmedikleri zahir ve bu defa sadrazam tarafından vûrut eden
tahriratta ihrak olan asakir-i küffar külliyyetli asakir ve tedarükat ile ordu-yu
menhuslarını Karasuya yine getürmüş olduğundan gayrı Silistre ile Tutrakan beyinde
vaki Kosuk karyesi cânibinden bir vesikayla yerlü yerinden vesilesiyle karye-i merkum
garşısında asakir-i küffar dahi bugünlerde ne kesr bulup ibra edvanı nehy-i Eymizin ve
Tutrakan bünyana vergiye dört saat mahalle dahi asker indirmiş idiğünden bu günlerde
taraf taraf hucüm etmek daiyesi olduğu sur mahâl ve riftarlarından müsteban idiğü ve
hala Rakka valisi destur-u mükerrerrem müşir-i mufahham nizam-ı alem vezirim Pehlivan

İbrahim Paşa edamallahüteala iclâlehûnun karaoğulları dahi Karasudan berü hacı oğlu yararına dokuz mahhalli küffar-ı askerine mukabil olup kalınmış olduktan ve düşman-ı din günden güne aheste aheste Bazarcığa tekarrub etmekte olduğun mezmûr olmağla tahriratı merkume huzur-u kaid-i enver hûsrevaneme arz olundukta Moskof keferesinin enva-ı mûruhuyâ vech ile ve şayesi malum olan mütevekkil olmağla ishar-ı mülayemet eylediğine ferâgaten olmayup anadolu ve rumeliden mürettep âsâkirin yerlû yerinden hareket ve ordu-yu hümayunuma sevk tesyirine mûkaddem ve muahher istical evamir-i isdar olunmuş ise de yine bir hareket rûnha olunmadığından bir tekrar ikdam ve ihtimam ve cihadın umum farzıyetini istifa olunarak fetavayı şerife olunup mucibince anadolu ve rumelinin onca kullarına başka havali ve kuzzad ve nüvvabı daime hutabâ ve ulemaya hitaben başka ve sana ve müşarun ileyhe başka evamir-i aliyyem tasdir ve tesyir ve âdâyı dinin şurayı mâlum olmağla betaet-i defter olmayıp gayret ve hamiyet zamanı idüğünden bu hususta gayret olunmasını bâ nutkunda hattı hümayûn ve şevket-i makrun mûlûkanem şeref nişar-ı südür olmağla cânîbi şeriat-ı garradan istika olundukta padişah-ı ruy-ı zemin hullide Allahû hilafete hû ilâ yevmiddin olan Sultan Mahmut Han Gazi bu defa düşman-ı dine olan moskof keferesiyle şer`an vuku bulan sefer-ü humayûn meymenet-i makrunlarında sefer-i menhusa ber takrib tevfiz olamayarak tecavüz ve bazı kasaba kurralara mütevellî ve emval ve eşyaların ve hümarat ile âsâkir-i islama müzayaka verdiği zahir ve ol vech ile mûkabelesinde olan neferat-ı muvahhidine imdat ve inayetine mahalli muhareba civarında mevcut cüyudu muvahhidinin dahi ızdarlarına zaf-ı tari oldukta kefer-i menhusa-i def-i mümkün olacak mertebe ilâ ve müsliminin cihada kadir ehalisi üzerlerine farz-ı ayn olduğu el cevap olur bu surette kefer-i menhuse-i defh-i mümkün olacak bila müsliminin cihada kadir ehalisi mûkabele-i düşmenı dinde olan gazat-ı müslimine imdat ve ianette tekazûl ve musamaha ederlerse kendülere dünyada tazirhi şedid lazım olduğundan maada firarı men ekber-i kebairden olduğu kitap ve sünnet ve icma-ı ümmetle sabit olmağın hak celle ve tealanın ukbâdâ azab-ı elimine müstahak olduğu el cevap olur deyü feteva-ı şerife verilmekten cihadın amuma farziyeti şer`an sabit olduğundan mâdâ bu babda betaet ve rehavet edenler mühim-i farz olan emr-i cihadı ifada tekasul ve sem-i emr-i ulul emre adem-i imtisale tevessül etmiş olduklarından icra-yı levazım te`villeri şer`an lazım geldiniğinden asakir-i mertebenin bir dakika mukaddem hareket ve ordu-yu hümayunuma vusulen müsaraat olunmak babında verilen fetva-yı şerife derciyye anadolu ve rumelinin üçer

kollarına başka başka evamir-i şerife neşr olduğundan gayri fezaili cihadı bu emr-i dinde betaet ile emr-i âli şanıma adem-i mütavaat edenlerin şer'an tevilleri icrası lazım geldiğini cümleye ilan ve ifade eylemeleri için başka başka ve keza rumeli ve anadolu üçer kollarında olan bir cümle mevali ve kuzzat ve nuvvab-ı dai' ve hutaba ve ulemaya hitaben başka kelinem ısdar ve tısyar kılınmağla muktezayı istiklalin üzere sen dahi süreceğin asakir-in ve başbuğlarının emr-i ulanın merre imtisali ile hareket edenlerin taltig ve özür ve illet edenlerin hilafı şeriat-i azar azar ve ahiyelerine havale sem-ü itibar etmeyerek âlâ ey halin yerlerinden ve yurtlarından serian tahrik ve bir saat mukaddem ordu-yu humayunuma sevk ve teshiye bezl-i bağlayı liyakat ve bundan sonra ömr-ü halet rabithane hareket edenler olur ise verilen fetva-yı şerife mucibince şer'an lazım gelen tedibat-ı layıklarını mukteza-yı istiklalin üzre icra ederek tenfize icra-yı irade-yi katia şahaname sarf-ı makdared eylemek fermanım olmağın tembihen ve ifhamen ve istiklali te'kiden rikab-ı hümayunumdan iş bu emr-i âli şanıma ıstar ve rikab-ı hümayunum kaimmakam-ı kethudesı mübaşir çukadar kıdvetül emasil vel akran elhaç İbrahim zide kadruhü ile irsal olunmuştur. İmdi bu hususta mevaddı sairiyeye müfit olmayıp deyn-i maslahatın akdem ve ehem idüğü Rus kulunun şimdiye kadar ehl-i islam hakkında ettiği hakareten başka nedaretin kat kavıye ile taraf taraf bilad-ı islamiyeye hücum ile kesr-i bi gânei beyza-yı islam fikr-i fasidinde olduğu cümleye malum olan hâlattan olduğundan kuffar-ı devr-i inkırarın bu vech ile icra-yı ihanet kasd ü şebdinde olduğuna zerre kadar imanı olan tahammül edemeyüp çiftçi deynek ve çoban asası calab ve erbab-ı harb ve harb silahını alıb kefer-i fecerinin kahr ve tedmirlerine can ve baş müdahalesi ile din-i mübin-i Ahmediyeye hizmet ile dünya ve ahirette yüz aklığı tahsil edecek vakit ve zaman idüğü ve bu hususta edna tehir ve betaet zaf-ı imandan neşed eder bir keyfiyet olup seni sürücü tayininden maksud-u aslı dahi bu misüllü betaet- gûne hareket edenleri tahliye ederek serian ihraçlarına sarf-ı makdared eylemek gâziyyesine mebni olduğu ve müşarun ilyh Mehmet Mahmud Paşaya yine dahi bu vech ile ferman-ı âlişanıma ıstar ve tısyarıyla tekid kılındığı malum gayrı tımarların oldukta gönderdiğimiz fitrat-ı asliyende mersüz olan her mûnhasıra diyanet ve hamiyet iktizasınca mefhum-u ferman-ı hümayunum cümleye ilan ve işaat ederek resse-i farz-ı eimme-i mübiyn alel kıtal nefer-i münifi üzre kaza ve cihada tahris ve teşvik eyleyerek cümle memurinin ve cemi harb ve darb erbebinin yerlerinden ve yurtlarından tahrikiyle fevc fevc ordu-yu hümayunuma bir dakika mukaddem isallaerine

dikkat ve bu babda tereddüt ve betaet edenlerin fetava-yı şerife mucibince muktezayı ve istiklalin üzre icra ve tedib-i layıkalarıyla icrayı emr ve irade-i şahaneme müsaraat ve hilaf-ı hareket ile sen dahi mübtelayı îkâb olmaktan hazer ve mücanebet eylemek babında ferman-ı alîşanın sadr olmuştur buyurdum ki (boşluk) vusul buldukta bu babda vech-i meşruh üzre şeref yafta-i südur olan vacibül ittiba ve lazımul imtisalimin mazmun-u itaat makruniyle amel ve hareket ve hilafından hazer ve mücanebet eyleyesüz şöyle bilüp alemet-i şerifeye itimat kılâsuz tahriren fi evahir-i şehri rebiül ahir li sene hamse ve işrin ve mieteyn ve elf

hurrire fi 27 câ sene 225 rûyed şod / **30 Haziran 1810**

BELGE NO : 44

Mucibince sürici Karaman valisi Seyit Mehmet Paşa Hazretlerinin mektubu

Büyük emr-i nur Ahmet Bey Hazretlerinin yediyle vürut eden fermanıdır

İftiharu'l- emacid ve'l- ekarim câmîû'l- mehamîd ve'l- mekarim el muhtass bi mezidi inayetü'l- melîkûd daim mir`ahur olup bu defa anadoluda müretteb asakir-i süricilerin ile tasdifi Ahmet Paşa ve Karaman valisi Mehmet Mahmud Paşaya tahririne memur Ahmet dame mecduhu tevki-i refi-i hümayun vasıl olacak malum ola ki Moskof keferesi Bazarcığı istila ve Şemez ve Varna taraflarına gelmekte olduğundan asakir-i mürettebenin bir an akdem sefer-i hümayunuma azimetlerine adâ ile muharebe ve mukatele eden cünûd-u muvahhidinin ledel ibra erişilerek vaki sahibi âdaya kıyam cümleye farz-ı ayın olduğun zahir ve batın ve aşîkar ve sen ki mirahor mümaileyhsin sen hademe-i devlet-i aliyyenin kargüzar ve gayrû neşarilerinden olup şimdiye kadar memur olduğun medine-i saltanat-ı seniyyenin tediyesinde ve alel husus geçen sene sevk-i asakir hususunda zühura gelen say ve ikdamın malumu mülûkaneme olmak hasebiyle bu hususa dahi me`mur ve tayin kılınmağa irade-i hüsvanem müteallik olup iş bu maslahat umur-u diniyenin akdem ve ehemmi olup bu babda sarf-ı kudret cümleye feriza-i zimmet ve diyanet ve edna mertebe betahet dinimize ve cümle Ümmeti Muhammad'e ihanet-i mezmunun olduğu vareste-i kayd-ü işaret olduğundan bu babda sana ruhsat-ı tamme ve istiklal-i kaffe verilüp şimdiye dek doğru ehimmânın bulundukları mahalle varup küffarın derece mashumunu ve memurların sürat eylemeklerinin müştâb ve mirat ve senin mezidi şahanemde şükr ve şikayet meserr

idüğünü ecramiyle beyan eyleyerek levazımı raha telmil malzemeye bakılamıyarak müşarunileyhaya bi eyyihalin vesair memurin dahi ihrac ederek seri birle sab-ı memuriyetlerine yerleşmeleri emrine dikkat ve betaet edenleri sana şifahen vaki olan ifade üzere icra tediblerine musaraat eylemek fermanım olmağın ruhsatı havi iş bu emri âli şanın ıstar ve diğer aza kılınmıştır imdi mazmunı irade-i şahanemi iktiza edenlere ifade ve tefhim ederek şükr ve şikayet nizamı için musırr-ı idüğü bildirerek gerek müşarunileyhimanın ve gerek memurinin bir kadem akdem tahrik ve savb-ı memurlarına sevk ve tesyire ve ifâdat edenlerin sana şifahen vaki olan tenbihat icra-ı tedibleri ile icrası emri irade-i katia-i mülükaneme sarfı maktaret eylemek matlub-ı şahanem idüğü malum-ı gayri müstelzimin oldukda mucib ve muktezası ile amel ve harekete dikkat ve hilafından tevakkî ve mübaadet eylemek babında fermanı âli şahanem sadır olmuştur buyurdum ki hükmü şerifimle (boşluk) husul buldukta bu babta vechi meşruh üzere şeref yafta-i sudur olan ferman-ı vacibül ittiba ve lazimü'l-imtisalimin mazmun-ı itaat makrunıyla âmîl olasin şöyle bilesin alamet-i şerife itimat kılasin tahriren fi evaili şehri cemaziye evvel li sene hamse ve ısrin ve mieteyn ve elf

el-kostantiniyye el-mahrusa

vasale ileyna fi 28 câ sene 225 / 1 Temmuz 1810

BELGE NO : 45

Sürücü Ahmet Paşa Hazretlerinin bâ mührü kebir buyrulduşudur

Şera-i şîar medine-i Kütahya'dan Kocaeli sancağına varınca esna-i rahda vakî kazaların kadıları ve naibleri olan efendiler zîde fazluhûm ve kıdvetül emacid ve'l ayan mahalli merkumede vâkî elvîye-i mütesellimleri ve voyvodagân ve ayan ve zabîtan ve erbab-ı umur vesair iş erleri zîde mecduhum bâ'desselam înhâ olunur ki ve bu sene-i mûbarekede Anadolu cânîbinden seferi hûmayuna me'mur sergerdegan ve sunuf-u asakir mertebesinin yerlü yerinden ve muharrabîn ve akranı fevc fevc orduyu hûmayun tarafına sevk ve isali babında sürücülük hizmeti celilesi bâ-hattı hûmayun şevket makrun istiklali tamme ve ruhsatı kamile ile uhde-i acizanemize ihale buyrulmakla me'murin mertebe-î mumaileyhüm hareket ve tesyirlerine dair ısdar ve tarafımıza varîd olan me'murin evamîri şerîfesî mucîbince tarafımızdan iktiza eden buyruldular dahi tâsîr ve bundan akdem me'murîn her birine başka başka fırsatta tesyir olunmuş ise de

iş bu me'murîyeti mezkûre hususu saîresi bir vecihle kıyas olunmayub hizmeti dini muhammedinin iktamı ve mühim saltanatı senîyyenîn mültezim îzâmı olmağla bu babda memurlar tarafından zerre kadar tekasûl ve rehavet vuku-u tecviz olunur ise o mâkule hareket ve betaate mütecaviz olanların lazım gelen te'dibat ve terbiyelerinin îcrasına dikkat ve ihtimam olunmak muktezayı memuriyet ve istiklalimizden idüğü siz ki mevlana ve sair mumaîleyküm siz malumunuz oldukda bu keyfiyeti kazalarınızda olan memurların kûş ve kulubuna îdhal ve ilkaya bil ittifak sa'y ve gayret ve eğer şimdiye kadar hareket ve azimetleri zuhur etmemiş ise bundan sonra bir saat avk ve te'hîr mesai ve cevaz gösterilmeyerek bir dakika mukaddem hareket vve azimetleri hususuna bîl vûcuh mezîdi ihtimam ve dikkat ve iş bu buyruldu varınca biz dahi bulunduğumuz merhaleden mûheymin hareketde beher hal ol havaliye doğru varmak ve me'murlardan gerû kalanı sürüp çıkarmak ve te'dibe mütehakkîk olanları icabı muhaberedn alınmak üzere cezm ve netim karar gerû olmağla kazalarımıza ledel vûrud dairemize rûz merre vîka edecek ecnas ve zahairi ve mukteza olan kumar bargirlerini vaktiyle cem ve tedarike hazır ve âmâde kılınmağa bil ittifak vûcuh-ı say ve gayret ve hîyni iktizada bir nevi keşide-i şekavet olunmamak için şimdiden sizleri ikaz ve ihtar ile tembih ve te'kide havi divan ilçimden ve ittikarı râhtâ teşyin-i ram olunduğumuz merhale iş bu buyruldu ısdar (boşluk) ile îrsal olunmuştur. İnşaallahûteâlâ vûsûlünde gerektir ki ber mucabi buyruldu amel ve harekete bil ittifak say ve gayret ve hilafından müstelzim olur vasîi tecviz mazaallahûteâlâ tecamkar sual ve mücazaat olsun nefsinizi hivayet ve

sıyanet kılmayasuz deyü fi 29 c sene 225 / **22 Temmuz 1810**

vasale ileyna hurrîre selh c sene 225

BELGE NO: 46

Sureti Buyruldu

Medine-i Kütahya'da çerçi müselman mahallesi mütemekkinlerinden iş bu baîsû'l- sefer yağcı Vaşil veledi Kirkor nam zımmî meclis-i şer-i şerifi enver ve mahfel-i dini münifi âthârda yine mahalleyi mezbure mütemekkinlerinden balıkcı Sırret veledi Borani nam zımmî mûvacehesinde üzerine dava ve tasdîr-i müttea edüb tarihi müstetabdan üç sene mukaddem mesfur Sırret zımmîye ciheti farz olarak altı yüz guruş deynîm olub meblağı mezbure eda ettirdikce mahalle-i mezburede vakî makmetûl hudut

vel etraf sekizyüz guruş kıymetli bir bab mülkü menzilimi ve menzili mezburun tahtında vakî yedi yüz guruş kıymetli bir bab tarla alâ tarîkûl rehin mesfur Sırret zimmînin yedine teslim ve ol vecihle sakine olmuş idi el-haletû hazîhî deynîm olan meblağî mezkur ve menzili tahtında olan havîyî rehîniyetten halas ve yedine teslim olunmak matlubumdur deyu dedükde gibbes sual mesfur Vaşil zımmi beş yüz altmış guruş mukabîlî kendi hûsmû rızasıyla bana terk ile bey'c ve teslim ve îştîra ve badel kabul mülküm olamk üzere yirmi sene teşrif bîlâ nîza zabtu tasarrufumdadır deyu def ile mukabele edecek mesfur Sırret def-i meşruhumu mûbeyyîn beyana havale olundukda etyanı beyyîne esnasında beyyîneler maslûh ve bu vasıta ile rafîûn nîza mûddeî-î mesfur Vaşil zimmîden iki yüz guruş ahz ile bağhane-i mezkuru mûddeî-î mesfur Vaşil zimmîye def'î teslim mesfur Vaşil dahi bağhanei mezkur derununda vakî dokuz adet derk-i mahalliye üzerinde vakî mülkî menzil ve davasından fârîğ olub mülkî manzili mahdudî mezkurdan mesfur zimmî yedine kemaflîh sabık îğfa ve bağhane-i mezburda kef-yed îdûb bu vecihle ıslahı zatına ebyen olduklarından sonra mesfur Sırret bağhane-i mesfur Vaşili zimmînîn zîmmetini îbra ve mûdde-îî mesfur Vaşil dahi bağhanei mezburda vakî maslahat davasına mesfur Sırret zimmînîn zimmetini îbra ve bu vecihle tarafeynin îbrasını kabul ve îstîkar ile mâ vakî bittaleb katb olundu

hurrire fil yevmil hamis aşer min şehri zilkade lîsene hamse ve ısrin ve mieteyn ve elf

Nalbant Halil

meydan Mahallesinden Fuşî Karabet

Hacı Ahmed Efendi

İsmail Çelebi

Demirci Lâhak

Mushır Emâtullah Efendi

Mûderrîsini Kiramdan Mertebe-i Mahkeme-i Kütahya Es Seyyid Ahmed Arif

BELGE NO: 47

Umuma Seferi hûmayun davet emridir

Dûstürünü mûkerremûn mûşirunu mûfehhamun nizamû'l- âlem müdebbiru umurû'l- cumhur bi'l- fikris sakîb mûtemmîm-î mehamîl enam bir reis saib mûmehhîdî bûnyânûd devleti ve'l- ikbal mûşeyyidi erkanus saadetû ve'l- iclal el mahfufun bî sunufî avafîfûl melîkû'l- âlâ Anadolunun orta kolunda vakî vüzeray-î îzam edamallahû teala iclalehim ve eazîmûl ümeraîl kiram eazîmû küberai fîham ulûl kadr vel ihtiram ashabûl izzî vel ihtîşam el mahfufun bî mezidi inayerûl melûkûl alâ mîr-î miran kiram dâme ikbalehum kuzzatûl müslimin evali-i vûlatûl muvahhidin meadînûl fezail vel yakîn rafiul alâmûl şeriate veddin varisûl ulumûl enbiya vel mûrselîn el muhtassun bî mezidi inayetûl melîkûl muin mevali-i fîham zîdet fezailihüm ve mefahîrûl kuzzat vel hukkam meadinûl fezail vel kelim sair kuzzat ve nûvvad zîde fazlihüm ve mefahirûl emasil vel akran ayan ve zabitan ve iş erleri ve dini mûbînî gayrî kişileri zîde fazluhum tevki-î refî-î hûmayun vasıl olacak malum ola ki dinimizin düşmanı olan moskof keferesinin hal ve hareketi ve her taraftan mümkün miriyye hücumu ve küffarın samiri külli şikest bîzârı beyza islamiye olduğunu evvel ve ahir neşr olan evamiri aliyem tafsilatından amme-i malmiye-i malum ve aşîkar oldukda birbirimizi müteakîb dîrud eden tahîsat ve ta'kîrat mefhumunda adayı din Bazarcığa hücum ve istila eyledikten sonra bir kulu onun üzerine gelüb derun kal'ada din karındaşlarımızı muhasara etmekde ve başka kulu dahi tutmaktan hazer kılub ilerüde tecavüz ile orduyu hûmayunumu muhasara edüb mazaallahüteala selamlığa yakışmaz ve gayreti tervîye-i tahmil etmez güne gün teklifatla samirine olan hıyanetini îcraya îcbar edeceği ve din yolunda kılıç çeküb şehit vererek ecdadı izam yanında olan dini islam evlatlarının feth eylediği bunca memalik niza-ı ilk ile olduğunu nûmayan Silistre ve Ruscak vergiyi verayı düşmanda kalıb refte refte küffarı haksar yolunda ve himmeti islamiye ve gayreti tenbiye yollarında nice tahammül eden eslafı îzam bu memaliki teshir eylemişler ise hasılatını nefsi hûmayunlarına hasr etmeyüb âşarı resmiyye ve cizye-i şer'îyye halasatı sairesini gazadan ve cihat edenlere vareste layıkı vech üzere inayet ve hasr buyurub fakat menabiri muhalefette namı hazreti Muhammed aleyhisselamı ve namı samilerinin tezkîrîne kanî ve şîar buyrulması takviyesine bezli makderet eylemişler iş bu memaliki islamiyeden sadâyı ezanı Muhammedi mûnkatı olub yerine sadâyı zangoçezan ikame ettirmek marifet ve tebniye olanlara düşer mi bir kere mülâhaza olunub ve memaliki eyadî kûffarda olduğu halde zeamet ve tımar mukataa ve kolunun mucibi ne rehin olunur verükir cümleye ahalîi islamiyeden ma'dumun irhası idüğü ezanı

Muhammedinin inkıtına nice razı olanlar olunur ise bunun encamı külli yevmi hakaret ile mirket geçirmek olub şimdi din yolunda can feda eylemek vakti bunca sıbyan ve nisvan din karındaşlarımız vatanlarından devr olub seyfleri yedlerinde bizlere günümüze kadar fi sebîlillahîteala yed-i kımala cevap vermekle muktedir askerimiz mevcud eli kılıç tutan din karındaşlarımızla dinî mübin uğrunda çalışırım cümlemize farzı ayn olan gaza niyetiyle binnefs ruhaniyeti resullahi ikram sallâallahuteala aleyhi vessellam efendimize tevessül ve cibayet hayrunnasîrîn inna fetahne leke fethan mübîna sırrına mashar edûb cihadı mübarekin saadeti hususuna hürmete inşaallahûtealâ mukim maîyetimiz ve merhume-i müminin cihadıyla ve emri ulûl emre itaatle me'mur olub sel suhuf nebevî ile hareket hûmayunum musammemdir ulemaî â'lam ve yedi ocağım rîcali ve rîcali devletim ceddim sultanım Mehmed Han Camîî şerîfinde skt-i ve asakîr hususları mütealâ olub huzuru hûmayunuma arz olunması mazmununda beyaz üzerine hattı hûmayunum şeref sudur olduğuna bânaen bîl cümle uleva-î â'lam ve ricalî devleti aliyyem ve yedi ocaklarım zabitan ve ihtiyarları camî-î mezkurda tecemmû bir akdî meclisi meşveret olundukda kûffarın derecei hücumu ve ehli islam hakkında olan ihaneti amme-î almîyan mâlum olduğundan cihad ve gaza cümle müslîmîne farzı ayındır ve bundan şûr'ı revha edecek yoktur bu husus din kavgası olmak hasebiyle cem'î ehli iman yek olarak farîzaî gaza-î tammedir deyu bîl cümle ulema-î â'lam tarafından şer'an cevap verildiğinden mada hareketi hûmayunum dahi cümlesi mukîbî rey hûsnî gerdeganlarından avni inayeti hazretî tâcdarilerine îtîmat ve ruhanîyeti cenabı fahrûl mûrseline îstînad olunarak îlayî kelimetullahı gayetûl gaye olan hazreti seyyîdûl kevneynin iş bu emri âlîşanım ısdar ve rikkabı hûmayunum kaymakamı tatarlarından kıdvetûl emasîl vel akran Mustafa Tatar zîde kadrühü ile irsal olunmuşdur imdi bundan sonra şöyle buyurdu ki ve bahane eyleyecek madde kalmayub umumen farizatı garra şeriatı müsbet olarak bin nefis haeketi hûmayunum mukarrer olduğundan gerek memurların gayrî ulema ve eşraf ve ayan ve zabîtan velhasıl silahtaran kapub semti gaza-î eda olan mecahîrî fi sebîlillahın emvaline erişmek muhtacım zimmeti meyanları idüğü ve bundan ziyade zerre kadar betaet edenler her kim olursa olsun yenime hitamı seferde îcrayı mücazatlarında ve refîa fevr olunmayacağı mâlum oldukda âna göre hareket fev fev ve gerde gerde kılıç tahallukuna kapub din yolunda çalışan cûnud-u muvahhîdîn imrarlarına erişerek bu yoldan geçenler bunca memalih ve mesacid ve meçbir istihlasına dareyndir saadetimiz tahliyei encem ve hilafından tevakkî ne

nûbaadet eylemeniz babında fermanı alîşanım sadır olmuştur buyurduki vûsul buldukda bu babda vechi meşruh üzre şeref yaftêî sûdûr olan fermanı vacîbûl ittiba ve lazînûl imtisalimin mazmunî itaat makrunuyla amel ve hareket hilafından be-gayet tehaşi ve mücanebet eyleyesiz şöyle bilesiz alameti şerife itimad kılasız tahriren fî evahiri şehri evvelli sene hamse ve ışrin ve miateyn ve elf

el- Kostantiniyye

el-mahrusa

Vasale îleyna kayd şod fî 5 c sene 225 / **8 Temmuz 1810**

BELGE NO: 48

Feyzullah Ağanın niabet mektubu kaydıdır

Kıdvetûl usat Medine-i Kütahya mezbur İnönü kazalarında es Seyyid Feyzullah Çelebi dâme şeref mekremet

Ba'det tahîyyetüş saniye inha olunur ki Medinei mezkureden kaîm makam olan es Seyyid Müslim Efendi bî'l- ifta hîcr olunub yerine iş bu sene hamse ve ışrin ve mieteyn ve elf cemaziyel ahire gurreinde tarafımızdan cenabınızı kaymakam nasb ve tayin etmişiz gerektir ki sadatı kiram zevîl ihtiram ağrâzı kiram edüb kuzzat ve kaymakam sendeleri ile mesned ve ısharı alamet hazretlerine men ve refîatû ve verasetû sebep seyyaret edenler tarafımıza havaleye mûbaderet ve iş bu emaneti keminede hılmî iffet ve istikamet birle sadatı kiramdan mucibince muhaddisatı sairei na mer'îyye namıyla bir kaçlarının bir akçelerini almayub bizzarure hıyaneti arz ve kemallerinde say-ı mevfur zımmında şevketlû mehabetlû kudretlû kerametlû padişahı islam esadallahûteala devletehû ilâ yevmil kıyame hazretlerinin ömrü devletleri daim ve â'dayı din üzerine galibiyetleri için müsaraat ve mefhareti hayriyelerinin isticlâb edüb her daim şer-î şerife imtisale mazhar şefaati seyyîdül enam aleyhi fazlûttâhîyyâtî vel kemal olsun ve olasın vessalam el fakir es Seyyid Mehmed re'yûl hadisın en nakîb alel eşraf

BELGE NO: 49

Seferiyye bakâyâsına dâir

Mefâhirü'l kuzzat ve'l- hûkkâm meâdinü'l- fezâili ve'l- kelam Kütahya naibiyle eyaleti anadolu da vâki kazâların kuzzâtı ve nüvvâbı zide kadruhum ve kıdvetül emâcid vel ayan Kütahya sancağı mütesellimi(boşluk) ve zikr-i âti hususi bundan akdem dersââdetimden mübaşir tâyin olunan rikâb-ı hümâyunum kaimmakamı kapucular kethüdası Ahmed zide mecdühü ve mefâhirü'l emâsil ve'l akran âyan-ı vilayet zide kadrühüm tevkii rafii hümâyun vasıl olacak malum ola ki siz ki mevlana mütesellim vesâir mümaileyhimsiz sâbîkan anadolu valisi olan iftihârü-l eâli vel eâzım Osman Paşa damet meâliyyehu mukaddemce mesnet kaimmakamıda bulunmak hasebiyle anadolu eyaleti ve kazalarından ahalilerine şurutı mucibince def'aten tevzi ve tahsili birle kabzına me'mura teslimi hususuna irâde-i şahânem müteallık edüp ol babda irâde-i hümâyunum tarafından ve rikâb-ı müstetabımda eğerki evâmiri şerifem ıstar ve tîsyar olunmadıysa el-haletû hazihi bab-ı hatehitde eyalet-i mezkure envâli seferiyyesi paşa-yı müma ileyhim muharrem itibariyle zamanına musadîf etmiş isede seferber olmayup mesnet kaimmakamıde iken tahsis olunması ve uhdesinden fekk ile eyalet-i mezkurede hala rikâb-ı müstedabımda ve kaimmakam olan müstûr-u mükerrerrem müşir-i müfehhem nizam-ul âlem vezirim Halil Paşa edemellahü teâlâ iclâlehu tevcih olunmuş olduğuna binâen envâli seferiyyenin kaimmakam müşarun ileyh tarafından ahzi babında hattı hümâyunum şevket makrunum şerefi ifrari sudur olduğundan başka ba hüccet sefer nusret esere teveccüh ve azimet-i şahanem müferir olduğuna mebni kaimmakam müşarun ileyh orduyu mülûkânemde seferi hümâyunuma azimet edecek olduğundan seferber olmaktan nâşi iki yüz yirmi beş senesine mahsûben mübaşir mümaileyhe müvafakatiyle tahsil ve bir saat akdem müşarun ileyh tarafına isâl-i hususu müsâraat olunmak fermanım olmağın te'kiden ve müsteğcilen rikâb-ı hümâyunumdan işbu emri şerifin isdâr devir devir inâyet-i makrunum ile irsâl olunmuştur imdi siz ki mevlana ve mütesellim ve sair mümaileyhimsiz şeref yafte-i sudur olan hattı hümâyunum mucibince işbu seneyi mübarekeye mahsuben Kütahya mahallesi sicilinden muhrac bu sıla mucibince seferiyye-i mezkureden ise şurumi mucibince def'aten kazalar ahalilerine tevzi ve yerlü yerinden cem' ve tahsil birle mübaşir mümaileyhe teadiye ve teslimi hususuna akdem ve müsâraat ve her halde fukaranın mezalimden vekayesiyle derhal olmalarına bil ittifak ittimam-ı dikkat eylemeniz matlub-u mülûkanem idüğü ve bu vesiliyle kazalara kesret üzere mübaşirler irsaliyle fukaraya zulm ve teaddi misüllü vaz'a

ve mükerrer seferiyye tevzii ve tahsiline rıza-i âliyetim olmadığı malumunuz oldukta ber vechi meşruh amel ve hareketi ziyade itina ve dikkat ve hilafından ittika ve mübaadet eylemeniz ve siz ki mübaşir mümaileyhimsin Kütahya mahallesi sicilinde muhrac bu sıla mucibince me'muru tahsilin olduğun seferiyye-i mezkure ve her ne ise şurut-ı mucibince def'aten kazalar ahalilerine tevzi ve yerli yerinden cem' ve tahsil ve ahz ve kabs birle serian kaimakam müşarunileyh tarafına îsâle müsaraat ve hilafından be gâyet tehaşi mübaadet eylemek babında ferman-ı alışanım sadır olmuştur buyurdum ki (boşluk) vusul buldukta bu babda vechi meşruh üzere şeref yafta-i sudur olan vacibül ittiba ve lazimül imtisalin mazmunu itaat makrunu ile amel ve hareket ve hilafından be gayet tehâşi ve mücanebet eyleyesüz şöyle bilesüz alâmet-i şerife itimat kılasuz tahriren fil yevmi evâhili min şehri cemâziyel âhir li sene hamse ve ısrin ve mieteyn ve elf.

el-Kostantiniyye el-mahrusa hurrir fi 19 c sene 225 / **22 Temmuz 1810**

vasale ileyna

Mucibince kaimakam devletlü Halil Paşa Hazretlerine mektubu ruiyet olunmuştur.

BELGE NO : 50

Hattı Şeriftir.

Mefâhirü'l- kuzzât ve'l- hûkkâm meâdini'l- fezâili ve'l- kelam Kütahya sancağında vaki kazaların kuzzâtı ve nüvvâbı zide fazlühüm ve mefâhiri-l ulemâi-l salikîn eimmei ve huteba zide salâhûm ve kıdvetü-l emâcid âyan Kütahya mütesellimi zide mecduhumve mefahirül emasil ve ikran ve zâbitan ve iş erleri ve bil cümle ehli islam zide kadruhûm tevki-i refii hümâyuna vâsıl olacak mağlum olaki dinimizin düşmanı olan Moskof keferesinin hal ve hareket ve mağrurâne vâki olan teklifâtı ve bihamdihi teâlâ sminde münhezim olmaz isede cümleye farz-ı ayın olan gaza ve cihad niyet-i hâlisânesiyle bizzâti sefer nusret esere teveccüh ve azimeti şahânem mukarrer idüğü keyfiyatı memâlik-i mahrûsede neşrolunan evâmiri âliyetimde tafsilen iş'ar olunmuş olduğundan şimdiye kadar cümlelerin mağlumu olmuş isede gaza ve cihada bizzâti azimeti mülûkâneme karar verildiğinden bu defa siz ki şeyhülislam ve müftiyyülenâmım ve kaimakam paşa gayret-i iş'arım ve sudur-i kiram ve mevâli-i izâmım ve müfessirin ve mühaddisin ve müderrisin zevil ihtiramım ve ulema-i alimin

ve suleha-i abidin ve meşayihî zahidin kuvva-i mukarrimi daima ve huteba ve rical-i devletüm ve miri ocağım ahavat ve zabitan ve bil cümle nüferat-ı kullarım ve mağlemussıbyan ve talebe-i ulum ve kureba ve fukarâ-i sabbârin ve saadât-ı kiram ve kâffe-i ehli islamdan olan din karındaşlarımı selam mülükânemi-l mükerrim eylediğimden sonra mağlum diyanetimiz olsun ki dinimizin düşmanı olan Moskof keferesi zamir-i hasebeti menhusinde olan efkarı fâside icra zımnında kila' hakaniyye-i ve diyar-ı islamiyyeye istila birle taraf taraf hücumu ile bu gece ümmeti muhammedin zükür-i nâsı ve sıbyan dini karındaşımız kayd-ı esere giriftâr ve kimini ders bir yerlerde yalın ayak başı kabak ve açık uryan ve sefil sergerdan âhuenin ve hayran eylediğinden başka bu defa gönderdiği kağıdında olan tekalifi bandesi musalâha olmayıp belki cidali mucip fikri fasit niye-i mütesaddık idüğü kağıd-ı mezkurun tefasilinden malumlarımız olduktan böyle musalaha ile bieyyi tahtımda din karındaşlarımı kefare ayakları altında tahkir ettirmeği bende ru olurmam bu hareketi çekmekden ise yedimizden evlasına mesıleteyn harıdıl mü'minine alelkıtâl ni yekün minküm ısrune sâbirüne yağlibü mieteyni ve in yekün minküm mietün yağlibüne fasidun kuvve ile elane haffefellâhü anküm ve alime enne fiküm za'fen fe in yekün minküm mietün sabiratün yağlibü mieteyni ve in yeküm minküm elfen yağlibü elfeyni biiznillâhi nasr-ı katîâsına itikat ve itimadı tamam olmağla müsteynen billâhi ve biruhaniyeti resulullah emri karreye kıyam ve mukeddime-i ceyş olarak binnefer hareketim lâzım geldiği havas ve avammın malumları oldukta hareket-i hümayunun esbâbı hayiresini âmâde ve fikir tenkimine mübaderet olunmak muktezası bir saat mukaddem tarafıma arz eylesesüz zira vemen mütevellihim yevme izin dübürehü ilâ mütehirrifin likıtâlin ev mütehayyizen ila fietin fe'kadbae ma gadaballahü minallahi mazmını şerifi ihmal getirmez eğerçi ya eyyühellezine âmenü la tettehizü aduvvi ve adüvveküm evliyaie tülküne ileyhim bil meveddeti ve kal keferu bima caeküm minelhakkı hitabı izzetin sebebi nüzulunca bais içimizde var ise tefrik olunup mütevekkilen alellahi a'dayı din üzerine setr-ü sarf iktihan olunsun benim ahzimden müzevim fevaiddi ganayimi nefsime tahsis ile müktesebinden olmak olmayup mücerred din-i Muhammediyyeye nusret ve guruhi muhalifinin kelimâtı sahifeleri ibtal ile mucibi ser mesubet ve müstevcebi emriyarı mektubattan işte küffarın muhalifi gayyiresi gönderdiği kâğıdı mefhumundan malumumuz oldu elhamdülillahi teâlâ cümle âdâ-i ağyara cevabta muktedir ehli İslam memâlik-i mahrûsemde mevcut iken ve muin ve nâsırimiz olan kâdirü zülcelâl hazretlerinin va'di

kerimi derkâr iken bu tekâlifî bârideye razı olunur mu olunmaz mı cümlelizden cevap isterim dinimize elverir tekâlifden olmayıp rızâyâ dahi cevaz olmadığı takdirce kâffe-i ehli islam gazâ ve cihada farz-ı ayın bilüb yâ eyyühellezine âmenüsbirû ve sâbiru ve râbitü vettekûllâhe lealleküm tüflihûn nâssı kerimi ile âmil olup birbirimize adaveti kaldırıp akvali ve ef'âlimizi şer-i şerife tatbik ederek bil ittifak â'dayı din üzerine hücum olundukta inşaallâhü teâlâ nusret bizimdir ve hareket-i hümâyunum ışaiyetini meşâ'rı memâlik-i mahrûseme evâmiri âliyyem neşrolunmuş isede tekrar işbu hattı şerifi hümâyunum mazmûnu derciyle evâmiri âliyem asdâr ve memâlik-i mahrûseme tatarlar ile idare olunsun me'murundan kangı mahallerde itaat edüp gelmezler ise ol memleket nâibi kalkup ve hatipler yedinden birliği ahz olunsun ve ba'del yevm leyte lealli ve'l cümel mevadden bahisle kıl u kal ve emrarı evkat olunmayup elbirliği ile alâ kadri imkan mühimmat ve levâzımata sarf-ı makderât ve me'kûlat ve meşrubattan vakye göre kanaât olunup fi sebilileh nüferaya kıyam ve hulusu kalp ile niyyeti halise ile mevlamdan istianet ederek cihad ve azm olunsun terbiye ve tertibi ne ise hemen mahali müstecar oluna hak teâlâ hazretleri ehli islam'ı galip ve mansur ve muzaffer â'dayı dini makhur eylesin âmin ve minellahittevfik nasrun minellahi ve fethun karib deyu bu gayri üzerine hattı hümayuna mehabet metunu şahanem şeref piray-ı sudur olup babı âsetîde' ala "fethi manevi ve kıraat ve ve mazmunu şerifi cümleye ilâm ve îşaat olunmağla siz ki mevlana ve sair muma ileyhimsiz minhuma mazmunu hattı humayuna ve harf bi harf hatkik ve gaza ve cihad cümleye farz idüğünü ve emri cihan mutaıma itaat dahi farizai zimmet olduğunu garraya azimet kılınacağını bilüp dinimize hizmet için gerek memur ve gerek gayri memur bu sefer umumi olduğundan memalik-i arab ve hızbî üdebayı olan ehli imanın fevç fevç serian ve acilen semti garraya şiteban olmağa acele sa'at eylemeleri fermanım olamağın rikkab-ı müstetabımdan iş bu emri âlişanım ısdar ve rikkab-ı humayunum kaim makamı beşir çukadarı Kasım zide kadruhü mübaşeretî ile tîsyar olunmuştur imdi evamiri dinde edna betaet edenler ne güne mazhar cezameaplık ve ne vecihle muamele kılınacağını beraberce düşünüp ona göre hareketle ordu yu humayunuma me'mur olanlar orduyu humayunuma vürudum ile ve sair vülat maiyyetlerine memur kılınanlar savp memurlarına bir dakika mukaddem vusül ve levâhık ile isbatı diyanet ve ferman-ı cihan mutaıma imtisâl-ı saat ve nihayetkâr tefekkür ile hilafından mübaadet eylemeniz babında fermanı âlişanm sudur olmuştur. Vusul buldukta bu babta vechi meşruh üzere şeref yafitei sudur olan ferman vacibül

ittiba ve lazımlı imtisalimin mazmunu itaat makrunu ile amel ve hareket ve hılafından hazer ve mücanebet eyleyesiz şöyle bilesiz alemeti şerife itimad kılasız tahriren fi evaili şehir-i cemaziyelahir lisene ve hamse ve ısrin ve mieteyni ve elf.

el- Kostantiniyye el- mahrusa fi 21 c sene 225/ **24 Temmuz 1810** vasale ileyna

BELGE NO : 51

Katır emridir

Kütahya sancağında vaki kazalardan mübayaası tertip olunan elli katır ıştıranın beher katırı beşer re's olarak her katırına yüz yirmi beşer kuruştan baha ve âsitane-i saâdetime gelince be her katırına fıdda baha olarak bin beşer yüz akçeden icap eden altı bin sekiz yüz yetmiş beş kuruşun nısfı celp vûrudunda eda olunmak şartıyla diğer nısıfları olup mezbahane-i âmiremden ifraz ve mübaşir merkurum teslimatı irsal olunan üç bin dört yüz otuz yedi buçuk kuruşu kazalara tevzi ve teslim ederek ve bir re'si semersiz ve takımsız olmayup cümlesi tevali ve yüke elverir ve genç ve ilel ve emrazdan salim olarak mükemmel takım ve derunu ile şimdiden mübayaa ve mübaşiriyle maan Davut Paşa sahrasına irsal ve istabli âmirime teslimi hususuna mezid sa'y ve gayret eylemek fermanım olmağın iş bu emri celilu'l kadirim isdar ve rikkab-ı hümayunum kaim makamı çükadarlarından Mustafa ile irsal olunmuştur. İmdi vûsulunde ber vechi miharrer kasaba-i merkurumdan ihracı matlup mülûkânem olan zükûrul miktar katır ıştırasına marifet ve marifeti şer ile mübayaa ve mübaşirine terfi'an Davud Paşa sahrasına isdar ve istablî âmirime teslimini mezid saay-ı ve gayret eyleyesiz ve siz ki kuzzat ve nüvvab ve âyan ve zâbitan müma ileyhim siz sen dahi muceb-i emri şerifimle amel ve hareket ve hılafından tevakkî ve mubâadet eyleyesiz ve sen ki mübaşir me'mur mubayaasında me'mur olduğun ıştıranı mütesellim mümaileyhin marifeti şer-i ile ve mübaşeretinde mükemmel serüp tahiresiyle maan mübayaa ve harbinde ile bil istishap (boşluk) Davud Paşa sahrasında istabli âmirime teslime müseraat ve hılafı emri şerifim vaz' ve hâlât vukuundan bi gayet tehaşi ve mücanebet eylemek babında ferman-ı âlişanım sâdır olmuştur buyurdum ki hükmü şerifim vûsul buldukta bu babda vechi meşruh üzere şeref yafte-i sudur olan vacibül ittiba ve la'zimül imtisalin mazmunu münifi birle âmil olası şöyle bilesüz alâmeti şerife itimat kılasuz

tahriren fil yevmis samin min şehri cemâziyelâhir li sene hamse ve ısrin ve mieteyn ve elf. el- konstantin el- mahrûsa vasale ileyna hurrire fi 21 c sene 225 / **24 Temmuz 1810**

BELGE NO : 52

Medine-i Kütahya'da Âhi Mustafa mahallesi sükkanından iken bundan akdem fevt olan Yağcı Topal Ali Bin İbrahim nâm müteveffa kimesnenin veraseti zevce-menkuha-imetrakesii Fâtıma binti Hüseyin nam hatun ile sulbi oğulları İbrahim ve Süleyman ve Mehmet ve Abdullah ve Ahmet ve Sabiyye kızları Ayşe ve Azime'ye münhasır olunduğu ledeş şer'zahir ve nümayan olduğu terekesidir

Hurrire fi 20 c sene 225 / **23 Temmuz 1810**

mülk menzil 300guruş

camii kebir kurbunda yağhane dükkânı 600guruş

dükkanı mezkur 4 yağcı güğümü sağ (1) 5guruş

evani nühas ba kantar 56 kıyye 113 guruş

nühas tevsîi 5 kıyye 15 buçuk guruş

köhne memlû yastık 6 adet 12 guruş

köhne yorgan 1 adet 3guruş

diğer köhne yorgan 2 adet 20 guruş

köhne minder 3 adet 10 guruş

mustamel yastık döşek 8 guruş

zeli 10 guruş

kilim köhne 5adet 25 guruş

köhne seccade 3 adet 5 guruş

diğer zeli 3 adet 10 guruş

köhne halıca 1adet 2 buçuk guruş

mefruş ve kilim 2 adet 8 guruş

fanus maa şem'a 2 adet 3 guruş
 katır re's 2 adet 200guruş
 manda ineği 2 maa malak 2 adet 200guruş
 kara sığır ineği 2 maa dana koca eşek 70 guruş
 maa musa karyelerinde arı kovanı 17 adet 80 guruş
 köhne homa kârı kuşak 1adet 8 guruş
 köhne fovk maa destar 1 adet 3 guruş
 semen köhne entari 5 adet 20 guruş
 kayrak taşı 66 kıyye 20 guruş
 defteri zimmetinde 177 buçuk guruş
 hırdavat menzil 10 guruş
 yekün menzilde olan eşya 1963 guruş
 dükkanda olan eşya ada karyesi hasırı 77 adet 9 buçuk guruş
 sebaat 2 guruş
 harmanda düğen 5 guruş
 balta sapı 3 guruş
 vasl-ı eşya

BELGE NO: 53

Lemman arz uhdetü'l-küttâb

Vahdedû mevafihu's-şer'ül'l-müstetâb

Fazluhu ve emsâlehû ve ene fakiru'l-lahi subhânehû ve te`âlâ

Es-Seyyid Abdurrahman el-mütevellî'l-hilâfe be-medîne-i Kütahya

Gufire lehû

Medîne-i Kütahyada Pirlar Mahallesi sükkânından Cebecioğlu hacı Mehmed bin Halil nâm kimesne meclis-i şer`i şerîf-i enver ve mahfel-i dîn-i münîf-i atharda ikrâar-ı tâmm ve takrir-i kelâm idûb Medîne-i Kütahyada Ahi Mustafa mahallesinde Poyraz Çeşmesi dimekle ma`rûf kadîm vakıf çeşmeyi babam Halil nâm kimesne hasbetallahü`l-müte`âl mesned-i malıyla tamir edûb murûr-ı ezmine ile harâbe müşrif olub vâkıf-ı merkûm çeşme-i mezkûrenin ta`mirine bir sened şart etmediğinden gayrî üzerine dahi bir mütevellî nasb etmemekle çeşme-i mezkûre mu`attal kalub kıbel-i şer`den bir mütevellî nasb ve ta`yîn olunmak ehemmi ve elzem olmağla vâkıf-ı merkûm Halilin oğlu olmamla çeşme-i mezkûre mütevellî olmak matlubumdur didükde hâkim-i mevki`sadr-ı kitâb tûba lehû ve hüsn-i me`âb efendi hazretleri dahî mezbûr hacı Mehmed mütevellî nasb ve ta`yîn eyledikde ol dahî mütevellîyi mezkûreyi kabul ve hizmeti lazimesi kema-yenbağî edaya kayd-ı teahhüd mütevellîyi merkum Hacı Mehmed meclisi ma kudu mezkurda takrir-i kelâm idûb iş bu mütevellî olduğum harab çeşmeyi kendi malımla tamir ve ma-i mezkurun kazasından on beş dirhem ma-i leziz îfrâz idûb analu mescid ittisamında müceddiden bina eylediğim vakıf çeşmeye icra ve teayyûnaât olarak üç dirhem miktarını dahi ba`del-ıfraz malakeme ittisalinde vaki Halile mevrusesi ile Seyyid Hacı Bekir Ağa medresesi beyninde bina ve vakıf eylediğim çeşmeye icra ve tayin olunan on dirhem miktarını dahi ifraz edûb yine Pirlar mahallesinde vaki tarlalar başında vaki merhum Ömer Paşanın muattal çeşmesine icra ve tayin ve on dirhem miktarını dahi ifrâz edûb yine Pirlar mahallesinde vaki Seyyid Hacı Bekir Ağa menzili derununda bina ve vakf eylediğim çeşmeye icra ve tayin ettikten sonra Pirlar mahallesinde sakine Aişe binti el hac Mehmed tarafından vakf-ı atıyyüz zikri takrir havliyle sabitûl vekalesi zevci mezbûr Hacı Mehmed vekalet ve kendi tarafından asaleten meclisi şer`-i hazır-i lazımu`l-tevkirde li ecli`t-tescil ve`l-emrit tekmil vekil nasb eyledikleri seyid el hac Ebubekir Ağa bin el hac Mehmed nam kimesne mahzarında ikrar-ı sahih-i şer`î ve ağrazı sarihi mer`î-ederki vakfî atı bina süduruna değin yollarımızda mülkümüz olub müvekkilem zevce-i mezbûre Aişenin mahkeme çarşısında vaki ledel ahali bir bab barutçuhanı ve benim dahi âhi Mustafa zaviyesi kurbunda vaki ledel ahali vel hicran bir bab keresteci dükkânı asaleten müvekkile-i mezbûre dükkânını vekaleten dahi hasbetallis samed ve taleben li merzati rabbühûl ehad vakf-i sahih-i müeyyed ve habsi sarihi muhallet ile vakıf haps eyledim ve şöyle şart eyledim ki icare-i vahide misilleri ve yedd-i mütevellî ile âhere âcar olunub hassa olan

îcârâtından sâlifüz zikr çeşmelerin tamir ve tersimlerine sarf ve harc oluna ve tevliyeti ben libası hayatı be be's olana dek vakfı mezburumda müteveli olub menzil ve akarından irtihal ve irtikab eylediğimde evlad ve evladı evladım müteveli ola deyu tayini meşruh ve tebeyyûn suretiyle bu yrlerde kaîn mezkurin müteveli merkume tarihi mukaddem Kargan Anişşevail mahallinde teslim ola mütesellim müvekkil eyledi dedikde gıbbet tasdik vakfı merkum kelimasını semti ahire akt edûb vakf akarımıla hazır sarfiyatlarında sahih gelen Hazreti İmamı Azam Ebu Hanifeye mezhebi şeriflerinde sıhhati müstekar olduğundan mahud olan vakf üzerine ebniye mîsûllû kabilinden olub menfezleri ve mahalleri kısmının vakfını sahih ve caiz olmadığı kütübü siyer müstetabı vakfı mezburdan mersuh ve mevkufu ke'1-evvel mülkûme istirdad ederim dedikde müteveliyi merkum cevabı ba cevaba maksad edûb gerçi hali mast olunan müteveli üzere münkatler müteariftir ve örfü umum üzere ve İmamı Samedanı Mehmed bin Hasan Aşiyabi Hazretlerinin makudı marifetlerinin sıhhatine zehab olduğundan maada Hazreti imamı Ebu Yusuf Hazretleri vakfı sahih ve sıhhati kaziyyet lüzumundan müfarakat etmemekle vakfı mezburun sıhhati lüzumuna hüküm taleb ederim deyu imtina hâkim-i hâsim en nekîb teba lelû ve hûsnû me'âb Efendi Hazretleri huzurunda kema hüvel mâstur fi kütübil fikhîyye mitrakında ve her biri fazl ve hasime taliban olduklarında hakimi mumaileyh dahi ber nazar ve menâ-i li'1-hayr olmakdan hazer edûb muktezası içün sıhhati lüzumu her ne gelir ise bir hükmü sahih ve kaza-i sarih edûb merkum ve müttehem oldukda naksi mecali ve tebeyyünü adimül hayr olan femen beddelehü bade ma semiahü fe innervâ eimme aled din innallahe semiun alîm kelimatı mübarekesi mucibince vakf ettim el yevmih hamis min cenaziyel evveli sene hamse ve ısrin ve mieteyn ve elf min şukr-i min lehü'1-îzz vel eşraf

Müezzin İsmail Efendi el-mevruz

Hafız Mustafa mahkeme ecanib

Ser Muhzıran Seyyid Feyzullah Ağa

Katib Mehmed Edib Efendi

BELGE NO: 54

Deve Emridir

Şer'î kuzzat ve nüvvab ve mütesellim ve ayan ve zabîtan mumailayhim ve sairlerisiz maiyyeti sayanenizde mevcud asakiri mevcudiyenin zahiresi ve mühimmat ve cebehane hizmetinde ve hidematı sairede istihdam olunmak üzere me'mur kılınacakları mahalle mülhak oldukları günden hizmette oldukları iktiza eden mahalleri serban başı yedinden verilmek şartıyla mevkî-i hanende ihrac ve vûrudu emri şerîfîne mevzuan irsal ve memkûr ve mumzî sureti defter mucibince Kütahya Sancağı Kazalarından tertib olunan iki yüz elli mehar şîteranın serian ve acilen tevzi ve alâ îcab ve edair sali Daver Paşa sahrası hususuna bîl-ittifak sa'y ve gayret eylemeniz fermanım olmağın hâsseten iş bu emri âli şanım ısdar ve mübaşir tayin olunan hassam silahşörlerinden ayni ile irsal olunmuştur imdi vusûlünde lîva-i mezburda vaki kazalardan müretteb ol mikdar mehar şîteranı serian ve acilen tevzi ve alel acele Daver Paşa sahrasına irsali hususuna mûsâraat ve hilafı emri şerîfîm edna ve vech-i kusur ve tekasül vukuundan tecviz ile tebdili rehavet olmaktan mübaadet eyleyesüz ve sen ki mübaşîrî mümaileyhsîn me'mur ihraç olduğun ol mikdar mehar şîteranı fermanım olduğu vecihle biran akdem cümle marifetiyle tevzi ve taksim ve Daver Paşa sahrasına îsâle mübaderet ve mümanaat eylemek babında fermanı âli şanım sadır olmuştur buyurdu ki hükmü şerifimle (boşluk) vardukda bu babda vechi meşruh üzere şeref yafte-i sûdur olan vacibûl ittiba ve lazîmü'l-imtisâlimin manmûn-ı mûnîfî birle âmil olasız şöyle bilesiz alâmeti şerife itimat kılasız

Vasale ileyna fi 24 c sene 225 / **27 Temmuz 1810**

El-Kostantiniyye El-Mahrusa

Kaza-i Kütahya 25 mehar şîteran

Kaza-i Simav 15 buçuk mehar şîteran

Kaza-i Şeyhlü 21 mehar şîteran

Kaza-i Honas 6 mehar şîteran

Kaza-i Çeherşamba 8 buçuk mehar şîteran

Kaza-i Eğrigöz 9 mehar şîteran

Kaza-i Baklan 10 mehar şîteran

Kaza-i Soma 4 mehar şîteran

Kaza-i Geyikler 2 mehar şiteran

Kaza-i Selendi 2 mehar şiteran

Kaza-i Serke 1 mehar şiteran

Kaza-i Anay 2 mehar şiteran

Kaza-i Eşme 1 mehar şiteran

Kaza-i Güre 1 mehar şiteran

Kaza-i Gedüs 15 mehar şiteran

Kaza-i Dağardı 2 buçuk mehar şiteran

Kaza-i Dazkırı 7 buçuk mehar şiteran

Kaza-i Kula 15 mehar şiteran

Kaza-i Ezine 12 buçuk mehar şiteran

Kaza-i Gökhöyük 4 mehar şiteran

Kaza-i Banaz 6 mehar şiteran

Kaza-i Çal 28 mehar şiteran

Kaza-i Uşak 30 mehar şiteran

Kaza-i Denizli 19 mehar şiteran

Yekün yalnız 250 mehar şiterandır

Hurrire fi 24 c sene 225 / **27 Temmuz 1810**

BELGE NO: 55

Mübayaâ emridir

Kıdvetû'l- nüvvabü'l- müteşerrî'n Kütahya naibi mevlana (boşluk) zîde ilmuhû ve kıdvetû'l- emacid ve'l- ayan hâcegan divanı hûmayunumdan hala Kütahya sancağında cebeci mahdud ve Kütahya mütesellimi (boşluk) zîde mecduhu ve mefahîrül emasîl vel akran ayan ve zabitan ve vücuhu memleket ve iş erleri zîde kadrûhum tevkîf refî hûmayun vasıl olacak mâlum ola ki sen ki mübayaacı mumaîleyhsîn asîtane-i

saadetim lâzimesi için Mudanya İskelesine nakl olunmak üzere Kütahya sancağında vaki kazalardan marifetle iki yüz yirmi beş senesi mahsulünden fiatı kedime-i miriyye ile mübayaası müretteb ve matlubu hûmayunum olan malumül maikdar kile hintadan Kütahya kazasının hissesine isabet eden bin dört yüz yirmi yedi kile hintanın bir saat evvel aynen ve tamamen mübayaa ve tahsili babında sadır olan fermanı âlî şanın kazai mezbur mahkemesine lede'l-vûrud ve feth ve kıraat ve mazmunu mesai cümleten ilan ve işâ'a olundukda semian ve taahû merasîle badel evacid kazai mezkurun hissei mertebesi olan mezkurûl mikdar kile hintanın aynen ve tamamen mahsulü cedid olarak ber-mentûk emri hûmayunum iskeleî mezkura nakl ve menzili tarafına teslim mûteahhid oldukları kaza-i mezkur kadısı huzurunda tahrir ve inha etmekden naşî hazineî amiremde mahfûz mevkufaât defterlerine kayd ettirilûb ol mikdar kile hinta bir kilesi ve bir habbesi gerüye kalmayarak hemen vûrudu emri şerifimde yerlü yerinde marifeti şer` ve marifetinle aynen ve tamamen ve kamilen bey` ve tahsili ve ber mucebî teahhûd iskele-i mezkura nakl ve tenzili ve sefinelere tahmilen yüklenerak yürütücüye doğru der alıyyeme îrsâl ve tersâne-i amirem ambarlarına serian nakl ve teslim olunmak hususuna ziyade ehemmiyet ve dikkat eylemeniz fermenım olmağın tekîd ve istîcali havi iş bu emri celîlül kadrîm ısdar (boşluk) ile îrsal olunmuşdur vusulünde bâlada zikr ve beyan olunduğu üzere el-haletû hazîhî der alıyyemden lazım ve iktizası hasebiyle kazaî mezburda müretteb olan ol mikdar kile hintanın bir kile ve bir habbesi avk ve te'hirine bir türlü ruhsatım olmayıb bi-eyyihalin aynen ve tamamen ve kamilen taahhûtları mucibince hemen mahsulü cedit edasına değin marifeti şer` ve marifetinle yerlü yerinden cem ve tahsil ve iskeleî mezkûre nakl ve tenzil ve sefinelere tahmilen perder pey doğru der alıyyeme îrsal ve ambarı amireme teslimi matlubumdur mülûkanem olmağla senden me'mul olan gayret ve sadakat muktezasınca bir saat evvel ol mikdar kile hintayı marifeti şer` ve marifetinle cem` ve tahsil ve der alıyyeme îrsaline mezid-i say ve gayret eyleyesin şöyle ki seferi hûmayunum takribiyle bahri sipahinin mebdetine ısdarı alıyyeme mukim ibadullahın vakt ve şîtade def'î müzayakaları zımmında ve külliyyetli zahirenin mevcut baha olduğuna binaen bu makule mürettebatın bir saat evvel tamamen tahsili ehibbeden olmağla kazaî mezkurda müretteb ve matlubu şahanem olan mezkurul mikdar hintayı mahsulü cedide deyin muktezayı taahhûdleri üzere tamamen mübayaa cem` ve tahsili ve der alıyyeme îrsal ve îsâline mezidi say ve gayret eyleyesin ve siz ki naib ve mütesellim ve ayan ve zabitan mumaileykûm ve sairlerisiz sen dahi

mübayaacı mumaîleyhe külli ianet ve mütâharet ederek ber mucebi taahhût hinta-i mübayaai mezkurenin bir an zarfında mübayaacı mumaîleyhine teslimen der alîyyeme îrsaline ziyade ihtimam ve dikkat ve hilafından gayetül gaye tehaşi ve mücanebet eylemeniz babında fermanı âlişanım sadır olmuştur buyurdu ki hükmü şerifimle (boşluk) vardık da bu babda vechi meşruh üzere şeref yafte-i sûdur olan iş bu emri şerifi celilüşşan vacibül ittiba ve lazimû'l-imtisalimin mamunı münifi birle amil olasız şöyle bilesiz alameti şerife itimat kılasız tahriren fil yevmil hadis min şehri cemaziyel ahir li sene hamse ve ısrin ve mieteyn ve elf hurrîre fi 26 c 225 / **29 Temmuz 1810**

El-Kostantiniyye El-Mahsura

BELGE NO: 56

Ganem mübayaası emridir

Kütahya sancağında vaki kazalardan bin iki yüz re's ağnam ikişer gurus fiat ile tertib ve icab eden berayı orduyu şahanem kassab başısı yedinde mevcut mîrî akçeden hînî mübayaalarında der akbı asabına eda ve teslim olunarak aynen mübayaa ve kassab başı mumaîleyhe teslim olunmak fermanım olmağın hasseten iş bu emri celilül kadrim ısdar ve kıdvetül emasil vel akran daim zîde kadrim ile îrsal olunmuştur imdi vusulünde livai mezbur kazalarından mübayaacı ile ferman olunan bin iki yüz re's ağnamın fiati mezkure ile lazım gelen bahası hînî mübayaalarında kassab başının yedinde mevcut ve mîrî akçeden der akbı asabına i'tâ olunarak ol mikdar ağnamı bir saat evvel tekmlen mübayaa ve kassab başı mümaîleyhe teslimi sûrat ve usreti merkur muhtaç oldukları güzeşt tayinatları için ancak ağnamı merkumenin mübayaasına mevkuf olmağla muafiyet ve edasına bahane-i saire ile muhalefet ettirilmeyûb mugayiri şer ve sadır olan hûmayunuma harekete be gayet tehaşi ve mücanebet eylemeniz babında fermanı âlişanım sadır olmuştur buyurdu ki hükmü şerifimle vardıkda (boşluk) bu babda vechi meşruh üzere şeref yafte-i sûdur olan fermanı âlişanım lazimû'l-imtisalimin mazmunı münifi birle âmil olasız şöyle bilesiz alameti şerife itimat kılasız hurrire fil yevmil hâmis min şehri cemaziyel aher li sene hamse ve ısrin ve mieteyn ve elf vasale ileyna fi 25 c sene 225 / **28 Temmuz 1810**

el Kostantiniye el mahrusa

BELGE NO : 57

Düstûrûn-ı mükerrerûn müşebbirûn-ı müfehhamûn nizâmu`l-âlem müdebbiru ümûru'l- memhûr bi'l fikri sâkıb mütemmimü imam bir ra'y-sâ'ib mümehhid-ül enbiyânın devletü'l - bâki seyyidü`l- erkanüssaade vel-ec`l-mahfûfuna bi sunufu`l- mevâtık- mekkeyü`l-alâ anadolunun orta kolu yemini ziyadesiyle nihayetine varınca vâki vüzerâyı izâm edâmallâhu teâlâ resm ü azamül- ümerâ- yı'l- kirâm efâhim- ül muberraul feham ûlûl-kadr ve ihtirâm ashab-i dazı-ı ve`l-ihtişam mahzun bimezidi inâyetü'l - Mekkede âli mir-i mirân-ı kirâm dame ikbâlehûm ve akzâ kuzzâtü'l- müslimin muvahhidin maadeni'l - fezâ'il-ve`l-yakîn rafiü`l-â'lâmuş- şerifi ve'd - din vârisü`l- ulûmü'l- enbiya-i vel mürselin- bimezid`ü- inâyeti'l - Mekkede mu'inü mevâli fâhhâm zidet fezâilühüm ve mefâhiru'l - kuzzât ve'l - hükkâm me'â dîni'l - fezâil vel- alâm- zide fazlıhüm mefâhiru'l - emâsil ve'l- akran voyvodağan ve müte sellimin ve`l- a'yân ve gümrük esas ve bil- cümle kaptan ve dair zide kadrîhüm tevki-i refi-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki senki vüzerâ-yı müşârun ve mir-i miran ve mevlâna ve sâ'ir mûmâ ileyhimsiz bundan akdem şeref yafte-i sudûr olân hatt-ı hûmayun şevket-i makrunum ve cânib-î şeriat garrâdan verilen fetvâ-yı şerif mucibince ittifâk-ı a`râ ile karar verilip ol sebeble yaldız altunu on macar altını dokuzbuçuk ve fındık altını dokuz gurûşa ve rub'uyesi yüz pâreye ve İstanbul zer mahbûbu ikişer buçuk guruşa ve nısfıyesi üç gurûşa bir rub`a ve Mısır zer mahbûbu beşer buçuk guruşa ve nısfıyesi yüz on paraya alınub verilmek ve altun ve cihâdü'l – vücuhu racî olmamak verilmek yedinde bulunur ise ahz olunub cânib-î darphâneye götürülmek ve altun kat-î kârı mekr mütecâsir olanlar ale'd- devâm tehatti ve tahkiki birle meccârât-ı şuruaları icra kılınmak için derakab ahzu ve isim ve şöhetleriyle keyfiyeti derbarı şevket karan mülûk âneme tahrir ve i`lama müsâraat olunmak hususu şeref sudur olan emri şerifimle tenbih ve te'kid kılınmışdır isâlatında sikkesine say' neminde tebdili hasebiyle altun her bir nev'i- suret verilmiyor say'de yedinde mevcûd bulunân ecnâs altunu ketm etmeleri mazmûn olduğundan bu sûret-i muamelât ve kâffe-i mesalihin teatisini müceb olunacağından gayretlerin gösteren fiatının dahi terakkî bulmasını müstevcib idüğü işbu fi'at maddesinin istikrarı lâzıma maslahatından olmak mulâbesesiyle bir akçe ziyâdeye çıkmasına ruhsat verilmeyeceği mahâlde ve enva-ı altının gah çıkub bahalar nasılda tedâvülden anılan fiatı makrûre-i mu' inesinin muhafazası ve ecnas umûruna olduğu inabesine olmakdan nâşi âbâtlar nasılda mûtedafil olan ecnâs altunu kat'an ihtifâ

olunmayarak münâsebatı muine-i muzırrasıyla alınub verilmesine ve hilaf-ı rıza her kim fiat muinesinden ziyâde alub vermeğe beyhûde ihtifa-ı mülkü hal ticaret idenler ise böyle sefer-i hûmâyunda ta'til masâlih-i diniyeyi mûceb olacağına mebni haklarında lâzım gelen te'dibât-ı şurû'alarının bila imhayı icrâsı husûsuna ihtimam ve dikkat eylemeniz olmağın tenbihen ve te'kiden rikâb-ı muhatabından mahsûsan işbu emr-i âlişânım ısdar ve rikâb-ı humayunum ve kaimmakama bir mikdar îrsal olunmuştur imdi bâlâda beyan olunduğu vecihle sâidûl yevm ibadî nasılda evvel olan ecnası altının bir vecihle ihtiza ettirilmeyerek fiatı mukarrere-i muinesine altını verilmesi hususuna ve hilaf ve rıza fermân-ı şâhânem herkim fiat-ı muinelerine ziyâdiye alup vermeğe beyhude iktiza hâlât-ı haserât iderler ise o mâkulesinin derhal lazım gelen mucezat-ı meşrualarının icrası emrine bil-ittifak mezid-i say'u gayret ve dikkat eylemeniz matlûb kat'i mülûkânem iduki ve bu emr-i vâcibü'l- itinada ve hilâf-ı fermân ve menafî-i nebâhat şâhânem mikdar-ı zerre kusur ve rehâvet ber vecihle fermân-ı şâhânem olmakdan ma'lumunuz oldukda vech-i meşrûh ve harekete infâz-ı emr-u irade-i şâhânem bi'l- ittihad ziyâde akdem ve dikkati hilâfı dahi vaz'ı tecvizde iktiza ve musaceret eylemeniz fermanım olmuştur buyurdum ki hükm-ü şerifimle vusul buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref yafte-i sudûr olan vâcibü'l -ittiba ve lazımlü'l - imtisalimde namûn oldukda şöyle bilesiz alamet-i şerife i'timâd kılasız tahriren fi'l – yevmilevâil şehir-i cemaziyelahir hamse ve işrîne ve mieteyn ve elf

Vasale hurrire fi 28 câ sene 225 / 2 Ağustos 1810

BELGE NO : 58

Medine-i Kütahya da anadolu valisi esbak-ı merhûm Hüseyin Paşa müceddeden bina ve ihya eylediği cami-i şerifi mûteallikam vakî-i mûşarunileyhin binası mektebi şerif murûrû ezmine-i evveline ile mesarîf olan ashâb-ı hayratdan miri miran Kütahiyeden olup esbak Kütahye mütesellimi vezir-i mûkerrem merhum Osman paşa es-seyyid Feyzullah ibni-i Hasan Ağa müceddeden ihya ve tevzi eylediği mektep bir müddetden beri kayd-ı hayy' muallimesi olan kendi rızasıyla itminan istihkak-ı tâmiye olan işbu tevki'-i refi-i hîmayun hükum es seyid Yusuf'a feragat ve kurbiyed olan berah-ı teslim etmekle merkum mahalli müstehak olmağın fârikâ-i mürûr ve kasr-ı yed olunmak niyazında bundan akdem i'lan olunmakda cihet-i merkum Yusuf'un bilâ

fevt olarak Süleyman bin Yakub nam kimesne ber-i takribleri ber tevcih ve berât itdirdüp mektep ve muallimi sıbyan mutasarrıfı olan mezbum Yusuf fevt olup gayri def'i olmağla cihet-i mezburdan fârika-i mezburun dahi bundan hilafı inhasına haracıyla üzerine berat-ı bendeleri mezbur Süleyman bin Cemal emrinde ref'inden ciheti merkumda es seyyid Mustafa tevliyet olunub yerine bizzat tarika-i âliye verilmek Mevlana es seyyid Abdurrahman zide kadruhum temkîni murzice tevcih ve sıdk edüb beraatı hümayunu saadetim ber devamı es seyyid razıyallahû yevmi merkumunda varıb zikr ve mekteb-i şerife-i mezburelerin birine muallimi sıbyan olub hîdmeti mer'i ve müedda kılındıktan sonra ber vechi hasbi olub devamı amm ve mütemmim ve husubete duaya tereddüp istimdatı kıyle hurrire li sene essabı ve elf ve mieteyn cemaziyelevvel ve hamse ve ısrin / **Haziran 1810**

BELGE NO : 59

Medine-i Kütahyada âhi Mustafa mahallesi sükkanından Mustafa Sipahi ibn-i İsmail nâm kimesne meclis-i şer'i şerifde enver-ü mahfeli dini münifi atherde Hacı İbrahim mahallesi sükkanından işbu baisül kitap es sayyid elhac şerif Mehmed Ağa ibn-i el-hac Süleyman Ağa tarafından zikri ati bey-i tasdik vekilü'l- vekil vükelası mahalle-i mezbure imamı Salih Efendi ibn-i Süleyman nam kimesne mahzarında ikrar-ı tam ve takrir-i kelam edib bey-i âtizzikrin suduruna değın silki mülkü sahihde mûteselliki mülküm olup el-an sakin olduğum mahalle-i mezbure de vâki ledel ahâli vel cinan bir bab mülkü menzirim derununda kâin mâi lezizi muhtevi üç arşun arsayı müştemil bir adet su kuyusunun ve mai mezkurumu mahpes içün fevka kûşad olan tavlen altı zira ve arzen bir zira arsa-i muayyene-i mahdudumu tarafından icâb ve kabulü hâvi ve şurutu müfside ve mübtelâden âli bi cümleti vellevahîk ve kaffetelmenafii vel murafık bi sâffati vahide yüzelli gurus mukabili müvekkili muma ileyh el-haç Şerif Mehmed Ağaya bey-i batti sahih-i şer-i ile bey'i eyledikde ol dahi bey'i mezkuru bâ'del kabul semeni olan meblağı mezbur yüzelli gurus müvekkili merkum yedinden tamamen ahz-u kabz eyledim zimmetimde bir akçe ve bir habbe alacağım kalmadı ba'delyevm cami-i müştemilatı ile bir'i mezkur ve hark-ı mezbur müşteri muma ileyh elhaç şerif mehmed ağanın mülkü müşterasıdır keyfemâ yeşa' ve yahtaru mutasarrıf olsun didikde vekili mezbur gıbbettasdik mâ hüvel vaki bittaleb ketb ve imla oldu fil yevmittasii vel- ısrin fi şehri cemaziyel âhir li sene hamse ve ısrin ve mieteyn ve elf. **Haziran 1810**

Ruşenzâde esseyid Ömer Efendi el müderris

Kalemzade Mehmed Ağa ibn-i el-haç Ahmed Ağa

Mahalle-i Hacı İbrahim Yakup Efendi zade Mehmed an mahalle-i Sultanbağı

Dökmeci oğlu Süleyman dükkancık.

BELGE NO : 60

Ordu-yu hûmâyun-ı şahâne tayinatı için Kütahya sancağı kazalarından bu emri âli mübâyaa tertip buyurulan bin ikiyüz re's ağnamdan zikr-i âti kazaların sehimlerine isabet eylediği kazâlar defterdir ki bervechi ati zikr olunur hurrîre fil yevm el-hâmis vel-mieteyn fî şehri cemâziyel ahir li sene hamse ve işrin ve mieteyn ve elf. **Temmuz 1810**

Kaza-i Kütahya ganem re's 73

Kaza-i Eğrigöz ganem re's 49

Kaza-i Simav ganem re's 93

Kaza-i Dağardı ganem re's 19

Kaza-i Gediz ganem re's 71

Kaza-i Uşak ganem re's 127

Kaza-i Çal ganem re's 127

Kaza-i Banaz ganem re's 49

Kaza-i Baklan ganem re's 57

Kaza-i Şeyhler ganem re's 84

Kaza-i Homa ganem re's 35

Kaza-i Geyikler ganem re's 12

Kaza-i Denizli ganem re's 115

Kaza-i Ezine ganem re's 93

Kaza-i Çarşamba ganem re's 35

Kaza-i Gökhöyük ganem re's13

Kaza-i Kula ganem re's 35

Kaza-i Selendi ganem re's 15

Kaza-i Eşme ganem re's 12

Kaza-i Atay ganem re's12

Kaza-i Küre ganem re's12

Kaza-i Söke ganem re's 4

Kaza-i Dazkırı ganem re's53

Kaza-i Honaz ganem re's 15

Yekûn ağnam re's 1200

BELGE NO : 61

Medine-i Kütahyada Pirlar mahallesine âsitane-i aliyyem vâki Mahmud Paşa kurlarından müsafereten kaim iken kimesne bundan akdem kuvvet olan şerif-i Ayşe binti es seyyid Hacı Abdullah Efendi nâm müteveffiyen zevc-i Hacı Mehmed Said Efendi bin Salih imam olunmuş ise sadır olacağı ve zevc olunmasından hasılı saireye sâğîre-i şerife emniyeye müstehak olduğu ledel intac ve inayet olduktan sonra sâğîre-i mezbure şerife emniyetin hali rüşdü seda ve sene değin validesi müteveffiyen mezbure işgal edenleri müruru hıfs vesair şive-i umurun ru'yet-i hali mezkur bir vâsi nasb-ı lazım ve vâ'la bir vekilim olmağın sâğîre-i mezburun veli akrabiyyetin işbu râfiu'l küttab zaim olduktan sonra Mehmed Ağa sabit ise ma'ruf ve ma'suf vechile vesâyeti arza gelmeğe muktedir idiği zeyl-i şerifte muharrer olan sami-i müslimin ihbarlarıyla mütehakkık olmağın hakim müvekki-i sadr-i kitab haşmetmââb Efendi hazretlerinin nasb ve ta'yin buyurduklarında mezbur zaim es seyyid Mustafa vesayetini kabul ve kararımız kemayen bağı oraya tayin ve iltizam etmeyin hûvel vakî bittaleb ketb olunan hurrire fil yevmis salis mah'ı recebülferd ısrin ve mieteyn ve elf. **Ağustos 1810**

BELGE NO : 62

Suret-i mektûb-u nâzır vakf-ı ağa-yı saray-ı sultanî Osman Ağa Han

Kıdvetü'l - emâsil ve'l – akran es seyyid Hafız İsa Halife-i inhâ olunurki

Nezaretimizde olan evkâfdan medine-i Kütahyada vaki merhum ve mağfurla sultan Yıldırım Beyazid Han vakfının mütevellileri Seyyid Ahmed ve Seyyid Ali ve Seyyid Mehmed vakfının umurına adem-i idarelerinden naşı camii şerifi harap ve tamiri külliye ile tamire eşeddi ihtiyacına binaen bundan akdem seni kâim makam-ı nasb ve tayin ve yedine beraatı âlişan be'del-i itâsı dahi camii şerif mezkuru ta'mir ve tecdid ve mahallinde marifet-i şer'i ve ehl-i vukûf marifetleriyle keşif ve meseha ve tahmini sahih ve takvim kabl-i şeriften yedine verilen mûmzâ ve muhterem defter-ül- â'lâmı mucibince muhasibine ru'yet olundukda ber mûceb-i muhasebe ma'lûmü'l mikdar olacağın zuhur edüp meblağı merkumun vakfı mezburun kurra ve mezarı mahsulâtı sairesinden ahz ve istifa hak edinceye değin kaim makamlık mezkur azl olunmamak üzere kaydına ve yedine bir kıt'a emri âli ihtâ buyurulmağla gerekdirki vakfı mezburun mahallinde kara ve mezaril ilzam ve iltizam ve bedel-i iltizam ve hasılatı ehli mürtezikâsının vazifelerini ve camii şerif mezkurun iktiza eden şemu gavel ve ravgı ziyet ve levazımı sairesi bâdel eda bâki kalan meblağ-ı ber mucib alacağına mahsuben ahzu kabz idûb istifade edinceye değin kaimmakamlığına dahil ve taarruz ve ahzu kabzına gerek mütevelliden mezburundan tarafı âharun kimesine mani ve mezahim olmayup dahi hilaf-ı şer-i şerif ve saireye evkafa hareket etmeyüb sadakat ve istikamet üzere ber vechi hakkeniyet eda-ı hizmet edüp mucibi mektub ile amil olasız vesselam.Saray sadarati sultani elaşr Osman Ağa

Hurrire recebülferd 9 li sene 225 / 10 Ağustos 1810

BELGE NO : 63

Mefâhiru'l-kuzzat ve'l- hükkâm me'adinü'l-fezâ'il vel-keîâm Kütahya nâibiyle eyâlet-i Kütahyada vâki kazaların kuzzâtı ve nüvvâbı zide fazlıhum ve mefahirul emasil vel akran sair zide kadrihum tevki-i refi-i hümayun vasıl olıcak ma'lum olaki Kütahya eyaleti hâlen rikkab-ı hümayunum kaimmakamı düstür-u mükerrem müşir-i mufahham nizâmu'l âlem vezir Halil Paşa edamallahu teâlâ iclalehû'nün uhdesinde olmak mûlabesiyle muşârunileyh tarafından eyalet-i merkume mütesellimliği bundan akdem hassa silahşörlerinden kıdvetü'l- emâcid ve'l- ayân Germiyanzade Süleyman zide mecdûhûnün uhdesine ihâle olunmuş isede mumâileyhin fukaraya zulümü tadiline

mebni mütesellimlikden azl ve yerine reâyâperver ve zabt' u-rabt' u- memleket liyakatı bir yarar birlik mütesellim nasbından lâ bud olmaktan nâşi kapucular kethüdası olup memuriyette Kütahya da olan kıdvetü'l- emâcid ve'l -âyân Ahmed zide mecduhu muttasıf ve muktedir ve zabt-u rabt memleket ve himâyeti ve siyânet-i ahâli ve raiyyet hususlarına muktedir olduğuna binaen mumaileyhin eyalet-i merkumeye mütesellim nasbı hususuna irade-i seniyyem taalluk etmekle vech-i meşruh üzere amel ve hareket olunmak fermanınm olmağın imdi sen ki mevlana ve sair mumaileyhinsiz mumaileyh Germiyanzadenin mütesellimlikde azl olunduğu ve muşârunileyh tarafından yerine mumaileyh Ahmet zide mecdûhû bâlânın eyalet-i merkumeye mütesellim nasb ve tayin kılındığı malumunuz oldukda ber vech-i muharrer mütesellimlik mezkuru mumâileyh Ahmede zabt-u rabt müşarunileyh tarafına ait hîyarat-u aidat öteden beru mütesellim olanlar ve vecihle ahzu kabz edegelmiş ise ol vecihle mumaileyhi ahz-u kabz ettirüp mütesellimliği memuruna kimesne kat'a dahil ve taarruz vukuya gelmesine dikkat eylemeniz babında ferman-ı âlişanım sadır olunmuştur buyurdumki vusul buldukta bu babda vechi meşruh üzere sudur olan ferman-ı vacibü'l- ittiba ve lazimü'l- imtisalin mazmunu itaat makruniyle amel ve hareket ve hilafından hazer ve mücanebet eyleyesiz şöyle bilesiz alamet-i şerife itimat kılasız tahriren fi evasıtı cemaziyel âhir li sene hamse ve ısrın ve mieteyn ve elf 225 / **Temmuz 1810**

el-Kostantiniyye el-Mahrusa

BELGE NO : 64

İşbu seniyye-i samiyet iktiranda bâ emri âli matlub buyrulan tertibi evvel ganem bedeli bin ikiyüz guruş mübaşirine hizmet yetmiş kuruş aynen matlub buyrulan tertib-i sani ganem sekizyüz altmışdört guruş mübaşirine altmış guruş tertib-i sâni şiteran bahası dörtbin iki yüz elli guruş mübaşirine hizmet üçyüz guruş ba emri âli matlub buyrulan on aded katır bahâsı ikibin beşyüz elli guruş mübaşirine hizmet yüz guruş üçbinbir kile İstanbul-u rayiç mübaayası hintası sekizbin dokuz yüz otuz iki guruş bin dörtyüz yirmi bedel kile İstanbulu mir hinta mübayaası yedibin yüz otuzbeş guruş işbu receb-i şerif uhdesinden altı maddesiyle hükm-i menzil on dokuzbin guruş Alaaddin Paşa Hazretlerine üç günde verilen pirinç elli iki buçuk guruş mir-âhur ağa ittibaina verilen pirinç yirmibir guruş başbuğ Hacı Mahmuda verilen pirinç on buçuk

guruş terkîlu sipahilerine tam yirmibeş guruş başbuğa tam yetmiş dokuz guruş ilâ eğerli askerine tam altı guruş tornacı ağaya tam otuz para mir' ahur etba' ina tam onbeş guruş Alaaddin Paşaya tam yetmiş dokuz buçuk guruş terkîlu sipahilerine Doğansade ondokuzbuçuk guruş Alaaddin Paşaya Dogansade dokuz guruş tornacı ağaya bulgur bir guruş başbuğa lahm elli sekiz guruş sipahilere lahm kırk guruş ila eğerli askerine lahm beş guruş mir ahur ağa etbaina lahm sekiz guruş Hacı Molla mübaşirine lahm oniki guruş terzi önü oğlu Sobu karyesi kesesi yüzon guruş ekmekçi esnafından Hacı Molla mübaşirine verdikleri tam onyedı buçuk guruş Gireği nahiyesinden Saray karyesi kesri altmış buçuk gruş debbağ esnafından verdikleri yol bahaları seksen üç buçuk guruş bakkal esnafından mir ahur etbalarına verdikleri Doğan altı buçuk guruş askere verilen roğna sade sekiz guruş Kara Ağazade Osman Ağanın vilayetde ba mürâsele alacağı altıyüz seksen altı guruş hammami Hacı Mahmud Ağanın bâ mürasele tımar sipahileri mübaşirine verdiği yüz yirmi guruş Hacı Mahmud ağazade Hacı Halil ağanın bâ mürasele Latif Ağaya verdiği iki yüz elli guruş Arpacıların Hacı molla mübaşirine verdikleri sair seksen iki buccuk guruş askere sair elli guruş barutçu esnafına ikiyüz kırkbeş guruş Çalıkzade Hacı Mehmed Ağaya bâ mürasele yediyüz elli guruş Kurt Mehmede ellibeş guruş Yünlük karyesine imdad altmış gruş Nazlı oğlu Hacı Ahmede yüz elli guruş Genç Ali oğlu yüz guruş berber Hacı Mehmed yüz elli guruş Mehderbaşı oğlu yüz guruş Gızılbaşoğlu elli guruş mirahur ağa etbaina üçyüz guruş bargirlerin ücretleri kırkbeş guruş Mehmed beğın sakallı ağasına ikiyüz elli guruş sipahi mübaşirilerine yüz elli guruş avarız kimesnelere dörtyüz doksan sekiz buçuk guruş Hacı Süleyman ağanın alacağından mahsuben mahzar başına havale bin üçyüz sekiz guruş Fettahzade Osman ağanın bâ mürasele sekiz yüz yirmi üç guruş def'a Fettahzadenin üçyüz otuz guruş Alay beyin damadı Kara Mehmed ağaya üçyüz guruş Alaaddin Paşanın mukaddem masraflarına üçyüzelli guruş Hacı mirza oğlunun menzil imdadına üçyüz yirmi beş guruş Efendiye menzil olunan beşyüz guruş hamamcı Hacı Bekir Ağanın sekizyüz yirmibeş guruş Kara Ağa Hüseyin Efendiye üçyüz yirmi beş guruş Fettahzade Osman Ağa üçyüz yirmi beş guruş Görmüş Kuşak oğlunun ikiyüz yirmi Karaağazade Osman Ağa yüzon guruş Kuloğlu Hacı Süleyman yüzon guruş Haffan Hacı yüz on guruş vesair Hacı Efendi yüz on guruş hasılı Yusuf ağaya hizmet eyliyoruz elli guruş Kazım ağaya hizmet ikiyüz guruş Ortaca karyesinin yirmi dört guruş asker-i tam onbir guruş Hacı Beşir Ağanın menzil ısdar-ı altıyüz yirmi guruş Başbuğa üçbin

beşyüz gurus def'an başbuğa îlîm ve sūkka takımı bindört yüz yirmi gurus çavuşlar kethüdâsının mübaşirine verdiği yirmi gurus Germiyan zade Hacı Süleyman Ağanın bâ mürasele yedi bin bir gurus bâ mürasele alacağı Derunzade Hafız ağanın beşyüz gurus Hafız Ağanın tevzi-i mâziyetine kaim konak masarısı ikiyüzelli gurus kasabaların yüz gurus kethüdeya ikiyüz otuz gurus Ahiler karyesinden sipahilere yüz elli gurus Okçu Göveşçi karyelerinden sipahilere yüz gurus mütesellim ağanın konaklara verdiği tayinat yüzseksen iki buçuk gurus ücret elli gurus hesabiyle mutad ikiyüz gurus Kurt karyesi iki yüz yirmi yedi gurus tard imlasına kesri yüzkırk dokuz gurus yetmiş beş gurus müstebanların ıslahatlarına yüzyetmiş gurus mütesellim marifetiyle mübaşirine masraf bindörtyüz altmış gurus humayunuyla üçyüz doksan yedi buçuk gurus Hasan Ağanın konak masarısı üçbin ikiyüz elli gurus tahsilinden beşbin gurus hesabta sekizbin gurus mütesellime götüren Tatara vesaire hizmet ikibin beş yüz gurus defteri bir mikdar kadim umur-ı mühimmelere üçyüzbeş gurus harc-ı hüddâm ve kâtib efendilere bu yüz elli gurus baş katib efendiye ikiyüz elli gurus min haysül mecmu yüz yirmibeşbin altıyüz dört gurusâ bâli olup Kütahya kazasında mevcud olan hanların cümlesinde olundukda beher hâneye altışar kuruş isabet eylediği nümayan olmağla zikr âti mahallerin zikr olunur fil-yevmi' l-hams fi şehri receb ve mieteyn ve elf. **Temmuz 1810**

Mahalle-i Çukur hesap semen 1

Mahalle-i Ahiizzetin hesap 1 rub1

Mahalle-i Ahierbasan hesap rub buçuk

Mahalle-i Servi hesap 1 semen 1

Mahalle-i Paşam hesap buçuk

Mahalle-i Dükkancık hesap rub 1

Mahalle-i Bölücek hesap rub 1

Mahalle-i Sultanbağı hesap buçuk

Mahalle-i Hacı Ahmed hesap 1

Mahalle-i Hacı İbrahim hesap rub 1

Mahalle-i Hacı Süleyman hesap 3

Mahalle-i İshak Fakıh hesab semen 1
 Mahalle-i Dibek hesab semen 1
 Mahalle-i Efendi bola hesab semen 1
 Mahalle-i Şehri Küsti hesab 1
 Mahalle-i Bezirciler hesab rub 1 semen 1
 Mahalle-i Lala Hüseyin Paşa hesab 2 rub buçuk
 Mahalle-i Cücek hesab 3
 Mahalle-i Gönen hesab rub 1
 Mahalle-i Marûf hesab m
 Mahalle-i Gazi Şeyh hesab semen 1
 Mahalle-i Pirlar hesab buçuk
 Mahalle-i Cedid hesab buçuk
 Mahalle-i Ahievren hesab 1 buçuk rub 1
 Mahalle-i Cemaleddin hesab 1
 Mahalle-i Büyük Orta hesab 1 buçuk semen 1
 Mahalle-i Susi Kefere hesab 2
 Mahalle-i Lala hesab 1 rub 1
 Mahalle-i Küçük Orta hesab 1 rub 1
 Mahalle-i Börekçiler hesab 1 rub 1
 Mahalle-i Meydan hesab 1 buçuk
 Mahalle-i Saray hesab 2 semen 1
 Mahalle-i Ahi Mustafa hesab buçuk
 Mahalle-i Balıklı hesab 1
 Yekün hesab 33 buçuk semen 1

Nahiye-i etref-ı şehir

Mahalle-i Bölcek hesab 1

Mahalle-i Çalica hesab rub 1

Mahalle-i Ekizüyük hesab semen 1

Mahalle-i Yağcılar hesab rub 1

Mahalle-i Alayunt hesab rub 1

Mahalle-i Civli hesab rub 1

Mahalle-i Dumlupınar hesab semen 1

Mahalle-i Akkilise hesab buçuk

Mahalle-i Sofular hesab buçuk semen 1

Mahalle-i Elmalu hesab rub 1

Mahalle-i Kulaksız hesab buçuk

Mahalle-i Aydoğdu hesab rub 1

Mahalle-i Kumarı hesab rub 1

Mahalle-i Pirli hesab buçuk

Mahalle-i Ağaç hesab semen 1

Mahalle-i Kınıktahtâkî hesab semen 1

Mahalle-i Mustafalar hesab semen 1

Mahalle-i Gökem hesab rub 1

Mahalle-i Kızılcaviran hesab semen 1

Mahalle-i Göcü hesab buçuk

Mahalle-i Adamca hesab buçuk

Mahalle-i İn hesab m

Mahalle-i Ahiler hesab rub 1

Mahalle-i Eceler hesab semen 1
 Mahalle-i Akçamescid hesab m
 Mahalle-i Doğarslan hesab m
 Mahalle-i Andız hesab rub 1
 Mahalle-i Barmakviran hesab 1
 Mahalle-i Koçak hesab rub 1
 Mahalle-i Kuyusinir hesab semen 1
 Mahalle-i Turgutlar hesab buçuk
 Mahalle-i Sâdık hesab buçuk
 Mahalle-i Elekli Sazak hesab rub 1
 Mahalle-i Osman Pınarı hesab rub 1
 Mahalle-i Karaöz hesab rub 1
 Mahalle-i Göynükviran hesab semen 1
 Mahalle-i Demirciviran hesab 1 rub 1
 Mahalle-i Etyemezler hesab m
 Mahalle-i İncik hesab m
 Mahalle-i Saka hesab semen 1
 Mahalle-i Doğalar hesab buçuk
 Mahalle-i Zığra hesab rub 1
 Mahalle-i Yaylababa hesab rub 1
 Mahalle-i Ürünlü hesab m
 Mahalle-i Geriz hesab m
 Mahalle-i Çöğürler hesab rub 1
 Mahalle-i Siner hesab buçuk

Yekün hesab 16 buçuk semen 1 rub 1

Nahiye-i Armudeli hesab 7 buçuk

Nahiye-i Gümüş

Karye-i Sekivaran hesab rub 3

Karye-i Ortaca hesab semen 1

Karye-i Karaağaç hesab buçuk

Karye-i Bozcahöyük hesab rub 1

Karye-i Ablum maâ Bıcam hesab 1

Karye-i Kepez hesab rub 1

Karye-i Şamimeâ hesab semen 1

Karye-i Yoncalı hesab rub 1

Karye-i Doğarlan hesab semen 1

Karye-i Dulkadir hesab rub 1

Karye-i Arslanlı hesab semen 1 rub 1

Karye-i Yakaca hesab rub 1

Karye-i Gümüş hesab rub 1

Karye-i Kızık hesab 1

Karye-i Döşne hesab semen 1 rub 1

Karye-i Dedik hesab rub 1

Karye-i Çukurca hesab semen 1

Karye-i Seyitömer hesab 1 rub 1

Karye-i Kükürt hesab buçuk

Karye-i Çoban hesab buçuk

Karye-i Ayvalı hesab rub 1

Karye-i Şahmelik hesab rub 1
 Karye-i Hâlîvîran hesab rub 1
 Karye-i Elyâreyn hesab m
 Karye-i Sünnet Yenice hesab semen 1
 Karye-i Ağızviran hesab buçuk
 Karye-i Gulam hesab semen 1
 Karye-i Kızılcağa hesab rub 1
 Karye-i Çanak kokaç hesab buçuk
 Karye-i Göl hesab buçuk
 Karye-i Sulu hesab hesab buçuk
 Karye-i İshakçılar hesab rub 1
 Karye-i Gevrekseydi hesab buçuk
 Karye-i Akağaç hesab rub 1
 Karye-i Yüreğir hesab buçuk
 Karye-i Giranşeyh hesab buçuk
 Karye-i Eyne Gazi hesab buçuk
 Karye-i Karamih hesab rub 1
 Karye-i Gara Yahşimaa hesab buçuk semen 1
 Karye-i Nisâmiye hesab m
 Karye-i Enne hesab rub 3
 Karye-i İsa hesab 1 buçuk
 Karye-i Gazelyakub hesab 1 semen 1
 Karye-i Darıca hesab semen 1
 Karye-i Gölcük hesab rub 1

Karye-i Eğriöz hesab rub 1
 Karye-i Ören hesab rub 1
 Karye-i Vakıf hesab semen 1
 Karye-i Garsak hesab m
 Karye-i Eylü hesab 1 buçuk rub 1
 Karye-i Köprüviran hesab 2 buçuk
 Yekün hesab 26 buçuk rub 1
 Nahiye-i Gireyi
 Karye-i Saray hesab semen 1
 Karye-i Ada hesab buçuk
 Karye-i Maa Eğrecek Haydarlar hesab buçuk
 Karye-i Aslıhanlar hesab rub 1
 Karye-i Nuhviran hesab 1
 Karye-i Çamırdık hesab buçuk
 Karye-i Şehma Gerincik hesab buçuk
 Karye-i Gökçeler hesab 2
 Karye-i Yalnız Saray hesab rub 1
 Karye-i Dere hesab semen 1
 Karye-i Porsuk hesab semen 1
 Karye-i Sağırlar hesab rub 1
 Karye-i Tava hesab 1
 Karye-i Çölmekçi hesab semen 1 rub 1
 Karye-i Gureyşler hesab semen 1 rub 1
 Karye-i Tokul hesab 1 buçuk

Karye-i Derziler hesap buçuk
 Karye-i Ürûn hesap 2 buçuk
 Karye-i Pınarbaşı hesap 1
 Karye-i Bayat hesap buçuk
 Karye-i Gömçe hesap rub 1
 Karye-i Pazarcık hesap rub 1
 Karye-i Bol Hara hesap rub 1
 Karye-i Alıncık hesap buçuk
 Karye-i Kozluca hesap rub 1
 Karye-i Emrez hesap rub 1
 Karye-i Aslanapa hesap 2 rub 1
 Karye-i Ortaca hesap buçuk
 Karye-i Sinekçiler hesap rub 1
 Karye-i Karadığın hesap rub 1
 Karye-i Ballıbaba hesap rub 1
 Karye-i Bolar hesap buçuk
 Karye-i Bezirganlar hesap 1
 Karye-i Çukurca hesap semen 1
 Karye-i Göynükviran hesap m
 Karye-i Saraycık hesap buçuk
 Karye-i Abaş hesap rub 1
 Karye-i Yağcılar hesap rub 1
 Karye-i Kusura hesap rub 1
 Yekûn hesap 23 buçuk

Nahiye-i Altıntaş

Karye-i Zemye hesab 1 buçuk

Karye-i Kuyucak hesab buçuk

Karye-i Eymür hesab buçuk

Karye-i Üçüyük hesab buçuk

Karye-i Göcek hesab rub 3

Karye-i Genişler hesab buçuk

Karye-i Çetme hesab semen 1

Karye-i Kükürt hesab 1

Karye-i Karaağaç hesab rub 3

Karye-i Keçiller hesab 1 rub 1

Karye-i Oğuzlar hesab 1

Karye-i Aliye hesab 1

Karye-i Ürkmez mea Akçe hesab buçuk

Karye-i Tesa Kınık hesab rub 1

Karye-i Sevdğin hesab semen 1 rub 1

Karye-i Üyük hesab 1 buçuk

Karye-i Tatarmahat hesab 1

Karye-i Altıntaş hesab 1

Karye-i Akça maa çomaklar hesab rub 3

Karye-i Çakırsaz hesab semen 1

Karye-i Yapılcan hesab semen 1

Karye-i Fakih hesab rub 1

Karye-i Alibey hesab 1

Karye-i Kabaag a  hesab m
 Karye-i Pusat hesab m
 Karye-i Beytemurlar hesab m
 Karye-i Kızılca hesab semen 1
 Karye-i Y nl k hesab rub 1
 Karye-i Seki Saray hesab semen
 Karye-i Evted hesab 1
 Karye-i Baş(..?..) hesab m semen 1
 Karye-i Yalnızsaray hesab rub 3
 Karye-i Yenice Aslıhanlar hesab rub 1
 Karye-i Ağaç hesab semen 1
 Karye-i Murathanlar hesab bu uk
 Karye-i Karaali hesab rub 1
 Karye-i Ey l  hesab m
 Yek n hesab 20
 Nahiye-i Virancık
 Karye-i  erte hesab m
 Karye-i Yunuslar hesab rub 3
 Karye-i Güney hesab rub 1
 Karye-i Cebrail hesab rub 3
 Karye-i Yenicevirancık hesab rub 1
 Karye-i Barağı hesab rub 1
 Karye-i Çavdarhisar hesab 1 bu uk
 Karye-i Hacı Mahmud hesab 1

Karye-i Gökağaç hesab buçuk
 Karye-i Çam hesab m
 Karye-i Avşar hesab 1 rub 1
 Karye-i Yağmurlar hesab buçuk
 Karye-i Sobu hesab rub 1
 Karye-i Tepecik hesab rub 3
 Karye-i Virancık hesab 2 buçuk
 Karye-i Ağarı hesab 1
 Karye-i Halifeler hesab buçuk
 Karye-i Es'adlar hesab 1 rub 1
 Karye-i Efeler hesab semen 1
 Karye-i Gökler hesab buçuk semen 1
 Karye-i Hacıkebir hesab 1 buçuk
 Karye-i Samralar hesab semen 1
 Karye-i Yağdığın hesab semen 1 rub 1
 Karye-i Kayı hesab m
 Karye-i Susuz hesab rub 1
 Karye-i Doğancılar hesab buçuk
 Karye-i Kızık hesab buçuk
 Karye-i Abaş hesab rub 1
 Karye-i Güllâbâd hesab m
 Karye-i Müştârlar hesab buçuk
 Karye-i Bolat hesab semen 1
 Karye-i Yenice armutcuk hesab 1

Karye-i Ömer Fakih hesab m
 Karye-i İlcikviran hesab buçuk
 Karye-i Şihlar hesab buçuk
 Karye-i Fakîh hesab rub 1
 Karye-i Derice hesab m
 Yekün hesab 21 buçuk
 Nahiye-i Tavşanlı
 Karye-i Küpler hesab 2 buçuk
 Karye-i Tepecik hesab 3
 Karye-i Çardaklı hesab 1 buçuk
 Karye-i Büyük eymet hesab buçuk
 Karye-i Çukur hesab 1 buçuk
 Karye-i Ayvalu hesab 2
 Karye-i Karaağaç hesab rub 1
 Karye-i Bey hesab buçuk
 Karye-i Semular hesab 2 buçuk
 Karye-i Kayı hesab rub 1
 Karye-i Şihlar hesab m
 Karye-i Küçük eylet hesab buçuk
 Karye-i Gelibolu hesab 1
 Karye-i Akçaşar hesab buçuk
 Karye-i Tekkeler hesab m
 Karye-i Sûrkaya hesab rub 1
 Karye-i Bazar hesab 8

Karye-i Graęa hesab 1

Karye-i Kul hesab m

Karye-i Azadlar hesab m

Karye-i Kayı hesab rub 1

Karye-i Alyamut hesab rub 1

Karye-i Karagöl hesab buuk

Karye-i Tutaş hesab buuk

Karye-i Yağmurlar hesab rub 1

Karye-i Derecik hesab 1

Karye-i Kozluca hesab rub 1

Karye-i Karapelye hesab buuk

Karye-i Kuruçay hesab 2

Karye-i Davutlar hesab m

Yekn hesab 31 buuk rub 1

Bhne karalar derke zikrolunur

Karye-i Oysu hesab 35 0

Karye-i Krs hesab 161

Karye-i Yenice hesab 150

Yekn hesab 661

BELGE NO : 65

Vech-i tahrr-i hurf olunur.

Bbert-ı Padişh Mutasarrıf olduğum zeametim ikdasından Kütahya nahiyesine tbi Akviran nm karye toprağında arazi ziraat edenlerden el hâc Abdullah Efendi kermesi Şerife Aişe kadın fevt olup taht-ı tasarrufunda olan tarlaları hulûl olup

hakkı tâbû olan sabî oğlu Seyfullah Efendi tivânâ olup râzıb ve tâlib oluncaya değin sâhib-i arzima mahsar olmak münâsebesiyle bi izni teâlâ sabî mezkûr yetişüp matlûb eyledikde verdiği resmi tapuyu verip almak üzere mütevaffayı mezbûrenin taht-ı tasarrufunda olan ma'lûmul hudud sabangir tarlalarının ve çayır her ne mikdar karye-i mezkûr arazisi olan yerle var ise mezkûrun pederi Hancızâde Mehmed Seyyid Efendiye verülüp beher sene âşâr-ı şer'isi sahibe-i rıza eda eylemek mer'iyeti kanun üzre iktiza eden resm-i tabûsunda hissemize isabet eden resm-i tabuyu alunup zabt ve tasarrufu zabt ve tasarrufu için işbu binkiyüz yirmibeş senesi tarihiyle temsil-i îta olundu tarafı âhardan kimesne zabt ve taarruz etmeye vesselam

el-emin Akviran mutasarrıfı hurrire fi şehri receb li sene 225 / **Ağustos 1810**

BELGE NO : 66

Şiterân-ı kilim emridir

Mefahiru'l- kuzzât-ı ve'l- hûkkâm meâdinû'l- fezâili vel kelâm Kütahya eyaletinde vâki kazaların kadıları ve naibleri zîde fazluhum ve kıdvetül emâcid vel ayân Kütahya mütesillimi zîde mecduhû ve mefahirül emâsil vel akrân kilim mübayasına mübaşir tayin olunan rikab-ı hümayunum kaim makamı çaktarlarından Salih ve ayan ve zabitan ve vücûhul mülk ve iş erleri zîde kadruhûm tevki-i refi-i hümayûndan vâsil olucak mâlum olaki rical-i devlet-i aliyyesinden mühimmât-ı cephe nâzırı iftihârül emâsil vel-ekârim es seyyid Abdurrahman Bey dâme mecdûhûnûn takdim eylediği bir kıt'a takriri ve mefhumuna mevki-i hümayunum mevcud bulunmak üzere işbu zeamet ve kilim-i şetrin şimdiden nesih ve imal edenlerin ve mübâyââsı lâzimedden zikrolunan kilimler ve nakş olmak üzere matlûb olmak mûlabesesiyle dersaadette bulunub mâgûleden olmayup bulunan mahallerden mübâyâyâ muhtaç olduğunu ve kilim-i mezbûrun fiat-ı sâbıkası beşer kuruş olup rahmen lil fukara dört kuruş dahi zam ile dokuz kuruşa iblâğın nâzırı mümaileyh inha ve ilâm etmekle mûcibince mevkiyi âliyyem sen ki mütesellim mümâileyhsin Kütahya ve havalisinde vâki kilim şetr nesh ve imal eden kazaların Kütahya mahallesinden mahza defterini ihraç ile müreffeh ve müreffez şer'an tevzî ve mea zam beherine dokuz kuruştan îcâb eden bahası mübaşir yedinden an nakdin ashabına verilecek ol mikdar kilimi şitrenin pâk ve âlâ olarak mübâyâ ve tedarik ve seriân ve acilen dersaadetime irsâl ve cephe-i âmireme teslimi

hususuna zîr-i ihtimam ve dikkat eylemek fermanım olmağın hâssaten işbu emr-i şerifim ısdar ve mübâşir merkûm ile irsal olunmuşdur imdi vüsûlunde bil'isbât ve beyan olduğu üzere zikrolunan kilimi şitre mevki-i hümayunum muğlesinde mevcut bulunmak üzere tertib olunmuş olmağla alet-ta'cîl mübayaa ve celb-i matlûb mülûkanem olmağın vüsûlü emri ol mikdar kilimi kazalara mezkûreye tevzi ve tahsil ve icâlen ve musaraaten mübaşirine terfikan dersaadetime irsâl ecphane-i şerîfimde amirine teslim-i müsaraat ve bu vakti âhar vakt-i sâireye kıyas ile imrar-ı vakitten bi gâyet tehaşî ve mücanebet eylesin ve sen ki kuzzât ve nüvvâb ve ayân ve zâbitan muma ileyhimsin sen dahi mûcib-i emr-i şerifimle amel ve hareket birle ol miktar kilimi serfân ve âcilen mübayaa ve mübâşirine terfikan der aliyyeme irsal cephe-i amirime teslime cümleliz bil'ittifak mezid-i say ve gayret ve tarafından be gâyet tehâşir ve mücânebet ve sen ki mübaşir-i merkumsun muktezâyı memuriyetin üzere mahalline varup mübayası fermanım olan ol miktar kilimi şetri mübayaa-i ve fî-i mezkûr ile îcâb eden bahâsı bedelinde olan akçeden annaktin ashabına îta ile tamamen ahz ile götürüp cebhane-i âmireme teslime müsâraat ve te'hir güne hareketden ve hâlat-ı vukuunda mübâadet eylemek bâbında fermanı-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükmü şerefimle (boşluk) vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref yâfte sūdûr olan işbu emr-i şerifi celflüşşan vacibül ittiba' ve lâzimül imtisalimin mazmun-u münifi birle amil olası şöyle bilesiz alamet-i şerife itimat kılasız tahrir-i fîeyevmis tasii vel ısrîn fî şehril cemaziye'l-ahir li sene hamse ve ısrîn ve mieteyn ve elf vasale râ 11 sene 225 / **16 Nisan 1810**

el-Kostantiniye el-Mahrusa

BELGE NO : 67

Mûcibince kâimmakam âlîmakam Şakir Ahmed Paşa hazretlerinin mektubu rü'yetleridir

mektubu hümâyun mâiyyetinde mevcut bulunmak üzere Kütahya havalisinde kilim imal eden kazalardan ba emr-i âli mübâyâsı matlub ve rikâb-ı hümâyun kaimmmakâmı çarkdarlarından Salih Ağa mübaşeretiyile kebir ve menfûş kilim şitrân sâbıklarına kıyâsen ber mutâd kadîm-i isabet ve sicili mahfuzda mukayyet olan kazaların sehemleri defteridir ki ber vech-i âti zikrolunmuştur hurrire râ 20 li sene 225 / **25Nisan 1810**

Muğla kazası kilim şitre adet 62 buçuk
 Gördes kazası kilim şitre adet 62 buçuk
 Demirci kazası kilim şitre adet 62 buçuk
 Şeyhlü kazası kilim şitre adet 25
 Anay kazası kilim şitre adet 1 buçuk
 Eşme kazası kilim şitre adet buçuk
 Serge kazası kilim şitre adet 2
 Selendi kazası kilim şitre adet 1 buçuk
 Geyükler kazası kilim şitre adet 5
 Dazgırı kazası kilim şitre adet 14
 Gedüz kazası kilim şitre adet 15
 Kula kazası kilim şitre adet 25
 Eğrigöz kazası kilim şitre adet 16 buçuk
 Baklan kazası kilim şitre adet 8
 Dağardı kazası kilim şitre adet 9
 Simav kazası kilim şitre adet 27 buçuk
 Banaz kazası kilim şitre adet 25
 Uşak kazası kilim şitre adet 5
 Çal kazası kilim şitre adet 31
 Cehârşenbe kazası kilim şitre adet 9
 Honaz kazası kilim şitre adet 10
 Gökhöyük kazası kilim şitre adet 3 buçuk
 Ezine kazası kilim şitre adet 5 buçuk
 Denizli kazası kilim şitre adet 25

Güre kazası kilim şitre adet 1 buçuk

Yekün yalnız 500 adet kilim şitrândır

Hurrire râ 20 li sene 225 / **25 Nisan 1810**

BELGE NO : 68

Ruşenzade Ömer Efendinin nıkabet mektubudur.

Kıdvetü's- sââdat-ı kiram medine-i Kütahya ve Bozüyük ve İnönü kazalarında es seyyid Ömer Efendi dâme şerifâne mükerrremâ ba'ded tahiyat-ı seniyye inha olunur ki mârezzik'r kazalarında kâim makam olan es seyyid Feyzullah celfyi bil'iktiza hicr olunub yerine iş bu sene hamse ve işrîn ve mieteyn ve elf şabanü'l- muazzam guresinde tarafımızdan cenabınızı kaimmakam nasb ve tayin olunmuştur gerekdür ki saâdat-ı kiram zevi-l akrân-ı aziz ve ikram edûb kuzzat-ı ve kâimmakam senedleriyle tesyid ve izhar-ı alâmeti hâzır idenleri men'i ve def'an ve evsay-ı nasb-î siyâdat idenleri tarafımıza havaleye mübaderet ve işbu emanet-i kiram kemal-i âtifet ve istikamet birle saâdât-ı kiramdan tevcihiye ve cırûsiye ve muhtenât-ı saireyi merzîyye namiyle bir akçe ve bir habbe ve olmayub ve aldırmayub siyanet-i arz ve mallarında sây' mevîr zımmında şevketlü muhabbetlü kudretlü kerametlü padişah-ı islam eyyedehu teala devlet-i ilâ yevmü'l- kıyam hazretlerinin devâm-ı ömr ve devlet ve âdâ-yı din üzerine galibiyetleri içün saâdât-ı kiramın deâvât-ı hayriyelerin istidat edüp her emirde şer'î şerife imtisale mazharı şefaât hazret-i seyyidül enâm aleyh-i ef salû tahiyat-ü ve ekmelü's-selam olasız vesselam

el-mağfirû'l-lehu Mehmed Abid Efendi âlel eşraf

BELGE NO : 69

Medine-i Kütahya'da Bolat Beğ Mahallesi sükkânlarından zâti bâdet tarifü's- şer'i marife Aişe binti el hac İshak nam hatun meclis-i şerî şerif-i envâr ve mahzar-ı dini mûnif-i ezharda Bölücek Mahallesi sükkânından bâ'isül küttâb Mustafa bin Mehmed Ali nâm kimesne mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrir-i kelâm idüb işbu zevc-i dahilim merhum Mustafa biz bir talak ile taklîk idüb zimmetinde takarrur ve altı bin akçe mihr-i muaccelim elli gurus nafaka-i sedde malûme ve mutad süknâm onbeş gurus ki cem'an

altmışbeş guruşu bana def ve teslim ve benden tamamen ahz ve kabz eyledim
 zimmetinde bir akçe ve bir habbe alacağım kalmadı ba'del yevm ibtidayı zevciyetten
 işbu tarih gelince beytimizde cerî iden hukuku zevciyet ve sâir eşya ve cihâz esvâbına
 müteallîk her birimiz âhiresi ibrâsını kâbul-ü hâvi ibrâ ve tasdik eyledik ve yerlerinde
 kıbbet tasdik uş şer'î ma-vakı-a bittaleb ketb olundu fî yevmit tâsi vel ısrîn fî şehri
 recebü'l-ferd li sene 225/ **Ağustos 1810**

Debbâğ Seyyid Hüseyin

Cemiyet Başı Seyyid Hasan

Debbâğ Şükrü Mehmed

El Hac Memiş

Mehmed (.....?.....)

Bin Mehmed Saray

Katip Ahmet Edîp Efendi

Feyzullah Molla

Muhzırbaşı Hacı

Muhayyer Zâde Murad

Debbâğ Abdülkadir

BELGE NO : 70

Beşlik yüzlük guruş emridir

Düstûrûn-u mükerrerun müşîrû müfehhamûn nizâmü'l- âlem müdürü'l-
 umuru'l- cumhur bi'l -fikri s-sâkıp mütemmû ümmehâmü'l- enâm bi-r ra'yi-s sâibi
 mümehhidû bünyan üd devleti ve'l- ikbal müşeyyedû erkâni-s saâdeti ve'l- iclali'l-
 mahkûkun bi sunûfi havâtıfı'l- meliki'l- âla anadolu'nun orta kolunda vaki vüzerâyı
 îzâm edemallahü teâlâ iclâlehûm ve eâzümü'l- ümerâi'l- kirâm efâhimü'l- küberâü'l-
 fihâm ûlül kadri ve'l- ihtirâm eshâbü'l- ızzı ve'l- ihtişâmü'l- mahsûsûn bi mezîdi
 inâyetü'l- melikü'l- âlâ mîri mirânü'l- kirâm dâme ikbâlehûm ve akdâ kudâtü'l-

müslimîn evlâ vülâtü'-l müvahhidîn meâdinü'-l fedâili ve-l yakîn rafeu'-l i'lam iş-şerifeti ved din ve erseva ulûmu'-l embiyâ-i ve'-l mürselîn el muhtessûn bi mezîdi inâyetü'-l melikü'-l muîn mevâli yi fihâm zîdet fezâilehüm ve mefâhirü'-l kuzzâtü ve'-l hükkâm meâdinü'-l fedâili ve'-l kelâm sair kuzzât ve nüvvâb zîde fazlehüm ve mefâhirü'-l emâsilü ve'-l akrân âyân ve sair zabıtân zîde kadrühüm tevkî' i refî' i hümâyûn vâsıl olacak malum ola ki sikke i cühâviye namıyla seksen ayarında darphâne-i âmiremde sikkeler atfına irâde-i şâhânem müteallik olduğuna binâen ve sekiz dirhemi beş kuruş ve dört dirhemi bir ziyadeye ve iki dirhemi iki paraya ve bir dirhem yirmi beş paraya rayiç olarak beynennas ahz ve î'tâ olunması hususu bundan akdemce evâmir-i aliyyem isdâriyle cümleye ilav ve işâat olunmuş ise de elli ve yirmi beş payelik sikkelerin kat'ı eyâdi-i nasda vücudu lazimededen olan kuruşun külliyyen mefkût olunması mucip olacağı ve keseler kuruş ile mesnedi evvel olup tebaidi birle dahi kuruş ile cari olduğu ecilden zikr olunan elli beşerlik ve yirmibeşlik kat'olunmayıp hemân beşer kuruşun ve yüz payelik ve ıbâr-ı mezkûrde kuruş kat' ve darp olunması husunda irâde i seniyyem taâlluk olunduğundan başka eyâdi-i nasda mukaddemen bulunmuş olan meskûk-i ecnâsı akçenin darphâne i âmiremde tebdîl ve müceddiden kat' olunan sikkelerin tervici için bilâ noksan bedelleri verilmek şartıyla mültezimin ve cizye ârân tarafından arabalarından olan mukataât ve emvâline mahsûben cânib-i miriye irsal edecekleri mebâliğ ve vâlât ve hükkâm ve sair zâbîtan tarafından dahi nukud-u âtîka cem yerler darphane-i âmireme gönderilmesi lazım geldikten naşı ba'del yevm ve iradı darb hüsrevanım sikkesi tasfiye olunup bâlâda taslih olunduğu vechile üç nev'î sikkenin ahz ve i'ta olunması ve nukud-u âtikanın li eclit tebdil hazine-i âmireme gönderilmesi fermanım olmağın i'lanan ve ifhamen rikab-ı hümayunumdan iş bu emri şerifim ısdar ve rikab-ı hümayunum kaymakamı tatarlarından Hüseyin zide kadrühü ile irsal olunmuştur imdi ber vech-i meşruh üzere sikke-i cühaviyenin üç nev'i münhasır olarak kat' olunacağına mebni sekiz dirhemi elli beş kuruş ve dört dirhemi elli yedi ziyadeye ve ayar-ı mezkûrde kuruş kırk paraya ahz ve i'tâ kılınması sen ki vüzerayı i'zam mir'i-miran'ı- kiram mevlayı fihâm ve sair mümaileyhimsiz malumunuz oldukta zikr olunan sikkelerin bu vechile ahz ve i'ta olunması ve eyadi-i nasda bulunan ecnası sikkenin tebdili ve yerine sikke-i cedid verilmek üzere darphane-i amirem tarafından irsal olunması tahtı hükümetinizde vâkî kaza ve kırânızdan iktiza edenlere ilan ve işaiyeye mûbâderat ve hilafetden mücanebet eylemeniz babında fermanı âlî şanım sadır olmuştur

buyurdum ki vusul buldukta bu babta vechi meşruh üzere şeref yafta-i sûdur olan vacibü'l- ittiba ve lazımu'l- imtisalimin mazmunu münifi birle amil olası şöyle bilesiz alameti şerife i'timad kılasız tahriren fi evasıtı şehri recebü'l -ferd li sene hamse ve ısrın ve mieteyn ve elf. Vasale ileyna 27 b sene 225 / **28 Ağustos 1810**

el-Kostantiniye el-mahrusa

BELGE NO : 71

Mefahirü'l- kuzzat ve'l- hükkam meadini'l- fezail ve'l- kelam Kütahya naibiyle eyaleti anadolu'da vâkî kazaların kuzzatı ve nüvvabı zide fazlûhüm ve mefahirü'l- emasil ve'l- akran ayan vilayet zide kıdvetûhüm tevkî-i refi-i hümayun vasıl olacak malum ola ki sabıkan anadolu valisi rikabı hümayunum kaymakamı iftiharü'l- eali ve'l- eazım Halil Paşa damet-i muallasının hasbel iktiza kaymakamlıktan azlû infisaline mebnî eyaleti merkume dahi uhdesinden sarf'u -tahfil yerler hala rikab-ı hümayunum kaymakamı düstur-u mükerrem müşir-i müfehham nizamü'l- alem vezirim Ahmed Şakir Paşa edemallahü teala iclalehü işbu sene-i mübareke-i recebü'l- ferdin onuncu günü evatıf-ı aliyye-i şahane ve avarıf-ı behiyye- i tacdarane medh-i tevcih ve hisan-ı hümayunum olmakla zapt-u rapt-ı memleket ve himayet ve siyanet-i ahali ve fukaraya liyakati olduğu bu yedarının mütesellimi naib tayini üzere idüğü zahir ve derkar ve eyeleti merkuma mütesellimi kıdvetül emacid ve'l- ayan Ahmed zîde mecduhu emri mezkure ile mevsuf ve zabt ve bir ile memleket ve himayet ve siyanet ahali ve fukaraya beyanatı olduğu bedihi ve temurar idiğine binaen mütesellimin mezkur kemakan mümaileyhin uhdesinde i'ka ve takrir kılınması hususuna irade-i aliyye-i müteallik olmaktan nâşi eyaleti merkume müteselliğimliğe vech i meşruh üzere kemakan mümaileyhin uhdesinde i'ka olunması fermanım olunmağın ise sen ki mevlana mümaileyhsin mütesellimin mezkur mumaleyhin uhdesinde ika ve takrir kılındığı malumunuz oldukta ber vech-i meşruh mütesellimlik mezkuru mümaileyh zapt ve kaymakam müşarünileyh canibine raci' aidat ve tayinat-ı muinesine öteden beri olageldiği vech ile mümaileyh ahz ve kabz ettirib mütesellimin ahirden hiç ferd dahl ve taarruz ettirilmemek babında fermanı şanı şanımda isdar olmuştur buyurdum ki vusul buldukta bu babta vechi meşruh üzere şeref yafta-i sudur olan fermanı vacibü'l- ittiba' ve lazımu'l- imtisalimin mazmunu itaat makrunuyla amel ve hareket ve hilafetime bi

gayat tehaşi ve mübaadat idesiz şöyle bilesiz alametime i'timad kılâsız tahrîren fî evahiri şehrî recebûl ferd li sene hamse ve ısrin ve mieteyn ve elf.

Vasale ileyna 4 b sene 225 / 5 Ağustos 1810

BELGE NO : 72

Medine-i Kütahya'da Pirlar mahallesi sükkanından es seyyid el-hac Ebubekir Ağa ibn-i Mehmed Ağa nam kimesne meclisi şer'i enverde Servi mahallesi sükkanından iken bundan akdem vefat iden Mollazade Ali Efendi ibn-i es seyyid Sunullah nam kimesne ile kebire kızı ve zevcesi Şerife nam hatunlar taraflarından vekili sabit vûkelaların Ömer oğlu es seyyid Ahmet Ağa nam kimesneler mahzarlarında şöyle dava ve takriri kelam ider ki mütevaffa'yı merkurum Ali Efendi zimmetinde cehdi karz-ı şer'ı eşya zimmetinden bit'temessük beş bin üç yüz on altı kuruş alacak hakkım olup bundan akdem Kütahya naibi Erzincani Abdurrahman Efendi huzurunda iş bu Seyyid Sunullah ve verese-i saire ile ledet terafı mebla'ı merkurum ber muktezayı şer'ı kadim verese üzerine bade'l- hüküm tereke-i vafiye-i müteveffayı merkurumdan eda olunmak üzere vereseye tembih olunup ve yedimce dahi bir kıt'a hûccet-i şer'ıye i'ta olunmuştur bundan maada mütevaffayı merkurum zimmetinde ba defteri müfredat eşya ve hinta ve sair ve mercimek semenlerinden bin yüz altmış altı buçuk kuruş dahi alacak hakkım olup gerek mahkum bih mebalığı merkurum ve gerek gayri mahkum iş bu mebalı ile cemi'an altı bin dört yüz seksen iki buçuk kuruş talep eylediğimde eşya ve hayvanat teklif edip idame-i muhalefet ve temerru ve bana özü külli etmek sevdasında oldukları zahir olmakla tereke-i vafiye-i müteveffayı mezbure va'zıul yed olan iş bu vereseden mebla-ı mecmu-u mezkûrü talep ederim dedikte gibbes sual merkurum es seyyid Sunullah ve vekili mezbur ber mucibi hûccet iş şer'ıyye beş bin üç yüz on altı kuruş ikrar edip madâyı inkar etmeleriyle müdde-i merkurumdan müddeasına muvafık yine talep olundukta ityan yeniden izhar bir de tahlife talep olunmakla verese-i merkurumunun iş bu defteri mucibince eşya ve hinta ve sair ve mercimek semenlerinden müçtemi mebalığı merkurum ademi amellerine yemin teklif olundukta her biri yeminden tekeddül etmeleriyle meblağı merkume bin yüz altmış altı buçuk kuruş lede'- şer'ül enver zahir ve nümayan olmakla yeminden tekeddül meblağı merkume dahi hükm olunub cemian altı bin dört

yüz seksen iki buçuk kuruş tahsili iktiza eylediği ma vaki bit taleb ketp olundu fil yevmis sani aşere min şehri cemaziel evvel li sene hamse ve ısrin ve miteyn ve elf.

Hisar İmamı zade Hasan Efendi	Postallı zade Seyit Mehmet Ağa
Muhayyerzade Feyzullah Efendi	Katip Ahmet Edip Efendi
Mahfem başı Seyit Hacı Murat Ağa	Hacı Mirzazade Muhammed Ağa
Şeyh Hüsnü Efendi	Sabık Mahfer başı Seyit Nasrullah Ağa

Vasale ileyna 3 câ sene 225 / **6 Haziran 1810**

BELGE NO : 73

Medine-i Kütahya'da Pirlar Mahallesi sükkanından olup âsîtâne-i aliyyede Aksaray'da vakî Mahmut Paşa kurbûnda müsafireten sâkin iken bundan akdem fevt olan Şerife Aişe binti es seyyid Ubeydullah Efendi nâm müteveffiyenin verâseti zevci Mehmet Sait Efendi bize Salih Ağa ile Sadri sağır oğlu Şerife Ubeydullah ve Sadriye-i sağire kızı Şerife Emine'ye münhasır olduğu ba'det tahakkuk sağırânı mezburânın vâsıldan talebiyle ve müveffet şer'ile tahrir olunan tereke-i müteveffiyeye-i mezburedir ki zikrolunur.

Mülki menzil hariciye ve dahiliye yekün 4000guruş

Pekmez Pazarında kahve dükkânı yekün 1500guruş

Gökçimen Mahallesinde nısf ı âsıyâb ı dakîk yekün 1000guruş

Pazar yerinde kalaycı dükkânı yekün 300guruş

Sobacılar sükkanında ekmekçi dükkânı hissesi yekün 300guruş

Pekmez Pazarında 72 sehimden 27 sehim bahçe yekün 168 buçuk guruş

Kapanaltında sihamı mezkûre üzere temir dükkânlarından 1 hisse yekün 112 guruş
Siham ı mezkûre üzere demirci dükkânı yekün 330guruş

Tavşanlı'da vakî sihâm üzere han hissesi yekün 224 buçuk guruş

Akviran Karyesinde mezru hinta 70 dönüm sair 30 dönüm yekün 620guruş

Akseyit karyesinde bahçe yekün 500guruş

Beyazban minderi yekün 75 guruş
 Köhne kaliçe yekün 10 guruş
 Yeni kırmızı minder yekün 310 guruş
 Maa müstamel yorgan yekün 60guruş
 Kapı perdesi yekün 6 guruş
 Uşak gürgen döşeme yekün 15 guruş
 Yeşil sanduka yekün 8guruş
 Köhne sağır seccade yekün 1 buçuk guruş
 Şamdanlı ubur taşhane kebir ayna yekün 25guruş
 Nühâs-ı kebir fener yekün 5guruş
 Uğuri tabak ma hoşaf kaşığı tunç yekün 5guruş
 Tunç havan kebir kapı kilidi yekün 11 guruş
 Kebir kuzu lengeri ma tabak yekün 20 guruş
 Demir bukağı ve sair bakır hurdası yekün 10guruş
 Köhne at başlığı ma sele- bend yekün 5 guruş
 Kebir zini 88 ma sağır tepsi yekün 22 guruş
 Tas ı köhne ma'a ibrik yekün 10guruş
 Evanî'i nühas ba kantar yekün 232 guruş
 Kebir nühas minkar yekün 10guruş
 Demir hızar bıçkısı yekün 25 guruş
 Saraçhane sùkkanında dükkân yekün 1000guruş
 Mahalle sùkkanında nısf ı dükkân yekün 125 guruş
 Eyyüp Ağa menziline mevcut nühas yekün 158guruş
 Kebir pirinç şamdan yekün 5guruş

Seyyit üftade zimmetinde bâ temessük yekün 200 guruş
 Eskişehirde vakî defterdar değirmeni iradı yekün 150 guruş
 Ortakçı zimmetinde sahan 28 yekün 40 guruş
 Ortakçı zimmetinde sığırdan kellesi ma'a tosun yekün 70 guruş
 Diğer düğе yekün 38 guruş
 Kara sığır öküzü çift yekün 125 guruş
 Diğer düğе ma'a tosun yekün 50 guruş
 Diğer düğе camus ineği yekün 131 guruş
 Kara sığır ineği yekün 45 guruş
 Diğer düğе yekün 14 guruş
 Diğer düğе ma'a öküz tek yekün 55 guruş
 Üzeri guburlu tahta levha yekün 15 guruş
 Zevci mezbur zimmetinde kara sığır 2 çift yekün 40 guruş
 tereke min el emlak ve l eşya ve l mezruât
 Yekûn: 12497 Yalnız on iki bin dört yüz doksan yedi kuruştur.

BELGE NO : 74

Bâîsû defter oldur ki

Livâ-i şerîf ve serasker takımları için mübayaâsı tertip olunan iki bin yüz doksan aded kilim şiteranın beher adedi yedişer kuruş ve iki bin sekiz yüz çift çuvâlî dakîk'in beher çifti dörder kuruş bâha i'tâsıyla Kütahya ve havâlisinden mübayaâ ve cephanei âmireye serîan teslim olunmak üzere bâ emr-i âli mübayaâsı matlûb buyurulan sâlifü'z-zikr çuvâlî dakîk ve kilim şiteranın Kütahya sancağının hâvi olduğu kazaların sâbıklarına kıyâsen ber mûta kadîm taksim ve bunlardan ihraç olunan kazaların sehimleri defteridir ki zikr olunur hurrîre ş 12 sene 225 / **12 Eylül 1810**

Kaza-i Muğla çuvâlî dakîk çift 361 buçuk kilim sayâne adet 275

- Kaza-i Gördes çuvâlı dakîk çift 361 kilim sayâne adet 275
- Kaza-i Demirci çuvâlı dakîk çift 361 buçuk kilim sayâne adet 275
- Kaza-i Denizli çuvâlı dakîk çift 143 kilim sayâne adet 108
- Kaza-i Ezine çuvâlı dakîk çift 28 kilim sayâne adet 24
- Kaza-i Gökhöyük çuvâlı dakîk çift 21 kilim sayâne adet 15
- Kaza-i Çarşamba çuvâlı dakîk çift 32 kilim sayâne adet 39 buçuk
- Kaza-i Honaz çuvâlı dakîk çift 57 kilim sayâne adet 44
- Kaza-i Şeyhlü çuvâlı dakîk çift 144 kilim sayâne adet 108
- Kaza-i Çal çuvâlı dakîk çift 181 kilim sayâne adet 136 buçuk
- Kaza-i Uşak çuvâlı dakîk çift 290 kilim sayâne adet 220
- Kaza-i Banaz çuvâlı dakîk çift 144 kilim sayâne adet 108
- Kaza-i Simav çuvâlı dakîk çift 181 kilim sayâne adet 121
- Kaza-i Dağardı çuvâlı dakîk çift 39 buçuk kilim sayâne adet 39 buçuk
- Kaza-i Baklan çuvâlı dakîk çift 46 kilim sayâne adet 35
- Kaza-i Eğrigöz çuvâlı dakîk çift 90 kilim sayâne adet 83
- Kaza-i Kula çuvâlı dakîk çift 144 kilim sayâne adet 108
- Kaza-i Gediz çuvâlı dakîk çift 90 kilim sayâne adet 68
- Kaza-i Dazkırı çuvâlı dakîk çift 95 kilim sayâne adet 61 buçuk
- Kaza-i Soma çuvâlı dakîk çift 14 buçuk kilim sayâne adet 22
- Kaza-i Semen çuvâlı dakîk çift 10 buçuk kilim sayâne adet 7
- Kaza-i Selendi çuvâlı dakîk çift 28 kilim sayâne adet 6 buçuk
- Kaza-i Serke çuvâlı dakîk çift 7 kilim sayâne adet 9
- Kaza-i Eşme çuvâlı dakîk çift 105 kilim sayâne adet 6
- Kaza-i Anay çuvâlı dakîk çift 10 kilim sayâne adet 6 buçuk

Kaza-i Küre çuvâlı dakîk çift 7 kilim sayâne adet 4

Yekün : çuvâlı dakîk çift 2800 kilim sayâne adet 2190

BELGE NO : 75.

Şerâyi-i şîâr-ı orduyu hümayundan Gelibolu üzerinden vakî kuzzât ve nüvvâb zide fazlûhûm ve mefâhirü'l- emâsil-ü ve'l- akran ayân ve livada kâin ve sair zabîtan zide kadrûhûm inha olunur ki ordu yu hümayunuma vûrûd edüp maiyyetimize deve ile me'mur olan Kütahya askerın başbuğu Abdi Ağa eday ı gurbet edip Öz Kâsım halvelerinin tarafına vilayet cânîbine âzim-i derayim olmakla yirmi dört asker neferiyle devletine mûmânaat olunmamak için iş bu buyruldumu tahrir ve ısdar edib ve yed-i merkuma î'tâ olunmuştur baş teâlâ vusulunde ber mucib-i buyruldu amel ve hareket ve hilafından hazer ve mücanebet eyleyesiz. 15 câ sene 226 / **08 Haziran 1811**

BELGE NO : 76

Mefahirü'l- kuzzat ve'l- hükkam meadinü'l- fezai'l- vel kalam Kütahya sancağında vaki kazaların kadıları ve naibleri zîde fazlıhum ve mefahirü'l- emasil vel akran ayan ve zabitan ve iş erleri ve bu hususa tersaneî amirem emini tarafından mübaşir tayin olunan serdarı acizem zîde kadruhum fevkîî refîî hûmayun vasıl olacak malum ola ki tersaneî amirem hazinesine müretteb Kalyoncu beylikci Kütahya sancağında iki yüz on dokuz senesinden yirmi sekiz senesi gayetine dek müretteb olan yetmiş altı bin altı yüz dört gurus ve iki yüz yirmi dokuz senesine mahsuben Gökhöyük ve Çeherşambe ve Ezine hisseleri kusuru olan bin yedi yüz on dokuz gurus ki cemian yetmiş sekiz bin üç yüz yirmi üç gurusun tahsîlî babında bîd defat evamiri şerifem ısdar olunmuş iken tevzîî ağrazı vahiye îradıyla tesliminde muhalefet olunmakta olub bedeli tarafı mezkure hazinesine amiremden olmakdan naşî tamamen ve kamilen tahsîlî lazımeden olmağla levazım gördüğümüz başka bedeliye tertib olunan mahaller idhal olunmayarak mada ahiri kaza nîksînîî merkumeye mahsuben hisseleri tefrîk ve senelrine dikkat ile teslimen şemleri yazılarak bakayayı mezkure fiyatlarında kalmış ise ya ibcal veya kamilen tahsîl ve dersaadetîne îrsâl ve tersane-i amirem hazinesine teslimi için mübaşir olarak isticali havi iş bu emri şerifim îsdarını makbıratı rîcali devleti alîyyemdem hala tersaneî amirem emini iftiharül emacid vel ekarin Es Seyyîd Abdurrahman Beyin dâme mecduhu bît tefrîk inha etmekle mucibince amel ve hareket olunmak fermanım olmağın nakilleri ve

istifhali havi iş bu emri şerifim ısdar ve mübaşiri merkum ile îrsal olunmuşdur imdi vusulünde siz ki kuzzat ve mümab ve ayan ve zabitan ve mumâileyha ve sairleri siz bedeliyeî mezkura donanmayı hûmayunum kalyonları gedûklü neferatı sair tahsisi tersaneî amirem hazinesinin îradı mukarreri tahtına îdhal olunması ve dikkati tahsîlî gûzeran etmiş olduğundan alel acele tamamen ve serian tahsîlî matlubu hüsrevanem idûği malumunuz olduk da fermude-i hûmayunum bekayayı mezkureyi alel acele yerlî yerinden icab be îktîza edenleri tamamen ve serian tahsîl ve mübaşiri merkume tevdîan dersaadetime îrsal ve hazineî mezkureye teslimi hususuna sa'y-ı gayret ve hîlafı emri şerifim beyhude âlâ ve tahrirat îrsaliyeleri imrarı dikkat ve tavlîlî müsalahayı mucîb hareketden tehaşi ve mücanebet eyleyesiz ve senki mübaşir-i merkumsun sen dahi me'muru tahsîl olduğun bakayayı mezkureyi biran akdem tevlîdinden tahsîl ve bîl îstîshab getûrûb hazineî mezkureye teslimi hususuna ihtimam ve dikkat ve hîlafı emri şerifim beyhude meks ve îkamet ve tahsîl etmedikçe îlamı tahrirattan tehaşi ve mücanebeti dava etmekden tevakkî ve mûbaadet eylemen babında fermanı âlî şanım sadır olmışdur buyurdu ki hükmü şerifim vardıkda bu babda vechi meşruh üzere şeref yaftê südur olan iş bu emri şerifi celîluşsan ve vacibül ittiba ve lazımlü imtisalimin mazmunı mûnîfî ûzre amîl olası şöyle bilesiz alameti şerife îtîmat kılasız fi 22 c sene 1230 / 03 Haziran 1814

el-Kostantiniyye el-mahrusa

BELGE NO : 77

Lala Hüseyin Paşa Mahallesi'nden Fatıma binti Mehmed nam hatun tarafından demirci dükkanı es seyyid Ali Ağa ve İbrahim bin Abdullah nam kimesnelerin sabit ve sûbût vekaleti hüküm hükmü şerife hak olan mahalle-i mezbur sükkanından Hasan bin Halil meclis i Seyyid Ali bin Molla Mehmed mahzarında hazreti nefsiha mihri tezvîc i tezevvûv olunmuşdur

Hıffaz Feyzullah Ağa

Es seyyid Ahmed Ağa

Es seyyid Mustafa Ağa

Câ 19 sene 225 / **22 Haziran 1810**

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

EDİSYON KRİTİĞİ VE SONUÇ

EDİSYON KRİTİĞİ VE SONUÇ

Transkripsiyonunu yapmış olduğumuz 8 numaralı Kütahya şer'îye sicili H.1225-1226/M.1810-1811 yıllarındaki 77 adet belgeyi içermektedir. Bu belgeler, vekil ta'yini(vekaletname,vekil nasb tayini) miras, nafaka, tezkire, tereke, vasi ta'yini, vakıf, mürasele, maruzat, müzekkire, şukka, mehir, izin, dini günlerin belirlenmesi, rüşd, boşanma, hibe, ferman-ı hümayun sureti, mazbata, kira ilamı, kayıp ilamı, bulunan malların iadesi ile ilgili ilamlar,gelir beyan kaydı ve emanet teslim i'lamı gibi belge kayıtlarıdır. Bunları sicildeki belgelerin çokluk sırasına göre değerlendireceğiz.

Sicilimizde ferman sureti kaydı (ferman, emr-i âli şan, hükmü şerif, emri şerif) ile ilgili 37 adet belge kaydı vardır. Bu belgeler yönetici azl'i, sefer emri, ordunun ihtiyaçlarını karşılamak üzere vergi toplama emri, orduya cephane imal etme emri gibi belge çeşitleri ihtiva etmektedir.

Ferman her hangi bir emir , imtiyaz vb.konuları içeren Bab-ı Ali'den divânı hat ile yazılmış ve üzeri tuğrayı hümayûn ile süslenmiş olarak yayınlanan padişah emirlerine ferman denilir.Yedi bölümden oluşur . İlk olarak başında veya içerisinde ferman veya bu anlama gelen bir sözcük yer alır. Sicilimizde ki "...ibka kılınmalı fermanım olmagın..."⁴⁶ gibi , bunlara ferman sureti kaydı diyoruz. Her konuda kaleme alınabilir.

Bir başka örnekte "...iş bu emr-i âlişan ısdar..."⁴⁷ şeklinde de ifade edilebilir.Bu tarz fermanlara ferman-ı âlişan denilmektedir.

Sicilimizde ki başka bir ferman örneğinde ise "...buyurdum ki hükmü şerîfim vardıkda..."⁴⁸ şeklinde geçmektedir ki bunlara ferman-ı hükmü şerîf denilmektedir.

Transkripsiyonunu yaptığımız 8 numaralı sicilde geçen ferman ile ilgili en son örnek ise emri şerîf olarak ifade edilmektedir ki "...iş bu emr-i şerîfi celilüş-şanım..."⁴⁹ şeklindedir.

⁴⁶ 8 nolu K.Ş.S.belge no.5

⁴⁷ 8 nolu K.Ş.S.belge no.6

⁴⁸ 8 nolu K.Ş.S.belge no.29

⁴⁹ 8 nolu K.Ş.S.belge no.31

Fermanlarda ikinci olarak gönderildiği kişi veya kişiler kendi görev ve mevkilerine uygun elkâb ve dua ile anılır ki “...orduyu hümayûnuma sevke halen Karaman valisi dûsturu mükerrerrem muşirûn mefahinûn nizamûl âlem Mehmed Hamîd Paşa ve iç il sancağı mutasarrıfı vezirim Ahmed Paşa edamallâhûteâla iclâlehû...”⁵⁰ gibi geçer.

Fermanlarda üçüncü olarak niçin gönderildiği açıkça belirtilir. Bu bölüme nakil ve iblağ denilir. “ Kütahya Sancağında vâki kazalardan mûbayaâsı tertib olunan elli katır şiteranın beher katırı beşer re’s olarak her katırına yüz yirimi beşer guruştan baha ve âsitane-i saadetime...”⁵¹ diye devam eden belgede bölgeden vergi olarak istenen katır sayısı ve bunların karşılığı olan ücret dahi belirtilmektedir ki “...bin beşer yüz akçeden icab eden altı bin sekiz yüz yetmiş beş guruşun nısfı celb...”⁵² diye.

Fermanlarda dördüncü olarak , padişahın emrinin ne olduğunu açıkça ifade edilir. “...ol miktar kilimi şiteranın pâk ve âlâ olarak mubâyâa ve tedarik ve serian ve acilen dersaâdetime irsâl ve cepthane-i âmireme teslimi hususuna zîr-î ihtimam ve dikkat eylemek fermanım olmağın...”⁵³

Fermanlarda beşinci olarak istenilen şeyin ne olduğu ve nelerden kaçınılması gerektiği ifade edilir. “...Halil Paşa dâmeti muallâsının hasbel iktiza kaymakamlıktan azlû...vezirim Ahmed Şakir Paşanın...naib tayini üzere...”⁵⁴ diyerek yapılması istenen husus açıkça ifade olurken “...mütesellimin ahirden hiç ferd dahl ve taarruz ettirilmemek babında fermanı şanı şanın ısdar olmuştur.” diye kaçınılması gereken husus açık belirtilir.

Altıncı olarak fermanlarda işin bitirilmesi için dua ve alâmeti şerîfe itimat edilmesi gerektiği belirtilir. “...sahil-î selamete varınca...harf mukadderat ve hilaf-ı rıza

⁵⁰ 8 nolu K.Ş.S.belge no 17

⁵¹ 8 nolu K.Ş.S.belge no.51

⁵² 8 nolu K.Ş.S.belge no.51

⁵³ 8 nolu K.Ş.S.belge no.66

⁵⁴ 8 nolu K.Ş.S.belge no.71

hareket zuhura mahal mûsenmen bezli can zuhur eylemeniz...”⁵⁵ diye devam ederken , “...şöyle bilesiz âlameti şerîfe itimat kılasız...”⁵⁶ diyerek fermana itimat edilmesini ister.

Son olarak fermanın yazıldığı tarih yazı ile yazılır ve bunun altında yazıldığı şehir belirtilir. “...hurrîre fi’l-yevmil aşîr min safer li sene hams ve ısrin ve mieteyn ve elf...el-Kostantiniyye”⁵⁷ şeklinde geçer.

Sicilimizde bulunan 28 nolu belge diğer belgelerden farklıdır. Bu fark ise belgenin iki farklı konuyu içermesidir ki , baş tarafı terekedir, sonu ise fermendir. Buna benzer başka örnek yoktur. Yaptığımız çalışmada bunun niçin böyle olduğu konusunda bir sonuca varılamamıştır.

Yapmış olduğumuz çalışmada 12 adet i’lam vardır. “ Deve için bu defa tahrir olunan irsal i’lamıdır...”⁵⁸ i’lamlarda asıl olan kadının hükmünü belirtmesidir. “...Kütahya kazasının sehmine isabet eden 25 mehan şiteranın Bursalı Zeyneb oğlu Hasan yediyle orduyu şahaneye irsal olunduğu bil ittima ser paye-i serir-i a’laya arz ve i’lamıdır.”⁵⁹ Bu belgede geçen konu kadının mahkeme kararıyla Bursalı Zeyneb oğlu Hasanı Kütahyanın sehmine düşen 25 mihâr şitarını orduya götürmek üzere görevlendirilmesidir ki , bu durum sicilde geçen çok farklı i’lam tarzıdır. Zira böyle bir durum çalışmamızda başka yerde geçmemektedir.

Sicilimizde 10 adet hüccet vardır. Dört numaralı belgemizde ki hüccet örneğinde Isparta kazasının Barla karyesinden Murtaza isimli bir şahsın , kaybettiği katırını Kütahyanın Gümüş nahiyesine bağlı Abeş karyesinde molla Ömer bin Kara Mehmed’de bulması ve buna yine Barla karyesinden şahısların şahitlik yapması oldukça ilginçtir. Zira Murtaza isimli şahıs katırını İzmit çayırında kaybediyor.⁶⁰ Muhtemelen bu şahıs katırıyla seyyar satıcılık yapıyor ki , Kütahya’da katırını bulduğunu ifade ediyor. Ancak transkripsiyonunu yaptığımız sicilde bu konu başka yerde geçmemektedir. Bu durumda bize tarafların sorunu kendi aralarında hallettiğini gösteriyor.

⁵⁵ 8 nolu K.Ş.S.belge no.26

⁵⁶ 8 nolu K.Ş.S.belge no.26

⁵⁷ 8 nolu K.Ş.S.belge no.29

⁵⁸ 8 nolu K.Ş.S.belge no.2

⁵⁹ 8 nolu K.Ş.S.belge no.2

⁶⁰ 8 nolu K.Ş.S.belge no.4

On üç numaralı belgemizde ise başka bir hüccet örneğinde arazi işgali konusu geçmekte olub , tarafların durumu kadı ve şahitler huzurunda çözdüğünü göstermektedir.⁶¹

Yirmi nolu belgemizde ise borç hücceti örneğini görmekteyiz ki , burada da borç verenin makbuzlarını ve şahitlerini kadı huzuruna getirerek borçluya borcunu kabul ettirdiğini görmekteyiz.⁶²

Sicilimizde gayri müslimler ile ilgili çok fazla kayıd olmadığı dikkat çekmekle birlikte , ilginç bir hüccet örneğiyle karşılaştık Kütahya merkezde Orta mahallesinde bulunan Papaz Mıgırdîç ve papaz Artin ile aynı mahalleden Kırkor oğlu Hacı Karabet ve Karabet oğlu Atin ve Haseb oğlu Ovanis şeklinde devam eden gayri müslimlerin kadı ve müslüman şahitlerin huzurunda sorunlarını çözmeye gitmesi , azınlıkların da kendi mahkemelerinde çözemedikleri konuları kadıya götürmesini görüyoruz.Papazların belgede isimi geçen şahıslardan kilise vakıflarına ve buralardan istifade eden fakir zımmilere müdahale etmemek üzere kadı ve şahitler huzurunda söz verdiriyorlar.Ayrıca kilise ve kilise vakıflarından elde ettikleri kazancı ispatlayarak kiliseye vermesini isteyib kadı ve şahitler huzurunda kayda aldırıyor.⁶³

Sicilimizde bir adet de boşanma dolayısıyla , Aişe binti el haç ishak nam Hatun ile , Mustafa bin Mehmed Ali isimli şahısların boşanması ve bunun mukabilinde mihr-i muaccelin belirlenmesi konusu kayda geçirilmiştir.Burada belirlenen mihr ise altı bin akçe⁶⁴olarak belirlenmiştir.

Sicilimizde altı adet tereke mevcuttur.Tereke “ölünün geride bıraktığı ve mirasçılara intikal eden şeyler.”⁶⁵ olarak ifade edilmektedir.aile reisinin ölmesi ile geride bıraktığı mal varlığı tesbit edilip,varisleri arasında paylaşılmaktadır. Tabi ki bu işlem resmi kayıt olan sicil defterine geçirilmektedir.Burada ayrıca küçük yaştaki çocuklara vâsi tayini yapılmaktadır.iğer taraftan bu kayıtlardan aileler ekonomik

⁶¹ 8 nolu K.Ş.S.belge no.8

⁶² 8 nolu K.Ş.S.belge no.21

⁶³ 8 nolu K.Ş.S.belge no.24

⁶⁴ 8 nolu K.Ş.S.belge no.8

⁶⁵ Hayrettin Karaman , Mukayeseli İslam Hukuku , s.373

durumu dolayısıyla bir köyün bir şehrin ve de bir devletin ekonomik durumu yapılan iş , meslek hakkında en sağlam bilgiye ulaşabiliriz.

Sicilde geçen tereke kayıtlarında taşınmazların dışında ki malların bir komisyon huzurunda fiyatlandırıldığı görülmektedir.Böylece o dönemde var olan bazı ürünlerin ve malların fiyatları hakkında fikir sahibi olabilmekteyiz.

Tereke ile ilgili olarak miras taksimi ile uğraşan ve mirasın şer'î hükümlere göre taksimi yapan memurlar vardır ki , bunlara (Kassam) denir.Osmanlıda iki tür kassam vardır.Birincisi kazasker kassamlarıdır.İkincisi ise şer'î mahkemelerin bulunduğu yerlerde mevcut olan kassamlardır.Kazaskerlere bağlı olanlar , askeri sınıfın terekelerini düzenler , diğeri ise halkın terekelerini düzenlerdi.

Kassamların devlet tarafından ödenen belirli bir maaşları yoktur.Bunlar taksim ettikleri terekeden “ resm-i kısmet” denilen bir pay alırlardı.Bu pay kanunlarca tespit edilirdi.

Terekelerde ölen kişilerin her türlü taşınır-taşınmaz , değerli-değersiz neyi varsa kaydedilirdi.Bunların taşınır olanlarının maddi değeri yazılırdı.Daha sonra kaydedilen belgenin sonuna tereke ile ilgili vergiler⁶⁶ ve toplam tutar yazılırdı.

Sicilimizde bulunan altı adet tereke içerisinde 12497 kuruşla en yüksek meblağı Pirlir Mahhalesi sakinlerinden olan Şerife Aişe binti es seyyid Ubeydullah Efendi bırakmıştır.Ubeydullah Efendi Aksarayda misafirken burada vefat etmiştir.Sicilimizde en düşük terekede 83 kuruşla Börekçiler Mahallesinden Hayriye binti Yusufa aittir.

Sicilimizde gayri müslimlere ait her hangi bir tereke kaydına rastlanılmamıştır.

⁶⁶ Tereke vergileri şöyledir;

Resm-i kısmet: miras taksiminde kassamların aldığı ücret

Resm-i hazine: hazine vergisi

Dellaliyye: tella (ara bulucu) ücreti

Kaydiyye: kayıt ücreti

Hisse-i maliye: maliyeye düşen hisse

Terekelerde bırakılan eşyalarda ölen kişinin ne iş yaptığını ve ekonomik durumunu tespit edebilmekteyiz. Ayrıca terekelerde bazı malların isimlerini ve değerini öğrenebilmekteyiz. Örneğin:

Tay: 100 kuruş

Katır: 100 kuruş

Manda İneği : 100 kuruş

Kara Sığır İneği : 45-70 kuruş

Arı Kovanı : 5 kuruş

Tosun(Dana): 50 kuruş

Sığır Öküzü : 55-125 kuruş

Düğe : 38 kuruş

Camus : 131 kuruş

Sicilimizde altı adet mürâsele (buyruldu) mevcuttur. Mürâsele kazaskerlerin kadılarına ve kadıların naiblere gönderdiği tayin ve yetkilerini bildiren yazılardır. Ayrıca bunlardan kazasker müraselelerine buyruldu da denir.

Bir numaralı belgemizde bayrak Ağası ve üç adamına başka bir yere gitmek üzere izin verildiğini belirtir. Üç numaralı belgemizde ise Kütahyaya atanan bir görevlinin durumu bildiriliyor. On altı numaralı belgede ise konaklama için hazırlık yapılması isteniyor. Kırk beş numaralı belgede ise seferi hümayun için sürücülük yapacak kişiler buyruldu ile görevlendiriliyor. Sicilimizde yer alan Altmış iki nolu belgede ise cami tamiri için yetkili kişilerin görevlendirildiğine dair buyruludur.

Sicilimizde yer alan bir belgede ki , Altmış beş nolu belge vâsi tayini ile ilgili belgedir. İslam hukukunda kendi hakkını koruyamayacak kadar küçük olan çocukların korunması için resmi vâsi tayin edilir. Vâsi bir şahsın mâli işlerinde hukuken temsil yetkisine sahip olan kişidir. Vâsiyi baba tayin etmişse vâs-i muhtar , eğer hakim (kadı) tayin etmişse vâs-i mansu denir. Vâsi-i mansu isterse kadı ona bu görevinden dolayı ücret verebilir. Kadı istediği zaman bu vâsi-i mansubu azl edebilir. Zira o kadının

vekilidir.Vâsisi olduğu çocuğun malını en iyi şekilde korumak ve değerlendirmek zorundadır.⁶⁷

Sicilimizde bir adet vakfiye vardır.Vakıfname bir vakfın kimin tarafından ne amaçla kurulduğunu ve mütevellisini belirleyen belgedir.Vakıf , İslam ve Türk-İslam geleneğidir.Buradaki amaç karşılık beklemeksizin sahip olunan imkanların tamamını veya bir kısmını kamu hizmetine sunmaktır.Osmanlılarda vakıf kurumu çok önemlidir.Zira devlet bir çok hizmeti merkezi hazineden hiç para harcamadan en iyi şekilde kamu hizmetine sunmuştur.Vakıflar toplum içinde sosyal dayanışmayı sağlayan unsurların başında gelmiştir.Eğitim , sağlık , yol , su gibi alt yapı hizmetleri dahi vakıflar yolu ile sağlanmıştır.Açlar doyurulmuş , çıplaklar giydirilmiş , evsizlere barınak sağlanmış , yolda kalanlara el uzatılmıştır.

Vakıfları yönetmekle Müteveli görevlendirir.Müteveli şer'i hükümlere ve vakfın şartlarına göre vakfı yönetmekle görevli kişidir.Müteveli akıllı , güvenilir , iyi ahlaklı örnek kişi olmalıdır.Mütevelliyi tayin yetkisi sırası ile vâkıfa , vâkfın vâsi-i muhtarına , vâkfın şartları içinde ismi geçen mütevellinin vasisine aittir.

Vakıf müteveli için bir ücret tayin etmişse , müteveli bu ücrete hak kazanır.Ücret tayin edilmemişse hakim (kadı) taktir hakkını kullanarak ücret belirler.

Mütevelliler vakıfları onarır , korur , vakıfların bir kısım menkul ve gayri menkullerini kiraya verir , kira paralarını toplar veya toplatır.Vakfın hukukunu korumak için gerekirse dava açar , vakıfların gelirlerini gerekli yerlere harcar.

Sicilimizde geçen vakıf ile ilgili belgede Pirlar mahallesinden Cebecioğlu hacı Mehmed bin Halil'in babasının yaptırdığı çeşmeye müteveli olmak ve onu tamir ettirme isteğidir ki ,bu da kabul edilmiştir.Ancak ismi geçen şahıs çeşmenin suyunu hem kendi hanesinde kullanacak hemde kamuya vakf edecektir.⁶⁸

Sicilimizde bir adet de berat vardır.Berat her hangi bir görev veya memuriyete tayin edilenlere görevlerini yapma yetkisi veren , padişah mührü taşıyan

⁶⁷ Köstüklü , a.g.e , s.55

⁶⁸ 8 nolu K.Ş.S.belge no.53

belgedir.Yapılan göreve göre çeşitleri vardır.Bizim sicilimizdeki beraat saçmacıbaşılık beraatıdır.Saçma , fişeng ve külçe kurşun üretimine ait verilen beraattır.

Transkripsiyonunu yapmış olduğumuz 8 nolu Kütahya Şeriye sicilinde birden fazla eşle evliliğe rastlamadık bu durumda bize Kütahya ve havalisinde çok eşliliğin yaygın olmadığını göstermektedir.Ayrıca bundan da anlaşılıyor ki Osmanlı devletinde kadınlara değer verilmektedir.Diğer taraftan kadınlar ile ilgili mahkeme kaydının olmaması yaygın olarak kadın haklarının ihlal edilmediğini de gösterir.Bu çalışmamızda bir adet boşanma davası ile karşılaşılıyor ki , aile hayatının ve ailelerin geçiminin olumlu olduğunu düşünebiliriz.

Transkripsiyonunu yapmış olduğumuz sicilde zımmîler ile ilgili iki adet belge vardır ki , burada geçen konu gayri müslimlerin ki , isimlerinden de anlaşıldığı kadarıyla Ermeni asıllıdırlar.Kendi aralarındaki anlaşmazlıkları çözmek üzere kadıya müracaat etmişlerdir.Buradan da anlaşılıyor ki Türkler ile bu zımmîler arasında herhangi bir problem yoktur.Hiçbir gayri müslimin terekesinin kayıtlarda olmaması onların çok az sayıda olduğunu göstergesidir.

Sicilimizde adi ve yüz kıztartıcı suçlarla ilgili herhangi bir belgeye rastlanılmaması da toplumun huzur içerisinde bir birini rahatsız etmediğini göstermektedir.

Çalışmamızda zina , hırsızlık gibi had cezası gerektirecek hiçbir kaydın olmaması da toplumun ahlaken de hala sağlıklı olduğunu işaretidir.

İncelemesini yaptığımız sicil de Osmanlı devletinde soyadı kullanılmadığı için insanların baba adlarıyla , unvan , lakab , el-kablarla vb . zikredildiğini görmekteyiz.Ayrıca oturdukları yere veya yaptıkları işe göre de anılmaktadırlar.

Osmanlı devletinde şer'î mahkemelerde ki kayıtların altın da “ şuhudû'l-hal” denilen kişilerin bulunması kadıların işini kolaylaştırdığı gibi , şuhudû'l-hal'in tanımlanmasını da zorunlu kılmaktadır.Şuhudû'l-hal , o bölgenin eşrafından seçilmiş aralarında önemli hukukçuların bulunduğu şahitlerdir.Bunlar kadının verdiği hükme etki etmez , ancak verilen hükümlerde fikirlerinden istifade edilir.

Çalışmamızda Osmanlı devletinin başkenti için Derâliyye ve dersaâdetim denilmektedir.

Sicilde fermanın çok sayıda olması ve içerdiklerinin askeri ve vergi konuları ile ilgili olması Osmanlı-Rus savaşıyla ilgili olmalıdır.Zira uzun süredir devam eden Osmanlı-Rus savaşı Slobozia Ateşkes anlaşmasına rağmen tekrar başlaması ve şiddetlenmesinin , çalışmış olduğumuz M.1811 yılına denk gelmesi bunu doğrulamaktadır.

Transkripsiyonunu ve değerlendirmesini yaptığımız 8 numaralı Kütahya Şer'iyye Sicilinde yer alan belgeler üzerinde sınırlı da olsa bazı değerlendirmeler yapmaya çalıştık.Osmanlı halkının yaşadığı mekanlar , kullandıkları eşyalar , verdikleri vergiler , meslekleri , aile kurumu gibi konularda bilgi vermeye çalıştık.Bu belgelerin tamamen incelenmesi ile Osmanlı Devletinin ve Türklerin nasıl bir medeniyetin temsilcisi olduğu daha iyi anlaşılmaktadır.Çünkü şer'iyye sicilleri incelenmeden Osmanlı Devletinin tarihi doğru olarak yazılamaz.

EKLER

Ek 1 : Sicilde Kayıtlı Olan Belgelerin Tasnifi

Ferman Suret Kayıtları : (Belge numaralarına göre)

5-6-7-8-9-12-14-15-17-18-19-20-25-26-27-29-31-36-39-40-41-42-43-44-47-49-50-51-54-55-56-57-63-66-70-71-76

Hüccetler :

4-13-21-24-35-46-59-69-72-77

İ'amlar :

2-10-22-23-30-34-38-58-60-64-67-74

Tereke :

11-28-32-33-52-73

Mürasele :

3-48-61-62-65-68

Buyruldu :

1-16-45-75

Mutasarrıf Beratı :

37

Vakfiye :

53

Ek 2 : Belgelerin Çeşitlerine Göre Sayıları

Ferman Suret kayıtları	37
Hüccetler	10
İ'amlar	12
Tereke	6
Mürasele	6
Buyruldu	4
Mutasarrıf Beratı	1
Vakfiye	1

Ek 3 :Sicilde Geçen Mahalle ve Karye İsimleri

<u>Sıra</u> <u>a</u>	<u>Mahalle İsimleri</u>	<u>Mahallenin Bağlı Olduğu Yer</u>
1.	Hacı Süleyman Mahallesi	Kütahya
2.	Ahi Erbasan Mahallesi	Kütahya
3.	Ahi Mustafa Mahallesi	Kütahya
4.	Efendi Bola Mahallesi	Kütahya
5.	Lala Hüseyin Paşa Mahallesi	Kütahya
6.	Bezirciler Mahallesi	Kütahya
7.	Balıkli Mahallesi	Kütahya
8.	Cücek Mahallesi	Kütahya
9.	Gönen Mahallesi	Kütahya
10.	Bölcek Mahallesi	Kütahya
11.	Börekçiler Mahallesi	Kütahya
12.	Büyük orta Mahallesi	Kütahya
13.	Gazi Şeyh Mahallesi	Kütahya
14.	Cedid Mahallesi	Kütahya
15.	Cemaleddin Mahallesi	Kütahya
16.	Ahievren Mahallesi	Kütahya
17.	Susi Kefere Mahallesi	Kütahya
18.	Çukur Mahallesi	Kütahya
19.	Çamlıca Mahallesi	Kütahya
20.	Dibek, İbek (Özbek) Mahallesi	Kütahya
21.	Dükkancık Mahallesi	Kütahya
22.	Ekizüyük Mahallesi	Kütahya

23.	Yağcılar Mahallesi	Kütahya
24.	Hacı Ahmed Mahallesi	Kütahya
25.	Alayunt Mahallesi	Kütahya
26.	Hacı İbrahim Mahallesi	Kütahya
27.	Civli Mahallesi	Kütahya
28.	Dumlupınar Mahallesi	Kütahya
29.	İshak Fakih Mahallesi	Kütahya
30.	Ahi İzzeddin Mahallesi	Kütahya
31.	Akkilise Mahallesi	Kütahya
32.	Sofular Mahallesi	Kütahya
33.	Elmalu Mahallesi	Kütahya
34.	Kulaksız Mahallesi	Kütahya
35.	Aydoğdu Mahallesi	Kütahya
36.	Küçükorta Mahallesi	Kütahya
37.	Marûf Mahallesi	Kütahya
38.	Meydan Mahallesi	Kütahya
39.	Kumarı Mahallesi	Kütahya
40.	Paşamsultan Mahallesi	Kütahya
41.	Pirler Mahallesi	Kütahya
42.	Saray Mahallesi	Kütahya
43.	Servi Mahallesi	Kütahya
44.	Ağaç Mahallesi	Kütahya
45.	Sultanbağı Mahallesi	Kütahya
46.	Şehre Küsti Mahallesi	Kütahya

Ek 4 :Sicilde Geçen Köy İsimleri

<u>Sıra</u>	<u>Köy Adı</u>	Köyün Bağlı Olduğu Nahiye / Kaza / Sancak
47.	Demirciviran (Demirciören)	Etrafşehir Nahiyesi
48.	Parmakören	Etrafşehir Nahiyesi
49.	Turgutlar	Etrafşehir Nahiyesi
50.	Kınıktahtâkî	Etrafşehir Nahiyesi
51.	Tatarmahat	Etrafşehir Nahiyesi
52.	Mustafalar	Etrafşehir Nahiyesi
53.	Gelinkaya	Etrafşehir Nahiyesi
54.	Kızılcaviran (Kızılcaören)	Etrafşehir Nahiyesi
55.	Okçu	Etrafşehir Nahiyesi
56.	Göveşçi	Etrafşehir Nahiyesi
57.	Gökem	Etrafşehir Nahiyesi
58.	Göcü	Etrafşehir Nahiyesi
59.	Adamca	Etrafşehir Nahiyesi
60.	İn	Etrafşehir Nahiyesi
61.	Eceler	Etrafşehir Nahiyesi
62.	Akçamescid	Etrafşehir Nahiyesi
63.	Doğarslan	Etrafşehir Nahiyesi
64.	Andız	Etrafşehir Nahiyesi
65.	Kuyusinir	Etrafşehir Nahiyesi
66.	Sadık	Etrafşehir Nahiyesi

67.	Ahiler	Etrafşehir Nahiyesi
68.	Elekli	Etrafşehir Nahiyesi
69.	Osmanpınarı	Etrafşehir Nahiyesi
70.	Karaöz	Etrafşehir Nahiyesi
71.	Göynükviran	Etrafşehir Nahiyesi
72.	İncik	Etrafşehir Nahiyesi
73.	Etyemez	Etrafşehir Nahiyesi
74.	Koçak	Etrafşehir Nahiyesi
75.	Saka	Etrafşehir Nahiyesi
76.	Doğalar	Etrafşehir Nahiyesi
77.	Zığra	Etrafşehir Nahiyesi
78.	Yaylababa	Etrafşehir Nahiyesi
79.	Ürünlü	Etrafşehir Nahiyesi
80.	Geriz	Etrafşehir Nahiyesi
81.	Çöğürler	Etrafşehir Nahiyesi
82.	Siner	Etrafşehir Nahiyesi
83.	Gökçeler	Gireği Nahiyesi (Arslanapa)
84.	Pınarbaşı	Gireği Nahiyesi (Arslanapa)
85.	Ortaca	Gireği Nahiyesi (Arslanapa)
86.	Çölmekçi	Gireği Nahiyesi (Arslanapa)
87.	Aslahanlar	Gireği Nahiyesi (Arslanapa)
88.	Muhören	Gireği Nahiyesi (Arslanapa)
89.	Dere	Gireği Nahiyesi (Arslanapa)
90.	Ada	Gireği Nahiyesi (Arslanapa)
91.	Maa Eğrecek Haydarlar	Gireği Nahiyesi (Arslanapa)

92.	Çamırdık	Gireği Nahiyesi (Arslanapa)
93.	Yalnızsaray	Gireği Nahiyesi (Arslanapa)
94.	Kusura	Gireği Nahiyesi (Arslanapa)
95.	Şehma Gerincik	Gireği Nahiyesi (Arslanapa)
96.	Sinekçiler	Gireği Nahiyesi (Arslanapa)
97.	Kozluca	Gireği Nahiyesi (Arslanapa)
98.	Porsuk	Gireği Nahiyesi (Arslanapa)
99.	Sağırlar	Gireği Nahiyesi (Arslanapa)
100.	Tava	Gireği Nahiyesi (Arslanapa)
101.	Gureyşler	Gireği Nahiyesi (Arslanapa)
102.	Tokul	Gireği Nahiyesi (Arslanapa)
103.	Derziler	Gireği Nahiyesi (Arslanapa)
104.	Ürün	Gireği Nahiyesi (Arslanapa)
105.	Bayat	Gireği Nahiyesi (Arslanapa)
106.	Gömçe	Gireği Nahiyesi (Arslanapa)
107.	Pazarcık	Gireği Nahiyesi (Arslanapa)
108.	Bolhara	Gireği Nahiyesi (Arslanapa)
109.	Alıncık	Gireği Nahiyesi (Arslanapa)
110.	Emres	Gireği Nahiyesi (Arslanapa)
111.	Aslanapa	Gireği Nahiyesi (Arslanapa)
112.	Karadiğin	Gireği Nahiyesi (Arslanapa)
113.	Ballıbaba	Gireği Nahiyesi (Arslanapa)
114.	Bolar	Gireği Nahiyesi (Arslanapa)
115.	Bezirganlar	Gireği Nahiyesi (Arslanapa)
116.	Çukurca	Gireği Nahiyesi (Arslanapa)

117.	Göynükviran	Gireği Nahiyesi (Arslanapa)
118.	Saraycık	Gireği Nahiyesi (Arslanapa)
119.	Abaş	Gireği Nahiyesi (Arslanapa)
120.	Yağcılar	Gireği Nahiyesi (Arslanapa)
121.	Ortaca	Gümüş Nahiyesi
122.	Karaağaç	Gümüş Nahiyesi
123.	Bozcahöyük	Gümüş Nahiyesi
124.	Ablum maa Bıcam	Gümüş Nahiyesi
125.	Kepez	Gümüş Nahiyesi
126.	Şamımaa	Gümüş Nahiyesi
127.	Yoncalı	Gümüş Nahiyesi
128.	Doğarslan	Gümüş Nahiyesi
129.	Dulkadir	Gümüş Nahiyesi
130.	Yakaca	Gümüş Nahiyesi
131.	Gümüş	Gümüş Nahiyesi
132.	Kızık	Gümüş Nahiyesi
133.	Arslanlı	Gümüş Nahiyesi
134.	Sünnet Yenice	Gümüş Nahiyesi
135.	Yüreğir	Gümüş Nahiyesi
136.	Kızılcağaya	Gümüş Nahiyesi
137.	Döşne	Gümüş Nahiyesi
138.	Dedik	Gümüş Nahiyesi
139.	Kükürt	Gümüş Nahiyesi
140.	Çukurca	Gümüş Nahiyesi
141.	Sekiviran (Sekiören)	Gümüş Nahiyesi

142.	Sülükçukurca	Gümüş Nahiyesi
143.	Garsak	Gümüş Nahiyesi
144.	Ağızören (Ağızvıran)	Gümüş Nahiyesi
145.	Köprüören	Gümüş Nahiyesi
146.	Seyitömer	Gümüş Nahiyesi
147.	Çoban	Gümüş Nahiyesi
148.	Ayvalı	Gümüş Nahiyesi
149.	Şahmelik	Gümüş Nahiyesi
150.	Hâlîvîran	Gümüş Nahiyesi
151.	Elyâreyn	Gümüş Nahiyesi
152.	Gulâm	Gümüş Nahiyesi
153.	Çanakkokaç	Gümüş Nahiyesi
154.	Göl	Gümüş Nahiyesi
155.	Sulu	Gümüş Nahiyesi
156.	İshekçılar	Gümüş Nahiyesi
157.	Gevrekseydi	Gümüş Nahiyesi
158.	Akağaç	Gümüş Nahiyesi
159.	Gıranşeyh	Gümüş Nahiyesi
160.	EyNEGazi	Gümüş Nahiyesi
161.	Karamih	Gümüş Nahiyesi
162.	Gara Yahşımaah	Gümüş Nahiyesi
163.	Nisamiye	Gümüş Nahiyesi
164.	Enne	Gümüş Nahiyesi
165.	İsa	Gümüş Nahiyesi
166.	Gazelyakub	Gümüş Nahiyesi

167.	Darıca	Gümüş Nahiyesi
168.	Gölcük	Gümüş Nahiyesi
169.	Eğriöz	Gümüş Nahiyesi
170.	Ören	Gümüş Nahiyesi
171.	Vakıf	Gümüş Nahiyesi
172.	Eyülü	Gümüş Nahiyesi
173.	Kuyucak	Altıntaş Nahiyesi
174.	Genişler	Altıntaş Nahiyesi
175.	Kükürt	Altıntaş Nahiyesi
176.	Karaağaç	Altıntaş Nahiyesi
177.	Keçiller	Altıntaş Nahiyesi
178.	Oğuzlar	Altıntaş Nahiyesi
179.	Aliye	Altıntaş Nahiyesi
180.	Ürkmez mea Akçe	Altıntaş Nahiyesi
181.	Tesa Kınık	Altıntaş Nahiyesi
182.	Sevdiğin	Altıntaş Nahiyesi
183.	Üyük	Altıntaş Nahiyesi
184.	Çakırsaz	Altıntaş Nahiyesi
185.	Tatarmahat	Altıntaş Nahiyesi
186.	Altıntaş	Altıntaş Nahiyesi
187.	Başkese	Altıntaş Nahiyesi
188.	Akça maa Çomaklar	Altıntaş Nahiyesi
189.	Yapılca	Altıntaş Nahiyesi
190.	Zemye	Altıntaş Nahiyesi
191.	Üçhöyük	Altıntaş Nahiyesi

192.	Fakîl	Altıntaş Nahiyesi
193.	Alibey	Altıntaş Nahiyesi
194.	Eymür	Altıntaş Nahiyesi
195.	Yalnızsaray	Altıntaş Nahiyesi
196.	Kabaağaç	Altıntaş Nahiyesi
197.	Göcek	Altıntaş Nahiyesi
198.	Pusat	Altıntaş Nahiyesi
199.	Beytemurlar	Altıntaş Nahiyesi
200.	Kızılca	Altıntaş Nahiyesi
201.	Yünlük	Altıntaş Nahiyesi
202.	Seki Saray	Altıntaş Nahiyesi
203.	Evted	Altıntaş Nahiyesi
204.	Yenice Aslıhanlar	Altıntaş Nahiyesi
205.	Ağaç	Altıntaş Nahiyesi
206.	Murathanlar	Altıntaş Nahiyesi
207.	Karaali	Altıntaş Nahiyesi
208.	Eyûlû	Altıntaş Nahiyesi
209.	Çerte	Virancık Nahiyesi
210.	Yunuslar	Virancık Nahiyesi
211.	Güney	Virancık Nahiyesi
212.	Cebraîl	Virancık Nahiyesi
213.	Yenicevirancık	Virancık Nahiyesi
214.	Ömer Fakih	Virancık Nahiyesi
215.	Barağı	Virancık Nahiyesi
216.	Çavdarhisar	Virancık Nahiyesi

217.	Hacı Mahmud	Virancık Nahiyesi
218.	Gökağaç	Virancık Nahiyesi
219.	Çam	Virancık Nahiyesi
220.	Avşar	Virancık Nahiyesi
221.	Yağmurlar	Virancık Nahiyesi
222.	Sobo	Virancık Nahiyesi
223.	Tepecik	Virancık Nahiyesi
224.	Virancık	Virancık Nahiyesi
225.	Ağarı	Virancık Nahiyesi
226.	Halifeler	Virancık Nahiyesi
227.	Asatlar	Virancık Nahiyesi
228.	Efeler	Virancık Nahiyesi
229.	Gökler	Virancık Nahiyesi
230.	Hacıkebir	Virancık Nahiyesi
231.	Samralar	Virancık Nahiyesi
232.	Yağdıgın	Virancık Nahiyesi
233.	Kayı	Virancık Nahiyesi
234.	Susuz	Virancık Nahiyesi
235.	Doğancılar	Virancık Nahiyesi
236.	Kızık	Virancık Nahiyesi
237.	Abaş	Virancık Nahiyesi
238.	Güllâbâd	Virancık Nahiyesi
239.	Müştarlar	Virancık Nahiyesi
240.	Bolat	Virancık Nahiyesi
241.	Yenicearmudcuk	Virancık Nahiyesi

242.	İlcikviran	Virancık Nahiyesi
243.	Şıhlar	Virancık Nahiyesi
244.	Fakih	Virancık Nahiyesi
245.	Derice	Virancık Nahiyesi
246.	Küpler	Tavşanlı Nahiyesi
247.	Tepecik	Tavşanlı Nahiyesi
248.	Çardaklı	Tavşanlı Nahiyesi
249.	Büyükeymet	Tavşanlı Nahiyesi
250.	Çukur	Tavşanlı Nahiyesi
251.	Ayvalu	Tavşanlı Nahiyesi
252.	Karaağaç	Tavşanlı Nahiyesi
253.	Bey	Tavşanlı Nahiyesi
254.	Semular	Tavşanlı Nahiyesi
255.	Kayı	Tavşanlı Nahiyesi
256.	Şıhlar	Tavşanlı Nahiyesi
257.	Küçükeylet	Tavşanlı Nahiyesi
258.	Gelibolu	Tavşanlı Nahiyesi
259.	Akçaşar	Tavşanlı Nahiyesi
260.	Tekkeler	Tavşanlı Nahiyesi
261.	Sûrkaya	Tavşanlı Nahiyesi
262.	Bazar	Tavşanlı Nahiyesi
263.	Gürağaç	Tavşanlı Nahiyesi
264.	Kul	Tavşanlı Nahiyesi
265.	Azadlar	Tavşanlı Nahiyesi
266.	Kayı	Tavşanlı Nahiyesi

267.	Alyamut	Tavşanlı Nahiyesi
268.	Karagöl	Tavşanlı Nahiyesi
269.	Tutaş	Tavşanlı Nahiyesi
270.	Yağmurlar	Tavşanlı Nahiyesi
271.	Derecik	Tavşanlı Nahiyesi
272.	Kozluca	Tavşanlı Nahiyesi
273.	Karapelye	Tavşanlı Nahiyesi
274.	Kuruçay	Tavşanlı Nahiyesi
275.	Davutlar	Tavşanlı Nahiyesi
276.	Oysu	Tavşanlı Nahiyesi
277.	Körs	Tavşanlı Nahiyesi
278.	Yenice	Tavşanlı Nahiyesi

Ek 5 : Sicilde Geçen Başlıca Müslüman İsimleri

Ebubekir

Abdurrahman

Mustafa

Mehmed

Halil

Süleyman

Selim

Halil

Münif

Sadullah

Ahmed Faruk

Sadık

Yakub

Sulbiye

Rukiye

Fâtıma

Emine

Kerime

Kezban

Râbia

Hatice

Hayriye

Ümmü Gülsüm

Ek 6 : Sicilde Geçen Başlıca Gayri Müslim İsimleri

Agob

Artin

Atin

Hasep

Ovanis

Remize

Mığırđıç

Pinus

Kirkor

Karâbet

Esfezdur

Sîrup

İstefan

Vaşil

Sırret

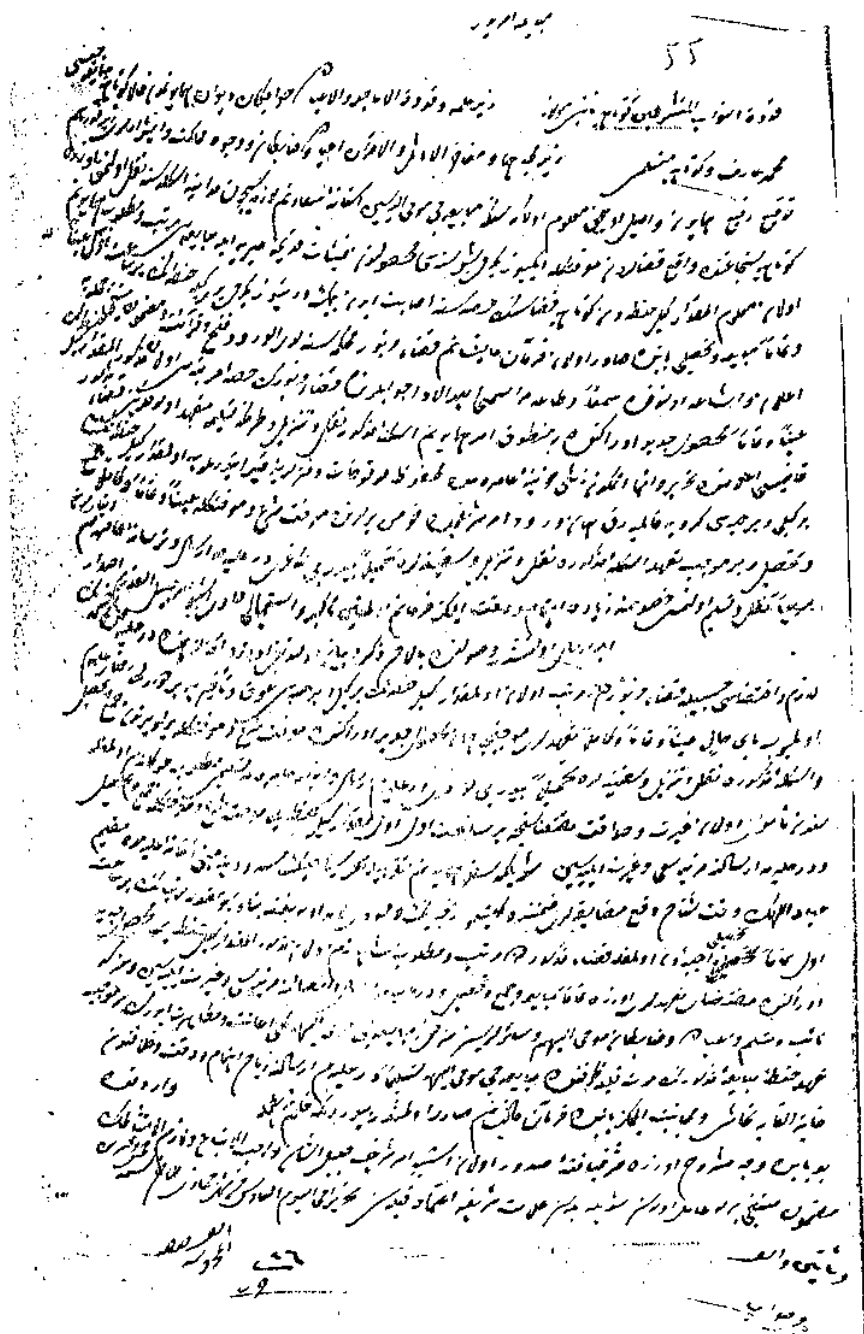
Borani

Fuşi Karabet

Lâhak

Mushır Emâtullah

Ek 9 : Sicildeki Belgelerden Bazı Örnekler

Belge no : 55

Mübayaa emridir (ferman sureti kaydı)

26 c 225 / 29 Temmuz 1810

SÖZLÜK

A

- Aba** : Yünden yapılmış kaba kumaş
- Acem** : 1.Arap olmayan, Arap'tan gayrı olan kavim 2. İranlılar
- Addedilme** : 1. Saymak 2. İtibar etmek
- Adem** : Yokluk, bulunmama
- Adem-i emniyet** : Güvensizlik
- Adil** : Doğruluk, adalet
- Agnâm** : Ganem (koyun)'in cem'i (çoğulu) olan agnâm (koyunlar), hayvanlardan alınan resm manasına kullanılan bir tâbirdir. Aynı zamanda "resm-i ganem" ıstılahı da kullanılmaktadır. Hayvanlar vergisi manasında kullanılan ağnam resmine koyundan başka keçi, domuz ve deveden alınan vergiler de dahildi. Osmanlı Devleti'nde, Yeniçeriler ile Tımarların ilgasından sonra "Asâkir-i Mansûre" adı ile teşkil olunan askerlerin et ihtiyacını teşkil etmek maksadıyla, ağnamdan alınan ve "ondalık agnâm" adını taşıyan bir vergi ihdas edilmiştir. Agnâm, her sene sayıcılar tarafından sayılarak onda biri "miri nâmına" (ayn'en) alınmakta idi. Bazı bölgelerde ise, zorluğa binâen bedelen alınmaya başlandı. Agnâm'dan değişik zamanlarda tahsil olunmuş olan resmi er yedi çeşit olarak tesbit edilmektedir. 1.Ondalık ağnam resmi 2. Âdet-i ağnam resmi 3. Selamet akçası; toprak bastı parası veya geçit resmi 4. Ağıl resmi veya çit parası 5. Agnâm bacı 6.Serçin, dercin, zephiyye veya mürde bacı 7.Otlak, yaylak, kışlak resmi.
- Ahkâm** : Hükümler.
- Ahz** : Alma, kabul etme.
- Ahz-i asker Nizamnamesi** :Askere alma konusundaki şartlar, tüzük.
- Ahz-i asker** : Askere alma.
- Ahz-ü kabz** : Kendine mâl etme, istimlak.
- Akar** : Gelir sağlayan mal ve yapı.
- Ale'l-ıtlak** : Genel olarak, salt, mutlak.
- Ale't-tekrar** : Tekrar olarak, tekrardan.
- Amme** : 1.Genel 2. Herkesin olan, umuma ait 3.Adi, bayağı.

- Anâsı** : Aslından, aslında, esasen, kökü bakımından.
- An** : Başına eklendiği sözcük yada tamlamayı -dan, -den haline koyar.
- Arıza** : Bir büyüğe yazılan yazı.
- Arzuhal (Arz-ı hâl)** : Resmi bir makama durum yada iş bildiren yazı, dilekçe.
- Ashab-i hayr** : Hayır, hasenat sahipleri, hayır yapmayı sevenler.
- Aşar** : 1. Onda birler 2. Ürünlerden alman vergi, ürün vergisi.
- Aşır** : Onuncu.
- Atebe** : 1.Eşik 2. Basamak.
- Atebe-i ulyâ** : Büyük eşik, büyük saray(Osmanlı sarayı anlamında kullanılmıştır).
- Âti, âtiye** : 1.Gelecek 2. Önde, aşağıda.
- Âtiyy-ül-beyân** : Aşağıda bildirilen.
- Avarız** : 1.Sakatlıklar, bozukluklar 2. Engeller 3. Girinti, çıkıntı. 4. Olağanüstü hallerde alınan geçici vergi.
- Avdet etmek** : Geri dönmek
- Ayar** : 1.altın, gümüş ve başka kıymetli madenlerin karışmış 2. Ölçü

B

- Bâ** : İle, -li.
- Ba'de't-tenfiz** : Hüküm verildikten sonra.
- Bab** : 1.Kapı 2. Sığılınacak, başvurulacak yer.
- Bâ-emr-i âli** : Sadrazamın emri, fermanı ile.
- Bahâ** : Değer, kıymet, bedel.
- Bâ-husus** : Husûsiyle, ençok, hele.
- Bakir** : El değmemiş.
- Bâlâ** : Yukarı, üst
- Bâ-taleb** : Talep etmesiyle, istemesiyle.
- Batn** : 1. Karın 2. Soy, kuşak.
- Batnen ba'd batn** : Soydan soya, kuşaktan kuşağa.
- Bedihî** : Delil ve tanık gerekmeyecek derecede açık, belli olan.
- Behâim** : Dört ayaklı hayvanlar.
- Beher** : Her bir, her biri.
- Ber-minval muharrer:** Yazıldığı üzere.

Ber-mutad	: Adet olduğu üzre.
Ber-nehc-i şer'i	: Şeriat yolunda olarak.
Ber-vech-i âti	: Aşağıda yazıldığı gibi.
Bey'	: Satma, satış, satılma, satın alma.
Beyan	: 1.Anlatma, açık söyleme, 2. Delil göstererek fikrini ispatlama.
Beyn	: Ara, aralık.
Beyne'l-verese	: Miras sahipleri arasında.
Beynehümâ	: İki arasında.
Beyni'l-ulemâi'l-âzâm	: Büyük alimler, bilginler arasında.
Beytü'l-mâl	: 1.Devlet hazinesi 2. Maliye dairesi
Bi-	: Başlarına eklendiği sözcükleri (-e) haline koyar; "ile, için" anlamı katar.
Bi'l-umum	: Genellikle, umumiyetle.
Bi'd-def at	: Defalarca, sürekli.
Bi't-(bi-el-et)	: Arapça TE ve TI harfleriyle başlayan eliflâmh sözcüklerin {bi} ilgeciyle birleştiği zamanki şekli olup sözcüğe (-le, -ederek) anlamı verir.
Bi't-tav'	: İstek ile
Bi't-tebliğ	: Tebliğ ederek, sunarak.
Bidayet	: 1. Başlama 2. Ön başlangıç.
Bi-emrillah	: Allah'ın emriyle
Bil	: Kamekiye harfleriyle başlayan sözcüklerde bi- ilgeci bu biçimi alır. Katıldığı sözcüğe "ile, için" anlamı katarak belirteç grupları meydana getirir.
Bilâ-	: Bulunduğu sözcüğe olumsuzluk anlamı verir.
Bilâ-hakk	: Haksız yere.
Bin- (bi-el-en)	: Arapça Nun harfiyle başlayan eliflâmh sözcüklerin {bi} ilgeciyle birleştiği zamanki şekli olup sözcüğü (-e, -de) hallerine koyar.
Binâen aleyh	: Bundan dolayı, bunun üzerine.
Boğca	: Bohça.
Boşnak	: Bosnalı, Bosna'dan gelmiş kimseler için kullanılır.
Buyruldi	: Küçük bir makamdan büyük bir makama veya bir şahıs tarafından herhangi bir resmi makama sunulan, kâğıt üzerinde o makam sahibi tarafından emir mahiyetinde yazılan yazı hakkında kullanılan bir tâbirdir.

C

Câme-i harir	: İpekli elbise
Cânib	: Taraf, yön.
Câri	: 1.Akan, akıcı 2. Geçmekte olan.
Cârî	: (<i>Cereyan*dan</i>) 1. Akan, akıcı 2.Geçmekte olan 3.Geçer olan.
Celb	: 1. Getirme, kendine çekme 2. Getirtme 3. Yazıyla çağırma
Celi	: Büyük, ulu.

Cemaziyel-Evvel (Cumâde'1-ûlâ) : Arabî aylardan beşincisinin adı.

Ceride	: 1. Gazete 2. Zabıtname, tutanak.
Cevaz	: Caiz olma, izin, müsâade
Cevr	: Haksızlık, eza, cefa, zulüm.
Cezm	: Kesin karar, niyet
Cumâde'l-âhire	: Arabî avlardan altıncısının adı.

Ç

Çend/Çendsene	:Birkaç/Birkaçsene.
Çend-rûz	: Birkaç gün.
Çuka cebe	: Yün iç çamaşırı.

D

Dâ'î	: 1. Dua eden, duacı 2. Davet eden, sebep olan.
Dâne	: Kurşun, gülle.
Deb'-i kadîm	: Eski adet, eski usûl.
Dekâkin	: Dükkanlar.
Der'uhde	: Üstüne alma, yüklenme.
Der-kâr	: 1. Malum, aşikâr, bilinen, belli 2. İş üzerinde bulunan.
Derkenar	: Kenarda bulunan, bir yazının kenarına çıkılan yazı.
Dermeyan	: Ortada, arada.
Derûhde	: Üstüne olma, yüklenme
Derûn	: İç, içeri, dahil.
Devair-i Resmiyye	: Resmi daireler.
Devlet-i Osmaniye	: Osmanlı Devleti.
Deyn	: Borç.
Duhter	: Kız, kerime.

Duhul	: İçeri girme.
Duçar	: Tutulmuş, uğramış, yakalanmış.
Duyûn	: Borçlar.

E

E'azz	: En, pek, çok aziz. Kıymetli.
E'imme	: İmamlar.
Ebniye	: Binalar, yapılar.
Ecânib	: Ecnebler, yabancılar.
Ecel-i mev'ud	: Tabii olarak gelen ecel.
Ecr	: Bir iş karşılığı verilen şey, ücret.
Ecvibe	: Cevaplar, karşılıklar.
Ehass	: En hususi, başlıca, temel.
Ehl-i hibre	: Bilir kişi.
Ehl-i mürtezika	: Ülûfe sahipleri.
Ekber	: En büyük olan.
Elf	: Bin.
Elvan Basma	: Renkli basma.
Elviye	: Eski idare kurulunda mutasarrıflık olan livalar.
Emti'a	: Satılacak şeyler, mallar.
Emval	: Mallar, mülkler, para ile alınan şeyler.
Emvat	: Ölümler.
Enva-il-hayrat	: Hayır türleri, çeşitleri.
Enver	: Daha (en, pek) nurlu, çok parlak, çok güzel.
Erbaa	: Dört
Erbain	: Kırk.
Erkân	: 1.Esaslar, destekler; direkler, sütunlar 2. Reisler, ileri gelenler.
Erşed	: Davranışları beğenilir olan.
Es-seyyid	: 1. Efendi, bey, ağa; İleri, gelen, baş, başkan 2.Hz. Muhammed'in torunu Hz. Hasan'ın soyundan olan.
Eşedd	: Çok şiddetli.
Eşraf	: Şeref ve itibar sahibi kimseler, ileri gelenler.

Etem	: Eksiksiz, tam.
Etyâb	: En güzel, çok hoş.
Evâhir	: Âhir, sonlar, son zamanlar.
Evâil	: Başlamalar, önler, eskiler.
Evamir	: Emirler, buyruklar.
Evânih-i nühâsiye	: Bakır mutfak eşyası, kaplar, tencereler.
Evasıt	: Ortalar, orta zamanlar.
Evkaf	: Vakıflar.
Evlâdiyyet	: Evlâda kalması şartlı vakıflar
Eyyam	: Günler
Ez	:-den, -dan
Ezmine-i kadime	:Eski Zamanlar
Ezyal	:Zeyller, ekler.

F

Fariğ	: 1. Boş 2. Vazgeçmiş 3. Rahat, dinç halde 4. Üzerindeki hakkı başkasına bırakan
Fariza	: 1.Farz olan şey 2. Mirasçılardan her birine düşen pay.
Fâsik	: Aleyhte bulunma
Fekk	: Feshetme, bozma.
Fetvahane	: Şeyhülislam dâiresinde fetva işleriyle uğraşan dâire.
Fevt	: 1.Bir daha bulamayacak şekilde kaybetme, elden kaçırma 2. Ölüm.
Fi'I-hakika	: Hakikatte, hakikaten, gerçekten.
Frenk	: Fransız.

G

Gabes vakt	: Gece vakti, geceleyin.
Gâh	:Zaman bildiren edat.
Gaile	: 1.Îrât, gelir 2. Zahire, mahsul, ekin.
Garabet	: Gariplik, tuhafılık
Garâmet	: 1. Borç, borçluluk 2. Borcu üleştirme 3. Borcu yüklenme.
Garrâ	:1.Ak,parlak,güzel, gösterişli 2.Alnında beyaz bir lekesi olan (at vb).
Gayr-ı ma'dud	: Sayısız, çok sayıda.
Gayr-i Mülhaka	: Bağlı olmayan.

Gıbbe't-tahiyye	: Duadan selamdan sonra
Gıbbe't-tasdikü's-şer-i:	Mahkeme onayladıktan sonra.
Giyah	: Nebat, bitki, taze ot.
Gurre	: 1. Arabî ayların ilk günü 2. Ayın ilk görünmesi 3. Parlaklık.
Gülam	: 1. Erkek çocuk, delikanlı 2. Köle, tutsak.

H

Hâmis	: Beşinci, Beşinci gün.
Hâmis	: Perşembe günü.
Hams	: Beş.
Hamsin (hamsim)	: Elli
Harc-ü sarf	: 1. Vergi 2. Gider, bir iş için kullanılan madde.
Hariciye Nezaret-i Celilesi:	Dışişleri Bakanlığı makamı.
Harir	: İpek
Hasebü'l-karar	: Karara bağlı olarak, karar gereğince.
Havass	: Hassalar, muhterem, saygın olanlar.
Hâvî	: İhtiva eden, içine alan, şâmil, kaplayan.
Hayrat	: 1. Sevap kazanmak için yapılan iyi işler 2. Sevap için kurulan müessese.
Hayrû'l-Bereyat	: İnsanlar, yaratılanlar içinde en hayırlısı. (Hz. Muhammed)
Hınta	: Buğday
Hicr	: Ayrılık, ayrılma.
Hidmet-i Askeriye	: Askerlik hizmeti, görevi.
Hilaf	: 1. Karşı, zıt 2. Yalan.
Hilâf-i Memnûiyyet	: Yasak olmaması, serbest.
Hilafi'l-câri	: Tersliklerin cereyan etmesi.
Himem	: 1. Gayretler, emekler, çalışmalar 2. Ermiş olanların tesirleri.
Husûsat-ı âtiye	: Geleceğe ait, geleceğe mahsus.
Husûs-ı âtiü'l-beyân	: Gelecekte veya daha sonra beyan edilecek olan,
Hükümet-i Seniyye	: Yüce hükümet. (Osmanlı Hükümeti için kullanılır).
Hümâyün	: 1. Mübarek, kutlu 2. Padişaha ait.
Hüsn	: Güzel, iyi, güzellik, iyilik.

I

Işrın : Yirmi

i

- İ'adeten** : İade etmek, geri vermek suretiyle.
- İ'tâ'** : Verme, verilme, ödeme.
- İbkâ** : 1.Bâki, dâim 2.Yerinde, eski halinde bırakma.
- İbkay-ı muktezâ** : Lâzım olagelen.
- İbkây-i vekâlet** : Dâimi vekalet.
- İbtidar** : Bir işe süratle, çabuklukla başlama.
- İcrâ-yı icâb** : Gereken muamelenin yapılması.
- İcrâ-yı men-i tecavüz** : Tecavüzün men' edilmesi.
- İdbar** : Talihsizlik, bahtsızlık, işlerin ters gitmesi.
- Îfâ** : Ödeme, yerine getirme.
- İfraz** : Bir bütünden parçalara ayırma.
- İhraç** : Dışarı atma, çıkarma.
- İhram** : 1. Hacıların Kabe'yi tavaf için Mekke haricinde örtünmeğe mecbur oldukları dikişsiz bürgü. 2. Sedire veya yere yayılan yün yaygı.
- İhraz** : Kazanma, elde etme, erişme.
- İhtilaf** : Ayrılık, uymayıp, uyuşmazlık, aykırılık.
- İhyakerde** : İhya edilmiş, meydana getirilmiş, yapılmış.
- İkâme-i beyine** : Şahit getirme.
- İkrar-ı tam** : İfade edilen kararın kaabul edilmesi.
- İktisab** : Kazanma, edinme.
- İktiza** : Lazım gelme, gerekme, ihtiyaç.
- İltimas** : Kayırma.
- Înâs (ünâs)** : Kızlar, kadınlar.
- İade't-taksim** : Taksim sonunda, dağıtılınca.
- İ'nd-i İlâhîde** : Allah katında.
- İnhiraf** : 1. Dönme, sapma. 2. Doğru yoldan çıkma.
- İntihab** : Seçim ile ilgili, seçim.
- İntisab** : Bir kimseye mensupluk. Birinin adamı olma.

Îrâ'e	: Gösterme, tayin etme.
Îrâd	: 1.Getirme 2.Söyleme
Îrâde-i aliyye	: Sadrazam buyruğu.
İsnâ aşer	: On iki.
İsnâ	: İki (2 sayısı)
İsneyn	: İkinci gün, Pazartesi
İstimal	: Kullanma.
İstihraç	: Çıkarma, çıkarılma.
İstima'-ı takrir	: Tekrar dinleme, iyice anlama.
İstima'-i şuhud	: Şahitlerin huzurunda dinleme.
İstinâd	: 1.Dayanma, güvenme 2.Senet, delil, hüccet sayma.
İstirbah	: Faize yatırma, fazla faizle para verme.
İstişare	: Danışma, fikir sorma.
İş'ar	: Yazı ile bildirme, haber verme.
İttihaz	: 1. Edinme, edinilme 2.Kabul etme 3.İtibar etme 4.Kullanma.
İttikâ	: Dayanma, yaslanma.
İzbar	: Yazma, yazı ile bildirme.
İzdivaç	: Evlilik, evlenme.

K

Kabil	: 1.Soy, kabile, sınıf 2. Biraz evvel, az önce.
Kâbil-i ta'bir	: İfade edilebilen, anlatılabilir, yorumlanması mümkün.
Kabîel-kasem	: Yeminden önce.
Kadim	: Eski, geçmiş
Kadîm en	: Eskiden beri, öteden beri.
Kaide	: 1.Esas, temel 2.Kural 3.usul, nizam.
Ka-ide-i umumiyye	: Genel kurallar, herkesin uyması gereken kaideler.
Kâim	: 1. Ayakta duran, ayakta bulunan 2.Birinin yerine geçen.
Kânun-ı evvel	: (İlk kanun) Aralık ayı.
Kanun-ı kadim	: Eski adetler, gelenek ve görenekler.
Kânûn-i sâni	: (İkinci kanun) Ocak ayı.
Kanûn-nâme	: Kanun kitabı

Kânun-nâme-i âli Osman	: Osmanoğulları kanunları.
Karabet	: Akrabalık.
Karın	: 1.yakın 2.Bir şeye sahip olan.
Karîn-i evvel	: Baş mâbeynci.
Karîn-i kabul	: Razı olunmuş.
Karye	: Köy, mezra.
Kavânin	: Kanunlar, kurallar.
Kebîr	: Büyük
Keff-i yed	: El çekme, vazgeçme, karışmama.
Kefye (Kefe)	: Terazî gözü.
Kemal	: Olgunluk.
Kesb	: Çalışıp kazanma.
Ketb	: Yazma.
Ketb-ü tahrir	: Yazmak.
Keyfe	: Her nasıl.
Keyfiyyet	: 1.Nitelik 2. Bir şeyin iyi veya kötü olması ciheti.
Keyl	: 1.Ölçme 2.Kile, tahıl, hububat ölçüsü.
Kıbel	: Yön
Kıbel-i Şer'	: Şeriat tarafından, şer'i yönden.
Kiyye	: Okka, dört yüz dirhem.
Kîse	: Kese.
Kûşehâne	: Evin, odanın bir köşesi.
Külliyen	: Bütün olarak, büsbütün, tamamıyla, çok olarak.

L

Lâ-	: Menfi (olumsuzluk) edatıdır.
Lâbis	: Giyen, giymiş.
Lâ-yecûz	: Caiz değil.
Lâyiha	: 1.Düşünülen bir şeyin yazı haline getirilmesi. 2. Rapor
Lede-	: Sırasında, yapıldığı zaman.
Lede'l-müzâye	: Müzayede sırasında.
Ledel-ihtiyac	: İhtiyaç halinde.

Ledel-iktizâ	: Gerektiği zaman
Lede'l-mütala	: Okunduktan sonra
Lede't-tedkik	: Tedkik edildikten, araştırıldıktan sonra.
Leffen	: Durulmuş, sarılmış olan; zarf veya mektup içine koyarak.
Libas	: Elbise, esvab.

M

Mâ kabl	: Ön, öndeki, üstteki, geçmiş; bir şeyin kendinden evvel olanı.
Ma'dud	: Sayılı, sayılmış, muayyen, belli.
Ma'kad	: Oturulacak yer, oturak yeri.
Mâ-fihâ	: Öteki dünya, ahret.
Mahlû	: Tahtından indirilmiş hükümdar.
Mahrus	: Muhafaza edilen, gözetilen, korunan.
Mahsus	: 1 .Hususileşmiş, başkasında bulunmayan 2.Birine ayrılmış olan 3.Lâyık 4.Ayrı, müstakil, başlı başına.
Mahzar	: 1.Huzur yeri, büyük bir kimsenin önü 2.Hazır olma, görünüş, gösteriş.
Matrud	: Kovulmuş, tard olunmuş, vazifeden çıkarılmış.
Me'a	: Beraber, birlikte
Mebhûs	: Bahsolunmuş, sözü geçmiş.
Mebhûs-anh	: Bahsolunmuş, sözü geçmiş.
Medine	: Şehir
Karye	: Köy, mezra.
Mehakim-i nizamiye	: Nizamiye mahkemeleri.
Mehr	: Mihir. Evlenirken erkek tarafından verilen para.
Mehr-i muaccel	: Nikahlanmada kıza peşin verilen para, ağırlık.
Mehr-i müeccel	: Boşanma ya da ölüm halinde verilmesi kararlaştırılan para.
Melfuf	: Durulmuş, sarılmış, leffedilmiş.
Memnu'iyet	: Yasak edilme, yasaklık.
Memnû'iyet-i mezkûre	: Adı geçen, bahsedilen yasaklar.
Memnu 'iyet-i te'vid	: Yasakların, men edilen şeylerin doğrulanması, tasdik edilmesi.

Memnu'	: Men edilmiş, yasaklanmış,
Memnûiyyet-i izdivaciyye	: Yasaklanan evlilik, (evliliğin yasaklanması).
Menkuhatan	: Nikahlı kadınlar.
Menût	: Medhedilmiş, iyiliği, güzelliği söylenmiş.
Merbut	: Bağlanmış, bağlı, ilştirilmiş.
Mesâ'il-i mümasile	: Birbirine benzeyen meseleler, konular.
Mevrûd	: Gelmiş, ermiş.
Meyyit-i mezbûre	: Adı geçen, bahsi geçen ölü.
Mezheb müstenid	: Mezhebe dayanarak, mezhebe göre.
Mi'e	: Yüz sayısı.
Mieteyn	: İkiyüz.
Mikyas	: (<i>Kıyas</i> 'dan). Ölçü aleti, ölçek.
Min cihetin	: Bir cihetten, bir bakıma göre.
Min gayri	: Olmayarak, — <i>haddin</i> ; haddim olmayarak.
Min	: -den, -dan beri.
Minba'd	: Bundan sonra.
Mine'l-an	: Hâlâ.
Mine'l-ezel	: Ezelden beri.
Mine'l-kadîm	: Eskiden beri, çok önceden beri.
Minha	: 1. Onlardan 2. Çıkarma ve indirme simgesi.
Mir'at	: Ayna.
Mirza	: Emir oğlu, bey.
Mu'accel	: (<i>Acele</i> den) Peşin, önden.
Mu'ahhar	: Geride bulunan, sonraya ve geriye kalmış olan.
Mu'ahharen	: Sonradan.
Mu'âhid	: 1. Antlaşma yapanlardan her biri.
Mu'araza	: Birbirine karşı gelme, karşıtlık.
Mu'arız	: Karşı gelen, karşıtlık.
Muceb	: 1. Bir söz ya da emrin gerekçesi 2. Resmi yazıların hükümleri hakkında en büyük âmirin onayını bildiren işareti.
Mucib	: 1. İcab eden 2. Sebep, neden, vesile.
Muhabere	: Hicret eden, göç eden.

Muhafaza	: Koruma, saklama, kayırma.
Muhakeme	: 1.Dava için iki tarafın mahkemeye başvurmaları 2. İki tarafı inleyip hüküm verme.
Muhalik	: 1.Uymaz, karşıt 2. Aksi taraf ya da fikirde olan.
Muhalled	: Daimi, sürekli olarak kalan.
Muharrem	: 1. Haram hükmüne konulmuş, şer'atçe haram kılınmış 2.Hicri (Arabî) ayların ilki.
Muharrer	: Yazılmış, yazılı.
Muhasama	: 1.İki taraf arasındaki zıtlık 2.İki kişi ya da taraflar arasındaki dava.
Muhdes	: Sonradan meydana gelmiş
Muhtelif	: Çeşitli, bir türlü olmayan.
Mukaddem	: 1. Önde olan, önden giden 2. Zamanca eski olan, öndeki 3.İki yanlı şeyin birinci yanı.
Mukaddema	: Bundan önce, evvelce.
Mukarrer	: Kararlaştırılmış, karar verilmiş.
Mukavelename	: 1.Sözleşme 2.İki taraflı kararların yazılış şekli.
Mukayyed	: 1.Bağlı, bağlanmış 2.Bir deftere geçmiş, defterde yazılı.
Muma-ileyh	: İşaret olunan, adı geçen.
Musaddaka	: Gerçek ve geçer olduğu resmi olarak bildirilmiş. Gerçekleştirilen.
Musaddıka	: Gerçekleştiren, gerçek ve geçer olduğunu resmi olarak bildiren.
Muslahat	: Düzeltme, iyileştirme.
Mutasarrıf	: 1.Bir işi istediği gibi yöneten 2. Tanzimat döneminde ilçe ile il arasındaki bölümün idare memuru.
Mutasarrıflık	: 1.Bir sancağın en büyük idare amiri (Tanzimat'tan sonra), 2.Tasarruf eden, kendinde kullanma hakkı bulunan.
Mutazammın	: 1. İçine alan, kapsayan 2. Üstüne alma, kefil olma.
Muzari'	: Geniş zaman.
Müberrât	: Yol, çeşme, gibi hayır ve hasenat nevinden olan şeyler.
Mücâvebe	: Birbirine cevap verme.
Müctemi'	: Toplanmış, toplu.
Müdde'â	: Dava olunan şey, iddia olunan şey.

Müdde'iyat	: Davacılar, dava edenler.
Müddei umûm	: Savcı (XIX. Yüzyıl)
Müessir	: Etki yapan, iz bırakan. Eser sahibi.
Müeyyide	: Yaptırım.
Mükellef	: Bir işi yapmaya ya da bir vergiyi ödemeye zorunlu olan.
Mükerreren	: Tekrar olarak, bir daha.
Mülkiye	: Asker ve ilmiye sınıfını dışındaki memurlar sınıfı.
Mülûk	: Hükümdarlar.
Mülûk-ı Evkaf	: Vakıflara ait mülkler
Mümeyyiz	: İyi kötüyü, eğriyi doğruyu ayırt eden.
Münderic	: Bir şeyin içinde bulunan, bir şeyin içine sıkıştırılan.
Münderis	: İzi, nişanı kalmamış.
Münferid	: Ferdi olarak, tek başına.
Münhasıran	: Yalnız,sadece.
Münir	: Nurlandıran, ışık veren.
Müntehâ	: Son, uç, bir şeyin varabildiği son yer.
Mürafa'a	:Dava açma, davasını hakime anlatma.
Mürtezika	: Ulufe sahipleri.
Müsta'mel	: Kullanılmış.
Müsted'ie	: Dilekçe veren kimse.
Müstenid	: 1.Bir şeye dayanan 2.Delil ya da kanıtı olan.
Müstesna	: Kural dışı, başkalarına benzemeyen.
Müşârun-Heyhâ	: İşaret olunan, adı geçen.
Mütala'a	: Bir işi etraflıca düşünme.
Mütenebbi	: Peygamberlik taslayan.
Mütenebbih	: Uyanık, uyanan, aklını başına alan.
Mütevakkıf	: 1.Duran, kımıldamayan 2.Bir şeye bağlı olan, onunla iş görecektir olan.
Müteveffa	: Ölü, ölmüş.
Mütevelli	: Bir vakfın yönetimine memur olan kimse.
Mütevellid	: 1.Doğan, dünyaya gelen 2.Hâsıl olan, çıkan.
Müvekkel	: Biri tarafından vekil yapılmış.
Müvekkil	: Vekil yapan, iş sahibi.

Müverrah	: Tarihi konulmuş, tarihli.
Müzekker	: (ze&r'den) Erkek, er.
Müzekkere	: (zîkr* den) Bir iş hakkında üstün mevkiye sunulan yazı.
Müzekkir	: 1.Andıran, hatıra getiren 2.Zikreden, teşbih çeken.

N

Nâ-ehl	: Ehil olmayan, ehliyetsiz.
Nakd-i mevcûd	: Var olan para.
Nâs	: İnsanlar.
Nasb-ü ta'vin	: Görevlendirme, tayin etme.
Nazar-ı müsamaha	: Görmezlikten gelerek, dikkate almadan bakma.
Neseb	: Sov. atalar zinciri.
Neşr	: 1 .Dağıtma, yayma 2.Herkese duyurma 3.Gazeteye yazma, yazdırma 4.Kitap, gazete bastırıp çıkarma 5.Kıyamet günü insanların dirilmesi.
Nezaretpenahi	: Sığınılacak makam.
Nisbet-i nübüvvetie	: (neseb'den) Babaya bağlılıkla
Nisvan	: Kadınlar
Nisvan-i Osmaniyye	: Osmanlı kadınları.
Niyabet	: 1.Nâiblik, vekillik 2.Kadı vekilliği, kadılık.
Niyâbet-i Şer'iyye	: Naiblik makamı.
Nizâmnâme	: Bir iş için düzenlenen kurallar, bu kuralların yazıldığı kitap.
Nokta-i nazar	: Görüş.
Nühas	: 1.Bakır 2. Bakır para.
-nümâ	: "Gösteren, bildiren" anlamlarıyla sözcüklere ulanır.
Nümâyân	: Görünür, meydanda. Görünen.
Nüzûrât	: (nezir ¹ den) Nezirler, adaklar.

R

Rabh	: Kârlı, kazançlı, faydalı.
Rabi', rabi'a	: Dört, dördüncü.
Rabi'an	: Dördüncü olarak.

- Rabt** : Bağlanma, iliştiirme. Tamamıyla bir şeye bağlanma.
- Ramazan** : Arabi ayların dokuzuncusu. Oruç ayı.
- Re'y** : 1.Görme, görüş 2. Bir iş hakkında söylenen fikir 3. Oy.
- Reaya** : Bir hükümdar idaresinde bulunan ve vergi veren halk.
- Rebi'u'l-âhire** : Arabi ayların dördüncüsü.
- Rebi'u'l-evvel** : Arabi ayların üçüncüsü.
- Rebib, rebibe** : Üvey oğul, üvey kız
- Receb** : Heybetli, azametli, saygıdeğer anlamındaki bu söz Arabi ayların yedincisinin adıdır.
- Rizâ-yı Bârî ve Pevgamberîye** : Allah ve peygamberin rızası.

S

- Sâ'ire** : Diğer, diğerleri, başkaları.
- Sabık** : 1.Geçmiş, geçen 2.Şimdikinden bir önceki memurluk ya da işte bulunmuş olan 3.Önde bulunan, ileride olan.
- Sâbık'u'z-zikr** : Yukarıda söylenilmiş, zikri geçmiş.
- Sabi** : Bulûğ çağına gelmemiş erkek çocuk
- Sabi' (Sâbi'a)** : Yedi, yedinci.
- Sabiyye** : Bulûğ çağına gelmemiş kız çocuk.
- Sâdır** : Çıkan.
- Sâdis (Sâdisen)** :Altı,altıncı
- Sadriye-i kebire** : Büyük kız çocuğu.
- Safer** : Arabi ayların ikincisi.
- Sağır** : 1.Küçük, ufak. 2.Bulûğa ermemiş çocuk.
- Sâhibü'l-hayrat** : Hayır, hasenat sahibi, hayırsever.
- Sahih** : 1.Gerçek 2.Sağ, sağlam 3.Tam, eksiksiz.
- Sâlifü'z -zikr** : Önceden zikredilmiş, bahsi geçmiş.
- Sâni (saniyen)** : İki, ikinci olarak.
- Sarih** : Açık, belli, sade, halis.
- Seb'a** : Yedi.
- Sebt** : Cumartesi.

Sedad	: Doğruluk, doğru ve haklı şey. Akıl.
Sefaret	: Elçilik.
Selef	: Bir yerde başka birinden önce bulunmuş kimse.
Selh	: 1. Arabi ayların son günü. 2. Yüzme, soyma.
Semen-i misi	: Bilirkişi tarafından hakiki kıymetini tayin etme.
Semi'	: İştirmek.
Semiy	: Adaş, aynı adda olan.
Sene-i hicriyye	: Hicri yıl.
Seniy	: Yüce, yüksek.
Ser	: Baş anlamıyla sözcük önlerinde bulunur.
Sere	: Eyer.
Sıyânet	: Koruma.
Sicillât-i şer'iyye	: Seriyе sicilleri.
Sinn-i askeriye	: Askerlik yaşı.
Sitt'e	: Altı.
Sittîn	: Altmış. 60
Siyak	: 1.sözün gelişi 2.Tarz, üslup.
Sulb-i sagîr	: Küçük çocuk.
Sulbî	: Birinin sulbünden gelme, onun çocuğu olma.
Suret	: 1.Dışta görünen biçim, kılık. 2. Dış gösteriş. 3.Nüsha, kopya.
Sûret-i bâlâ	: Üst suret.
Sûret-i musaddaka	: Tasdik olmuş, gerçekliği resmi olarak yazı ile bildirilmiş.
Suret-i mü'essire	: Eser sureti.
Sülâsi	: Üç.

Ş

Şa'ban	: Arabi ayların sekizincisi.
Şehâdet	: Şahitlik, tanıklık. Din uğruna ölme, şehitlik.
Şehr	: Ay.
Şerait	: Şartlar, koşullar.
Şerik	: Ortak. Arkadaş.
Şer-iyye	: Şeriata ait, şeriatla ilgili.
Şevval	: Arabi ayların onuncusu.

Şeyhü'l-islam : Osmanlı Devleti'nde dini meselelerle şariat mahkemelerine bakan en yüksek rütbeli din adamı.

Şi'ar : İz, işaret, -şiar; "İyi, üstünlük veren işaret" anlamında.

Şimal : Kuzey.

Şukka : 1. Parça. Kumaş ya da kağıt parçası 2. Küçük tezkere.

Şümul : İçine alma, kaplama.

Şürût : Şartlar.

T

Ta'bir-i ani'l-meram: Derdini ifade ile anlatma.

Ta'mimen : Genelge ile. Genelleştirerek.

Tab'iyet kalemi : Urukla ilgili bölüm, daire.

Tabi'iyet Kalemi: Osmanlı'da vatandaşlık işlerine bakan daire.

Tafsilen : Uzun uzadıya.

Tağyir : Başkalaştırma, değiştirme, bozma.

Tahallüf : Geride kalma, arkada bırakılma.

Tahlif : 1. Yemin etme, ettirme. 2. Birini kendi yerine bırakma.

Tahrir : 1.Yazma, yazı olarak meydana getirme. Kaydetme, kayda geçirme.

Tahrirat Kalemi :Resmi dairelerde yazı işleriyle meşgul olan kalem

Tahrirat : Yazma, yazılma.

Tahrirât : Posta ile gönderilen resmi mektup.

Takrir : 1.Yerleştirme, yerini belli etme 2.Resmi olarak yazı ile bildirme
3.Mal satarken tapu idaresinde mal sahibinin memur önündeki ifadesi.

Takrir-i kelam : Konuşma.

Tard : Kovma, sürme, uzaklaştırma.

Tarihi Sabite : Tarihi belli olan.

Tarik-ı âmm : Geniş yol, cadde; usul.

Tashihen : Düzeltme yoluyla, düzelterek.

Tastir : Yazı yazma.

Te'kid-i tebligat : Tebliğlerin tekrarı.

Te'yid : Kuvvetlendirme, güçlendirme.

Teb'a-i Iraniye : İran vatandaşı.

Teb'a-i Osmaniyye : Osmanlı vatandaşı.

Tebellüğ	: Yetişme, erişme. Anlayıp alma.
Tebliğat	: Tebliğler.
Tebyin	: Açık açık anlatma.
Tebyin-i Kuyûd	: Açık olarak, herkesin gözü önünde kaydetme, yazma.
Teçhiz	: Gerekli şeyleri tamamlama, donatma.
Tefrik	: Ayırma, ayrı tutma.
Teftiş	: Araştırma.
Tekfin	: Kefene sarma, kefenleme.
Temettü	: Kâr etme, kazanma.
Temyizen	: Ayırarak, seçerek.
Tenfiz	: Hükmünü yürütme.
Tereke	: Bir ölünün bıraktığı malların tümü.
Terkim	: Rakam koyma, rakamlama.
Termim	: Onarma, tamir etme.
Tesviye-i umur	: İşlerin görülüp sonuçlandırılması.
Teşrin-i evvel	: Ekim ayı.
Teşrin-i sâmi	: Kasım ayı
Tevârüd	: Bir biri arkasından gelme.
Tevellüd	: Doğma.
Tevzi'	: Dağıtma, herkese payını üleştirme.
Tezevvüc	: Evlenme. Kadın eş alma.
Tezkire	: Tezkere. Resmi makamdan yazılan yazı.
Tezkire-i Sâmiye	: Yüksek makamdan yazılan yazı.
Tezkiye	: 1 .Temize çıkarma 2.Birinin halini tanıyanlardan soruşturma.
Tezvic	: Evlendirme. Kocaya verme.
Tis'a mie	: Dokuzvüz.

U

Ulemâi'l-â'zâm : Büyük ilim adamları, ulemalar.

Usûl-i kadime :Eski usûl, kaide, gelenekler.

Ü

Übüvvet : Babalık, atalık.

Ümm . : Ana, anne

V

- Vahdet** : Birlik, bir ve tek olma. Yalnızlık.
- Vaki¹ a** : Vuku' bulan, olan. Olağan olagelen.
- Vakt-i rüşd** : Doğruyu bulma zamanı.
- Vareste** : Kurtulmuş, rahat.
- Vâreste-i kûlfe-i isbat**: Zorluktan kurtulduğu ispatlanmış.
- Varid** : Gelen, erişen. Bir şey hakkında söylenen.
- Vaz'-ı yed** : El koyma.
- Vaz'-i hacz ve fekk** : Haciz yoluyla bir şeye el konulması.
- Vekil-i müseccel** : Vekilliği tescil edilmiş.
- Vekil-i müsehhhar** : Mahkemeye gelmeyen, getirilemeyen hakkında dava olunan kimse için hakim tarafından tayin olunan vekil.
- Vekil-i umûmi** : Yetkileri sınırlandırılmamış, genel vekillik.
- Vikaye** : Kayırma, koruma.
- Vürud** : Varma, gelme, yetişme.

Y

- Yed** : El
- Yed-i ahar** : Diğer el, öteki el.
- Yed-i emin** : Emanetçi (güvenilir kimse)
- Yevm** : Gün
- Yevmi'l-hâmis** : Haftanın beşinci günü.
- Yevmi's-salis** : Haftanın üçüncü günü

Z

- Zâhib** : 1.Gidici, giden 2. Bir düşünceye uyan, kapılan.
- Zerin** : Altından ya da altına benzer olan.
- Zevcetân** : Kadın eşler.
- Zi'Ihucce** : Arabi ayların on ikincisi olup, onuncu günü Kurban bayramıdır
- Zi'Ika'de** : Arabi ayların on birincisi.
- Zikr-i âti** : İleride, gelecekte bahsedilecek olan.
- Ziya'** : Işık, aydınlık.

Zuhr, zuhur : Öğle, öğle zamanı.

Zuhur : Görünme, ortaya çıkma. Belli olma.

Zükûr : Erkekler.

KAYNAKÇA

ADIVAR Adnan, **Osmanlı Türklerinde İlim**, Remzi Kitabevi yay., İstanbul 1991.

- AKGÜNDÜZ Ahmet, **Şer'îyye Sicilleri**, TDAV Yay. İstanbul, 1988.
- AKTAN Ali, **Osmanlı Paleografyası ve Siyasi Yazışmalar**, Osmanlılar Vakfı Yay. İstanbul 1995.
- ARMAĞAN Servet, **İslâm Hukukunda Temel Hak ve Hürriyetler**, DİB Yayınları, Ankara 1996.
- ASLANAPA Oktay, **Atatürk'ün Doğumunun 100. Yılına Armağan Kütahya**, İstanbul, 1981.
- AYDIN M. Akif, **“Osmanlıda Hukuk”**, Osmanlı Devleti Tarihi, C.II, Editör, E. İhsanoğlu, Zaman Gazetesi yay. 1999.
- CİN Halil – AKGÜNDÜZ Ahmet, **Türk Hukuk Tarihi, C. I**, OSAV Yay. İstanbul 1995.
- DEVELLİOĞLU Ferit, **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lugat**, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1996, Yay. Haz. Aydın S. GÜNEYÇAL.
- DÖNMEZ Yusuf, **Atatürk'ün Doğumunun 100. Yılına Armağan Kütahya**, İstanbul, 1981.
- KAFESOĞLU İbrahim, **Türk Milli Kültürü**, İstanbul 1983.
- KAĞNICIOĞLU Celal, **Tarihi ve Turistik Yönü ile Kütahya**, Halk Basımevi, İstanbul, 1964.
- KARAMAN Hayrettin, **Mukayeseli İslâm Hukuku**, C. I., Nesil Yayınları, İstanbul, 1986.
- KOLAY Arif , **Kütahya Şer'îyye Sicilleri 72 Numaralı Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi** ,Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi ,Kütahya 2001
- KÖSTÜKLÜ Nuri, **Yalvaç'ta Aile (1892-1908)**, Konya, 1996.
- KURT Yılmaz, **Osmanlıca Dersleri II.**, Ecdâd Yay., Ankara, 1994.
- Kütahya Tanıtım Kitabı**, Kütahya Belediyesi Yay., Kütahya, 1995.
- KÜTÜKOĞLU Mübahat S., **Osmanlı Belgelerinin Dili**, Kubbealtı Neşriyat, İstanbul 1994.
- MOĞOL Hasan, **Şer'îyye Sicilleri Sözlüğü**, Mehter Yayınları, Ankara, 1997.
- Muallim Naci, **Lugat-ı Naci**, İstanbul 1987.
- ÖZ Mehmet, **“Osmanlı Devleti'nin Kuruluş ve Büyüme Sürecine Dair”**, Türk Yurdu, Aralık 1999-Ocak 2000, C. 19-20, Sayı, 148-149.
- ÖZÖN M. Nihat, **Osmanlıca-Türkçe Sözlük**, Remzi Kitabevi Yay., İstanbul, 1977.

- ÖZTÜRK Necdet, “**Osmanlı'nın Gayri Müslimlere Bakışı**”, TDAD, S. 131, (Ermeni Özel Sayısı) Nisan, 2001.
- ÖZTÜRK Said, **Askeri Kassama Ait Onyedinci Asır İstanbul Tereke Defterleri**, OSAV yay., İstanbul 1995.
- PAKALIN M. Zeki, **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü C. III**, M.E.B. yay. İstanbul 1993.
- SERTOĞLU Mithat, **Osmanlı Tarih Lugatı**, Enderun Yayınları, İstanbul 1986.
- ŞEKER Mehmet, **İslâm'da Sosyal Dayanışma Müesseseleri**, DİB yay. Ankara 1997.
- TUĞLACI Pars, **Osmanlı Şehirleri Ansiklopedisi**, “Kütahya” maddesi, Milliyet Yay., İstanbul 1984.
- TUNCEL Metin, **Atatürk'ün Doğumunun 100. Yılına Armağan Kütahya**, İstanbul, 1981.
- USLU Hüseyin, **İslâm Müesseseleri Tarihi**, Gonca yayınevi, İstanbul 1985.
- UZUNÇARŞILI İ. Hakkı, **Kütahya Şehri**, MEB. Yay., İstanbul 1932.
- UZUNÇARŞILI İ. Hakkı, **Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri**, TTK Yay., Ankara, 1991.
- ÜÇÖK Coşkun, MUMCU Ahmet, **Türk Hukuk Tarihi**, Savaş yay., 7. Baskı Ankara 1993.
- YAKIT İsmail, “**Osmanlı İlmiye Teşkilatı ve Şeyhülislam**”, Türk Yurdu, Aralık 1999-Ocak 2000, C. 19-20, Sayı, 148-149.
- YILDIZ H. Dursun, “**Kütahya Tarihçesi**”, Atatürk'ün Doğumunun 100. Yılına Armağan Kütahya, İstanbul, 1981.

DİZİN

A

Abaş, 61, 63, 130, 133, 170, 175

Abbas Paşa, 23
 Ablum maa Bıcam, 170
 Ada, 59, 128, 168
 Adamca, 125, 167
 Agob veledi Artin, 66
 Ağaç, 55, 62, 64, 66, 125, 131, 166, 173
 Ağaç Mahallesi, 166
 Ağarı, 63, 132, 174
 Ağızören (Ağızvıran), 171
 Ahi Erbasan Mahallesi, 163
 Ahi İzzeddin Mahallesi, 165
 Ahi Mustafa Mahallesi, 163
 Ahievren Mahallesi, 164
 Ahiler, 56, 122, 125, 167
 Akağaç, 127, 171
 Akça maa Çomaklar, 173
 Akçamescid, 56, 125, 167
 Akçaşar, 64, 134, 176
 Akkilise Mahallesi, 165
 Alayunt Mahallesi, 164
 Aleadin Keykubat, 17
 Alıncık, 60, 129, 169
 Alibey, 62, 131, 173
 Aliye, 130, 172
 Altıntaş, 130, 131, 172, 173
 Alyamut, 134, 176
 Anadolu, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 44, 49, 72, 74, 78, 86, 98, 204
 Anadolu beylikleri, 18
 Andız, 56, 125, 167
 Arslanapa, 168, 169, 170
 Arslanlı, 57, 126, 170
 Asatlar, 63, 174
 Aslahanlar, 59, 168
 Aslanapa, 20, 60, 129, 169
 Atin veledi Esfezdur, 66
 Avşar, 63, 132, 174
 Aydoğdu Mahallesi, 165
 Ayvalı, 62, 64, 66, 127, 171
 Ayvalu, 58, 133, 175
 Azadlar, 134, 176

B

Balıklı Mahallesi, 163
 Ballıbaba, 60, 130, 169
 Barağı, 63, 132, 174
 Başkese, 173
 Bayat, 60, 129, 169
 Bazar, 134, 176

Bey, 17, 18, 30, 64, 68, 96, 134, 136, 175, 184
 Beytemurlar, 131, 173
 Bezirciler Mahallesi, 163
 Bezirganlar, 60, 130, 169
 Bizans, 16, 17, 18
 Bolar, 130, 169
 Bolat, 133, 139, 175
 Bolhara, 169
 Bozcahöyük, 57, 126, 170
 Bölcek Mahallesi, 163
 Börekçiler Mahallesi, 71, 155, 164
 Büyük orta Mahallesi, 164
 Büyükeymet, 175

C

Cebrail, 132, 174
 Cedit Mahallesi, 164
 Cemaleddin Mahallesi, 164
 Civli Mahallesi, 165
 Cücek Mahallesi, 163

Ç

Çakırsaz, 61, 131, 172
 Çam, 63, 132, 174
 Çamırdık, 59, 128, 168
 Çamlıca Mahallesi, 164
 Çanakkokaç, 171
 Çardaklı, 133, 175
 Çavdarhisar, 63, 132, 174
 Çerte, 62, 132, 174
 Çoban, 58, 127, 171
 Çöğürler, 56, 126, 167
 Çölmekçi, 129, 168
 Çukur, 51, 64, 122, 133, 164, 175
 Çukur Mahallesi, 164
 Çukurca, 57, 60, 127, 130, 170, 171

D

Darıca, 128, 172
 Davud Paşa, 24, 106
 Davutlar, 134, 176
 Dedik, 57, 127, 171
 Demirciviran (Demirciören), 166
 Dere, 129, 168
 Derecik, 65, 134, 176
 Derice, 133, 175
 Derziler, 60, 129, 169

Devlet Hatun, 18
 Dibek, İbek (Özbek) Mahallesi, 164
 Doğalar, 56, 126, 167
 Doğancılar, 63, 133, 175
 Doğarslan, 125, 126, 167, 170
 Döşne, 127, 171
 Dulkadir, 126, 170
 Dumlupınar Mahallesi, 165
 Dükkancık Mahallesi, 164

E

Ebubekir Efendizade es seyyid Abdurrahman Efendi, 24
 Eceler, 56, 125, 167
 Efeler, 63, 132, 174
 Efendi Bola Mahallesi, 163
 Eğrigöz, 18, 33, 75, 87, 111, 117, 138, 147
 Eğriöz, 59, 128, 172
 Ekizüyük Mahallesi, 164
 Elekli, 56, 125, 167
 Elmalu Mahallesi, 165
 Elyâreyn, 127, 171
 Emres, 169
 Enne, 58, 128, 172
 Esseyid Mustafa Efendi ibni Mehmed Ağa, 67
 Etyemez, 167
 Evted, 131, 173
 Eymür, 61, 130, 173
 Eynegazi, 55, 58, 171
 Eyûlû, 131, 173
 Eyülü, 172

F

Fakih, 133, 165, 174
 Fakih, 54, 175
 Fakîl, 173
 Fettahzade Halil Ağa, 39

G

Gara Yahşımaah, 172
 Garsak, 128, 171
 Gazelyakub, 59, 128, 172
 Gazi Şeyh Mahallesi, 164
 Gelibolu, 134, 147, 176
 Gelinkaya, 166
 Genişler, 61, 130, 172
 Geriz, 126, 167
 Germiyanzâde el-hâc Süleymân Ağa, 25

Gevrekseydi, 127, 171
 Gıranşeyh, 128, 171
 Gireği, 121, 168, 169, 170
 Göcek, 50, 61, 64, 130, 173
 Göcü, 35, 125, 167
 Gökağaç, 132, 174
 Gökçeler, 59, 129, 168
 Gökem, 125, 166
 Gökler, 63, 132, 174
 Göl, 127, 171
 Gölcük, 59, 128, 172
 Gömçe, 129, 169
 Gönen Mahallesi, 163
 Göveşçi, 122, 166
 Göynükviran, 57, 60, 125, 130, 167, 170
 Gulâm, 171
 Gureyşler, 129, 169
 Güllâbâd, 133, 175
 Gümüş, 25, 56, 57, 126, 127, 153, 170, 171, 172
 Güney, 174
 Gurağaç, 65, 134, 176

H

Hacı Ahmed Mahallesi, 164
 Hacı İbrahim Mahallesi, 164
 Hacı Mahmud, 121, 132, 174
 Hacı Süleyman Mahallesi, 163
 Hacıkebir, 63, 132, 174
 Halifeler, 63, 132, 174
 Hâlîvîran, 127, 171
 Hasep veledi Ovanis, 66

I

II. Kılıçaslan, 17

i

İlcikviran, 133, 175
 İn, 56, 125, 167
 İncik, 126, 167
 İsa, 58, 119, 128, 172
 İshak Fakih Mahallesi, 165
 İshekçılar, 171

K

Kabağaç, 131, 173
 Kaftan Ağası Selim Ağa, 24
 Kâimmakâm Halil Paşa, 25

Kara Hacızade Mehmed Ağa, 39
 Karaağaç, 57, 61, 62, 126, 130, 133, 170, 172, 175
 Karaalî, 131, 173
 Karadiğın, 129, 169
 Karagöl, 134, 176
 Karamih, 128, 172
 Karaöz, 56, 125, 167
 Karapelye, 134, 176
 Kayı, 64, 133, 134, 175, 176
 Keçiller, 130, 172
 Kepez, 57, 126, 170
 Kınıktahtâkî, 125, 166
 Kızık, 57, 63, 127, 133, 170, 175
 Kızılca, 62, 131, 173
 Kızılcaakaya, 58, 127, 170
 Kızılcaaviran (Kızılcaören), 166
 Koçak, 56, 125, 167
 Kostantiniye, 26
 Kozluca, 60, 65, 129, 134, 168, 176
 Köprüören, 171
 Körs, 135, 176
 Kul, 65, 134, 176
 Kulaksız Mahallesi, 165
 Kumarı Mahallesi, 165
 Kuruçay, 65, 134, 176
 Kusura, 130, 168
 Kuyucak, 130, 172
 Kuyusinir, 125, 167
 Küçükeylet, 176
 Küçükorta Mahallesi, 165
 Kükürt, 58, 127, 130, 171, 172
 Küpler, 133, 175
 Kütahya, 1, 6, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 36, 38, 40, 41, 43, 45, 47, 48, 50, 51, 52, 53, 66, 67, 68, 70, 71, 72, 73, 75, 76, 79, 82, 83, 84, 86, 87, 89, 90, 98, 99, 101, 102, 103, 106, 107, 109, 110, 111, 112, 113, 116, 117, 120, 122, 135, 137, 138, 139, 141, 142, 143, 146, 147, 148, 151, 152, 153, 154, 158, 159, 163, 164, 165, 166, 203, 204

L

Lala Hüseyin Paşa Mahallesi, 80, 149, 163

M

Maa Eğrecek Haydarlar, 128, 168
 Mahruz Münif Efendi, 39
 Manuel Komnenos, 17
 Marûf Mahallesi, 165
 Mevlana, 23, 26, 41, 77, 90, 116
 Meydan Mahallesi, 81, 165

Miryekefelon, 17
 Moğol, 17, 18
 Moskof, 91, 94, 96, 103
 Muhören, 168
 Muhzır Sadullah Ağa, 40
 Murathanlar, 62, 131, 173
 Mustafalar, 55, 125, 166
 Mülazım Ahmed Faruk Efendi, 39
 Müştarlar, 175

N

Nisamiye, 172

O

Oğuzlar, 130, 172
 Okçu, 56, 122, 166
 Ortaca, 57, 60, 122, 126, 129, 168, 170
 Osmanlı, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 15, 18, 19, 20, 69, 158, 159, 182, 183, 186, 189, 196,
 199, 200, 203, 204
 Osmanpınarı, 167
 Ovanis veledi Remize, 66
 Oysu, 65, 135, 176

Ö

Ömer Fakih, 133, 174
 Ören, 59, 60, 128, 172

P

papaz Artin, 66, 154
 papaz Mıgırdıç, 66
 Parmakören, 166
 Paşamsultan Mahallesi, 165
 Pazarcık, 60, 129, 169
 Pınarbaşı, 60, 129, 168
 Pinus veledi Artin, 66
 Pirlir Mahallesi, 109, 143, 165
 Pirlilü Kapıcı Mehmed, 39
 Porsuk, 59, 129, 168
 Pusat, 131, 173

R

Romanos Diogenes, 16
 Ruscuk, 27

S

Sadık, 56, 167

Sağırlar, 59, 129, 168
 Saka, 126, 167
 Samralar, 63, 132, 174
 Saray Mahallesi, 165
 Saraycık, 60, 130, 170
 Seemercioğlu Hacı Mehmed, 40
 Seki Saray, 131, 173
 Sekiviran (Sekiören), 171
 Semular, 134, 175
 Serketebe-i mahkeme katibi Kerim, 39
 Servi Mahallesi, 166
 Sevdğin, 61, 131, 172
 Seyitömer, 127, 171
 Simav,, 18
 Sinekçiler, 60, 129, 168
 Siner, 56, 126, 167
 Sobo, 174
 Sofular Mahallesi, 165
 Sultanbağı Mahallesi, 166
 Sulu, 58, 62, 127, 171
 Sûrkaya, 134, 176
 Susi Kefere Mahallesi, 164
 Susuz, 63, 133, 175
 Süleyman Şah, 17
 Sülükçukurca, 171
 Sünnet Yenice, 58, 127, 170

Ş

Şahmelik, 127, 171
 Şamimaa, 170
 Şehma Gerincik, 129, 168
 Şehre Küsti Mahallesi, 166
 Şıhlar, 133, 134, 175

T

Tatarmahat, 61, 131, 166, 173
 Tava, 60, 129, 169
 Tavşanlı, 18, 64, 68, 133, 144, 175, 176
 Tekkeler, 134, 176
 Tepecik, 63, 64, 132, 133, 174, 175
 Tesa Kınık, 131, 172
 Tokul, 60, 129, 169
 Turgutlar, 56, 125, 166
 Tutaş, 134, 176

U

Ulu Borlu, 17

Uşak emini, 67

Ü

Üçhöyük, 61, 173

Ürkmez meâ Akçe, 130, 172

Ürün, 169

Ürünlü, 126, 167

Üyük, 131, 172

V

Vakıf, 8, 59, 128, 157, 172

Virancık, 62, 63, 132, 174, 175

Y

Yağcılar, 61, 124, 130, 164, 170

Yağcılar Mahallesi, 164

Yağdıgın, 63, 133, 175

Yağmurlar, 63, 65, 132, 134, 174, 176

Yakaca, 57, 127, 170

Yakup Bey, 18

Yalnızsaray, 59, 131, 168, 173

Yapılca, 173

Yaylababa, 56, 126, 167

Yenice, 58, 65, 127, 131, 133, 135, 170, 173, 176

Yenice Aslıhanlar, 131, 173

Yenicearmudcuk, 175

Yenicevirancık, 62, 132, 174

Yıldırım Beyazıt, 18

Yoncalı, 126, 170

Yunuslar, 62, 132, 174

Yünlük, 121, 131, 173

Yüreğir, 58, 127, 170

Z

Zemye, 61, 130, 173

Zığra, 56, 126, 167